

مرکز تحقیقات اسلامی

اصفهان

گامی

عمران
علیه السلام

www.ghaemiyeh.com
www.ghaemiyeh.org
www.ghaemiyeh.net
www.ghaemiyeh.ir

عزای فاطمی

در گذر زمان

به کوشش: شیخ مهدی آقا بابایی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

عزای فاطمی در گذر زمان

نویسنده:

مهدی آقابائی

ناشر چاپی:

مolf

ناشر دیجیتال:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

فهرست	۵
عزای فاطمی در گذر زمان	۱۶
مشخصات کتاب	۱۶
اشاره	۱۶
تقدیم :	۱۸
فهرست	۲۲
پیش گفتار آیه الله میر سید حجه موحد ابطحی دام ظلّه	۴۸
مقدمه	۵۰
فصل اول : اسناد مرتبط با عزاداری معصومین علیهم السلام و ملائکه الله و ...	۵۲
اشاره	۵۲
۱. جریان مصائب و شهادت حضرت زهرا علیها السلام در معراج	۵۳
۲. گریه رسول خدا صلی الله علیه و آله زمانی که شهادت حضرت زهرا علیها السلام را پیش بینی کردند	۵۴
۳. امانت رسول خدا صلی الله علیه و آله	۵۵
۴. گریه رسول خدا صلی الله علیه و آله هنگام تقسیم حنوط بهشتی	۵۶
۵. گریه رسول خدا صلی الله علیه و آله هنگام دیدن پنج تن آل عبا	۵۶
۶. خبر دادن جبرئیل علیه السلام از شکستن پهلوئی فاطمه علیها السلام	۵۹
۷. گریه رسول الله صلی الله علیه و آله هنگام رحلتشان برای شهادت حضرت زهرا علیها السلام	۶۱
۸. گریه های پیغمبر صلی الله علیه و آله بر ظلم هایی که به حضرت فاطمه علیها السلام می شود	۶۱
۹. گریه فرشتگان مقرب و آسمان و زمین از گریه فاطمه علیها السلام	۶۲
۱۰. گریه پیامبر صلی الله علیه و آله و جبرئیل بر مصائب حضرت زهرا علیها السلام	۶۳
۱۱. گریه پیامبر صلی الله علیه و آله پس از حجه الوداع در مصائب حضرت فاطمه علیها السلام	۶۶
۱۲. فریاد امیرالمؤمنین علیه السلام از بی حرمتی ها	۶۶
۱۳. غرق گریه و غم شدن زمین هنگام زدن حضرت زهرا علیها السلام	۶۸
۱۴. گریه حضرت علی علیه السلام بر اثر مشاهده آثار سیلی	۶۹

۱۵. گریه حضرت علی علیه السلام در ایام بیماری حضرت زهرا علیها السلام موقعی که سخن از فراق و جدایی شنیدند ۶۹
۱۶. سلام مرا به پدرت برسان و ظلمی که بر من وارد شده را ، برای او شرح بده ۷۷
۱۷. جزع امیرالمؤمنین علیه السلام هنگام وصیت کردن حضرت زهرا علیها السلام ۷۸
۱۸. گریه های حضرت زینب علیها السلام ۷۹
۱۹. گریه حسنین علیهما السلام هنگامی که هاتفی ندا داد : یتیمان فاطمه علیها السلام آمدند ۸۰
۲۰. گریه اسماء موقعی که دیدند حضرت زهرا علیها السلام از دنیا رفتند ۸۲
۲۱. گریه حسنین علیهما السلام وقتی از اسماء شنیدند گفت : مادرتان از دنیا رفت ۸۳
۲۲. گریه حسنین علیهما السلام ۸۳
۲۳. حضرت علی علیه السلام هنگامی که شنیدند همسرشان از دنیا رفته اند شعری خواندند که زمین و آسمان را به گریه در آورد ۸۴
۲۴. فرمایش امیرالمؤمنین علیه السلام هنگام شهادت حضرت زهرا علیها السلام ۸۴
۲۵. گریه حسنین علیهما السلام بعد از غسل و کفن نمودن حضرت زهرا علیها السلام ۸۵
۲۶. گریه امیرالمؤمنین علیه السلام در شب غسل حضرت زهرا علیها السلام ۸۶
۲۷. گریه ملائکه آسمان به خاطر گریه حسنین علیهما السلام ۸۸
۲۸. گریه امیرالمؤمنین علیه السلام هنگام بازگرداندن امانت ۸۹
۲۹. گریه امیرالمؤمنین علیه السلام بعد از دفن حضرت زهرا علیها السلام و خواندن اشعار ۹۰
۳۰. اشعار و مرثیه های حضرت علی علیه السلام در کنار قبر همسر بزرگوارشان و جواب دادن آن حضرت از طرف حضرت زهرا علیها السلام ۹۵
۳۱. به لرزه در آمدن شهر مدینه از گریه مردم در اثر شهادت حضرت زهرا علیها السلام ۹۶
۳۲. برگزاری مراسم عزاداری توسط امیرالمؤمنین علیه السلام برای حضرت زهرا علیها السلام ۹۶
۳۳. گریه های دائمی امیرالمؤمنین علیه السلام در شهادت فاطمه علیها السلام ۹۷
۳۴. حضرت علی علیه السلام شب ها نخوابیدند و آرامش نداشتند ۹۹
۳۵. عایشه در عزای حضرت زهرا علیها السلام شرکت نکرد ۱۰۰
۳۶. گریه و بی تابی حضرت ام کلثوم علیها السلام در عزای مادرشان ۱۰۱
۳۷. یادآوری مصائب حضرت زهرا علیها السلام توسط امیرالمؤمنین علیه السلام نزد اصحاب ۱۰۱
۳۸. کتک خوردن مقداد از عمر و ذکر مصائب حضرت زهرا علیها السلام ۱۰۳
۳۹. گریه امیرالمؤمنین علیه السلام وقتی از و پرسیدند : چرا عمر از قنفذ مالیات نگرفت ؟ ۱۰۵
۴۰. گریه امیرالمؤمنین علیه السلام وقتی شنیدند که قاتل همسرشان به قتل رسیده ۱۰۶

- ۴۱ . ماجرای کوچه ۱۰۶
- ۴۲ . نفرین حضرت زهرا علیهاالسلام بر عمر ۱۰۷
- ۴۳ . کلمات امام حسن مجتبی علیه السلام با مغیره ۱۰۸
- ۴۴ . بغضی در گلوئی امام حسن علیه السلام ۱۰۹
- ۴۵ . بیان مصائب حضرت زهرا علیهاالسلام توسط فضّه خادمه در مکه به ورقه بن عبدالله ۱۰۹
- ۴۶ . گریه ابن عباس پس از واقعه عاشورا برای حضرت زهرا علیهاالسلام ۱۲۰
- ۴۷ . توسل امام باقر علیه السلام به مادرشان حضرت زهرا علیهاالسلام ۱۲۱
- ۴۸ . سخنان حاج شیخ عباس قمی قدس سره ۱۲۲
- ۴۹ . بر طرف شدن تب به حق حضرت فاطمه علیهاالسلام ۱۲۳
- ۵۰ . دعای امام صادق علیه السلام ۱۲۳
- ۵۱ . یادآوری و ذکر مصیبت حضرت زهرا علیهاالسلام در زمان امام صادق علیه السلام ۱۲۶
- ۵۲ . گریه امام صادق پس از شنیدن نام حضرت زهرا علیهاالسلام ۱۲۶
- ۵۳ . گریه طولانی امام صادق علیه السلام در عزای مادرش فاطمه زهرا علیهاالسلام ۱۲۷
- ۵۴ . مادرم فاطمه علیهاالسلام لادر اثر ضربه های قنفذ به شهادت رسیدند ۱۲۹
- ۵۵ . گریه امام صادق علیه السلام موقعی که آل ابی طالب را در بند و زنجیر دیدند ۱۳۰
- ۵۶ . تغییر رنگ صورت حضرت صادق علیه السلام و مصائب مادرشان حضرت زهرا علیهاالسلام ۱۳۰
- ۵۷ . امام کاظم علیه السلام و یاد مادر علیهاالسلام ۱۳۲
- ۵۸ . گریه طولانی امام کاظم علیه السلام در هنگام نقل حدیث : أَلَا إِنَّ فَاطِمَةَ بَاتَهَا بَابِي ۱۳۲
- ۵۹ . توسل امام کاظم علیه السلام به مادرشان حضرت زهرا علیهاالسلام ۱۳۳
- ۶۰ . امام رضا علیه السلام و یاد مادر ۱۳۳
- ۶۱ . ارادت امام رضا علیه السلام به مادرشان حضرت فاطمه علیهاالسلام ۱۳۴
- ۶۲ . امام جواد علیه السلام و یاد مادرشان حضرت فاطمه علیهاالسلام ۱۳۴
- ۶۳ . امام جواد علیه السلام و گریه بر مادر علیهاالسلام ۱۳۵
- ۶۴ . ذکر مصائب فاطمی توسط حضرت امام هادی علیه السلام ۱۳۵
- ۶۵ . حضرت امام حسن عسکری علیه السلام و یاد مادرشان ۱۳۶
- ۶۶ . حضرت ولی عصر عجل الله تعالی فرجه و یاد مظلومیت مادرشان ۱۳۶

۶۷. گریه شدید امام زمان عجل الله تعالی فرجه ۱۳۷
۶۸. امام زمان عجل الله تعالی فرجه : گرفتار منازعه با ظالمی در دستخوی و گمراه شده ایم ۱۳۸
۶۹. نخستین حکم در قیامت ۱۳۸
۷۰. عزای فاطمی در قیامت ۱۳۹
۷۱. گریه ملائکه و حاملین عرش الهی و اهل دنیا بر فاطمه زهرا علیها السلام ۱۳۹
۷۲. روز قیامت و دادخواهی فاطمه علیها السلام ۱۴۰
- فصل دوم : اسناد مرتبط با غیر معصومین علیهم السلام ۱۴۱
- اشاره ۱۴۱
۱. توسعه عزاداری از قرن سوم به بعد ۱۴۲
۲. گفته های قاضی عبدالجبار معتزلی (م ۴۱۵ قمری ، از متکلمین اهل سنت) ۱۴۲
۳. تشکیل انجمن ها جهت فضائل اهل البیت علیهم السلام ۱۴۸
۴. سال ۳۴۶ قمری (قرن چهارم) در عزاداری فاطمی ۱۴۸
۵. سخنان قاضی تنوخی (در قرن چهارم) درباره عزاداری فاطمی ۱۴۹
۶. سخنان ابن شداد از قرن چهارم در زمینه عزاداری فاطمیه ۱۴۹
۷. خواندن حدیث فدک ، در حرم حضرت موسی بن جعفر علیهما السلام در قرن هفتم ۱۵۰
۸. کلام ابن حجر عسقلانی (متوفای ۸۵۲ قمری) در مورد عزاداری فاطمی ۱۵۰
۹. علنی شدن و رونق گرفتن مراسم عزاداری بر فاطمه زهرا علیها السلام ۱۵۱
- فصل سوم : موقوفات عزای فاطمی ۱۵۳
- اشاره ۱۵۳
۱. وقف ملک مزروعی توسط حاجی ملاجانی در سال ۱۲۰۹ ۱۵۴
۳. موقوفه توسط صغری خانم دختر حاج سیدعلی فرش فروش کاشانی ۱۵۴
۴. موقوفه عبدالرزاق از طایفه تفنگچی بلده نور در سال ۱۲۸۲ شمسی ۱۵۵
۵. موقوفه خانم رقیه خاتون دختر استاد محمدتقی کلیکی ، در سال ۱۲۹۲ شمسی ۱۵۶
۶. وقف توسط سید محمد رئیس التجار در سال ۱۲۹۵ شمسی ۱۵۶
۷. وقف نامه غلامحسین خان عامری سردار مجلل (۱۲۹۷ شمسی) ۱۵۶
۸. موقوفه امین التجار در کاشمر ۱۳۰۸ شمسی ۱۵۷

- ۹ . وقف توسط محمد مهدی دماوندی در سال ۱۳۱۶ شمسی ۱۵۸
- ۱۰ . وقف توسط آقا حاجی ابوالحسن در سال ۱۳۳۲ شمسی ۱۵۹
- ۱۱ . وقف توسط حاج یوسف رنجانی در سال ۱۳۳۵ شمسی ۱۵۹
- ۱۲ . وقف توسط آقای علی اکبر عبدالوهاب ۱۵۹
- ۱۳ . وقف توسط خانم خدیجه هاشمی خراشاد ، سال ۱۳۴۰ شمسی ۱۵۹
- ۱۴ . وقف توسط آقای رمضان مبرم ۱۵۹
- فصل چهارم : عزای فاطمی در قرن سیزدهم و قبل از آن ۱۶۱
- اشاره ۱۶۱
۱. ذکر شهادت حضرت زهرا علیهاالسلام توسط محمد عبدالحسین هندی کرناٹکی ۱۶۲
۲. نقش عزاداری و ذکر مصائب حضرت فاطمه زهرا علیهاالسلام ۱۶۲
- در یک تحوّل بزرگ و حیاتبخش ۱۶۲
- در منطقه مزار شریف افغانستان ۱۶۲
۳. علامه سیدمحمد مهدی بحرالعلوم قدس سره (متوفی ۱۱۷۶ ش) ۱۶۴
۴. مرحوم آسید علی بلور فروش قمی (آقای بازار قم) در سال ۱۲۴۷ شمسی ۱۶۴
۵. مسجد فاطمیة قم (ساخت در سال ۱۲۶۸ شمسی) ۱۶۴
۶. عزای فاطمی در طهران (۱۲۸۵ - ۱۲۷۵ شمسی) ۱۶۵
۷. روضه خوانی آقا سید عبد الله (۱۲۸۵ شمسی) در طهران ۱۶۵
۹. چادر (خیمه) زدن برای عزای فاطمیہ ۱۶۶
۱۰. عزاداری آية الله ميرزا مصطفى آشتیانی ۱۶۷
۱۱. عزاداری شیخ فضل الله نوری قدس سره (متوفی ۱۲۸۸ شمسی) ۱۶۷
۱۲. عزاداری ملامحمد کاظم خراسانی (آخوند خراسانی قدس سره) (متوفی ۱۲۹۰ شمسی) ۱۶۷
۱۳. عزاداری فاطمیہ در مدارس ۱۱۳ سال قبل ۱۶۸
۱۴. جلسه ای جهت برگزاری ایام وفات حضرت فاطمه علیهاالسلام ۱۶۹
- فصل پنجم : تعطیلی ایام فاطمیہ در دوره قبل از انقلاب ۱۷۱
- اشاره ۱۷۱
- گزارش روزنامه ایران نو ۱۷۲

- گزارش روزنامهٔ رعد ۱۷۲
- گزارش روزنامهٔ اقدام ۱۷۲
- گزارش روزنامهٔ ایران ۱۷۳
- گزارش روزنامهٔ شفق سرخ ۱۷۴
- گزارش روزنامهٔ طوفان ۱۷۴
- گزارش روزنامهٔ عدل ۱۷۵
- گزارش روزنامهٔ عصر جدید ۱۷۵
- گزارش روزنامهٔ قانون ۱۷۵
- گزارش روزنامهٔ کوشش ۱۷۶
- گزارش روزنامهٔ اطلاعات ۱۷۷
- تعطیلی دواير دولتي در سال ۱۳۰۴ شمسی ۱۷۸
- تعطیلی شهر قم در سال ۱۳۰۵ شمسی ۱۷۸
- تقويم معارف سال های ۱۳۰۷ - ۱۳۰۵ شمسی ۱۷۹
- تعطیلی برنامه های موسیقي و نمایشی به احترام ایام فاطمیه در سال ۱۳۸۵ قمری (۱۳۴۴ شمسی) ۱۷۹
- گزارش شهربانی اردبیل از تعطیلی بازار در سال ۱۳۸۶ قمری ۱۷۹
- تقارن با شهادت حضرت و حذف مراسم جشن و چراغانی در سال ۱۳۸۷ قمری ۱۷۹
- تعطیلی در ایام فاطمیه در سال ۱۳۳۹ شمسی ۱۷۹
- لغو چراغانی و آتش بازی در اصطهبانات به احترام ایام فاطمیه ۱۷۹
- لغو مراسم آتش بازی و چراغانی در اصفهان به احترام ایام فاطمیه ۱۸۰
- تعطیلی جلسهٔ رسمی مجلس شورای ملی به مناسبت وفات حضرت زهرا علیهاالسلام ۱۸۰
- صرفنظر نمایندهٔ مجلس از حق قانونی خود ، به خاطر حضرت زهرا علیهاالسلام ۱۸۱
- سخنرانی و تسلیت گویی نمایندهٔ مجلس ، در ایام فاطمیه با عنوان ۱۸۲
- « عزای بزرگ جهان اسلام » ۱۸۲
- اعتراض ۱۸۲
- دعوت مجمع اسلامی مسجد امیر چقماق برای مراسم فاطمیه ۱۸۳
- سندی موجود در کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران به شماره ثبت ۸۲۵۵ ۱۸۳

- ۱۸۳ جلوه‌گیری از برگزاری جشن‌های اول ژانویه به دلیل همزمانی با ایام فاطمیه در سال ۱۳۰۱ شمسی
- ۱۸۳ اعتراض به دایر بودن مراسم ساز و آواز در کافه شهرداری
- ۱۸۳ برگزاری عزای حضرت زهرا علیهاالسلام توسط بنیاد مهاجران خوزستان
- ۱۸۴ برگزاری مراسم شهادت حضرت زهرا علیهاالسلام در شهر ایوانکی
- ۱۸۴ مجلس عزاداری فاطمیه در منزل وثوق الدله
- ۱۸۴ اعتراض
- ۱۸۴ دعوت از سخنران به مناسبت شهادت حضرت فاطمه زهرا علیهاالسلام
- ۱۸۵ تعطیلی رسمی
- ۱۸۶ اسناد مربوط به برگزاری مجالس عزای فاطمی علیهاالسلام در آستان قدس رضوی
- ۱۸۶ اشاره
- ۱۸۷ ۱. هزینه‌های آستان قدس رضوی برای فاطمیه
- ۱۸۷ ۲. مجالس وفات حضرت صدیقه طاهره فاطمه زهرا علیهاالسلام
- ۱۸۷ ۳. تعطیل نمودن روز شهادت حضرت زهرا علیهاالسلام
- ۱۸۸ اسناد مربوط به برگزاری مجالس عزای فاطمی علیهاالسلام در حرم حضرت معصومه علیهاالسلام
- ۱۸۹ فصل ششم: برگزاری عزای فاطمیه در مراکز مهم و بیوت علمای بزرگ
- ۱۸۹ اشاره
- ۱۹۰ ۱. عزاداری آیه الله العظمی آقای حاج شیخ عبدالکریم حائری قدس سره
- ۱۹۰ ۲. سخنان مرحوم حاج شیخ عباس قمی قدس سره درباره عزای فاطمیه
- ۱۹۱ ۳. منبر رفتن مرحوم حاج شیخ عباس قمی قدس سره
- ۱۹۱ ۴. کتاب مفاتیح الجنان هدیه به حضرت زهرا علیهاالسلام
- ۱۹۲ ۵. مرحوم حاج میرزا جواد ملکی تبریزی قدس سره
- ۱۹۲ در عزای حضرت فاطمه علیهاالسلام بگذار پاهایم بسوزد
- ۱۹۲ ۶. در سوخته در خانه نمادین حضرت زهرا علیهاالسلام
- ۱۹۳ ۷. عزاداری آیه الله العظمی آقای حاج شیخ محمد حسین نائینی قدس سره
- ۱۹۳ ۸. عزاداری آیه الله العظمی آقای حاج سید ابوالحسن اصفهانی قدس سره
- ۱۹۴ ۹. عزاداری آیه الله العظمی آقای سید حسین بروجردی قدس سره

۱۰. عزاداری علامه امینی قدس سره برای حضرت زهرا علیهاالسلام ۱۹۴
۱۱. غش کردن علامه امینی قدس سره در باب جبرئیل علیه السلام ۱۹۶
۱۲. نیم ساعت روضه فاطمی با کلمه « زهرا » ۱۹۶
۱۳. تشیع نویسنده مصری ، به دست علامه امینی با آشنایی با مصائب حضرت زهرا علیهاالسلام ۱۹۷
۱۴. عزاداری ۱۹۹
۱۵. عزاداری آیه الله العظمی آقای حاج سید احمد خوانساری ۱۹۹
۱۶. مجلس روضه به یادماندنی ۲۰۱
۱۷. توجه آیه الله العظمی آقای حاج شیخ محمدعلی اراکی قدس سره به امر فاطمیه ۲۰۳
۱۸. عزای فاطمیه با حضور آیه الله العظمی آقای حاج سید علی سیستانی دام ظلّه ۲۰۴
۱۹. عزاداری آیه الله العظمی آقای حاج میر سید علی بهبهانی قدس سره ۲۰۴
۲۰. عزاداری آیه الله شیخ محمد جواد صافی گلپایگانی قدس سره ۲۰۵
۲۱. روضه خوانی ها ترک نشد ۲۰۵
۲۲. عزاداری علامه سید محمد حسین طباطبایی قدس سره ۲۰۶
۲۳. عزاداری آیه الله آقای سید حسین خادمی قدس سره ۲۰۶
۲۴. روضه حضرت زهرا علیهاالسلام در حرم امام رضا علیه السلام ۲۰۶
۲۵. حمایت از عزای فاطمیه در کلام آیه الله العظمی شیخ محمدتقی بهجت قدس سره ۲۰۷
۲۶. چرا روضه نمی خوانی ؟ مگر مجالس عزا را نمی بینی؟! ۲۰۸
۲۷. گریه های آیه الله بهجت در مظلومیت حضرت زهرا علیهاالسلام ۲۰۹
۲۸. فعالیت مرحوم آیه الله حاج سید احمد فقیه امامی برای احیاء شعائر فاطمیه ۲۰۹
۲۹. عزاداری و اقدامات مرحوم آیه الله آقای سید حسن فقیه امامی قدس سره ۲۱۰
۳۰. اهتمام مرحوم آیه الله شیخ محمد باقر صدیقین قدس سره در مورد عزای فاطمیه ۲۱۰
۳۱. تنها راه نجات کشور ایران تجلیل از حضرت زهرا علیهاالسلام می باشد ۲۱۱
۳۲. عزاداری و سخنرانی آقای شیخ احمد کافی قدس سره برای حضرت زهرا علیهاالسلام ۲۱۱
۳۳. عزاداری آیه الله سید احمد شهرستانی قدس سره ۲۱۲
۳۴. عزاداری آیه الله سید عزّ الدین حسینی زنجانی قدس سره ۲۱۲
۳۵. عزاداری آیه الله العظمی آقای سید محمد کاظم شریعتمداری قدس سره ۲۱۳

- ۲۱۳ ۳۶. عزاداری امام خمینی قدس سره برای حضرت فاطمه زهرا علیهاالسلام
- ۲۱۳ ۳۷. عزاداری آقا میرزا محمد علی شاه آبادی قدس سره
- ۲۱۴ ۳۸. اسم حضرت زهرا گُشنده است!
- ۲۱۵ ۳۹. عزاداری شهید استاد مرتضی مطهری قدس سره
- ۲۱۵ ۴۰. عزاداری آیه الله شهید حاج شیخ قاسم اسلامی
- ۲۱۵ ۴۱. مراسم عزای فاطمیه در منزل شهید سید عبدالکریم هاشمی نژاد قدس سره
- ۲۱۵ ۴۲. عزاداری آقای شیخ علی اصغر مرواید قدس سره
- ۲۱۶ ۴۳. عزاداری علامه آقای شیخ یحیی نوری قدس سره
- ۲۱۶ ۴۴. عزاداری آیه الله آقای حاج سید محمدعلی حائری طبسی قدس سره
- ۲۱۶ ۴۵. عزاداری آیه الله سید یحیی مدرسی زاده یزدی
- ۲۱۶ ۴۶. عزاداری آیه الله آقای سید محمد حسن مرتضوی لنگرودی در ایام فاطمیه
- ۲۱۷ ۴۷. عزاداری میرزا محمد حسن معلم ملقب به معین الاسلام
- ۲۱۷ ۴۸. عزاداری آیه الله حاج سید کرامت الله ملک حسینی شیرازی قدس سره
- ۲۱۷ ۴۹. عزاداری حاج موسی از تجار زنجان
- ۲۱۸ ۵۰. عزاداری آیه الله انصاری شیرازی قدس سره
- ۲۱۸ ۵۱. عزاداری آیه الله شیخ مهدی معزالدوله تهرانی قدس سره مشهور به « رفیعا »
- ۲۱۹ ۵۲. عزاداری شیخ محمد واعظ تهرانی
- ۲۱۹ ۵۳. عزاداری میرزا عبدالحسین قدسی قدس سره
- ۲۱۹ ۵۴. تقریظ آیه الله فشارکی بر کتاب « تحفه الفاطمیه »
- ۲۲۰ ۵۵. عزاداری بیت الاحزان حضرت زهرا علیهاالسلام در نجف اشرف
- ۲۲۱ ۵۶. عزاداری آقای حاج سید شمس الدین ابهری
- ۲۲۲ ۵۷. ایام فاطمیه در خانه ظهیرالاسلام در طهران در سال ۱۳۰۴ شمسی
- ۲۲۲ ۵۸. روضه خوانی در منزل ثقة الاسلام آقای حاجی میرزا عبدالوهاب
- ۲۲۲ ۵۹. سخنان سید ناصر حسین هندی فرزند علامه میرحامد حسین درباره فاطمیه
- ۲۲۳ ۶۰. بر پائی عزای فاطمی در سال ۱۳۴۱ شمسی با مشورت علمای قم
- ۲۲۳ ۶۱. عزاداری فاطمیه در سال ۱۳۴۸ شمسی در مسجد جامع سبزوار

- ۶۲ . جلسات عزاداری حضرت زهرا علیهاالسلام در سال ۱۳۵۷ شمسی ----- ۲۲۳
- ۶۳ . عزاداری در مسجد ارگ تهران ----- ۲۲۴
- ۶۴ . عزاداری در منزل عبدالحسین براتی ----- ۲۲۴
- ۶۵ . عزاداری علمای بزرگ و مشهور اردبیل ----- ۲۲۴
- ۶۶ . عزاداری های ایام فاطمیه در آغاز قرن چهاردهم شمسی در بیرجند ----- ۲۲۵
- ۶۷ . عزای فاطمی در طهران قدیم ----- ۲۲۶
- ۶۸ . عزاداری مرحوم شیخ قاسم حرمی ----- ۲۲۷
- ۶۹ . عزاداری در حسینیه اربابی ----- ۲۲۹
- فصل هفتم : یکهزار و چهارصدمین سال ----- ۲۳۰
- شهادت حضرت زهرا علیهاالسلام ----- ۲۳۰
- جریان نهضت فاطمیه از زبان آقای دکتر سید عبدالوهاب طالقانی ----- ۲۳۴
- آثار نهضت عظیم فاطمیه ----- ۲۳۵
- عزاداری آیه الله العظمی آقای حاج سید محمّد رضا گلپایگانی قدس سره ----- ۲۴۲
- توجه حضرت زهرا علیهاالسلام به مجلس آیه الله العظمی آقای گلپایگانی قدس سره ----- ۲۴۲
- عزاداری و فعالیت های فاطمی آیه الله العظمی آقای حاج سید محمدباقر موّحد ابطحی قدس سره ----- ۲۵۳
- حضور امام زمان ارواحنافداه در پیاده روی فاطمیه ----- ۲۵۴
- انتشار کتابی برجسته در مورد حضرت زهرا علیهاالسلام ----- ۲۵۷
- برگزاری عزای فاطمیه در منزل آیه الله العظمی حاج سید محمد حسینی شیرازی ۱ ----- ۲۶۶
- شفای جوان مسیحی مبتلا به سرطان خون در واشنگتن ----- ۲۶۶
- اقدامات گسترده آیه الله شیخ عبدالله نظری قدس سره در امر شعائر و عزای فاطمیه ----- ۲۷۳
- فعالیت های آیه الله آقای حاج میر سید محمد یثربی دام ظلّه در ایام فاطمیه ----- ۲۷۷
- ضرورت احیای فاطمیه ----- ۲۷۹
- فصل هشتم : حفظ حرمت فاطمیه ----- ۲۸۸
- در تقارن با نوروز ----- ۲۸۸
- بیانات حضرت آیه الله الطعمی آقای وحید خراسانی دام ظلّه ----- ۲۹۲
- فصل نهم : فاطمیه در سال های کرونائی ----- ۲۹۴

- ۲۹۴ اشاره
- ۲۹۵ سخنان حضرت آیه الله آقای حاج سید حجت موحد ابطحی دام ظلّه در سال کرونایی
- ۳۰۱ پیام های علماء بزرگوار در فاطمیه ۱۳۹۹ شمسی
- ۳۰۶ پیام حضرت آیه الله العظمی مکارم شیرازی دام ظلّه
- ۳۰۶ در آستانه ایام فاطمیه
- ۳۰۷ معرفی کتاب درخشش دلدادگی های فاطمی و موفقیت مخلصان
- ۳۱۸ راز جهانی شدن فاطمیه
- ۳۱۸ راه نجات امت
- ۳۲۲ سابقه عزای فاطمیه در زمان های مختلف
- ۳۲۳ سرآغاز نهضت عظیم فاطمیه از اصفهان
- ۳۲۴ ریشه یابی علل ظهور تفکر فاطمیه
- ۳۲۶ ابتکار برپایی کاروان عاشورایی فاطمیه
- ۳۲۸ مراجع بیدار و دفاع از فاطمیه
- ۳۲۹ کشتی نجات ولایت و برائت
- ۳۳۰ فاطمیه مکتبی عمیق و ریشه دار
- ۳۳۲ دلنوشته ای در فراق مولای مظلوم روزهای فاطمیه
- ۳۳۴ فصل دهم : فاطمیه در مسیحیت
- ۳۳۴ اشاره
- ۳۳۵ مستندی با نام « فاطمیه در کلیسا »
- ۳۳۶ کتاب « ایام فاطمیه در ایران امروز ، شرح یک دوره عزاداری شیعه »
- ۳۳۶ به زبان آلمانی
- ۳۳۸ منابع و مأخذ
- ۳۵۲ پایان بخش
- ۳۵۲ تصاویر
- ۳۷۷ درباره مرکز

عزای فاطمی در گذر زمان

مشخصات کتاب

شناسنامه کتاب :

نام کتاب : عزای فاطمی در گذر زمان

مؤلف : شیخ مهدی آقابابایی

ناشر : محب العترة الطاهره عليهم السلام

تایپ و صفحه آرایی : آقای شیخ مهدی آقابابایی

نوبت چاپ : دوم ، همراه با اضافات گسترده

تاریخ انتشار : ایام فاطمیه 1445 قمری / پائیز 1402 شمسی

بهاء :

سلام و صلوات بر همه عزاداران صدیقۀ کبری علیها السلام از پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و امیر مؤمنان علیه السلام و همه امامان معصوم علیهم السلام که چراغ راه عزاداران فاطمی بوده اند .

ص: 1

اشاره

عزای فاطمی در گذر زمان

به کوشش: شیخ مهدی آقابابایی

ص: 2

تقديم :

به پیشگاه با عظمت و ملکوتی :

پیامبر اعظم

حضرت محمد مصطفی صلی الله علیه و آله

و اول مظلوم عالم امیرالمؤمنین علیه السلام

و مدافع حریم ولایت و شهیده راه امامت

صدیقۀ شهیده ، حضرت فاطمۀ زهرا علیها السلام

و منتقم آن بزرگواران

حضرت بقیة الله الاعظم عجل الله تعالی فرجه الشریف

و تمامی مدافعان و عزاداران حضرت زهرا علیها السلام

ص: 3

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى سَيِّدِنَا وَنَبِيِّنَا وَحَبِيبِنَا وَطَبِيبِنَا

الَّذِي بُعِثَ رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ ، وَبَشِيرًا لِّلْمُذْنِبِينَ

مُحَمَّدٍ خَاتَمِ النَّبِيِّينَ

وَعَلَى آلِهِ الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ الْأَنْجَبِينَ ، لَا سِيَّمًا

الْإِمَامِ الْمُنتَظَرِ ، وَالْوَلِيِّ الْمُنتَقَمِ

الْحُجَّاتَيْنِ الْحَسَنِ الْمَهْدِيِّ عَجَلَ اللَّهُ تَعَالَى فَرَجَهُ الشَّرِيفِ

وَلَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى أَعْدَائِهِمْ أَجْمَعِينَ مِنَ الْآنَ إِلَى يَوْمِ الدِّينِ

آمِينَ آمِينَ آمِينَ

ص: 4

امیرالمؤمنین علیه السلام می فرماید :

بسیار می شد رسول خدا صلی الله علیه و آله وقتی به امیرمؤمنان ، صدیقۀ کبری، امام حسن، امام حسین علیهم السلام نگاه می کردند می گریستند . وقتی از سبب گریه آن حضرت می پرسیدند ، می فرمودند:

أَبْكِي مِنْ ضَرْبَتِكَ عَلَى الْقُرْنِ وَلَطْمِ فَاطِمَةَ خَدَّهَا وَطَعْنِ الْحَسَنِ فِي فَخْذِهِ وَالسَّمِّ الَّذِي يُسْقَاهُ وَقَتْلِ الْحُسَيْنِ؛

از ضربت شمشیری که بر سر حضرت علی علیه السلام وارد می شود ، و سیلی ای که به صورت حضرت فاطمه علیها السلام می خورد ، و نیزه ای که به ران امام حسن علیه السلام می زنند و سمی که به او می خوراندند و از کشتن امام حسین علیه السلام گریه می کنم .

امالی ، شیخ صدوق ، ص 134 ، مجلس 28

مناقب ابن شهر آشوب ، ج 2 ، ص 209.

ص: 5

حضرت فاطمه زهرا علیها السلام در حق شیعیان و پیروان اهل بیت علیهم السلام

این گونه دعا فرموده اند :

إلهي وَ سَيِّدِي أَسْأَلُكَ بِالَّذِينَ اصْطَفَيْتَهُمْ وَ بَيْكَاءِ وُلْدِي فِي مُفَارَقَتِي أَنْ تَغْفِرَ لِعُصَاةِ شِيعَتِي وَ شِيعَةِ ذُرِّيَّتِي

خداوندا! به حق اولیا و مقربانی که آنها را برگزیدی و به گریه های فرزندانم پس از مرگ و جدایی من با ایشان، از تو می خواهم گناه
خطاکاران شیعیان و پیروان ما را ببخشی .

الکوکب الدرّیّ، ج 1، ص 254.

امیرالمؤمنین علیه السلام رو به سوی قبر مبارک پیغمبر صلی الله علیه و آله کرده و فرمودند :

... أَمَّا حُزْنِي فَسَرْمَدٌ وَأَمَّا لَيْلِي فَمُسَهَّدٌ وَ هَمٌّ لَا يَبْرُحُ مِنْ قَلْبِي أَوْ يَخْتَارَ اللَّهُ لِي دَارَكَ الَّتِي أَنْتَ فِيهَا مُقِيمٌ؛

اندوهم همیشگی باشد و شبم در بی خوابی گذرد و غمم پیوسته در دل است ، تا خدا خانه ای را که تو در آن اقامت داری برایم برگزیند ، (
بمیرم و به تو ملحق شوم).

کافی، ج 1، ص 459.

ص: 6

پیش گفتار آیه الله میر سید حجة موحد ابطحی دام ظلّه. 19

مقدمه. 23

فصل اول : اسناد مرتبط با عزاداری معصومین: و ملائكة الله و 25

1. جریان مصائب و شهادت حضرت زهرا3 در معراج... 26

2. گریه رسول خدا9 زمانی که شهادت حضرت زهرا3 را پیش بینی کردند... 27

3. امانت رسول خدا9..... 28

4. گریه رسول خدا9 هنگام تقسیم حنوط بهشتی... 29

5. گریه رسول خدا9 هنگام دیدن پنج تن آل عبا 29

6. خبر دادن جبرئیل علیه السلام از شکستن پهلوی فاطمه3 و گریه رسول خدا9... 32

7. گریه رسول الله9 هنگام رحلتشان برای شهادت حضرت زهرا3..... 34

8. گریه های پیغمبر9 بر ظلم هایی که به حضرت فاطمه3 می شود. 34

9. گریه فرشتگان مقرب و آسمان و زمین از گریه فاطمه3..... 35

10. گریه پیامبر9 و جبرئیل بر مصائب حضرت زهرا3..... 36

11. گریه پیامبر9 پس از حجةالوداع در مصائب حضرت فاطمه3..... 39

12. فریاد امیرالمؤمنین7 از بی حرمتیها... 39

13. غرق گریه و غم شدن زمین هنگام زدن حضرت زهرا3..... 41

14. گریه حضرت علی علیه السلام بر اثر مشاهده آثار سیلی... 42

15. گریه حضرت علی علیه السلام در ایام بیماری حضرت زهرا3... 42

16. سلام مرا به پدرت برسان و ظلمی که بر من وارد شده را، برای او شرح بده. 50

17. جزع امیرالمؤمنین علیه السلام هنگام وصیت کردن حضرت زهرا3..... 51

18 . گریه های حضرت زینب 3..... 52

19 . گریه حسنین 8 هنگامی که هاتقی ندا داد : یتیمان فاطمه 3 آمدند.. 53

ص: 7

20. گریه اسماء موقعی که دیدند حضرت زهرا 3 از دنیا رفتند... 55
21. گریه حسنین 8 وقتی از اسماء شنیدند گفت : مادر تان از دنیا رفت.... 56
22. گریه حسنین 8 وقتی که خبر شهادت مادرشان را به حضرت علی علیه السلام دادند... 56
23. حضرت علی علیه السلام هنگامی که شنیدند همسرشان از دنیا رفته اند ... 57
24. فرمایش امیرالمؤمنین علیه السلام هنگام شهادت حضرت زهرا 3..... 57
25. گریه حسنین 8 بعد از غسل و کفن نمودن حضرت زهرا 3..... 58
26. گریه امیرالمؤمنین علیه السلام در شب غسل حضرت زهرا 3..... 59
27. گریه ملائکه آسمان به خاطر گریه حسنین 8..... 61
28. گریه امیرالمؤمنین علیه السلام هنگام بازگرداندن امانت.... 62
29. گریه امیرالمؤمنین علیه السلام بعد از دفن حضرت زهرا 3 و خواندن اشعار.. 63
30. اشعار و مرثیه های حضرت علی 7 در کنار قبر همسر بزرگوارشان و ... 67
31. به لرزه در آمدن شهر مدینه از گریه مردم در اثر شهادت حضرت زهرا 3..... 68
32. برگزاری مراسم عزاداری توسط امیرالمؤمنین علیه السلام برای حضرت زهرا 3..... 68
33. گریه های دائمی امیرالمؤمنین علیه السلام در شهادت فاطمه 3..... 69
34. حضرت علی علیه السلام شب ها نخوابیدند و آرامش نداشتند... 71
35. عایشه در عزای حضرت زهرا 3 شرکت نکرد. 72
36. گریه و بی تابی حضرت ام کلثوم 3 در عزای مادرشان.. 73
37. یادآوری مصائب حضرت زهرا 3 توسط امیرالمؤمنین علیه السلام نزد اصحاب.... 73
38. کتک خوردن مقداد از عمر و ذکر مصائب حضرت زهرا 3..... 75
39. گریه امیرالمؤمنین علیه السلام وقتی از و پرسیدند : چرا عمر از قنفذ مالیات نگرفت؟.. 77
40. گریه امیرالمؤمنین علیه السلام وقتی شنیدند که قاتل همسرشان به قتل رسیده. 78

41. ماجرای کوچه. 78

42. نفرین حضرت زهرا 3 بر عمر. 79

43. کلمات امام حسن مجتبی علیه السلام با مغیره 80

ص: 8

- 44 . بغضی در گلوی امام حسن علیه السلام.. 81
- 45 . بیان مصائب حضرت زهرا3 توسط فضّه خادمه در مکه به ورقه بن عبدالله. 81
- 46 . گریه ابن عباس پس از واقعه عاشورا برای حضرت زهرا3.... 92
- 47 . توسل امام باقر علیه السلام به مادرشان حضرت زهرا3..... 93
- 48 . سخنان حاج شیخ عباس قمی 1... 94
- 49 . بر طرف شدن تب به حق حضرت فاطمه3.... 95
- 50 . دعای امام صادق علیه السلام.. 95
- 51 . یادآوری و ذکر مصیبت حضرت زهرا علیها السلام در زمان امام صادق علیه السلام.. 98
- 52 . گریه امام صادق پس از شنیدن نام حضرت زهرا3..... 98
- 53 . گریه طولانی امام صادق علیه السلام در عزای مادرش فاطمه زهرا 3..... 99
- 54 . مادرم فاطمه 3 در اثر ضربه های قنفذ به شهادت رسیدند... 101
- 55 . گریه امام صادق علیه السلام موقعی که آل ابی طالب را در بند و زنجیر دیدند... 102
- 56 . تغییر رنگ صورت حضرت صادق 7 و مصائب مادرشان حضرت زهرا3..... 102
- 57 . امام کاظم علیه السلام و یاد مادر3..... 104
- 58 . گریه طولانی امام کاظم علیه السلام در هنگام نقل حدیث : أَلَا إِنَّ فَاطِمَةَ بَابُهَا بَابِي... 104
- 59 . توسل امام کاظم علیه السلام به مادرشان حضرت زهرا3..... 105
- 60 . امام رضا علیه السلام و یاد مادر. 105
- 61 . ارادت امام رضا علیه السلام به مادرشان حضرت فاطمه3..... 106
- 62 . امام جواد علیه السلام و یاد مادرشان حضرت فاطمه3..... 106
- 63 . امام جواد علیه السلام و گریه بر مادر3..... 107
- 64 . ذکر مصائب فاطمی توسط حضرت امام هادی علیه السلام. 107

65 . امام حضرت امام عسکری علیه السلام و یاد مادر108

66 . حضرت ولی عصر f و یاد مظلومیت مادرشان 3..... 108

67 . گریه شدید امام زمان f 109

ص: 9

- 68 . امام زمان : گرفتار منازعه با ظالمی در شتخوی و گمراه شده ایم.. 110
- 69 . نخستین حکم در قیامت.... 110
- 70 . عزای فاطمی در قیامت.... 111
- 71 . گریه ملانکه و حاملین عرش الهی و اهل دنیا بر فاطمه زهرا3..... 111
- 72 . روز قیامت و دادخواهی فاطمه 3..... 112
- فصل دوم : اسناد مرتبط با غیر معصومین:..... 113
- 1 . توسعه عزاداری از قرن سوم به بعد. 114
- 2 . گفته های قاضی عبدالجبار معتزلی (م 415قمری ، از متکلمین اهل سنت). 114
- 3 . تشکیل انجمن ها جهت فضائل اهل البیت: 118
- 4 . سال 346 قمری (قرن چهارم) در عزاداری فاطمی... 118
- 5 . سخنان قاضی تنوخی (در قرن چهارم) درباره عزاداری فاطمی... 119
- 6 . سخنان ابن شداد از قرن چهارم در زمینه عزاداری فاطمیه. 119
- 7 . خواندن حدیث فدک ، در حرم حضرت موسی بن جعفر 8در قرن هفتم.. 120
- 8 . کلام ابن حجر عسقلانی (متوفای 852قمری) در مورد عزاداری فاطمی. 120
- 9 . علنی شدن و رونق گرفتن مراسم عزاداری بر فاطمه زهرا3.... 121
- فصل سوم : موقوفات عزای فاطمی... 123
- 1 . وقف ملک مزروعی توسط حاجی ملاجانی در سال 1209. 124
- 2 . موقوفه حاج میرزا محمدباقرخان عمادالملک در سال 1261 شمسی. 124
- 3 . موقوفه توسط صغری خانم دختر حاج سیدعلی فرش فروش کاشانی. 124
- 4 . موقوفه عبدالرزاق از طایفه تفنگچی بلده نور در سال 1282 شمسی.. 125
- 5 . موقوفه خانم رقیه خاتون دختر استاد محمدتقی کلیکی ، در سال 1292 شمسی.. 126

6 . وقف توسط سید محمد رئیس التجار در سال 1295 شمسی . 126

7 . وقف نامه غلامحسین خان عامری سردار مجلل (1297 شمسی) . 126

8 . موقوفه امین التجار در کاشمر 1308 شمسی .. 127

ص: 10

9. وقف توسط محمد مهدی دماوندی در سال 1316 شمسی. 128

10. وقف توسط آقا حاجی ابوالحسن در سال 1332 شمسی.. 129

11. وقف توسط حاج یوسف رنجانی در سال 1335 شمسی. 129

12. وقف توسط آقای علی اکبر عبدالوهاب.. 129

13. وقف توسط خانم خدیجه هاشمی خراشاد، سال 1340 شمسی.. 129

14. وقف توسط آقای رمضان میرم. 129

فصل چهارم: عزاداری در قرن سیزدهم و قبل از آن. 131

1. ذکر شهادت حضرت زهرا 3 توسط محمد عبدالحسین هندی 132

2. نقش عزاداری و مصائب حضرت زهرا 3 در منطقه مزار شریف افغانستان 132

3. علامه سید محمد مهدی بحر العلوم 1 (متوفی 1176 ش). 134

4. مرحوم آسید علی بلور فروش قمی (آقای بازار قم)

در سال 1247 شمسی. 134

5. مسجد فاطمیة قم (ساخت در سال 1268 شمسی). 134

6. عزای فاطمی در طهران (1285 - 1275 شمسی). 135

7. روضه خوانی آقا سید عبد الله (1285 شمسی) در طهران 135

8. رویای عجیبه آیه الله آقای شیخ محمدتقی اصفهانی (آفانجفی 1). 135

9. چادر (خیمه) زدن برای عزای فاطمیه. 136

10. عزاداری آیه الله میرزا مصطفی آشتیانی 1 (متوفی 1288 ش). 137

11. عزاداری شیخ فضل الله نوری 1 (متوفی 1288 شمسی). 137

12. عزاداری ملا محمد کاظم خراسانی (آخوند خراسانی 1) 137

13. عزاداری فاطمیه در مدارس 113 سال قبل. 138

14 . جلسه ای جهت برگزاری ایام وفات حضرت فاطمه 3 139

فصل پنجم : تعطیلی ایام فاطمیه در دوره قبل از انقلاب... 141

گزارش روزنامه ایران نو. 142

گزارش روزنامه رعد. 142

ص: 11

- گزارش روزنامه اقدام. 142
- گزارش روزنامه ایران. 143
- گزارش روزنامه شفق سرخ. 144
- گزارش روزنامه طوفان. 144
- گزارش روزنامه عدل. 145
- گزارش روزنامه عصر جدید. 145
- گزارش روزنامه قانون. 145
- گزارش روزنامه کوشش... 146
- گزارش روزنامه اطلاعات.. 147
- تعطیلی دواير دولتي در سال 1304 شمسي.. 148
- تعطیلی شهر قم در سال 1305 شمسي. 148
- تقویم معارف سالهای 1307 - 1305 شمسي.. 149
- تعطیلی برنامه های موسیقی و نمایشی به احترام ایام فاطمیه ... 149
- گزارش شهربانی اردبیل از تعطیلی بازار در سال 1386 قمری. 149
- تقارن با شهادت حضرت و حذف مراسم جشن و چراغانی در سال 1387 قمری. 149
- تعطیلی در ایام فاطمیه در سال 1339 شمسي.. 149
- لغو چراغانی و آتش بازی در اصطهبانات به احترام ایام فاطمیه. 149
- لغو مراسم آتش بازی و چراغانی در اصفهان به احترام ایام فاطمیه. 150
- تعطیلی جلسه رسمی مجلس شورای ملی به مناسبت وفات حضرت زهرا 3.... 150
- صرفنظر نماینده مجلس از حق قانونی خود، به خاطر حضرت زهرا 3.... 151
- تسلیت گویی نماینده مجلس در فاطمیه با عنوان عزای بزرگ جهان اسلام. 152

اعتراض اتحادیه جوانان یزد در خصوص هتک حرمت وفات حضرت زهرا3... 152

دعوت مجمع اسلامی مسجد امیر چقماق برای مراسم فاطمیه 153

سندی موجود در کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران. 153

ص: 12

جلوگیری از برگزاری جشنهای اول ژانویه به دلیل همزمانی با ایام فاطمیه 153

اعتراض به دایر بودن مراسم ساز و آواز در کافه شهرداری 153

برگزاری عزای حضرت زهرا 3 توسط بنیاد مهاجران خوزستان. 153

برگزاری مراسم شهادت حضرت زهرا 3 در شهر ایوانکی.. 154

مجلس عزاداری فاطمیه در منزل و ثوق الدله. 154

اعتراض دبیران و فارغ التحصیلان به برگزاری شادی در ... 154

دعوت از سخنران به مناسبت شهادت حضرت فاطمه زهرا 154

تعطیلی رسمی... 155

اسناد مربوط به برگزاری مجالس عزای فاطمی 3 در آستان قدس رضوی... 156

1. هزینه های آستان قدس رضوی برای فاطمیه 157

2. مجالس وفات حضرت صدیقه طاهره فاطمه زهرا 3.... 157

3. تعطیل نمودن روز شهادت حضرت زهرا 3.... 157

اسناد مربوط به برگزاری مجالس عزای فاطمی 3 در حرم حضرت معصومه 3..... 158

فصل ششم: برگزاری عزای فاطمیه در مراکز مهم و بیوت علمای بزرگ.. 159

1. عزاداری آیه الله العظمی آقای حاج شیخ عبدالکریم حائری 1..... 160

2. سخنان مرحوم حاج شیخ عباس قمی 1 درباره عزای فاطمیه. 160

3. منبر رفتن مرحوم حاج شیخ عباس قمی 1 در ایام فاطمیه 161

4. کتاب مفاتیح الجنان هدیه به حضرت زهرا 3..... 161

5. مرحوم حاج میرزا جواد ملکی تبریزی 1: در عزای حضرت فاطمه 3 ... 162

6. در سوخته در خانه نمادین حضرت زهرا 3..... 162

7. عزاداری آیه الله العظمی آقای حاج شیخ محمد حسین نائینی 1..... 163

8. عزاداری آیه الله العظمی آقای حاج سید ابوالحسن اصفهانی قدس سره 163

9. عزاداری آیه الله العظمی آقای حاج آقا حسین طباطبائی بروجردی قدس سره 164

10. عزاداری علامه امینی قدس سره برای حضرت زهرا.....3 164

ص: 13

11. غش کردن علامه امینی قدس سره در باب جبرئیل 7... 166
12. نیم ساعت روضه فاطمی با کلمه « زهرا ». 166
13. تشیع نویسندۀ مصری ، به دست علامه امینی با آشنایی با مصائب حضرت زهرا 3... 167
14. عزاداری آیه الله العظمی آقای حاج سید ابوالقاسم خویی قدس سره 169
15. عزاداری آیه الله العظمی آقای حاج سید احمد خوانساری قدس سره 169 .
16. مجلس روضه به یادماندنی... 170
17. توجه آیه الله العظمی آقای حاج شیخ محمدعلی اراکی به امر فاطمیه. 172
18. عزای فاطمیه با حضور آیه الله العظمی آقای حاج سید علی سیستانی دام ظلّه 173 .
19. عزاداری آیه الله العظمی آقای حاج میر سید علی بهبهانی قدس سره 173
20. عزاداری آیه الله شیخ محمد جواد صافی گلپایگانی قدس سره 174 .
21. روضه خوانی ها ترک نشد... 174
22. عزاداری علامه سید محمد حسین طباطبایی قدس سره 175
23. عزاداری آیه الله آقای سید حسین خادمی قدس سره 175
24. روضه حضرت زهرا 3 در حرم امام رضا 7..... 175
25. حمایت از عزای فاطمیه در کلام آیه الله العظمی شیخ محمدتقی بهجت قدس سره 176
26. چرا روضه نمی خوانی ؟ مگر مجالس عزارا نمی بینی؟! 177
27. گریه های آیه الله بهجت در مظلومیت حضرت زهرا 3... 178
28. فعالیت مرحوم آیه الله حاج سید احمد فقیه امامی قدس سره برای احیاء شعائر فاطمیه 178
29. عزادای و فعالیتهای آیه الله آقای حاج سید حسن فقیه امامی قدس سره..... 179
30. اهتمام مرحوم آیه الله شیخ محمد باقر صدیقین قدس سره در مورد عزای فاطمیه. 179
31. تنها راه نجات کشور ایران تجلیل از حضرت زهرا 3 می باشد.. 180

32. عزاداری و سخنرانی آقای شیخ احمد کافی قدس سره برای حضرت زهرا 3 180

33. عزاداری آیه الله سید احمد شهرستانی قدس سره 181

34. عزاداری آیه الله سید عزالدین حسینی زنجانی قدس سره 181

ص: 14

35. عزاداری آیه الله العظمی آقای سید محمد کاظم شریعتمداری قدس سره 182
36. عزاداری امام خمینی قدس سره برای حضرت فاطمه زهرا 3..... 182
37. عزاداری آقا میرزا محمد علی شاه آبادی 1..... 182
38. اسم حضرت زهرا گشوده است! 183
39. عزاداری شهید استاد مرتضی مطهری 184
40. عزاداری آیه الله شهید حاج شیخ قاسم اسلامی... 184
41. مراسم عزای فاطمیه در منزل شهید سید عبدالکریم هاشمی نژاد 184
42. عزاداری آقای شیخ علی اصغر مرواید قدس سره 184
43. عزاداری علامه آقای شیخ یحیی نوری قدس سره 185
44. عزاداری آیه الله آقای حاج سید محمد علی حائری طبسی قدس سره 185
45. عزاداری آیه الله سید یحیی مدرسی زاده یزدی... 185
46. عزاداری آیه الله آقای سید محمد حسن مرتضوی لنگرودی در ایام فاطمیه. 185
47. عزاداری میرزا محمد حسن معلم ملقب به معین الاسلام. 186
48. عزاداری آیه الله حاج سید کرامت الله ملک حسینی شیرازی قدس سره 186
49. عزاداری حاج موسی از تجار زنجان.. 186
50. عزاداری آیه الله انصاری شیرازی قدس سره 187
51. عزاداری آیه الله شیخ مهدی معزالدوله تهرانی مشهور به « رفیعا ».. 187
52. عزاداری شیخ محمد واعظ تهرانی.. 188
53. عزاداری میرزا عبدالحسین قدسی قدس سره 188
54. تقریظ آیه الله فشارکی بر کتاب « تحفة الفاطمیه ».. 188
55. عزاداری بیت الاحزان حضرت زهرا 3در نجف اشرف... 189

56. عزاداری آقای حاج سید شمس الدین ابهری... 190

57. ایام فاطمیه در خانه ظهیرالاسلام در طهران در سال 1304 شمسی. 191

58. روضه خوانی در منزل ثقة الاسلام آقای حاجی میرزا عبدالوهاب... 191

ص: 15

- 59 . سخنان سید ناصر حسین هندی فرزند علامه میرحامد حسین درباره فاطمیه. 191
- 60 . بر پائی عزای فاطمی در سال 1341 شمسی با مشورت علمای قم.. 192
- 61 . عزاداری فاطمیه در سال 1348 شمسی در مسجد جامع سبزوار. 192
- 62 . جلسات عزاداری حضرت زهرا 3 در سال 1357 شمسی... 192
- 63 . عزاداری در مسجد ارگ تهران. 193
- 64 . عزاداری در منزل عبدالحسین براتی. 193
- 65 . عزاداری علمای بزرگ و مشهور اردبیل.. 193
- 66 . عزاداری های ایام فاطمیه در آغاز قرن چهاردهم شمسی در بیرجند... 194
- 67 . عزای فاطمی در طهران قدیم.. 195
- 68 . عزاداری مرحوم شیخ قاسم حرمی... 196
- 69 . عزاداری در حسینیه اربابی برای حضرت فاطمه زهرا 3..... 198
- فصل هفتم : یکهزار و چهارصدمین سال شهادت حضرت زهرا 3..... 199
- جریان نهضت فاطمیه از زبان آقای دکتر سیّد عبدالوهاب طالقانی. 203
- آثار نهضت عظیم فاطمیه. 204
- اقدامات مرحوم آیه الله العظمی گلپایگانی قدس سره 206
- اطلاعیه مهم و تاریخی آیه الله العظمی گلپایگانی در مورد چهاردهمین قرن شهادت.. 207
- عزاداری آیه الله العظمی آقای حاج سیّد محمد رضا گلپایگانی قدس سره 211
- توجه حضرت زهرا به مجلس آیه الله العظمی آقای گلپایگانی قدس سره 211
- روضه خوانی در منزل معظم له در سال 1337 شمسی.. 212
- به مناسبت دهه فاطمیه مجلس روضه خوانی تشکیل داده خواهد شد. 213
- عزاداری فاطمیه در مجمع جهانی اسلامی لندن. 213

سخنان معظم له دربارهٔ عزاداری بر حضرت زهرا 213 3

اقدامات آیه الله العظمی آقای تبریزی برای امر عزاداری فاطمیه 215

بگذار پاهایم برای مظلومیت حضرت فاطمه زهرا بسوزد 216

ص: 16

- انحراف چشم آیه الله تبریزی قدس سره به دلیل گریه فراوان در ایام فاطمیه. 218
- اقدام آیه الله العظمی آقای وحید خراسانی برای تعطیلی شهادت حضرت زهرا 219 3
- دسته عزاداری با پای برهنه. 219
- اطلاعیه ای تاریخی و هدایتگر. 220
- اقدامات فاطمی آیه الله العظمی ، آقای سید محمد باقر موحد ابطحی قدس سره 220
- حضور امام زمان ارواحنا فدا در پیاده روی فاطمیه 223
- انتشار کتابی برجسته در مورد حضرت زهرا 226 3
- اقدامات آیه الله العظمی مرحوم حاج شیخ محمد فاضل لنکرانی قدس سره 227
- پیام های پنج گانه به مناسبت ایام فاطمیه 228
- توصیه های آیه الله العظمی صافی گلپایگانی قدس سره در مورد بزرگداشت فاطمیه. 229
- اقدامات آیه الله العظمی حاج سید محمد حسینی شیرازی قدس سره 232
- برگزاری عزای فاطمیه در منزل آیه الله العظمی حاج سید محمد حسینی شیرازی 235.
- شفای جوان مسیحی مبتلا به سرطان خون در واشنگتن.. 235
- پیام حضرت آیه الله العظمی سید صادق حسینی روحانی قدس سره 236
- اطلاعیه و پیام های آیه الله العظمی آقای حاج سید صادق شیرازی دام ظلّه 238
- اقدامات گسترده آیه الله شیخ عبدالله نظری در امر شعائر و عزای فاطمیه 242
- پیام ها و دفاعیات آیه الله سید محمد جواد علوی بروجردی در امر فاطمیه. 243
- آیه الله العظمی سید موسی شبیری زنجانی دام ظلّه 246
- فعالیت های آیه الله آقای حاج میر سید محمد یثربی دام ظلّه در ایام فاطمیه. 246
- ضرورت احیای فاطمیه. 248
- متن بیانات حضرت آیه الله سید علی حسینی میلانی دام ظلّه در ایام فاطمیه. 249

سفرهای تبلیغی برای بزرگداشت فاطمیّه. 251

کاروان های عزاداری در ایّام فاطمیّه. 252

ادامه سفرهای عزاداری فاطمیّه. 254

ص: 17

فصل هشتم: حفظ حرمت فاطمیه در تقارن با نوروز. 257

بیانات حضرت آیه الله الطعمی آقای وحید خراسانی دام ظلّه 261

فصل نهم: فاطمیه در سالهای کرونائی.. 263

فاطمیه 1442 قمری

264.....

سخنان حضرت آیه الله آقای حاج سید حجّت موحد ابطحی دام ظلّه 264 .

آرامش و رفع اضطراب در پناه فاطمه زهرا3.... 268

فاطمیه و کرامات و عنایات.. 268

عوامل موفقیت در برنامه های فاطمیه 1442 قمری (سال کرونائی) . 269

پیام های علماء بزرگوار در فاطمیه 1442 قمری .. 270

پیام حضرت آیه الله العظمی آقای حاج شیخ لطف الله صافی گلپایگانی قدس سره 270

در رابطه با لزوم بزرگداشت و اقامه شعائر فاطمیه. 270

فرازهایی از یادداشت و پیام آیه الله العظمی صافی گلپایگانی قدس سره به مناسبت 271

پیام حضرت آیه الله آقای حاج سید علی میلانی دام ظلّه 273

پیام حضرت آیه الله آقای حاج سید محمد جواد علوی بروجردی دام ظلّه 274 .

پیام حضرت آیه الله العظمی آقای مکارم شیرازی دام ظلّه. 275

معرفی کتاب درخشش دلدادگی های فاطمی و موفقیت مخلصان.. 276

درخشش انوار فاطمیه. 278

موج سواری دشمن در شرایط کرونائی.. 278

هوشیاری دلدادگان. 279

موفقیت خادمان و شکست دشمن. 279

شروع برنامه های فاطمیه 281

فاطمیه به روایت 45-40 روز. 282

دغدغه دلسوختگان. 282

دهه فاطمیه به روایت 75 روز. 283

ص: 18

- دهه فاطمیه به روایت 95 روز. 283
- شگفتی های فاطمیه 1442 هـ - ق. 284
- راز جهانی شدن فاطمیه. 287
- راه نجات امت.. 287
- سابقه عزای فاطمیه در زمان های مختلف.. 291
- سرآغاز نهضت عظیم فاطمیه از اصفهان. 292
- ریشه یابی علل ظهور تفکر فاطمیه 293
- ابتکار برپایی کاروان عاشورایی فاطمیه. 295
- مراجع بیدار و دفاع از فاطمیه. 297
- کشتی نجات ولایت و برائت.. 298
- فاطمیه مکتبی عمیق و ریشه دار. 299
- دلنوشته ای در فراق مولای مظلوم روزهای فاطمیه. 301
- فصل دهم: فاطمیه در مسیحیت... 303
- مستندی با نام «فاطمیه در کلیسا».. 304
- کتاب «ایام فاطمیه در ایران امروز، شرح یک دوره عزاداری شیعه» به زبان آلمانی... 305
- منابع و مآخذ... 307
- پایان بخش.... 320
- 24 صفحه رنگی از پوسته های فاطمیه و عکس هایی از جلوه های عزای فاطمی 321

پیش گفتار آیه الله میر سید حجة موحد ابطحی دام ظلّه

پس از اینکه چاپ اول کتاب « عزای فاطمی در گذر زمان » اثر نویسنده متتبع و پرتلاش و ولائی آقای شیخ مهدی آقابابائی دام عزه و توفیقه به دستم رسید، بسیار خوشنود شدم و پس از اظهار علاقه شدید خودم به این اقدام ارزشمند و نورانی، تقاضا نمودم که تحقیقاتشان را در مورد عزاداری های فاطمی در قرون میانی و متأخر ادامه دهند و کتاب را با اضافات گسترده به چاپ دوم برسانند.

این بزرگوار دست به کار شدند و با استمداد از پروردگار که مدافع و یاورِ مظلومان است و با توسل به ذیل عنایت امیرالمؤمنین علیه السلام و حضرت زهرا علیها السلام و عزیزانشان علیهم السلام گام های بیشتری برداشتند و با تحقیقات بیشتری، کتاب را آماده چاپ نمودند، و به نظرم رسید که نکته مهمی را در مقدمه این کتاب نورانی و ارزشمند بیان نمایم.

شیعه در اثر پیروی از مکتب اهل البیت علیهم السلام دارای خصلت هائی است که او را برجسته، ماندگار و سرافراز کرده است. شیعه بر تحصیل معرفت و بهره برداری از شجاعت و به کارگیری همت بلند در راه دفاع از حق و مبارزه با ظلم و تباهی همیشه پافشاری داشته است.

شناخت مظلومیت امیرالمؤمنین علیه السلام و حضرت زهرا علیها السلام و عزیزانشان علیهم السلام و دفاعی غیرتمندانه و شجاعانه از حق آن بزرگان مظلوم، از ویژگی های بزرگ و درخشان شیعه است که در هر دوره و هر شرایطی به شکلی تجلی کرده، و او را ماندگار و سرافراز کرده است.

آشناسازی شیعیان نسبت به مظلومیت اهل البیت علیهم السلام که با تألیف کتاب هایی همانند کتاب « سلیم بن قیس هلالی » و ترجمه آن به نام « اسرار آل محمد صلی الله علیه و آله » و « مقتل ابومخنف » و ... و سروده هائی همانند: اشعار کمیت و فرزدق و سید حمیری و دعبل خزاعی و ... و دفاع های جانانه ای همانند دفاع یاران و اصحاب امیرالمؤمنین علیه السلام و سیدالشهدا علیه السلام و ... از آن بزرگواران همه و همه، نشانه عظمت شیعه و نشانگر چرایی سربلندی شیعه، و ماندگاری او است.

شیعه از همه روش های مؤثر و کارساز ، مطابق شرائط زمان و اقتضای محیط برای دفاع از اهل بیت علیهم السلام بهره برداری می کرده است که از مهمترین آنها عزاداری و گریه و نوحه سرائی است که با پیروی از رهنمودهای ائمه علیهم السلام و الگوگیری از رفتار و عمل آنها ، استمرار داشته است .

آری ، شیعیان همیشه تابلوهائی همانند :

فَعَلَى الْأَطَائِبِ مِنْ أَهْلِ بَيْتِ مُحَمَّدٍ وَعَلَى صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِمَا وَآلِهِمَا ، فَلَيْتُكَ الْبَاكُونَ ، وَإِيَّاهُمْ فَلَيْتُكَ النَّادِبُونَ ، وَلِمِثْلِهِمْ فَلْتُدْرِفِ الدُّمُوعُ
(1)...

و نیز گریه های طولانی حضرت زهرا و امام زین العابدین علیه السلام و ... را در برابر خود می دیده اند و به وسیله اشک ها و ناله ها ، ندبه ها و ضجّه ها مشعل فروزان دفاع از حریم اهل بیت علیهم السلام را روشن نگاه می داشته اند و اینجا است که بزرگان و فرهیختگان ، در گفتار و رفتارشان حمایت از عزاداری و سفارش اکید به انجام آن را همیشه مدّ نظر داشته و مورد تأکید فراوان قرار می داده اند .

کتابی که هم اکنون در اختیار شما قرار داده می شود ، عزاداری های پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و امیرالمؤمنین علیه السلام و سایر امامان معصوم علیهم السلام و نیز بزرگان علما و فقهاء شیعه و عموم دلدادگان اهل بیت علیهم السلام را در مصیبت فاطمه زهرا علیها السلام در طول بیش از چهارده قرن برای شما منعکس می کند و به خوبی نشان می دهد که فرهنگ عزای فاطمی و سیره عزاداری بر صدیقیّه شهیده ، فاطمه زهرا علیها السلام در متن زندگی و تاریخ پر افتخار شیعه و نشأت گرفته از معرفت و غیرت و شجاعت و همت بلند او می باشد ، که سلب آن ، به معنای از دست دادن هویت شیعی به شمار می رود .

اصفهان - حوزه علمیه - سید حجة موحّد ابطحی موسوی اصفهانی

در آستانه ایام فاطمیه 1445 قمری سالروز شهادت حضرت معصومه علیها السلام

دهم ربیع الثانی برابر با 4/8/1402 شمسی

ص: 22

1- . فرازی از دعای ندبه ، یعنی : پس بر پاکیزگان از اهل بیت محمد و علی علیهما السلام ، باید گریه کنندگان بگریند و زاری کنندگان بر ایشان زاری کنند و برای مانند آنان باید اشک ها روان شود .

بر مشامم می رسد بوی عزای فاطمه *** می شوم آماده گریه برای فاطمه

در قنوت هر نمازم بر لبم دارم دعا *** بارالها جان من گردد فدای فاطمه

عزاداری شافعه محشر ، حضرت فاطمه زهرا علیها السلام ، تاریخچه ای به بلندای تاریخ شیعه دارد و با وجود اینکه نسبت به عزاداری محرم ، حساسیت بسیار بیشتری در مقابل اهل سنت دارد ، لیکن همیشه در سراسر ممالک اسلامی برگزار می شده است .

در طول تاریخ ، شواهد زیادی از عزاداری اهل بیت علیهم السلام و علمای شیعه برای شهادت صدیقۀ کبری علیها السلام داریم ، این مسئله واضح است که به علت تقیۀ شدید شیعه در زمینه فاطمیه و خلفا ، این عزاداری به اندازه عزاداری محرم بزرگ و علنی نبوده است و شدت و حدّت آن به مراتب از عزاداری در محرم کمتر بوده است ؛ زیرا اکثر حکومت های جهان اسلام ، در دست اهل سنت بوده و به شدت ، با عزاداری و ذکر فاطمیه و حتی بردن نام حضرت زهرا علیها السلام مخالفت می شده است !

و چه زیبا مرحوم حاج شیخ عباس قمی قدس سره در کتابشان نوشته اند :

هر کس در اخباری که بیانگر دلسوزی و مهربانی و رحمت و رقت قلب شریف آن عزیزان می باشد تأمل کند ، سخن ما را گواهی می نماید که تا چه اندازه امامان علیهم السلام از مصائب فاطمه علیها السلام افسرده و اندوهگین بودند ، و در عین حال آشکارا نمی توانستند آن غم و اندوه نهانی را بیان کنند و آشکار سازند ، برای اینکه مطلب بیشتر برایت روشن شود بنگرید به روایتی که محدثین بزرگ شیعه از بشار مکاری نقل کرده اند . همانا امام صادق علیه السلام که در شنیدن مصیبت زنی از شیعیان فاطمه علیها السلام حالش اینگونه دگرگون شده است ، پس چگونه می باشد حال آن حضرت در هنگامی که مصائب وارده بر مادرش را نزد او بازگو نمایند؟! و گفته شود ستمگری سیلی به صورت فاطمه علیها السلام زد ، پس گویا می نگرم که بر اثر آن سیلی گوشواره اش شکست و از گوشش جدا شد . (1)

ص: 23

این مطلب، نشان دهنده برخورد بسیار تند حکومت، با کسانی بود که کوچک ترین اشاره و فعالیتی درباره حضرت زهرا علیها السلام انجام می دادند و به همین دلیل، عزاداری حضرت زهرا علیها السلام در زمان های قدیم به وسعت و بزرگی عزاداری محرم برگزار نمی گردید.

اقامه عزا در ایام فاطمیّه، عیان ترین نشانه نجات برای حق جویان و بهترین طریق هدایت برای دین طلبان است.

برافراشتن پرچم های عزا و برپایی مراسم سوگواری بر مصائب جسمی و رنج های روحی حضرت فاطمه زهرا علیها السلام، سریع ترین وسیله اعلان بطلان مکتبی است که پس از شهادت جانسوز و جانگداز حضرت رسول خدا صلی الله علیه و آله پدید آمد و با اتکا به غضب خلافت امیر المؤمنین علیه السلام، در مقابل مکتب اهل بیت علیهم السلام ایستاد تا آن را نابود سازد.

عزاداری در سالروز شهادت حضرت فاطمه زهرا علیها السلام زنده نگه دارنده غضب الهی حضرت فاطمه علیها السلام بر ابوبکر است. همان خشم آسمانی که نظام خلافت سقیفه ای را رسوا ساخت و مظلومیت امیر المؤمنین علیه السلام را برای همیشه فریاد کرد.

آری، این اشک و آه و ناله های شیعیان در ایام شهادت صدیقه طاهره علیها السلام، برای آن است که همواره ذکر مبارک *أَنْ سَيِّدَةُ النِّسَاءِ* علیها السلام در دل ها زنده نگه داشته شود و روشن دلان با هدف راه به تفکر و تحرک وا دارد تا برای پی بردن به راز دل و سوز درونی شیعیان، در وادی پژوهش و تحقیق قدم نهند و سرانجام، « راهنمایان ناصح » را از « راهزنان خائن » جدا سازند.

آری، اقامه عزا در ایام فاطمیّه، احیای غضب الهی و همیشگی حضرت زهرا علیها السلام بر ابوبکر و اعلان غضب خلافت علوی پس از رحلت خاتم الانبیاء صلی الله علیه و آله است.

بنابراین، احیای فرهنگ فاطمیّه، در واقع احیای امر امامت امیر المؤمنین علیه السلام و اعلان حقانیت مکتب اهل بیت علیهم السلام می باشد؛ که: *وَلَمْ يُنَادِ بِشَيْءٍ كَمَا نُودِيَ بِالْوَلَايَةِ يَوْمَ الْغَدِيرِ* (1).

شواهد بسیاری از عزاداری اهل بیت علیهم السلام، مراجع بزرگوار تقلید، علماء و محبین برای حضرت زهرا علیها السلام موجود است که به آنچه دسترسی پیدا نمودیم را ذکر می نمایم.

اصفهان - حوزه علمیه - شیخ مهدی آقابابایی

در آستانه فاطمیّه 1445 قمری - آبانماه 1402 شمسی

ص: 24

فصل اول : اسناد مرتبط با عزاداری معصومین علیهم السلام و ملائكة الله و ...

اشاره

ص: 25

در این فصل به حزن ائمه معصومین علیهم السلام و گریه و تغییر رنگ صورت آن بزرگواران هنگام ذکر و شنیدن نام مادرشان حضرت صدیقه علیها السلام از آنچه ظاهر است و آنچه بر ایشان رخ داده است از معراج تا قیامت و محشر که آنجا هم عزای حضرت فاطمه زهرا علیها السلام بر پا می گردد به آن می پردازیم :

1. جریان مصائب و شهادت حضرت زهرا علیها السلام در معراج

حضرت صادق علیه السلام می فرماید :

هنگامی که رسول خدا صلی الله علیه و آله را به معراج بردند به آن حضرت گفته شد : همانا خداوند متعال تو را آزمود ...

وَأَمَّا ابْنَتُكَ فَتُظَلَّمُ وَ تُحْرَمُ وَ يُؤْخَذُ حَقُّهَا غَصَبًا الَّذِي تَجْعَلُهُ لَهَا وَ تُضَرِّبُ وَ هِيَ حَامِلٌ وَ يُدْخَلُ عَلَيْهَا وَ عَلَى حَرِيمِهَا وَ مَنَزِلَهَا بِغَيْرِ إِذْنٍ ثُمَّ يَمْسُهَا هَوَانًا وَ ذُلًّا ثُمَّ لَا تَجِدُ مَانِعًا وَ تَطْرَحُ مَا فِي بَطْنِهَا مِنَ الصَّرْبِ وَ تَمُوتُ مِنْ ذَلِكَ الصَّرْبِ ؛

و اما دختری مورد ستم قرار می گیرد از حقیقت محروم و ممنوع می شود و آن چه را تو حق او قرار دادی از او به زور گرفته می شود ، او را که حامله است کتک می زنند ، و بدون اجازه وارد خانه می شوند و مورد تهمت و تحقیر قرار می گیرد ، بدون یار و یاور می ماند بر اثر ضربه ای که بر او وارد می شود کودکی را که در شکم دارد سقط می کند و بعد از دنیا می رود . رسول اکرم صلی الله علیه و آله فرمودند که من گفتم : « إِنَّا لِلَّهِ وَ إِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ » (1) ، پروردگارا ! پذیرفتم و تسلیم شدم ، توفیق و صبر و بردباری از آن توست . سپس خطاب آمد :

ص: 26

اما دخترت فاطمه را به خاطر آن صبر و تحمل در قبال مصیبت ها ، در روز قیامت در کنار عرشم می نشانم و به وی گفته می شود : اکنون خداوند تو را در میان مردم حَکَم قرار داده . پس درباره هر کسی که به تو ظلم و ستم کرده و به فرزندان ظلم کرده حکم کن ، من حکم تو را درباره آنها اجازه می دهم تا او را به طرف جهنم ببرند . (1)

2. گریه رسول خدا صلی الله علیه و آله زمانی که شهادت حضرت زهرا علیها السلام را پیش بینی کردند

امیرالمؤمنین علیه السلام می فرماید :

بسیار می شد رسول خدا صلی الله علیه و آله وقتی به امیرمؤمنان ، صدیقۀ کبری ، امام حسن ، امام حسین علیهم السلام نگاه می کردند می گریست . وقتی از سبب گریه آن حضرت می پرسیدند ، می فرمود :

أَبْكِي مِنْ ضَرْبَتِكَ عَلَى الْقُرْنِ وَلَطْمِ فَاطِمَةَ خَدَّهَا وَطَعْنِ الْحَسَنِ فِي فَخْذِهِ وَالسَّمِّ الَّذِي يُسْقَاهُ وَقَتْلِ الْحُسَيْنِ ؛

از ضربت شمشیری که بر سر حضرت علی علیه السلام وارد می شود ، سیلی ای که به صورت حضرت فاطمه علیها السلام می خورد ، نیزه ای که به ران امام حسن علیه السلام می زنند و سمی که به او می خوراندند و از کشتن امام حسین علیه السلام گریه می کنم . (2)

علامۀ مجلسی 1 اسناد این روایت را معتبر دانسته است . (3)

ص: 27

-
- 1- . کامل الزیارات ، ص 1000 ، باب 108 ؛ امالی شیخ صدوق ، ص 68 ؛ امالی ، شیخ طوسی ، ج 1 ، ص 188 ؛ فاطمه زهرا 3 شادمانی دل پیامبر 9 ، ص 746 ؛ تأویل الآیات ، ص 838 ؛ بحار الانوار ، ج 28 ، ص 64-61 .
 - 2- . امالی ، شیخ صدوق ، ص 134 ، مجلس 28 ؛ مناقب ابن شهر آشوب ، ج 2 ، ص 209 ؛ بحار الانوار ، ج 28 ، ص 51 و ج 44 ، ص 149 ؛ اثبات الهداة ، ج 1 ، ص 281 .
 - 3- . جلاء العیون ، ج 1 ، ص 189 ؛ رنج های زهرا ، ص 381 .

3. امانت رسول خدا صلی الله علیه و آله

زمانی پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله با اصحاب کسا بودند . به ام سلمه امر فرمودند : کنار در بایستد و اجازه ورود به هیچ کس ندهد . دست حضرت فاطمه علیها السلام را گرفتند و در دست حضرت علی علیه السلام گذاردند و شروع به گریه نمودند . از گریه پیامبر صلی الله علیه و آله ، حضرت فاطمه ، امام حسن و امام حسین علیهم السلام نیز گریستند . سپس فرمودند :

یا علی ! این ودیعه خدا و رسول اوست . خدا و مرا درباره او حفظ کن و مسلماً چنین خواهی کرد . به خدا سوگند ! این مریم کبری است (مقامش بس والاتر از اوست) آگاه باش ! به خدا سوگند ! جانم به گلویم نرسید ، مگر آنکه برای او و شما از خدا خواسته هایی داشتم که آنچه درخواست کرده بودم را عطایم فرمود .

یا علی ! آنچه را فاطمه علیها السلام به تو می گوید عمل کن . من او را به چیزهایی که جبریل فرمان داده امر نموده ام ! بدان دخترم فاطمه علیها السلام از هر کس راضی و خشنود باشد و من نیز راضی و خشنودم و خداوند و فرشتگانش هم راضی و خشنود خواهند بود .

یا علی ! وای بر کسی که به او ظلم کند . وای بر کسی که حقش را به زور بگیرد . وای بر کسی که حرمتش را بشکند . وای بر کسی که خانه اش را آتش بزند . وای بر کسی که همسرش را بیازارد . وای بر کسی که او را به مشقت اندازد و با او به مبارزه برخیزد .

بار خدایا ! من از آنان بیزارم و آنان از من بیزارند .

سپس رسول خدا صلی الله علیه و آله یکایک آنان را نام بردند . آنگاه حضرت فاطمه ، امام حسن ، امام حسین و امیرالمؤمنین علیهم السلام را به آغوش کشیده و فرمودند :

من با شما و شیعیان شما در صلح و صفایم و ضامن آنها هستم که به بهشت بروند با دشمن شما و هر کسی که با شما دشمنی کند و ستم روا دارد ، بر شما و شیعیان شما تقدّم جوید یا تأخر ، دشمن و در ستیز و جنگ خواهم بود . (1)

ص: 28

1- زندگانی حضرت زهرا علیها السلام ، آقای مقرر، ص 120 .

4. گریه رسول خدا صلی الله علیه و آله هنگام تقسیم حنوط بهشتی

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمودند :

یا علی و یا فاطمه ! این حنوط بهشت است که جبرئیل علیه السلام آن را به من داده است . به شما سلام می دهد و می گوید : آن را تقسیم کنید و قسمتی را هم برای من جدا کنید .

حضرت فاطمه علیها السلام فرمودند :

ثُلث آن برای شما و درباره بقیه آن هم امیرالمؤمنین علیه السلام نظر بدهد .

رسول خدا صلی الله علیه و آله گریستند و فاطمه علیها السلام را در آغوش کشیدند و فرمودند :

تو دختر موفق ، رشید و هدایت یافته و ملهمه ای هستی .

سپس فرمودند : یا علی ! درباره بقیه آن نظرت را بگو .

فرمود : نصف آن برای او (فاطمه علیها السلام) ، نصف دیگر برای کسی که شما بفرمایید .

حضرت فرمودند : برای تو .(1)

5. گریه رسول خدا صلی الله علیه و آله هنگام دیدن پنج تن آل عبا

ابن عباس گوید : روزی رسول خدا صلی الله علیه و آله نشسته بود که امام حسن علیه السلام آمد و چون او را دید گریست و سپس فرمود : نزد من بیا ای پسر ! و او را به خود نزدیک کرد تا بر زانوی راست نشانید . سپس امام حسین علیه السلام آمد و چون او را دید گریست و فرمود : بیا بیا پسر جانم ! و او را هم نزدیک کرد تا بر زانوی چپ خود نشانید . سپس فاطمه علیها السلام آمد و او را هم به خود نزدیک کرد و برابر خود نشانید . و سپس امیرالمؤمنین علیه السلام آمد او را هم که دید گریست و نزدیک خود طلبید و در پهلوی راست خود نشانید .

اصحابش گفتند : یا رسول الله ! هر کدام را دیدی گریستی؟ بین اینها کسی نبود که از دیدنش شاد شوی؟

ص: 29

1- . زندگانی حضرت زهرا علیها السلام ، آقای مقرم ، ص 235 و 236.

فرمود: به حق آنکه مرا به نبوت برانگیخته و بر همه مردم برگزیده، من و اینها گرامی ترین خلق نزد خداییم، و روی زمین کسی نیست که از اینها نزد من محبوب تر باشد.

فاطمه دختر من برترین زنان از اولین تا آخرین آنهاست، فاطمه زهرا علیها السلام پاره تن من است. زهرا نور دو چشم من است. زهرا میوه قلب من است. زهرا روح و جان من است. زهرا حوریه ای است که به قیافه انسان در آمده. هنگامی که فاطمه در مقابل پروردگار خود در میان محراب عبادت می ایستد نور او برای ملائکه آسمان، نظیر نور ستارگان از برای اهل زمین می درخشد.

خداوند به ملائکه می فرماید: ای ملائکه من! به فاطمه علیها السلام که برترین کنیزان من است، نظر کنید که چگونه در مقابل من قرار گرفته است. اعضاء و جوارح او از خوف من می لرزد.

فاطمه با توجه قلبی مشغول عبادت من شده است من شما را شاهد می گیرم که شیعیان وی را در امان می گذارم.

سپس پیامبر خدا صلی الله علیه و آله فرمود:

وَأَنِّي لَمَّا رَأَيْتُهَا ذَكَرْتُ مَا يُصَدِّعُ بِهَا بَعْدِي كَأَنِّي بِهَا وَقَدْ دَخَلَ الدُّلُّ بَيْتَهَا وَانْتَهَكَتْ حُرْمَتُهَا وَغَصِبَتْ حَقَّهَا وَ مُنِعَتْ إِزْنَهَا وَ كُسِرَ جَنْبُهَا [و كُسِرَتْ جَنْبُهَا] وَ أَسْفَطْتُ جَنْبَهَا وَ هِيَ تُنَادِي يَا مُحَمَّدَاهُ فَلَا تُجَابُ وَ تَسْتَعِيثُ فَلَا تُغَاثُ فَلَا تَزَالُ بَعْدِي مَحْزُونَةً مَكْرُوبَةً بَاكِيَةً تَتَذَكَّرُ انْقِطَاعَ الْوَحْيِ عَنْ بَيْتِهَا مَرَّةً وَ تَتَذَكَّرُ فِرَاقِي أُخْرَى وَ تَسْتَوْحِشُ إِذَا جَنَّهَا اللَّيْلُ لِفَقْدِ صَوْتِي الَّذِي كَانَتْ تَسْمَعُ إِلَيْهِ إِذَا تَهَجَّدَتْ بِالْقُرْآنِ ثُمَّ تَرَى نَفْسَهَا دَلِيلَةً بَعْدَ أَنْ كَانَتْ فِي أَيَّامِ أَبِيهَا عَزِيْرَةً ...

هرگاه حضرت زهرا علیها السلام را مشاهده می کنم، آن ستم هایی به یادم می آید که بعد از من در حق او خواهد شد. گویا می بینم که داخل خانه وی شده باشد. احترامش از دست

رفته باشد و حش را غصب کرده باشند . از دریافت ارث خود ممنوع شده باشد . پهلوی او شکسته شده باشد . جنین وی سقط شده باشد و او فریاد می زند :

وامحمداه! ولی کسی به دادش نمی رسد ، استغاثه می کند ولی کسی به فریادش نخواهد رسید . لذا بعد از من محزون ، غصه دار و گریان خواهد بود . گاهی یادآور می شود که وحی از خانه اش قطع شده ، گاهی مفارقت مرا به خاطر خواهد آورد ، شب ها برای اینکه صدای تلاوت قرآن مرا در نماز شب نمی شنود دچار وحشت خواهد شد . سپس خویشتن را بعد از آنکه در ایام پدر عزیزترین افراد بود ذلیل خواهد دید .

در همین زمان است که خدای رثوف ملائکه را مونس فاطمه علیهاالسلام قرار می دهد . ایشان فاطمه را همانگونه ندا می کنند که حضرت مریم را ندا کردند و به او می گویند :

ای فاطمه! خداوند تو را از میان زنان جهانیان انتخاب کرده است . ای فاطمه! فرمانبردار پروردگار خویش باش و با سجده کنندگان و رکوع کنندگان سجود و رکوع نما . سپس درد و بیماری بر او غلبه خواهد کرد . آنگاه خداوند سبحان مریم بنت عمران را می فرستد تا پرستار و مونس فاطمه علیهاالسلام باشد .

در همین حال است که فاطمه علیهاالسلام می گوید :

پروردگارا! من از زندگی سیر شده و از مردم دنیا بیزارم ، مرا به پدرم ملحق نما! خدای توانا او را به من ملحق می نماید . زهرا علیهاالسلام اول کسی است از اهل بیت من که به من ملحق خواهد شد .

فَتَقَدَّمُ عَلَيَّ مَحْزُونَةً مَكْرُوبَةً مَغْمُومَةً مَعْصُوبَةً مَقْتُولَةً فَأَقُولُ عِنْدَ ذَلِكَ :

اللَّهُمَّ الْعَنُ مَنْ ظَلَمَهَا ، وَعَاقِبْ مَنْ غَصَبَهَا ، وَذَلِّلْ مَنْ أذَلَّهَا ، وَخَلِّدْ فِي نَارِكَ مَنْ صَدَّرَبَ جَنْبَهَا حَتَّى أَلْقَتْ وَلَدَهَا . فَتَقُولُ الْمَلَائِكَةُ عِنْدَ ذَلِكَ : آمِينَ ؛

فاطمه زهرا علیهاالسلام در حالی که محزون ، غصه دار ، مغموم ، با حقی غصب گشته و شهید شده ، بر من وارد خواهد شد . من در آن هنگام می گویم : بار خدایا! هر کسی را که به فاطمه علیهاالسلام ظلم کرده باشد لعن کن! آن کسی را که حق زهرا علیهاالسلام را غصب نموده

باشد عقاب و عذاب کن! آن کسی را که فاطمه علیها السلام را ذلیل کرده باشد ف ذلیل کن! آن کسی را که ضربه به پهلوی فاطمه علیها السلام زد که بچه خود را سقط نمود، در دوزخ جاودانی کن! ملائکه می گویند: آمین!». (1)

6. خبر دادن جبرئیل علیه السلام از شکستن پهلوی فاطمه علیها السلام

خبر دادن جبرئیل علیه السلام از شکستن پهلوی فاطمه علیها السلام و گریه رسول خدا صلی الله علیه و آله در هنگام صرف غذا

علامه مجلسی 1 می گوید: به خط شیخ محمد بن علی جبعی، به نقل از خط شهید (رفع الله در جته) به نقل از مصباح شیخ ابی منصور (طاب ثراه) یافتم روایت شده:

روزی پیامبر صلی الله علیه و آله به منزل فاطمه علیها السلام وارد شد و او برای حضرت غذایی از خرما و نان و روغن فراهم آورد و حضرت با علی و فاطمه و حسن و

حسین علیهم السلام گرد سفره جمع شدند و چون غذا خوردند، رسول خدا صلی الله علیه و آله سجده کرد و بسیار سجده اش طولانی گشت و آنگاه گریست و سپس خندید و نشست؛ حضرت علی علیه السلام که جرأت بیشتری از بقیه ایشان در سخن گفتن داشت، فرمود: صلی الله علیه و آله

ای رسول خدا! امروز از شما چیزی مشاهده کردیم که پیش از این ندیده بودیم!؟

حضرت صلی الله علیه و آله فرمود: آنگاه که با شما غذا خوردم، شادمان شدم و از سلامتی و جمع گرم شما مسرور گشتم، پس برای شکر خدا به سجده افتادم؛ پس جبرئیل علیه السلام فرود آمد و گفت: آیا به خاطر شادمانی از سلامتی خانواده ات سجده نمودی؟

گفتم: آری. پس گفت: آیا می خواهی از آنچه پس از تو بر ایشان می گذرد، با خبر شوی؟

گفتم: آری، ای برادرم جبرئیل!

ص: 32

1- . امالی صدوق، ص 113-115؛ المحتضر، ص 109؛ ارشادالقلوب، ص 295 و 296؛ بشارة المصطفی لشعبة المرتضی علیه السلام، ص 198 و 199؛ طرف من الانباء والمناقب، ص 413؛ الفضائل شاذان بن جبرئیل قمی، ص 9 و 10؛ بحار الانوار، ج 28، ص 38 و ج 43، ص 172؛ العوالم، ج 11، ص 391؛ فرائد السمطين، ج 2، ص 35 (ط محمودی)؛ اثابة الهداة، ج 1، ص 280.

پس گفت :

«أَمَّا ابْنَتُكَ فَهِيَ أَوْلُ أَهْلِكَ لِحَاقًا بِكَ بَعْدَ أَنْ تُظْلَمَ وَيُؤْخَذَ حَقُّهَا وَتُمْنَعَ إِزْنُهَا وَيُظْلَمَ بَعْلِهَا وَيُكْسَرَ ضِعْفُهَا وَأَمَّا ابْنُ عَمِّكَ فَيُظْلَمُ وَيُمْنَعُ حَقُّهُ وَيُقْتَلُ وَأَمَّا الْحَسَنُ فَإِنَّهُ يُظْلَمُ وَيُمْنَعُ حَقُّهُ وَيُقْتَلُ بِالسَّمِّ وَأَمَّا الْحُسَيْنُ فَإِنَّهُ يُظْلَمُ وَيُمْنَعُ حَقُّهُ وَتُقْتَلُ عَتْرَتُهُ وَتَطْوَى الْخَيُْولُ وَيُنْهَبُ رَحْلُهُ وَ تُسَبَى نِسَاؤُهُ وَ ذَرَارِيُّهُ وَيُدْفَنُ مَرْمَلًا بِدَمِهِ وَيُدْفَنُ الْعُرَبَاءُ فَبَكَيْتُ وَقُلْتُ هَلْ يَزُورُهُ أَحَدٌ قَالَ يَزُورُهُ الْعُرَبَاءُ » ؛

درباره دخترت ، او نخستین فرد خانواده ات است که پس از آنکه به وی ظلم می شود و حقش از وی سلب می شود و از ارش محروم می گردد و شوهرش مظلوم واقع می شود و استخوان دنده اش شکسته می شود ، به تو می پیوندد .

و اما پسر عمویت علیه السلام مورد ستم واقع می شود و حقش سلب می شود و کشته می شود . و اما به امام حسن علیه السلام ، مظلوم واقع می شود و حقش از او سلب می شود و با زهر کشته می شود . و اما به امام حسین علیه السلام ستم می شود و حقش سلب می شود و خاندانش کشته می شوند و زیر سم اسبان پایمال می شود و ساز و برگ کاروانش چپاول می شود و زنان و فرزندان خانواده اش اسیر می شوند و آغشته به خونش دفن می شود و غریبان وی را به خاک می سپارند . پس گریستم و گفتم : آیا کسی به زیارت وی می رود ؟

گفت : غریبان وی را زیارت می کنند .

گفتم : پاداش کسی که به زیارت وی رود ، چیست ؟

گفت : برای او ثواب هزار حج و هزار عمره به همراه تو نوشته می شود ، پس خندیدم . (1)

ص: 33

1- . عوالی اللئالی ، ج 1، ص 199؛ بحار الانوار ، ج 98، ص 44 ؛ مستدرک الوسائل ، ج 10 ، ص 275 و 276 ؛ رنج های زهرا علیها السلام ، ص 376-375 .

7. گریه رسول الله صلی الله علیه و آله هنگام رحلتشان برای شهادت حضرت زهرا علیها السلام

علامه مجلسی قدس سره روایت نموده که حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام فرمودند :

در آن بیماری که خاتم الانبیا صلی الله علیه و آله از دار دنیا به دار بقا رحلت فرمودند ، حضرت فاطمه علیها السلام را طلبیدند و پاره ای از ظلم و ستمی که دشمنان به اهل بیت نبوت صلی الله علیه و آله وارد می کنند را ، بیان نمودند .

پس آنگاه اشک حسرت از دیده های حق بین حضرت رسالت صلی الله علیه و آله مانند باران جاری شد و بر ریش مبارکش فروریخت و چادری که بر روی شریف آن حضرت افکنده بودند ، از اشک دیده اش تر شد . آنقدر آن مظهر رحم و احسان گریست که جگرم برای آن حضرت پاره پاره شد !

در آن حال سر مبارکش را به سینه خود گرفته بودم ، بر من تکیه داده بود و فاطمه علیها السلام را به سینه خود چسبانده بود . امام حسن و امام حسین علیهما السلام قدم های عرش پیمایش را می بوسیدند و دیده های نورانی خود را بر پاهای جد بزرگوار خود می مالیدند و صدا به گریه بلند کردند .

در آن وقت جبرئیل امین حاضر بود و صدای گریه او را می شنیدم و از گریه فاطمه علیها السلام چنان یافتم که زمین و آسمان در گریه و فغان اند . (1)

8. گریه های پیغمبر صلی الله علیه و آله بر ظلم هایی که به حضرت فاطمه علیها السلام می شود

شیخ طوسی قدس سره در امالی از شیخ مفید از شیخ صدوق ، او از پدرش ، او از احمد بن ادریس ، از محمد بن عبدالجبار ، از ابن ابی عمیر ، از ابان بن عثمان ، از ابان بن تغلب ، از عکرمه از عبدالله بن عباس روایت کرده اند که گفته است :

هنگامی که وفات پیغمبر اسلام صلی الله علیه و آله نزدیک گردید آن حضرت به قدری گریست که محاسن مبارکش تر شد . عرض شد : یا رسول الله ! چرا گریه می کنی ؟ فرمود :

ص: 34

1- . امواج البكاء، ص 57؛ بحار الانوار، ج 22، ص 490، باب 1، ح 36؛ کفایة الاثر، ص 2.

أَبْكِي لِذُرِّيَّتِي، وَمَا نَصَّ نَعْبِهِمْ شِرَارُ أُمَّتِي مِنْ بَعْدِي، كَأَنِّي بِفَاطِمَةَ ابْنَتِي وَقَدْ ظَلِمْتُ بَعْدِي وَهِيَ تُنَادِي " يَا أَبَتَاهُ، يَا أَبَتَاهُ " فَلَا يُعِينُهَا أَحَدٌ مِنْ أُمَّتِي ؛

برای ذریّه و فرزندانم و آن ستم هایی که از جفاکاران امتم بعد از من به ایشان می رسد ، گریه می کنم . گویا می بینم دخترم فاطمه زهرا علیها السلام بعد از من مظلوم واقع شده ، هر چه صدا می زند : یا ابتاه ! یا ابتاه ! احدی از امت من به فریاد او نمی رسد . (1)

9 . گریه فرشتگان مقرب و آسمان و زمین از گریه فاطمه علیها السلام

از موسی بن جعفر از پدرشان علیهما السلام روایت کرده است : رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود : ... ای علی ! چه خواهی کرد اگر این قوم بعد از من بر علیه تو توطئه کنند ، و بر تو دلیر شده و پیشی بگیرند و سرکشان خود را برای بیعت بفرستند ، و سپس گریبان را گرفته و بکشند همانطور که شتر گریزان را از قافله شتر می کشند ... نکوهیده ، بی یار و یاور ، محزون و اندوهگین ... و بعد آن به این - اشاره به فاطمه علیها السلام - ذلت می رسد ؟

وقتی فاطمه علیها السلام آنچه را که رسول الله صلی الله علیه و آله فرمود را شنید ، ناله ای کشید و گریان شد ، و رسول خدا صلی الله علیه و آله از گریه دخترش گریان شد و به ایشان فرمود :

يَا بُنَيَّةُ لَا تَبْكِينَ وَلَا تُؤْذِينَ جُلَسَاءَكَ مِنَ الْمَلَائِكَةِ ، هَذَا جَبْرَائِيلُ بَكَى لِبُكَائِكَ ، وَ مِيكَائِيلُ وَ صَاحِبُ سِرِّ اللَّهِ إِسْرَافِيلُ يَا بُنَيَّةُ لَا تَبْكِينَ فَقَدْ بَكَتِ السَّمَاوَاتُ وَ الْأَرْضُ لِبُكَائِكَ ؛

ای دخترم ! گریه مکن و همنشینانت از فرشتگان را مرنجان ، جبرئیل و میکائیل و اسرافیل که صاحب سر الهی است از گریه تو گریان شده اند ، ای دخترم ! گریه مکن که آسمان و زمین از گریه تو گریان شده اند . (2)

ص: 35

1- . امامی ، شیخ طوسی ، ص 188 ؛ طرف من الانباء والمناقب ، ص 520 .

2- . طرف من الانباء والمناقب ، ص 199 ؛ بحار الانوار ، ج 22 ، ص 492 ؛ الهجوم علی بیت فاطمه علیها السلام ، ص 56 .

10. گریه پیامبر صلی الله علیه و آله و جبرئیل بر مصائب حضرت زهرا علیها السلام

حضرت موسی کاظم علیه السلام از امام صادق علیه السلام نقل کرده که فرمود: شبی که صبح آن پیامبر صلی الله علیه و آله از دنیا رحلت نمود علی، فاطمه، حسن و حسین علیهم السلام را فرا خواند و در خانه را به روی خود و آن جمع بست و فاطمه علیها السلام را صدا زد و فاطمه علیها السلام به او نزدیک شد و مدت طولانی از شب را با او خلوت کرد. وقتی این ملاقات طول کشید امیرالمؤمنین علیه السلام با دو فرزندش حسن و حسین علیهما السلام بیرون آمدند و در آستانه در ایستادند. مردم نیز پشت در ایستاده بودند. زنان پیامبر به علی و فرزندان ایشان علیهم السلام نگاه می کردند.

عایشه به حضرت علی علیه السلام گفت: حتماً موضوع مهمی است که رسول خدا صلی الله علیه و آله تو را در این ساعت بیرون کرد و با دخترش خلوت کرده است؟

امیرالمؤمنین علیه السلام به او فرمود: من از آنچه در خلوت آنها می گذرد با خبرم. موضوع سخن، توضیح برخی از وقایعی است که تو و پدرت و دو یار پدرت به وجود خواهید آورد. پس عایشه روی در هم کشید و نتوانست حرفی بزند.

امیرالمؤمنین علیه السلام فرمود: طولی نکشید که حضرت فاطمه علیها السلام مرا صدا زد. من نیز بر پیامبر صلی الله علیه و آله وارد شدم و ایشان در حال جان دادن بودند. نتوانستم خودم را کنترل کنم و بر این حال پیامبر گریستم.

پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود:

ای علی! چه چیز تو را به گریه کردن واداشته؟ هم اکنون زمان گریه تو نیست. زمان جدایی بین من و تو فرا رسیده است.

ای برادرم! تو را به خدا می سپارم. خداوند برای من مقام قرب خود را برگزیده است.

«وَإِنَّمَا بُكَائِي وَغَمِّي وَحُزْنِي عَلَيْكَ وَعَلَى هَذِهِ أَنْ تُصَيِّعَ بَعْدِي، فَقَدْ أَجْمَعَ الْقَوْمُ عَلَى ظُلْمِكُمْ وَقَدْ أَسْتَوْدِعُكُمْ اللَّهَ وَقَبْلَكُمْ مِنِّي وَدِيعةٌ...»

اما گریه و غم و غصه من برای تو می باشد و و بر این - فاطمه علیها السلام - که پس از من (حق) او ضایع خواهد شد و اینکه این قوم بر ظلم کردن بر شما جمع خواهد شد، و شما را به خدا می سپارم. و شما را از من امانت بپذیرد.

ای علی! از سوی من برای شما هدیه ای است؛ من فاطمه علیها السلام دخترم را به اموری وصیت کرده ام و مطالبی به او گفته ام که برایت بگویم. هر چه فاطمه علیها السلام گفت اجرا کن؛ زیرا او بسیار راستگو و صادق است.

سپس فاطمه علیها السلام را در آغوش گرفت و سرش را بوسید و فرمود:

فاطمه جان! پدرت فدایت باد. صدای گریه زهرا علیها السلام بلند شد. پیامبر صلی الله علیه و آله، فاطمه علیها السلام را به سینه خود چسباند و فرمود:

«وَاللّٰهُ لَيَنْتَقِمَنَّ اللّٰهُ رَبِّيَّ وَيَغْضِبَنَّ لِعْظَمِكَ، فَالْوَيْلُ لِمَنْ لِّلظَّالِمِينَ...»؛

خداوند انتقام شما را از آنان می گیرد و خداوند به غضب تو غضبناک می گردد. وای بر ظالمان! وای بر ظالمان! وای بر ظالمان! سپس رسول خدا صلی الله علیه و آله گریست.

فَوَاللّٰهِ لَقَدْ حَسِبْتُ بَصْدَعَةَ مِنِّيْ قَدْ ذَهَبَتْ لِيْكَأَنِّيْ صَلِيَ اللّٰهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ حَتَّى هَمَلْتُ عَيْنَاهُ مِثْلَ الْمَطَرِ حَتَّى بَلَثْتُ دُمُوعَهُ لِحَيْتِهِ وَ مُلَاءَةً كَانَتْ عَلَيْهِ وَ هُوَ يَلْتَرِمُ فَاطِمَةَ لَا يُفَارِقُهَا وَرَأْسُهُ عَلَى صَدْرِيْ وَ أَنَا مِسْنَدُهُ وَ الْحَسَنُ وَ الْحُسَيْنُ يَقْبَلَانِ قَدَمَيْهِ وَ يَبْكِيَانِ بِأَعْلَى أَصْوَاتِهِمَا...؛

حضرت علی علیه السلام فرمود: به خدا قسم! گمان می کردم پاره ای از وجودم در گریه پیامبر صلی الله علیه و آله از دست رفت. مانند ابر بهاری گریه می کرد، طوری که صورت و محاسنش از اشک خیس شد. پیامبر صلی الله علیه و آله از حضرت فاطمه علیها السلام جدا نمی شد و سر او بر سینه من بود و من تکیه گاهش بودم. حسن و حسین علیهم السلام پاهای آن حضرت را بوسه می زدند و با صدای بلند گریه می کردند.

حضرت علی علیه السلام فرمود: اگر بگویم جبرئیل در خانه بود دروغ نگفته ام؛ زیرا صدای گریه و زاری می شنیدم که برایم آشنا نبود. می دانستم که آن صدا، صدای

ملانکه است . هیچ شکی ندارم . مگر می شود جبرئیل در اینچنین شبی پیامبر صلی الله علیه و آله را تنها بگذارد . آن شب حضرت فاطمه علیها السلام چنان گریه می کرد که گمان می کنم زمین و آسمان بر او گریه می کردند . سپس پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود :

ای دخترم ! بعد از من خدا با شما خواهد بود . و او بهترین پشتیبان است . سوگند به خدایی که مرا به حق برانگیخت از گریه تو عرش خدا و ملانکه و آسمان ها و زمین و آنچه در آنهاست به گریه افتادند .

ای فاطمه ! سوگند به همان خدایی که مرا به حق برانگیخت ! بهشت بر مردم حرام است تا آنکه من وارد بهشت گردم و پس از من تو اولین کسی هستی که پوشیده ، مزین با زیورآلات و مرفه بر بهشت قدم می نهی .

ای فاطمه ! گوارایت باد . سوگند به همان خدایی که مرا به حق برانگیخت ! تو سرور زنان بهشت هستی .

سوگند به خدایی که مرا به حق برانگیخت ! جهنم شعله ای می کشد که هیچ پیامبر و یا فرشته مقربّی از هراس او در امان نیست و همگی بی هوش می شوند . یک منادی صدا می زند : ای جهنم ! خداوند به تو می گوید : به عزتم سوگندت می دهم که

آرام باشی تا حضرت فاطمه علیها السلام دختر حضرت محمد صلی الله علیه و آله عبور کند و به سوی بهشت برود . هیچ دود و آتشی به او آسیب نمی رساند .

سوگند به همان خدایی که مرا به حق برانگیخت . امام حسن علیه السلام از طرف راست و امام حسین علیه السلام از طرف چپ ، تو را همراهی می کنند و به بالاترین مکان بهشت در پیشگاه خداوند متعال در مقامی شریف در کنار حضرت علی بن ابیطالب علیهما السلام جای می گیری و پرچم حمد با حضرت علی بن ابیطالب علیهما السلام است ؛ و علی علیه السلام پوشیده می شود وقتی من پوشانده شوم [از لباس های بهشتی] و به زیور آراسته می شود وقتی من آراسته شوم .

« و الَّذِي بَعَثَنِي بِالْحَقِّ لِأَقُومَنَّ لِمُخَصِّمِيهِمْ وَأَعْدَائِكُمْ وَلِيَنْدَمَنَّ قَوْمٌ أَخَذُوا حَقَّكَ وَقَطَعُوا مَوَدَّتَكَ وَكَذَبُوا عَلَيَّاءَ وَلِيَخْتَلِجَنَّ دُونِي فَأَقُولَ: أُمَّتِي أُمَّتِي، فَيَقَالُ: إِنَّهُمْ بَدَلُوا بَعْدَكَ وَصَارُوا إِلَى السَّعِيرِ »؛

سوگند به همان خدایی که مرا به حق برانگیخت از دشمنانت دادخواهی خواهم نمود و کسانی که حق تو را غصب کردند و رشته محبت تو را بریدند و بر من دروغ بستند همه در مقابل من پشیمان و خجل خواهند شد. آن گاه می گویم: ای امت من! ای امت من! جواب می رسد: امت پس از شما دگرگون شدند و جهنمی گشتند. (1)

11. گریه پیامبر صلی الله علیه و آله پس از حجة الوداع در مصائب حضرت فاطمه علیها السلام

ابن عباس گفت است: وقتی از حجة الوداع برگشتیم در مسجد پیامبر صلی الله علیه و آله خدمت آن حضرت نشسته بودیم فرمود: «... ای مردم! خدا را در نظر داشته باشید در مورد عترت و اهل بیت، فاطمه پاره تن من و دوفرزندش بازوان من هستند و من و شوهرش چون نور درخشنده هستیم. خدایا! رحم کن بر کسی که به آنها رحم نماید و کسی که بر آنها ستم ورزد او را نیامرز، در این موقع چشمان پیامبر پر از اشک شده، فرمود: گویا هم اکنون می بینم چه خواهند کرد. (2)

12. فریاد امیرالمؤمنین علیه السلام از بی حرمتی ها

امام کاظم علیه السلام از پدرشان امام صادق علیه السلام - هنگام ذکر وصیتی مقرر شده که جبرئیل به همراه امینان خداوند متعال از ملائکه آوردند و امر به خارج شدن همه کسانی که در نزد پیامبر صلی الله علیه و آله بودند جز امیرالمؤمنین علیه السلام، و فاطمه علیها السلام که در میان پرده و در بودن داده شده بود - ... آمده است:

ص: 39

1- طرف من الانباء و المناقب، ص 193-189؛ بحار الانوار، ج 22، ص 490، ح 36؛ منهاج البراعة، ج 12، ص 244؛ الصراط المستقیم، ج 2، ص 93.

2- تحقیقی تحلیلی پیرامون هجوم بر خانه حضرت فاطمه علیها السلام، ص 50.

اینک جبرئیل و میکائیل میان من و تو هستند و در اینجا هم با فرشته های مقرب حاضر شدند تا من آن ها را گواه بر تو بگیرم ، علی علیه السلام عرضه داشت

آری و آنها گواه باشند و من هم ، پدر و مادرم به فدایتان ، آنها را گواه می گیرم و رسول خدا آنها را شاهد نمود و در ضمن شرطی هم با علی علیه السلام کرد به پیشنهاد جبرئیل و طبق دستور خداوند عزوجل و آن این بود : « يَا عَلِيُّ، تَقِي بِمَا فِيهَا؛ مِنْ مُؤَالَاتِهِ مَنْ وَالَى اللَّهَ وَرَسُولَهُ، وَ الْبِرَاءَةَ وَالْعِدَاوَةَ لِمَنْ عَادَى اللَّهَ وَرَسُولَهُ، وَ الْبِرَاءَةَ مِنْهُمْ عَلَى الصَّبْرِ مِنْكَ، وَ عَلَى كَظْمِ الْغَيْظِ، وَ عَلَى ذَهَابِ حَقِّكَ وَ غَضَبِ خُمُسِكَ وَ انْتِهَاكَ حُرْمَتِكَ؟ ... » ؛

ای علی ! باید وفا کنی بدان چه در این وصیتنامه است ... با صبر و شکیبائی و با کظم غیظ بر بردن حق تو و غضب خمس تو و هتک حرمت تو .

امیرالمؤمنین علیه السلام فرمودند : وَ الَّذِي فَلَقَ الْحَبَّةَ وَ بَرَأَ النَّسَمَةَ ، لَقَدْ سَمِعْتُ جَبْرِيْلَ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَقُولُ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ : يَا مُحَمَّدُ، عَرَفْتُ أَنَّ يُنْتَهَكُ الْحُرْمَةُ، وَ هِيَ حُرْمَةُ اللَّهِ وَ حُرْمَةُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ ، وَ عَلَى أَنْ تُخْضَبَ لِحْيَتُهُ مِنْ رَأْسِهِ

بِدَمٍ عَيْبٍ ... » ؛ سوگند به آن که دانه را شکافد و خلق را آفریند ، من از جبرئیل شنیدم به پیغمبر صلی الله علیه و آله می گفت : ای محمد ! به او شناخت ده که حرمت او هتک می شود ، در عین حالی که حرمت رسول خدا است و اینکه محاسنش با خون تازه سرش رنگین می گردد .

علی علیه السلام فرمود :

فَصَعَقْتُ حِينَ فَهِمْتُ الْكَلِمَةَ مِنَ الْأَمِينِ جَبْرِيْلَ حَتَّى سَقَطْتُ عَلَى وَجْهِي ، وَقُلْتُ: نَعَمْ، قَبِلْتُ وَرَضِيْتُ وَإِنْ انْتَهَكَتِ الْحُرْمَةَ ، وَ عَطَّلْتُ السُّنْنَ ، وَ مَرَّقْتُ الْكِتَابَ ، وَ هَدَمْتُ الْكُعْبَةَ ، وَ خُضِبَتْ لِحْيَتِي مِنْ رَأْسِي بِدَمٍ عَيْبٍ ، صَابِرًا مُحْتَسِبًا أَبَدًا حَتَّى أَقْدَمَ عَلَيْكَ ؛ چون حضرت این کلمه را را جبرئیل امین درک کردم ناله ای کشیدم و با صورت بر زمین افتادم و گفتم : آری قبول دارم و خشنود هستم هر چند که هتک حرمت شود و سنت

تعطیل گردد، و قرآن پاره پاره شود و خانه خدا به ویرانی بیافتد و محاسنم با خون تازه سر خویش رنگین شود... و صبر و تقرب به حق را همیشه پیشه کنم تا بر او وارد شوم.

سپس رسول خدا صلی الله علیه و آله، حضرت فاطمه، امام حسن و امام حسین علیهم السلام را هم فرا خواند و به آنان مانند امیرالمؤمنین مطالب را اعلام نمود و آنها هم مانند آن حضرت پاسخ دادند، و وصیتنامه مهر شد.

راوی گوید: پرسیدم: در ضمن وصیتنامه، یورش و توطئه آنان و مخالفتشان با امیرمؤمنان درج شده بود؟

فرمود: آری به خدا سوگند! جزء به جزء و حرف به حرف، آیا نشنیدی قول خداوند عزوجل را: **P** إِنَّا نَحْنُ نُحْيِي الْمَوْتَى وَنَكْتُبُ مَا قَدَّمُوا وَآثَارَهُمْ وَكُلُّ شَيْءٍ أَحْصَيْنَاهُ فِي إِمَامٍ مُّبِينٍ **O**؛ **(1)** به راستی ما مرده ها را زنده کنیم و بنویسیم آنچه را پیش فرستاده اند و آثار آنها را و هر چیز را در امام مبین سفارش کنیم.

به خدا سوگند! رسول خدا صلی الله علیه و آله به امیرالمؤمنین و فاطمه علیها السلام فرمود: آنچه را به شما تقدیم داشتم آیا خوب فهم نکردید و نپذیرفتید؟

عرض کردند: چرا، و بر آنچه ما را بد آید و به خشم آورد صبر کنیم. **(2)**

13. غرق گریه و غم شدن زمین هنگام زدن حضرت زهرا علیها السلام

در روایتی آمده: آنگاه عمر به اطرافیانش گفت: فاطمه را بزنید: پس تازیانه ها بر حیب رسول خدا و پاره ای از تن او، باریدن گرفت به احدی که بدنش را خونین کرد آثار این فشار بی رحمانه و صدمات تلخ، بر جسم فاطمه چنان باقی ماند که بیمار، زمین گریه و غرق غم گشت. **(3)**

ص: 41

1- . یس / 12 .

2- . الکافی، ج 1، ص 281؛ بحارالانوار، ج 22، ص 479؛ الطرف، ص 24-22.

3- . مؤتمر علماء بغداد، ص 63 .

14. گریه حضرت علی علیه السلام بر اثر مشاهده آثار سیلی

محمد مهدی حائری گوید :

هرگاه حضرت علی علیه السلام به چهره حضرت زهرا علیها السلام نگاه می کرد غم و اندوهش از بین می رفت ، ولی یک روز همین که به صورت آن حضرت علیها السلام نگاه کرد غم و اندوه دلش را فرا گرفت ؛ زیرا در چشمان آن حضرت بر اثر سیلی آثار سرخی مشاهده کرد (1).

15. گریه حضرت علی علیه السلام در ایام بیماری حضرت زهرا علیها السلام موقعی که سخن از فراق و جدایی شنیدند

امیرالمؤمنین علیه السلام یکی از روزهای بیماری حضرت صدیقه علیها السلام ، به منزل آمد، دید آن مخدّره خمیری برای نان تهیه کرده است و گلی را در آب گذاشته تا سر پسرانش حسنین علیهما السلام و همین طور لباس هایشان را بشوید .

امیرالمؤمنین علیه السلام با حالت تعجب پرسید :

ای کسی که دو جهان خادم درگاه او است ، ای معصومه آخرالزمان ! ای ملکه و بلقیس خانه تقدیس و جلالت ! ای آسیه دنیای تکمیل و تکامل ! ای زهرای مرضیه ! ای حورای انسیه ! ای مادر دو مظلوم ! ای دختر پیامبر معصوم ! ای عروس کم جهاز ! ای خاتون حجله عزت ! ای ستاره راه مقبول ! ای شمع محفل رسول ! ای پاره تن احمد ! و ای سرمایه محمد ! هیچ گاه ندیدم که در یک روز به دو کار از کارهای دنیا مشغول شوی ! امروز می بینم که مشغول سه کاری ! گمان می کنم علتی داشته باشد ؟

حضرت زهرا علیها السلام آنقدر گریست که اشک بر گونه های مبارکش جاری شد ؛ آنگاه فرمود : ای تاجدار سوره هل اتی ! ای شه سوار عرصه لافتی ! ای گوینده و خطیب منبر سَلُونی ! ای وارث جایگاه هارونی (نزد پیامبر صلی الله علیه و آله) ! ای نقش و نگار حله روشنی ! ای امانت دار راز مصطفی ! ای شیر بیسه شریعت ! بلکه ای کشتی لجه حقیقت ! ای شکوفه

ص: 42

1- . فاطمه زهرا علیها السلام شادمانی دل پیامبر 9، ص 751 .

باغ ابوطالب! ای کسی که نام گذاری شده به اسدالله الغالب! این جدایی بین من و تو است! ای علی! دیشب پدرم را در خواب دیدم که در جای بلندی ایستاده، به راست و چپ نظر می کرد؛ انگار منتظر کسی بود. عرض کردم: ای پدر جان! از پیشم رفتی و مرا تک و تنها گذاشتی، شب و روز، شام و صبح بر تو می گریم. نه از غذایی لذت می برم، نه به خواب خوشی می روم.

فرمود: ای فاطمه! من این جا ایستاده ام و انتظار می کشم.

عرض کردم: یا رسول الله! منتظر چه کسی هستی؟

فرمود: منتظر تو هستم. ای فاطمه! فرمان فراق از حد گذشته و از شوق تو طاقتم تمام شده... ای فاطمه! بیا که تا تو نیایی من نمی روم.

گفتم: ای پدر! من هم آرزوی دیدار تو را دارم.

حضرت مصطفی صلی الله علیه و آله فرمود: بشتاب ای فاطمه! تا فردا شب نزد من باشی.

حضرت زهرا علیها السلام ادامه داد: نان می پزم، چون فردا که تو به مصیبت من مشغول باشی، فرزندانم گرسنه نمانند و لباس فرزندانم را می شویم چون نمی دانم که بعد از من لباس آن ها را چه کسی می شوی، و چه کسی دل یتیمان مرا شاد خواهد کرد. می خواهم سر فرزندان را شانه کنم معلوم نیست که پس از من چه کسی غبار از روی و موی ایشان پاک کند؟!

وقتی امیرالمؤمنین علیه السلام حرف جدایی را از خانمش شنید، شروع به گریه کردن نمودند. و فرمود: ای فاطمه! اندوه پدرت هنوز در صمیم قلبم باقی است، چگونه با جدایی تو اندوه ام را زیاد کنم؟!

حضرت زهرا علیها السلام فرمود: ای علی! همانطور که بر فراق پدرم صبر نمودی، بر جدایی من نیز صبر کن، چون خدا با صبر کنندگان است.

با این حال، باز آن مخدره می گریست و پیراهن پسرانش را می شست و سرشان را شانه می زد و می فرمود: ای کاش می دانستم چه کسی شما را سم می دهد و شهید

می کند؟! و کار شما به کجا می کشد؟! وقتی آن دو آقازاده این کلام را شنیدند شروع به گریستن کردند. آن معصومه علیها السلام به ایشان فرمود: ای جانان مادر! به قبرستان بقیع روید و مادر خود را دعا کنید.

آن مظلومه می خواست که آن ها، هنگام فوت مادرشان نباشند و به آن ها جزع و فرعی نرسد. پس آن دو امام زاده از نزد مادر رفتند. پس به فضه امر نمود که بستر بیماری را برایش بگستراند. پس به پهلو، روی آن خوابید و فرمود: ای پسر عموا! نزدم بنشین چون الآن زمان وداع است.

امیرالمؤمنین علیه السلام کنارش نشست. آن مخدره به اسماء بنت عمیس امر نمود که غذایی برای حسن و

حسین علیهما السلام آماده کند، وقتی آمدند، آن را بخورند و به کار خودشان مشغول شوند. اسماء امر آن حضرت را اطاعت نمود.

زمانی نگذشت که آن دو آقازاده آمدند. اسماء صدایشان را شنید، پس نزدشان آمد و از آن ها استقبال نمود و در جایی که مادرشان امر نموده بود، آن دو را نشاند و غذا را آورد. فرمودند:

ای اسماء! دیدی که ما تنهایی بدون مادرمان غذا بخوریم؟! ما غذا نمی خوریم تا بین ما و مادرمان جدایی بیندازی.

عرض کرد: مادرتان مقداری کار دارد.

فرمودند: ما جز با او غذا نمی خوریم.

پس از جا بلند شدند و نزد مادرشان رفتند. وقتی حضرت زهرا علیها السلام آن دو را دید، فرمود: ای امیرالمؤمنین! پسرانت را نزد قبر جدشان ببر.

امیرالمؤمنین علیه السلام بر خاسته، دست آن دو را گرفت و فرمود: بروید در نزد قبر جدتان ای پسرانم!

پس آن دو آقازاده رفتند و امیرالمؤمنین علیه السلام برگشت و کنار سر حضرت زهرا علیها السلام نشست. بی بی فرمودند:

ای پسر عمو! کمی نزدیک بنشین و چون وقت جدایی رسیده است .

امیرالمؤمنین علیه السلام سر همسر محترمه اش را به دامن گرفته ، این ابیات را خواند :

وَهُوَ الزَّمَانُ فَلَا تَقْنِي عَجَائِيهِ *** فَلَيْتَ شَعْرِي إِلَى كَمْ ذَا تُجَادِبُنَا

مِنَ الْكِرَامِ وَمَا تُهْدِي مَصَائِبُهُ *** فَتُونُهُ وَتَرَانَا لَمْ نُجَادِبْهُ!؟

حضرت فاطمه علیها السلام فرمود :

ای پسر عمو! الآن وقت وصیت است نه وقت عزاداری .

فرمود : چه وصیتی داری ؟ ای دختر عمو!

فرمود : چهار وصیت به تو دارم :

اول : این که اگر در مدت زندگی ام با تو ، از من تقصیری سر زد ، مرا ببخشی و درگذری .

امیرالمؤمنین علیه السلام فرمود : تقصیر از تو دور است ای سرور بانوان جهانیان! تو در نهایت محبت ، دوستی ، مهربانی با من ، رضایت ، شکر و قناعت به هر چه که می آوردم ، بودی. فرمود :

دوم : این که ای پسر عمو! تو را وصیت می کنم با فرزندانم مدارا کن و در صورتشان صدایت را بلند نکن و آن دو را از خود دور نکن ؛ زیرا آن دو ، بعد ما کشته می شوند و فرزندانشان پراکنده می شوند .

سوم : این که مرا شب دفن کن و به جنازه ام بیگانگان و دشمنان را حاضر نسا . همانطور که مرا در حال حیات ندیدند ، در حال ممات هم نبینند .

چهارم : این که مرا از زیارت محروم نکنی . چون من به تو زیاد اُنس گرفتم .

امیرالمؤمنین علیه السلام فرمود : وصیتت را پذیرفتم و به آن راضی ام . ولی تو هم به وصیت های من گوش کن و قبول کن .

فرمود : وصیت هایت را بگو ای پسر عمو!

امیرالمؤمنین علیه السلام فرمود : سه وصیت به تو دارم :

اول: این که اگر از من گناهی یا جرمی یا تقصیری سر زد، مرا ببخشی، و از آن درگذری.

دوم: این که وقتی پدرت را ملاقات نمودی، سلام و درود مرا برسان.

سوم: این که وقتی پیش پدرت رفتی، از من به او شکایت نکن.

در همین موقع که آن دو مشغول گفتگو بودند، صداها و گریه بلندی و فریادی شنیدند که می گفتند:

وایلاه! و امصیبتاه! واکربتاه! (1)

حدیث

هنگامی که بیماری سیده زنان علیها السلام شدید شد، امیرالمؤمنین علیه السلام به همراه پسرانش نزد آن بی بی آمد. زیر سر مبارک آن مخدره، بالشی از پوست بز قرار داشت و بسترش از موی شتر بود؛ و زبان آن معصومه از ذکر پروردگار ساکت نمی ماند. پس فرمود:

ای پسر عمو! ای در شهر علم پیامبر! ای همسرم در دنیا و آخرت! و ای صاحب نسل پاکیزه! وصیت می کنم که بعد از من از این دو پسر نگه داری کنی؛ چون آن دو، روشنی چشم پیامبرند و مصیبتی که در فراق جدشان دیده اند، آن ها را بس است. و به زودی مادرشان را نیز از دست می دهند. و از زیارت قبرم آن دو را منع نکن؛ چون قلبم پیش آن دو است.

پس بدان ای پسر عمو! به درستی که من از تو راضی ام؛ آیا تو نیز از من راضی هستی؟ به اندازه کوشش و توانم به تو خدمت کردم و بر دنیای تو به قدر نیرویم کمک کردم؛ در روز جو، آرد کردم و در شب با مشک آب آوردم. بعد از همه این ها، اعتراف می کنم که در حق تو کوتاهی کردم. پس مرا ببخش؛ چون پیش رویمان گردنه ای است که از آن جز کسانی که ترسیده اند، نمی گذرند.

ص: 46

1- . امواج البكاء، 69-64. به نقل از وفاة فاطمه الزهرا علیها السلام، ص 67؛ روضة الشهداء، ص 137.

امیرالمؤمنین علیه السلام با گریه فرمود: ای دخت مصطفی! و ای سرور زنان! روحم فدای روح! ای دختر بشیر نذیر و کسی که برای رحمت بر عالم فرستاده شد!

وقتی آن مخدره رضایت حضرت مرتضی علیه السلام را فهمید فرمود:

وقتی از کارم فارغ شدی و مرا در قبرم گذاشتی، این شیشه و جعبه جواهر را بر دار و در لحدم بگذار.

امیرالمؤمنین علیه السلام فرمود: ای سرور زنان! در این شیشه چیست؟

فرمود: ای ابوالحسن! به درستی که از پدرم شنیدم که اشک، غضب پروردگار را خاموش می کند و قبر، باغی از باغ های بهشت نخواهد بود مگر این که عبد از ترس خداوند گریسته باشد.

خدای عزیز و جبار می داند که من در سحرها از ترس او با این اشک هایی که در این شیشه است، گریستم و آن را ذخیره قبرم قرار دادم تا در روز قیامت آن را بیابم.

امیرالمؤمنین علیه السلام به گریه آمد. حضرت زهرا علیها السلام نیز اشک های مولا را می گرفت و بر صورتش می کشید.

آنگاه فرمود: ای ابوالحسن! اگر محزونی در امت محمد صلی الله علیه و آله بگرید، هر آینه خداوند تعالی به آن امت رحم می کند. به درستی که ای پسر عمو! تو برای از دست دادن من! محزونی. و اشک محزون وقتی بر امت واقع شود، خداوند بر آن ها رحم می کند؛ پس چگونه خواهد بود که بر کنیزی واقع شود؟!

من آن اشک را به صورتم کشیدم تا رحمت خداوند شامل من شود؛ چون من کنیز خداوند و دختر پیامبر خدا هستم. و شروع کرد به گریه کردن. پس امام حسن و امام حسین علیهما السلام نیز گریستند.

سپس امیرالمؤمنین علیه السلام از آن چه که در جعبه جواهر بود، پرسید؛ پس آن را باز کرد، دید که در آن پارچه حریر سبزی است و در حریر، ورق سفیدی است که در آن چند سطر نوشته شده و از آن نور می درخشد.

حضرت زهرا علیها السلام فرمود: ای ابالحسن! وقتی پدرم مرا به ازدواج تو در آورد، من شب عروسی دو پیراهن داشتم، یکی نو بود و دیگری کهنه و وصله دار. من روی سجاده بودم که فقیری درب را کوبید و گفت:

«ای اهل بیت نبوت و معدن خیر و جوان مردی! عادت مردم این است که به خانه عروس می روند؛ چون در آن جا برای هر که بیاید، غذایی پیدا می شود. اگر پیراهن کهنه ای دارید. من سزاوار به آن ام. چون من مرد فقیرم. ای اهل بیت محمد! فقیرتان برهنه است.»

پس پیراهن جدیدم را برداشتم و به فقیر دادم و لباس کهنه را پوشیدم.

حضرت زهرا علیها السلام فرمود: ای ابالحسن! وقتی پیش تو با پیراهن کهنه صبح کردم، پیامبر خدا صلی الله علیه و آله نزد من آمد و فرمود: ای دخترکم! آیا لباس جدید نداشتی؟ چرا نپوشیدی؟

عرض کردم: پدر جان! آن را به فقیر صدقه دادم.

فرمود: کار خوبی کردی. اگر پیراهن نو را برای شوهرت می پوشیدی، و کهنه را به فقیر می دادی، در هر دو کار موفق بودی.

عرض کردم: ای رسول خدا! به شما هدایت شدیم و اقتدا کردیم. چون شما وقتی با مادرم خدیجه علیها السلام ازدواج کردید و همه آن چه را که مادرم به شما بخشید، در راه اطاعت پروردگار انفاق کردید تا جایی که فقیری به درب منزل شما آمد، شما پیراهن خود را به او دادید؛ و با حصیری خود را پوشانید تا این که جبرئیل این آیه را آورد: **P** وَلَا تَبْسُطْهَا كُلَّ الْبَسْطِ فَتَقْعُدَ مَلُومًا مَّحْسُورًا **(O1)** پیامبر گریست آنگاه مرا به سینه چسباند.

ص: 48

1- «وَلَا تَجْعَلْ يَدَكَ مَغْلُولَةً إِلَىٰ عُنُقِكَ وَلَا تَبْسُطْهَا كُلَّ الْبَسْطِ فَتَقْعُدَ مَلُومًا مَّحْسُورًا»؛ و دستت را بسته شده به گردنت مگردان و همه دستت را هم مگشای که سرزنش شده در مانده گردی. سوره اسراء/29.

پس جبرئیل نازل شد و عرض کرد: « به درستی که خداوند تو را سلام می رساند و می فرماید: به فاطمه سلام برسان و بگو: هر چه می خواهد طلب کند. گرچه هر آن چه در آسمان و زمین است را، بخواهد. و به او بشارت بده که من او را دوست دارم».

پیامبر صلی الله علیه و آله به من فرمود: دخترکم! پروردگارت سلام می رساند و می فرماید: هر چه می خواهی، طلب کن.

عرض کردم: ای پدر! هر آینه لذت خدمت پروردگارم، مرا از درخواست از او بازداشته؛ حاجتی جز نظرم به وجه کریم در بهشت ندارم.

فرمود: ای دخترکم! دستانت را بالا بیاور.

پس دو دستم را بالا آوردم و رسول خدا هم دستانش را بالا آورده، عرض کرد:

خدایا! امتم را ببخش.

من هم آمین گفتم. پس جبرئیل از طرف خداوند جلیل آمد که:

من گنه کاران امت را بخشیدم از کسانی که در قلبشان محبت فاطمه، مادرش، شوهرش و پسرانش علیهم السلام باشد.

پس پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: من سند می خواهم.

خداوند به جبرئیل امر فرمود که یک پارچهٔ سبز و یک پارچهٔ سفید بردارد و در آن اینگونه نوشته بود: **P** كَتَبَ رَبُّكُمْ عَلٰى نَفْسِهِ الرَّحْمَةَ **O1** و جبرئیل و میکائیل و پیامبر صلی الله علیه و آله شاهد بودند.

فرمود: ای دخترکم! این نوشته در این جعبهٔ جواهر هست؛ وقتی که روز وفات رسید، سفارش کن که آن را لحدت بگذارند. وقتی که روز قیامت شد و گنه کاران قطع امید کردند و به زبانه آن ها را به طرف آتش می کشد، این امانت را به من بده تا

ص: 49

1- . یعنی: پروردگارتان بر خویشان رحمت را واجب گرانید. سورهٔ مبارکهٔ انعام، آیهٔ 54.

از خدا آن چه را که به من و تو بخشیده است ، در خواست کنم . چون تو و پدرت رحمت برای عالمیان هستید . (1)

16 . سلام مرا به پدرت برسان و ظلمی که بر من وارد شده را ، برای او شرح بده

از کتاب « زهرة الیاض » نقل شده است : حضرت زهرا علیها السلام فرمود :

ای اباالحسن! وقتی خواستی مرا دفن کنی ، از این جعبه جواهر کاغذی را بیرون آور و در کفنم بگذار و در آن نظر نکن .

امیرالمؤمنین علیه السلام فرمود : در کاغذ چیست ؟

فرمود : راز است .

امیرالمؤمنین علیه السلام فرمود : به حق پیامبر به من بگو .

حضرت فاطمه علیها السلام فرمود :

وقتی پدرم خواست که مرا به ازدواج تو در آمد ، فرمود : « ای فاطمه! آیا راضی هستی که تو را به ازدواج علی علیه السلام در آورم با مهریه

چهارصد درهم ؟ »

عرض کردم : به علی راضی ام ؛ ولی به مهر چهارصد درهم خیر .

پس جبرئیل آمد و عرض کرد : ای پیامبر خدا! خداوند تعالی می فرماید : بهشت و آن چه در آن است ، مهر فاطمه علیها السلام قرار دادم .

عرض کردم : راضی نیستم .

فرمود : چه می خواهی ؟ ای فاطمه!

عرض کردم : امتت را می خواهم ؛ زیرا قلب شما نگران امتتان است .

جبرئیل برگشت آنگاه این ورقه را آورد که در آن نوشته است :

« امت محمد صلی الله علیه و آله را مهر فاطمه علیها السلام قرار دادم . »

ص : 50

وقتی روز قیامت شود، این کاغذ را بردارم و می گویم : معبودم ! این قبالة شفاعت امت محمد صلی الله علیه و آله است .

سپس فرمود : ای ابالحسن ! برای من جز رمقی از زندگانی نمانده است و وقت کوچ کردن و وداع رسیده ؛ پس سخنم را بشنو چون تو بعد از این هیچ گاه صدای فاطمه علیها السلام را نخواهی شنید .

ای ابالحسن ! تو را وصیت می کنم که مرا فراموش نکنی و بعد مرگم مرا زیارت کنی . چون من در زندگانی از تو جدا نشدم و الآن مُقیم خانه تنهایی و ترس می شوم و کسی را که بر تنهایی ام رحم کند و در وحشتم مونس من گردد، نمی یابم .

وصیت های دیگری نیز نمود . پس امیرالمؤمنین علیه السلام گریست و فرمود :

ای فاطمه ! وقتی حبیبم رسول خدا صلی الله علیه و آله را دیدار نمودی ، سلام مرا برسان و ظلم و جوری که بر من وارد شده را ، برای او شرح بده .

سپس آن مخدره به دو پسرش رو نموده ، فرمود :

ای دو پسر ! ای دو نور دیده هایم ! وقتی من از دنیا رفتم ، چه کسی عهده دار کار شما می شود ؟! چه کسی برای شما دلسوزی می کند ؟!

وقتی آن دو آقازاده معصوم سخن مادر را شنیدند ، صدا به گریه بلند کردند و گریستند . پس برایشان گران آمد . آن حضرت به ایشان فرمود :

ای دو پسر ! به بقیع بروید و از خدا بخواهید که مادرتان را شفا دهد . (1)

17 . جزع امیرالمؤمنین علیه السلام هنگام وصیت کردن حضرت زهرا علیها السلام

از حسین بن علوان روایت شده که او از سعید بن طریف ، و او از امام باقر علیه السلام نقل کرده که آن حضرت فرمود : بیماری حضرت فاطمه علیها السلام پنجاه شب پس از شهادت رسول خدا صلی الله علیه و آله آشکار شد ، پس وقتی آن حضرت آگاه شد که در همین

ص: 51

بیماری از دنیا خواهد رفت ، لذا توصیه هایش را به حضرت علی فرمود، و او با عهدهایی نمود و حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام بسیار ناله و زاری می کرد و به همه وصیت ها و سفارش های فاطمه عمل کرد ... (1)

18 . گریه های حضرت زینب علیها السلام

زمانی که حضرت زینب علیها السلام چهار ساله بودند در کنار بستر مظلومه تاریخ ، حضرت فاطمه زهرا علیها السلام همراه اسماء بنت عمیس زانوی غم را بغل گرفته و خیره خیره بر چهره تکیده مادر نگاه می کرد .

مادر از او خواست که نزدیک بستر آید. سپس به او دو امانت گرانها سپرد و فرمود: «دخترم زینب! دو بچه ای که به تو می سپارم، یکی از آنها متعلق به دختر ابوذر غفاری است و دیگری مال خودت، که در آن پیراهنی برای امام حسین علیه السلام است. اما بدان هرگاه که او، این پیراهن را از تو طلب نماید، وقت وصل و همراهی شما سر رسیده و حسین علیه السلام برای شهادت مهیا می گردد».

حضرت فاطمه علیها السلام رو به اسماء نمود و فرمود: « من اندکی به خواب می روم . لحظاتی بعد سراغم بیا و مرا صدا نما . اگر جواب تو را ندادم ، برو علی علیه السلام و اولادم را مطلع کن که زهرا علیها السلام از دنیا رخت سفر بر بسته است ».

سپس مشغول خواندن سوره یس گشت : P یس وَ الْقُرْآنِ الْحَکِیمِ ... O.

اسماء لحظاتی بعد حضرت زهرا علیها السلام را صدا می زند ؛ اما چیزی نمی شنود و در می یابد که دختر پیغمبر صلی الله علیه و آله از دنیا چشم فرو بسته است .

حضرت زینب علیها السلام بعد از سکوت مادر با حالت صیحه و گریه خود را بر بدن مطهر او می اندازد و صدا می زند و می گوید : « مادر! سلام ما را به جدمان رسول خدا صلی الله علیه و آله برسان . مادر گویی امروز رسول خدا صلی الله علیه و آله را از دست دادیم مادر! ...» (2)

ص: 52

1- . بحار الانوار، ج 43، ص 201، باب 7، ح 30.

2- . 360 داستان از فضائل ، مصائب و کرامات فاطمه زهرا علیها السلام ، ص 292 و 293.

شیخ محمد علی کاظمی (متوفای 1281) گفته است :

حضرت زینب علیها السلام فرمود : دیدم - هنگام غسل دادن مادرم علیها السلام - کبودی و سیاهی پهلویش را و از پدرم در این باره سؤال کردم و فرمود: این اثر تازیانه است. (1)

19. گریه حسنین علیهما السلام هنگامی که هاتقی ندا داد : یتیمان فاطمه علیها السلام آمدند

پس از اینکه حضرت وصایای خود را به امیرالمؤمنین علیه السلام نمودند در همین موقع که آن دو مشغول گفتگو بودند ، صداها و گریه بلندی و فریادی شنیدند که می گفتند :

واویلاه! و امصیبتاه! واکربتاه!

فضّه خارج شد، دید که امام حسن و امام حسین علیهما السلام گریه می کنند . پدرشان به آن ها فرمود : چرا گریه می کنید ؟ ای روشنی چشمم !

عرض کردند : پدرجان! به ما فرمودی که به قبر جدمان برویم . وقتی آن جا رسیدیم ، از هاتقی شنیدیم که می گفت :

این ابراهیم خلیل است که می فرماید : به درستی که یتیمان فاطمه علیها السلام آمدند ! و این اسماعیل ذبیح است که می فرماید : به درستی که شفیع ما در روز قیامت آمد ! و این محمد مصطفی است که می فرماید : به درستی که دو پسر من و نور چشمم ، آمدند !

وقتی این صداها را شنیدیم کنار قبر جدمان آمدیم ، از داخل قبر شنیدیم که کسی می فرماید : ای پسرانم ! نزد مادرتان برگردید ، با او قبل وفاتش وداع کنید . پس به درستی که من با گروهی از انبیاء به استقبال روح مادرتان آمدم!

پس برگشتند و نزد مادرشان آمدند ، دیدند که بر بسترش تکیه داده و در حال جان دادن است . پس شروع کردند به بوسیدن دست و پای مادر و عرض می کردند :

ای مادر ! چشمانت را باز کن و به یتیمان نگاه کن .

ص: 53

1- . ترجمه هجوم ، تحقیق تحلیلی پیرامون هجوم بر خانه فاطمه علیها السلام ، ص 473 ؛ حزن المؤمنین ، ص 61.

وقتی حضرت زهرا علیها السلام صدایشان را شنید ، چشمانش را باز کرد ، دید که آن دو می گریند . پس آن دو را به سینه چسباند با گریه می فرمود :

ای نور چشمم ! نمی دانم بعد من از طرف دشمنان چه بر سر شما می آید؟! و چه محنت ها ، آزار ، سختی و جفا خواهید دید!؟

سپس امر نمود که دخترانش را حاضر کنند و به امام حسن و حسین علیهما السلام به سرپرستی و مراقبت احوال آن ها سفارش کرد . (1)

حضرت زهرا علیها السلام به فرزندانش فرمود :

ای دو پسر من ! به بقیع بروید و از خدا بخواهید که مادرتان را شفا دهد .

پس آن دو طفل محزون به بقیع رفتند . حضرت فاطمه علیها السلام به پشت روی تُشکش خوابید و به اسما فرمود :

ای اسماء ! برای آن دو ، غذایی آماده کن ؛ وقتی از بقیع برگشتند ، به آن ها غذا بوده و نگذار که مرا به آن حالتی که هستم ، ببینند .

امیرالمؤمنین علیه السلام برخاست و به مسجد رفت . و حضرت فاطمه علیها السلام به گریه و دعا مشغول شد . شنیدم که خداوند را می خواند و عرض می کرد :

معبودم و سرورم ! به حق آن کسانی که آنان را برگزیدی ؛ و به گریه دو پسر من در فراقم ؛ از تو می خواهم که گنه کاران شیعیانم و شیعیان ذریه ام را ببخشی .

اسماء می گوید : ساعتی صبر کردم ، آنگاه نزد آن مخدره آمدم و صدایش زدم ؛ جوابم را نداد .

اسماء داخل حجره شد و روپوش را از صورت آن معصومه برداشت ، ناگهان دید که آن سیده زنان علیها السلام از دنیا مفارقت کرده است . پس گریست و فریاد زد :

وافاطمتاه !

ص : 54

1- . امواج البكاء ، ص 69-68 . به نقل از وفاة فاطمه الزهرا علیها السلام ، ص 67؛ روضة الشهداء، ص 137.

در همین اثنا که او داشت فریاد می زد ، حسنین علیهما السلام گریان گریان وارد شدند . اسماء نزدشان آمد و آن ها را نشانند و غذا برایشان حاضر کرد . فرمود :

ای اسماء ! آیا دیدی که ما بدون مادرمان چیزی بخوریم !؟

ای اسماء ! به بقیع رفتیم و برای مادرمان دعا کردیم . آنگاه به کنار قبر جدمان رسول خدا صلی الله علیه و آله برگشتیم ؛ شنیدیم که می فرماید : ای دو پسر ! به نزد مادرتان برگردید . به درستی که مادرتان از دنیا رفته است. (1)

و به روایتی داخل خانه شدند ، فرمودند :

ای اسماء ! حال مادرمان چگونه است ؟

اسماء نتوانست خودداری کند ، به گریه آمد و مقنعه از سر برداشت و سیلی بر صورت زد . وقتی آن دو آقازاده این حال را از اسماء دیدند ، گریستند و داخل حجره شدند. (2)

از ابن عباس روایت شده : وقتی حضرت زهرا علیها السلام از دنیا رفت اسماء در مصیبت آن بزرگ بانو گریبان چاک زدند. (3)

20. گریه اسماء موقعی که دیدند حضرت زهرا علیها السلام از دنیا رفتند

حضرت زهرا علیها السلام فرمودند :

ای اسماء ! مرا ساعتی تنها بگذار که می خواهم با خدای خود مناجات کنم بعد از آن مرا بخوان . اگر جواب نگفتم ، علی علیه السلام را طلب کن و بدان که من به پدرم ملحق شدم .

اسماء می گوید : پس پای خود را رو به قبله کرد و خوابید و جامه ای بر روی خود کشید و با خدای خود مناجات می کرد و در حق گناه کاران امت دعا می کرد که ناگاه صدای مبارکش قطع شد . پس ساعتی صبر کردم بعد از آن ندا کردم : ای دختر محمد

ص: 55

1- . کوكب درى ، ج 1، ص 251.

2- . امواج البكاء ، ص 76 به نقل از وفاة فاطمة الزهرا علیها السلام ، ص 79.

3- . صدیقه شهیده ، ترجمه کتاب عوالم العلوم ، ص 271.

مصطفی! ای دختر بهترین اولاد آدم! یا ام الحسن و الحسین! یا بضعة الرسول! ای صدیقه طاهره! ای زکیه مرضیه! ای طیبه عالم! جوابی نشنیدم چون جامه از صورت مبارکش دور کردم دیدم که روح شریفش به ریاض خلد پرواز نموده است. پس اسماء خود را بر روی آن حضرت انداخت و بوسید و گریست و گفت: چون به خدمت حضرت رسول صلی الله علیه و آله برسی سلام اسماء بنت عمیس را به آن حضرت برسان. (1)

21. گریه حسنین علیهما السلام وقتی از اسماء شنیدند گفت: مادرتان از دنیا رفت

پس از آنکه اسماء خود را بر روی بدن حضرت انداختند، در این حال حسنین علیهما السلام از در آمدند و فرمودند: ای اسماء! در این وقت مادر ما به خواب رفته است؟

اسماء گفت: مادر شما به خواب نرفته است و لیکن به رحمت رب الارباب وصل گردیده است.

امام حسن علیه السلام خود را بر روی مادر انداخت و می بوسید و می گفت: ای مادر! با ما سخن بگو پیش از آنکه روحم از بدن مفارقت نماید.

امام حسین علیه السلام بر پای مبارکش افتاد و می بوسید و می بویید و می گفت: ای مادر! منم فرزند تو حسین، با ما سخن بگو پیش از آنکه روحم از بدن مفارقت نماید و دلم شکافته شود. (2)

22. گریه حسنین علیهما السلام

وقتی که خبر شهادت مادرشان را به حضرت علی علیه السلام دادند

اسماء به امام حسن و امام حسین علیهما السلام عرض کرد: به مسجد نزد پدرتان حضرت علی علیه السلام بروید، و وفات مادرتان را به او خبر دهید. چون نزدیک مسجد رسیدند، صدا را به گریه بلند کردند. (3)

ص: 56

1- . انوارالشهاده، ص 331 .

2- . امواج البكاء، ص 77 .

3- . انوارالشهاده، ص 331 .

23. حضرت علی علیه السلام هنگامی که شنیدند همسرشان از دنیا رفته اند شعری خواندند که زمین و آسمان را به گریه در آورد

اصحاب به استقبال امام حسن و حسین علیهما السلام دویدند و سبب گریه را سؤال نمودند؟ فرمودند: مادر ما از دنیا رفت. چون امیرالمؤمنین علیه السلام این خبر وحشت زار را شنید بر رو در افتاد و صدا به صیحه و گریه بلند کرد. پس شعری چند در مصیبت آن حضرت ادا فرمود که زمین و آسمان را به گریه در آورد. (1)

راوی می گوید: وقتی دو آقا زاده خبر از دنیا رفتن مادر را گفتند. امیرالمؤمنین علیه السلام به صورت به زمین افتاد و می فرمود: با چه کسی دلداری یابم ای دختر محمد! من با تو دلداری می یافتم. حال بعد از تو با چه دلم آرام شود. بعد این شعر را خواند:

لِكُلِّ اجْتِمَاعٍ مِنْ خَلِيلَيْنِ فُرْقَةٌ *** وَ كُلِّ الَّذِي دُونَ الْفِرَاقِ قَلِيلٌ

وَ إِنَّ افْتِقَادِي فَاطِمًا بَعْدَ أَحْمَدَ *** دَلِيلٌ عَلَى أَنْ لَا يَدُومَ خَلِيلٌ

«هر دور هم بودن دو دوست جدایی خواهد داشت، پس هر مصیبتی غیر از جدایی کم است.

از دست دادن من یکی را پس از دیگری، دلیل این است که هیچ دوستی برای همیشه نخواهد بود.» (2)

24. فرمایش امیرالمؤمنین علیه السلام هنگام شهادت حضرت زهرا علیها السلام

حَبِيبٌ لَيْسَ يَعْدِلُهُ حَبِيبٌ *** وَ مَا لِسِوَاهُ فِي قَلْبِي نَصِيبٌ

حَبِيبٌ غَابَ عَنِ عَيْنِي وَ جِسْمِي *** وَ عَنِ قَلْبِي حَبِيبِي لَا يَغِيبُ

«محبوبی که هیچ محبوب دیگری هم پای او نخوهد بود و جز او کس دیگری هیچ بهره ای در قلب من ندارد.

ص: 57

1- همان، ص 331؛ كشف الغمة، ج 1، ص 472.

2- صدیقه شهیده، ترجمه کتاب عوالم العلوم، ص 270.

محبوبی که پیش دیدگان من و حضور مادی غایب شده ولی محبوبم از دلم غایب نخواهد شد» (1).

25. گریهٔ حسنین علیهما السلام بعد از غسل و کفن نمودن حضرت زهرا علیها السلام

وقتی امیرالمؤمنین علیه السلام در دل شب حضرت زهرا علیها السلام را غسل داد

و در کفن قرار داد خواست که بند کفن را ببندد، که به اطفال نگاه کرد؛ دید یتیمان فاطمه علیها السلام دارند به مادر مهربان و دلسوزشان نگاه می کنند. و با گریه و ناله آهسته، چون شمع می سوزند و می بینند که مادر در کفن پیچیده می شود. در این وقت عواطف پدر مهربان بر فرزندان دل شکسته بر انگیخته شد؛ لذا حضرت بند کفن را نبست و با صدایی گریه آلود صدا زد:

يَا حَسَنُ! يَا حُسَيْنُ! يَا زَيْنَبُ! يَا أُمَّ كَلْثُومٍ! يَا سَكِينَةَ يَا فَصَّةَ هَلُمُّوا تَزَوَّدُوا مِنْ أُمَّكُمْ فَهَذَا الْفِرَاقُ وَاللِّقَاءُ فِي الْجَنَّةِ؛

ای حسین! ای حسین! ای زینب! ای ام کلثوم! ای سکینه! ای فضا! بیاید از مادرتان زهرا علیها السلام توشه بردارید که این جدایی است و دیدار در بهشت است.

فرزندان منتظر چنین فرصتی بودند تا با آن انسیه حورا مادر نازنیشان وداع کنند و عقده دل بگشایند. لذا با عجله آمدند و مانند پروانه بر دور شمع، خود را بر آن بدن پاک انداختند. حسنین علیهما السلام خود را روی سینه مادر انداختند و صدا زدند:

وَاحْسَرَتَا لَا تَنْظِفِي أَبَدًا مِنْ فَقْدِ جَدِّنَا مُحَمَّدٍ الْمُصْطَفَى وَ أُمَّنَا فَاطِمَةَ الزَّهْرَاءِ!

وای بر حسرتی که هیچ گاه خاموش شدنی نیست! که آن از دست دادن جدمان محمد مصطفی صلی الله علیه و آله و مادرمان فاطمه زهرا علیها السلام باشد!

ای مادر حسن! ای مادر حسین! وقتی جدمان محمد مصطفی صلی الله علیه و آله را ملاقات کردی، سلام ما را به او برسان و بگو: ما بعد از تو در دنیا یتیم شدیم.

ص: 58

اطفال آرام آرام می گریسند و کفن مادر دلسوزشان را اشک هایشان می شستند و ناله و آه، آن را خشک می نمود.

امیرالمؤمنین علیه السلام در حالی که با یتیمان فاطمه علیها السلام در گریه و درد هم عنان بود، می فرماید: خدا گواه است که فاطمه ناله ای زد و دو دستش را از کفن در آورد و ساعتی آن دورا در آغوش کشید. در این هنگام هاتقی از آسمان صدا زد:

يَا أَبَا الْحَسَنِ! اَرْفَعُهُمَا عَنْهَا فَلَقَدْ أَبْكَيَا وَاللَّهِ مَلَائِكَةَ السَّمَاءِ ، وَقَدْ اشْتَقَّ الْحَبِيبُ إِلَيَّ حَبِيبَهُ ؛

ای اباالحسن! آن دو را از جسد مادرشان بلند کن؛ به خداوند سوگند که ملائکه آسمان را به گریه آوردند. و هر آینه دوست به سوی دوست خود مشتاق است.

امیرالمؤمنین علیه السلام با چشمانی اشک آلود دو فرزندش را از سینه مادر بلند کرد. (1)

26. گریه امیرالمؤمنین علیه السلام در شب غسل حضرت زهرا علیها السلام

حضرت ام اییها، فاطمه زهرا علیها السلام هنگام شهادت به شاه ولایت، امیرالمؤمنین علیه السلام وصیت نمود که او را شب هنگام از روی لباس غسل دهد. لذا امیرالمؤمنین علیه السلام وقتی داشت او را در شب از روی لباس غسل می داد، دستش به سینه آن بانوی عالمیان رسید، متوجه جراحی در آن سینه شد. چراغ را از دست اسما گرفته، آن را نزدیک بدن اطهر حضرت زهرا علیها السلام نمود، دید که یکی از استخوان های پهلوی شکسته است.

حضرت علیه السلام به کناری آمد و در گوشه ای نشست و شروع به گریستن نمود. حسنین علیهما السلام هم آمدند؛ امام حسن علیه السلام در طرف راست، امام حسین علیه السلام در سمت چپ پدر نشستند و همراه پدر غریبشان، شروع به گریه کردن نمودند.

ص: 59

1- . امواج البكاء، ص 80 و 81؛ فاطمة الزهرا علیها السلام من المهد الى اللحد، ص 519؛ حماسه کوثریه، ص 174. درست است که زندگانی حضرت فاطمه علیها السلام تمام شده بود، ولی احساسات ادراک وی تعطیل نشده و از بین نرفته بود. و با آنکه روح مطهرش از پیکر پاکش مفارقت کرده بود، ولی علاقه روح به بدن نگردیده بود. پس این امکان برای روح قوی ایشان وجود داشت که در موارد خاص و تحت شرایط معینی در جسم تصرف نماید.

اسماء بنت عمیس می گوید :

وقتی حضرت علی علیه السلام داشت حضرت فاطمه علیها السلام را غسل می داد ، ناگهان حضرت از کنار بدن آن معصومه کنار آمد و گوشه ای نشست و شروع به گریستن کرد. جلو رفتم و عرض کردم : آقای من! چرا از غسل دست کشیدید؟ آیا برای فراق آن مظلومه می گریید؟ فرمود :

نه ، ای اسماء! گر چه فراقش سخت است . ولی به این استخوان شکسته اش نگاه کن! در حالی که آن مظلومه آن را از من مخفی نگه می داشت .⁽¹⁾

صاحب کتاب شریف « ریاض القدس » می نویسد :

واوبلاه! هنگامی که امیرالمؤمنین علیه السلام مشغول به غسل حضرت فاطمه علیها السلام شد ، از این جهت که کبودی و سیاهی بازو و پهلویش را دید ، و فریاد و ناله ای کشید که مردم از خارج خانه شنیدند .⁽²⁾

در روایت دیگری آمده است که :

اسماء آب می ریخت و امیرالمؤمنین علیه السلام از زیر پیراهن غسل می داد ، اسماء می گوید : وسط غسل دادن ، به یک باره امیرالمؤمنین علیه السلام صدای گریه اش بلند شد ، به حضرتش عرض کردم : یا علی! حق داری گریه کنی ، این مصیبت ، مصیبت بزرگی است منتها چه شد که بی اختیار صدا به گریه بلند کردی!؟

حضرت علیه السلام فرمود :

یا أسماء، رأیت سواد وجه فاطمة علیها السلام و بقاء أثر اللطم علیہ و احمرار عینها کالدم و تورم عضدها کالدملج.

ص: 60

1- . امواج البکاء ، ص 79 .

2- . ریاض القدس ، ج 2 ، ص 255.

ای اسماء! سیاهی و کبودی صورت فاطمه علیها السلام را دیدم، جای تازیانه ها و ضربات را دیدم، سرخی چشمش که مانند خون شده بود و وروم بازویش که مانند بازو بند شده بود را با چشم خود دیدم. (1)

27. گریه ملائکه آسمان به خاطر گریه حسین علیهما السلام

فضه نقل کرده است که امیرالمؤمنین علیه السلام فرمود:

به خدا سوگند! من فاطمه علیها السلام را در پیراهنش غسل دادم و او طاهر و پاک بود، و او را به وسیله اضافه حنوط رسول خدا صلی الله علیه و آله حنوط کردم و کفن نمودم و هنگامی که خواستم بندهای کفن را ببندم گفتم: یا ام کلثوم! یا زینب! یا فضه! یا حسن و یا حسین! بیایید و از مادر خود توشه بگیرید که هنگام جدایی است و ملاقات در بهشت خواهد بود. پس حسن و حسین علیهما السلام - در حالی که از فراق جد و مادرشان ناله می زدند - آمدند و گفتند:

ای مادر! سلام ما را به جدمان محمد مصطفی صلی الله علیه و آله برسان و به او بگو که ما بعد از تو در دنیا یتیم شدیم.

امیرالمؤمنین علیه السلام فرمود:

خدا را گواه می گیرم که فاطمه علیها السلام ناله ای زد و آغوش خود را باز کرد و حسن و حسین علیهما السلام را به سینه چسبانید، ناگهان هاتقی از آسمان ندا داد: ای ابالحسن! این کودکان را از مادرشان جدا کن که ملائکه آسمان را به گریه آوردند.

اسماء می گوید: پیش از آنکه علی علیه السلام اذن بدهد ناگاه دیدم بند کفن گشوده شد و دست منور حضرت زهرا علیها السلام از میان کفن بلند شد. « فَحَنَّتْ وَ اَنَّتْ وَ بَكَتْ » و صدای ناله و گریه در میان کفن بلند شد، پس حسنین علیهما السلام صورت خود را بر سینه مادر گذاشتند و صدا را به گریه و ناله بلند کردند و یک دست فاطمه علیها السلام به گردن

ص: 61

حسن علیه السلام و دست دیگر به گردن حسین علیه السلام که ناگاه هاتقی آواز داد : یا علی ! حسنین علیهما السلام را از روی سینه فاطمه علیها السلام بردار که ملائکه آسمان ها به گریه در آمدند .

فِرَاقِكِ أَعْظَمُ الْأَشْيَاءِ عِنْدِي *** وَفَقْدُكَ فَاطِمَةَ أَذْهَى الثُّكُولِ

سَابِقِي حَسْرَةً وَأَنْوَحُ شَجْوًا *** عَلَى حَلِّ مَضَى أَسْنَى سَبِيلِ

أَلَا يَا عَيْنُ جُودِي وَأَسْعِدِينِي *** فَحُزْنِي دَائِمٌ أَبْكِي خَلِيلِي

1- یعنی مفارقت تو نزد من بزرگترین چیزها است ، و از دست دادن تو برایم سخت ترین مصیبت است .

2- من برای حسرت و غم شخصی گریه و ناله می کنم که بهترین راه مرگ را رفت .

3- ای چشم من! با من مساعدت و همراهی کن که حزن من دائمی است و برای دوست خودم گریانم . (1)

28. گریه امیرالمؤمنین علیه السلام هنگام بازگرداندن امانت

حضرت علی علیه السلام فرمود : یا رسول الله! این امانت شب عروسی است که به تو باز می گردانم ، پس از قبر صدایی خارج شد که : یا علی! ... در آن شب استخوان دنده و پهلویش شکسته نبود و صورتش کبود نبود و چشمش سرخ نشده بود . پس امیرالمؤمنین علیه السلام گریه کرد و فرمود : یا رسول الله ! تو می دانی از چه کسی این کارها صادر شده است . (2)

ص: 62

1- . بحار الانوار، ج 43، ص 179.

2- . تحقیقی تحلیلی پیرامون هجوم بر خانه حضرت فاطمه علیها السلام ، ص 473 ؛ انوار الشهاده ، ص 209 .

29. گریه امیرالمؤمنین علیه السلام بعد از دفن حضرت زهرا علیها السلام و خواندن اشعار

وقتی امیرالمؤمنین علیه السلام، حضرت زهرا علیها السلام را به قبر مبارک برد دستی بیرون آمد و او را گرفت. (1)

عبدالرحمان همدانی و حمید طولی گفته اند: امیرالمؤمنین علیه السلام کنار قبر حضرت زهرا علیها السلام این شعر را سرود:

ذَكَرْتُ أَبَا وَدِّي فَبِتُّ كَأَنِّي *** بَرَدَ الْهُمُومِ الْمَاضِيَاتِ وَكَيْلِ

لِكُلِّ اجْتِمَاعٍ مِنْ خَلِيلَيْنِ فُرْقَةٌ *** وَكُلُّ الَّذِي دُونَ الْفِرَاقِ قَلِيلٌ

وَإِنْ أَفْتَقَدِي فَاطِمًا بَعْدَ أَحْمَدَ *** دَلِيلٌ عَلَيَّ أَنْ لَا يَدُومَ خَلِيلٌ

« من محبوبم را به یاد آوردم شب را از شدن ناراحتی طوری به پایان بردم که گویا ضامن برگرداندن هر غم و غصه گذشته ام هستم.

هر دور هم بودن دو دوست جدایی خواهد داشت، پس هر مصیبتی غیر از جدایی کم است.

از دست دادن من یکی را پس از دیگری، دلیل این است که هیچ دوستی برای همیشه نخواهد بود.»

کسی با صدای بلند جواب داد:

يُرِيدُ الْفَتَى أَنْ لَا يَمُوتَ خَلِيلُهُ *** وَ لَيْسَ لَهُ إِلَّا الْمَمَاتَ سَبِيلٌ

فَلَا بُدَّ مِنْ مَوْتٍ وَلَا بُدَّ مِنْ بَلَى *** وَإِنْ بَقَانِي بَعْدَكُمْ لَقَلِيلٌ

إِذَا انْقَطَعَتْ يَوْمًا مِنَ الْعَيْشِ مُدَّتِي *** فَإِنَّ بُكَاءَ الْبَاكِيَاتِ قَلِيلٌ

سَتُعْرَضُ عَنْ ذِكْرِي وَتُنْسَى مَوَدَّتِي *** وَ يَحْدُثُ بَعْدِي لِلْخَلِيلِ بَدِيلٌ

« جوانمرد می خواهد که دوستش نمیرد در حالی که جز مرگ راه دیگری ندارد.

ص: 63

1- . الفصول المهمة، ص 141؛ انوارالشهادة، ص 334؛ جنة العاصمه، ص 781.

از مرگ چاره ای نیست و به ناچار باید مورد ابتلا و امتحان واقع شد . بودن من بعد از شما نیز کوتاه خواهد بود.

وقتی یک روز از زندگانی من بگذرد گریه هایم کم خواهد شد .

مرا از یاد می برند و دوستیم فراموش می شود و بعد از من برای دوست جایگزینی پیدا خواهد شد .» (1)

علامه مجلسی گوید :

در دیوان شعری که به حضرت علی علیه السلام منسوب شده است نوشته:

بعد از وفات حضرت فاطمه علیها السلام ، امیرالمؤمنین علیه السلام اشعاری در مرثیه حضرت فاطمه علیها السلام سرود ، آن اشعار این است :

أَلَا هَلْ إِلَى طُولِ الْحَيَاةِ سَبِيلٌ *** وَأَنَّى وَ هَذَا الْمَوْتُ لَيْسَ يَحُولُ
وَإِنِّي وَإِنْ أَصْبَحْتُ بِالْمَوْتِ مُوقِنًا *** فَلِي أَمَلٌ مِنْ دُونِ ذَلِكَ طَوِيلٌ
وَ لِلدَّهْرِ أَلْوَانٌ تَرُوحُ وَ تَغْتَدِي *** وَ إِنَّ نَفُوسًا بَيْنَهُنَّ تَسِيلُ
وَ مَنْزِلٌ حَقٌّ لَا مُعَرَّجَ دُونَهُ *** لِكُلِّ أَمْرٍ مِنْهَا إِلَيْهِ سَبِيلٌ
قَطَعْتُ بِأَيَّامِ التَّعَزُّزِ ذِكْرَهُ *** وَ كُلُّ عَزِيْزٍ مَا هُنَاكَ ذَلِيلٌ
أَرَى عِلَلَ الدُّنْيَا عَلَيَّ كَثِيرَةً *** وَ صَاحِبِهَا حَتَّى الْمَمَاتِ عَلِيلٌ
وَ إِنِّي لَمُسْتَأَقٌّ إِلَى مَنْ أَحْبَبُهُ *** فَهَلْ لِي إِلَى مَنْ قَدْ هَوَيْتُ سَبِيلٌ
وَ إِنِّي وَ إِنَّ شَطَطَ بِي الدَّارِ نَازِحًا *** وَ قَدْ مَاتَ قَبْلِي بِالْفِرَاقِ جَمِيلٌ
فَقَدْ قَالَ فِي الْأَمْثَالِ فِي الْبَيْنِ قَائِلٌ *** أَضْرَبَ بِهِ يَوْمَ الْفِرَاقِ رَحِيلٌ
لِكُلِّ اجْتِمَاعٍ مِنْ خَلِيلَيْنِ فُرْقَةٌ *** وَ كُلُّ الَّذِي دُونَ الْفِرَاقِ قَلِيلٌ
وَ إِنَّ افْتِقَادِي فَاطِمًا بَعْدَ أَحْمَدَ *** دَلِيلٌ عَلَيَّ أَنْ لَا يَدُومَ خَلِيلٌ
وَ كَيْفَ هُنَاكَ الْعَيْشُ مِنْ بَعْدِ فَقْدِهِمْ *** لَعَمْرُكَ شَيْءٌ مَا إِلَيْهِ سَبِيلٌ
سَيُفْرَضُ عَنْ ذِكْرِي وَ تُنْسَى مَوَدَّتِي *** وَ يُظْهَرُ بَعْدِي لِلْخَيْلِ عَدِيلٌ

1- . صديقه شهيدته، ترجمه كتاب عوالم العلوم، ص 267 و 268.

وَلَيْسَ خَلِيلِي بِالْمَلُولِ وَلَا الَّذِي *** إِذَا غَبْتُ يَرِضَاهُ سِوَايَ بَدِيلٍ

وَلَكِنْ خَلِيلِي مَنْ يَدُومُ وَصَالُهُ *** وَيَحْفَظُ سِرِّي قَلْبُهُ وَدَخِيلٍ

إِذَا انْقَطَعَتْ يَوْمًا مِنَ الْعَيْشِ مُدَّتِي *** فَإِنَّ بُكَاءَ الْبَاكِياتِ قَلِيلٌ

يُرِيدُ الْفَتَى أَنْ لَا يَمُوتَ حَبِيبُهُ *** وَلَيْسَ إِلَيَّ مَا يَبْتَغِيهِ سَبِيلٌ

وَلَيْسَ جَلِيلًا رُزْءَ مَالٍ وَفَقْدُهُ *** وَلَكِنَّ رُزْءَ الْأَكْرَمِينَ جَلِيلٌ

لِذَلِكَ جَنَّبِي لَا يُرَاتِيهِ مَضْجَعٌ *** وَفِي الْقَلْبِ مِنْ حَرِّ الْفِرَاقِ غَلِيلٌ

1. یعنی آیا به سوی زندگانی طولانی راه و طریقی هست؟ از کجا خواهد بود در صورتی که (چیزی بین انسان و بین مرگ) حائل نخواهد شد.
2. حقا که من، اگر چه به مرگ یقین دارم، ولی در عین حال آرزوی طولانی از غیر مرگ و موت دارم.
3. روزگار دارای رنگ هایی است که شب را صبح می کند، و خون افراد در بین شب و روز می ریزد.
4. روزگار را منزل بر حقی می باشد که محل اقامت نزد آن نیست، و برای هر مردی از روزگار به طرف آن راهی خواهد بود.
5. من ذکر او را به وسیله روزهای عزت قطع نمودم، و هر عزیزی در اینجا ذلیل و خوار خواهد شد.
6. مرض های دنیا را برای خود فراوان می بینم، صاحب آن امراض تا موقع مردن علیل خواهد بود.
7. من مشتاق آن کسی هستم که او را دوست دارم، آیا به سوی آن کسی که من او را دوست دارم راهی هست؟
8. خانه مرا دور کرده است، ولی در عین حال آن شخصی که قبل از من از فراق مرده است نیکو بود.

9. گوینده ای در داستان‌ها راجع به جدائی مثلی زده و من آن مثال را در روز کوچ نمودن زیاد می‌زنم .
10. حقا که برای من از دست دادن فاطمه علیهاالسلام را بعد از احمد صلی الله علیه و آله دلیلی است بر اینکه هیچ دوستی دائمی نخواهد بود .
11. برای اجتماع هر دو نفر دوستی افتراق و جدایی خواهد بود و کلیه آنها در مقابل فراق و جدایی قلیل و اندک می‌باشد .
12. بعد از نیافتن آنان زندگی در اینجا چگونه خواهد بود ، به جان تو قسم این يك مطلبی است که راهی به سوی آن نخواهد بود .
13. به زودی از یاد نمودن من ، اعراض می‌شود و دوستی فراموش می‌گردد ، و بعد از من دوستی برای دوست من ظاهر خواهد شد .
14. شخص ملول و آن کسی که چون من غائب شوم وی را راضی کند دوست من نخواهد بود .
15. ولی دوست من آن است که وصال او دائمی باشد ، قلب او مرا حفظ کند و برای کارهای من دخیل باشد .
16. وقتی که يك روز از فوت بگذرد یقیناً گریه افراد گریه کننده قلیل خواهد شد .
17. اراده جوانمرد آن است که دوست او نمیرد ، و راهی به سوی آنچه که می‌خواهد وجود ندارد .
18. مصیبت مال مفقود شده ، بزرگ نخواهد بود ولی مصیبت اشخاص بزرگوار بزرگ است .
19. برای این جهت است که خوابگاهی با پهلوی من موافق نیست ، در دل من از حرارت فراق تشنگی جایگزین است . (1)

ص: 66

1- . زندگانی حضرت زهرا علیهاالسلام (ترجمه جلد 43 بحار الأنوار) ، ترجمه قائم فر ، ص 591-590 .

30. اشعار و مرثیه های حضرت علی علیه السلام در کنار قبر همسر بزرگوارشان و جواب دادن آن حضرت از طرف حضرت زهرا علیها السلام

مَا لِي وَقَفْتُ عَلَى الْقُبُورِ مُسَلِّمًا *** قَبْرِ الْحَبِيبِ فَلَمْ يَرُدَّ جَوَابِي

أَحَبِّبْ مَا لَكَ لَا تَرُدُّ جَوَابَنَا *** أَنْسَيْتَ بَعْدِي خُلَّةَ الْأَحْبَابِ

1- مرا چه شده که بر روی قبرها توقف می نمایم، و بر قبر دوست سلام می کنم ولی او جواب سلام مرا نمی دهد.

2- ای دوست تو را چه شده که جواب سلام ما را نمی دهی، آیا بعد از من دوستی دوستان را فراموش کردی.

جواب از حضرت زهرا علیها السلام

قَالَ الْحَبِيبُ وَ كَيْفَ لِي بِجَوَابِكُمْ *** وَ أَنَا رَهِينُ جَنَادِلٍ وَ تُرَابِ

أَكَلَ التُّرَابُ مَحَاسِنِي فَسَيِّئْتُكُمْ *** وَ حُجِبْتُ عَنْ أَهْلِي وَ عَنْ أَتْرَابِي

فَعَلَيْكُمْ مِنِّي السَّلَامُ تَقَطَّعَتْ *** عَنِّي وَ عَنكُمْ خُلَّةُ الْأَحْبَابِ

1- دوست در جواب گفت: من چگونه جواب شما را بگویم، در صورتی که رهین سنگ های فراوان و خاک قرار گرفتم.

2- حقا که خاک اعضای نیکوی بدنم را خورد و من شما را فراموش کردم و از نظر اهل خانه و همسال هایم ناپدید شدم.

3- از من بر شما سلام باد که رشته دوستی و محبت من و شما با بازماندگانم قطع شد. (1)

پس از آنکه امیرالمؤمنین علیه السلام از دفن حضرت فاطمه علیها السلام فراغت یافت، کنار قبر همسر بزرگوارش نشست و صورت بر روی قبر او گذاشت. (2)

ص: 67

1- . جنة العاصمه ، ص 781؛ بحار الانوار، ج 43، ص 217.

2- . تنها یادگار ، ص 413.

و در روایت دیگری آمده است که حضرت فرمودند :

نَفْسِي عَلَى زَفْرَاتِهَا مَحْبُوسَةٌ *** يَا لَيْتَهَا خَرَجْتُ مَعَ الزَّفَرَاتِ

لَا خَيْرَ بَعْدَكَ فِي الْحَيَاةِ وَإِنَّمَا *** أَخْشَى مَخَافَةَ أَنْ تَطُولَ حَيَاتِي

جان من با ناله های خود حبس شده ، ای کاش جان من با ناله هایم خارج می شد . بعد از تو خیری در زندگانی نخواهد بود ، جز این نیست که از خوف طولانی شدن زندگیم می گریم .(1)

و امر کرد روی قبر آن حضرت علیها السلام آب ریخته شود ، و سپس در کنار قبر ایشان گریان و حزین نشست و عباس دست آن حضرت علیه السلام را گرفت و او را باز گرداند .(2)

31. به لرزه در آمدن شهر مدینه از گریه مردم در اثر شهادت حضرت زهرا علیها السلام

با از دنیا رفتن حضرت زهرا علیها السلام مدینه یکپارچه شیون شد و زنان بنی هاشم در خانه آن حضرت جمع شدند و یک صدا ، شیون زدند طوری که نزدیک بود مدینه از شیون آن ها به لرزه بیاید آن ها حضرت زهرا علیها السلام را صدا می زدند و عرض می کردند : ای سرور و بانوی ما ! ای دختر رسول خدا ! (3)

ابن عباس می گوید : حضرت زهرا علیها السلام همان روز از دنیا رفت . صدای گریه زن و مرد مدینه را به لرزه در آورد ، و مردم مانند روزی که پیامبر صلی الله علیه و آله از دنیا رفته بود متحیر ماندند . (4)

32. برگزاری مراسم عزاداری توسط امیرالمؤمنین علیه السلام برای حضرت زهرا علیها السلام

چون خبر شهادت حضرت زهرا علیها السلام در مدینه منتشر شد مردم دسته دسته خدمت امیرالمؤمنین علیه السلام آمدند و آن حضرت نشسته بودند امام حسن و امام حسین علیهما السلام جلوی آن حضرت بودند و می گریستند . مردم از گریه آن دو آفازاده می گریستند . (5)

ص: 68

1- بحارالانوار ، ج 43 ، ص 213 .

2- بحارالانوار ، ج 82 ، ص 27 .

3- صدیقه شهیده ، ترجمه کتاب عوالم العلوم ، ص 265 .

4- دلائل الإمامة ، ص 137؛ اسرار آل محمد9، ص 569؛ کتاب سلیم بن قیس هلالی ، ج 2، ص 870 .

5- علل الشرایع ، ج 1، ص 185؛ انوارالشهاده ، ص 332 .

33. گریه های دائمی امیرالمؤمنین علیه السلام در شهادت فاطمه علیها السلام

حضرت حسین بن علی علیهما السلام فرموده اند :

چون حضرت فاطمه علیها السلام وفات کرد ، امیرالمؤمنین علیه السلام او را پنهان به خاک سپرد و جای قبرش را ناپدید کرد ، سپس برخاست و رو به جانب قبر رسول خدا صلی الله علیه و آله کرد و فرمود :

سلام بر تو ای رسول خدا ! از جانب من و از جانب دخترت و دیدارکننده ات و آنکه در خاک رفته و از من جدا شده و در بقعه تو آمده و خدا زود رسیدن او را نزد تو برایش برگزیده .

ای رسول خدا ! شکیباییم از فراق محبوبه ات کم شده و خود داریم از سرور زنان جهان نابود گشته ، جز اینکه برای من در پیروی از سنت تو که در فراق کشیدم جای دلداری باقی است ؛ زیرا من سر تو را در لحد آرامگاهت نهادم و جان مقدس تو از میان گلو و سینه من خارج شد (یعنی هنگام جان دادن سرت به سینه من چسبیده بود) آری ، در کتاب خدا برای من بهترین پذیرش (و صبر بر این مصیبت) است ، **إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ** ، همانا امانت پس گرفته شد و گروگان دریافت گشت و زهرا علیها السلام از دستم روده شد . ای رسول خدا ! دیگر چه اندازه این آسمان نیلگون و زمین تیره در نظرم زشت جلوه می کند .

أَمَّا

حُزْنِي فَسَرْمَدٌ (1) وَأَمَّا لَيْلِي فَمُسَهَّدٌ (2)

وَهُمْ لَا يَبْرَحُ مِنْ قَلْبِي أَوْ يَخْتَارُ اللَّهُ لِي دَارَكَ الَّتِي أَنْتَ فِيهَا مُقِيمٌ ؛

ص: 69

- 1- « سرمد » به معنای دائم و طولانی است و گاهی به چیزی که آغاز و انجامی ندارد « سرمدی » گفته می شود .
- 2- « مُسَهَّدٌ » از ریشه « سهد » بر وزن « صمد » به معنای بیدار ماندن و بی خوابی کشیدن گرفته شده است . قابل توجه اینکه در اینجا « مُسَهَّدٌ » به عنوان وصف (خبر) برای « لیل » آمده است و امام علیه السلام می فرماید : شب های من بیدار و بی تاب است . به جای اینکه بگویند : خودم چنین هستم و این در واقع نوعی تأکید را می رساند . پیام امام امیرالمؤمنین علیه السلام ، ج 8 ، ص 35 . جمله « حزنی فسرمد » تفسیرش روشن است ؛ زیرا هر زمان حضرت علی علیه السلام به یاد حضرت فاطمه زهرا علیها السلام می افتاد غم و اندوهش تجدید می شد و این اندوه بزرگی بود که سراسر زندگی حضرت علی علیه السلام را در بر گرفته بود . پیام امام امیرالمؤمنین علیه السلام ، ج 8 ، ص 37 .

اندوهم همیشه‌گی باشد و شبم در بی خوابی گذرد و غمم پیوسته در دل است ، تا خدا خانه ای را که تو در آن اقامت داری برایم برگزیند ، (بمیرم و به تو ملحق شوم) .

غصه ای دارم دل خون کن و اندوهی دارم هیجان انگیز ، چه زود میان ما جدایی افتاد ، تنها به سوی خدا شکوه می برم .

وَسْتَسْبِيكَ ابْنَتُكَ بِتَطَافُرِ أُمَّتِكَ عَلَى هَضْمِهَا فَأُخْفِيهَا السُّؤَالَ

به همین زودی دختری از همدست شدن امت بر ریودن حقش به تو گزارش خواهد داد . همه سرگذشت را از او پیرس و گزارش را از او بخواه؛ زیرا چه بسا درد دل هایی داشت که چون آتش در سینه اش می جوشید و در دنیا راهی برای گفتن و شرح دادن آن نیافت ، ولی اکنون می گوید و خدا هم داوری می فرماید و او بهترین داوران است .

سلام بر شما ! سلام کننده ای که نه خشمگین است و نه دلتنگ ؛ زیرا اگر از اینجا برگردم ، به واسطه دلتنگیم نیست و اگر بمانم به واسطه بدگمانی به آنچه خدا به صابران وعده فرموده نباشد .

وای ، وای باز هم بردباری مبارك تر و خوش نما تر است اگر چیرگی دشمنان زورگو نبود (که مرا سرزنش کنند یا قبر فاطمه علیها السلام را بشناسند و نبش کنند) اقامت و درنگ در اینجا را چون معتکفان ملازمت می نمودم و لَأَعُولُ إِعْوَالَ الثَّكَلَى عَلَى جَلِيلِ الرَّزِيَّةِ ؛ و مانند زن بچه مرده بر این مصیبت بزرگ شیون می کردم ، در برابر نظر خدا دختری پنهان به خاک سپرده شد و حقش پایمال گشت و از ارشش جلوگیری شد ، با آنکه دیر زمانی نگذشته و یاد تو کهنه نگشته بود .

ای رسول خدا! شکایت من تنها به سوی خداست و بهترین دلداری از جانب تو است. ای رسول خدا! (چون در مرگ تو صبر کردم یا برای گفتار تو در باره صبر)، درود خدا بر تو و سلام و رضوانش بر فاطمه علیها السلام باد. (1)

از این تعبیرات و آنچه در نهج البلاغه آمده به خوبی روشن می شود که حق شناسان در زمان کوتاهی بعد از شهادت پیامبر صلی الله علیه و آله چه مصائبی بر اهل بیت او و عزیزترین عزیزانش وارد کردند، مصائبی که حضرت علی علیه السلام را که کوه شکیبایی و استقامت بود به لرزه در آورد و همچون مادر جوان مرده به گریه و ناله واداشت و عجب اینکه مدارک این تهاجم بی رحمانه بر بیت وحی، در کتب اهل سنت نیز به صورت گسترده آمده است. (2)

امام معصوم علیه السلام کسی نیست که بخوهد اغراق کند، بلکه حقیقتاً همینطور بوده اند. این فرمایشات حضرت، دلالت بر دائمی بودن حزنشان در مصیبت حضرت زهرا علیها السلام بوده است.

34. حضرت علی علیه السلام شب ها نخوابیدند و آرامش نداشتند

حضرت علی علیه السلام از روز شهادت حضرت فاطمه علیها السلام تا به هنگامی که کشته شد دیگر شب ها نخوابید و آرامش نداشت و هرگاه که از فاطمه یادی می شد غم و اندوه او را فرا می گرفت. (3)

ص: 71

-
- 1- اصول کافی، ج 1، ص 459.
 - 2- پیام امام امیرالمؤمنین علیه السلام، ج 8، ص 39.
 - 3- الکوکب الدری، ص 132؛ فاطمة الزهرا علیها السلام شادمانی دل پیامبر 9، ص 751؛ شرح نهج البلاغه، ابن ابی الحدید، ج 10، ص 266 و خطبه 195 در بعضی از نهج البلاغه ها خطبه 202.

35. عایشه در عزای حضرت زهرا علیها السلام شرکت نکرد

حضرت زهرا علیها السلام از دنیا رفت و تمام همسران رسول خدا صلی الله علیه و آله در عزای او شرکت کردند، غیر از عایشه که نیامد و خود را به مریضی زد و سخنی از او به امیرالمؤمنین علیه السلام رسید که اظهار شادمانی کرده بود. (1)

یکی از عمل کردهای عایشه که شیعه آن را نپسندیده، اظهار خشنودی وی از شهادت حضرت زهرا علیها السلام است که این خبر علاوه بر منابع شیعی در منابع اهل سنت نیز آمده است. چنانکه عالم اهل سنت ابی یعقوب یوسف بن اسماعیل لمعانی معتزلی حنفی (متوفای 606 قمری) - یکی از اساتید حنفی ابن ابی الحدید است - می گوید:

از زمان وفات رسول خدا صلی الله علیه و آله تا زمان وفات حضرت فاطمه زهرا علیها السلام همواره از عایشه، سخنان نیش دار و روانگاه برای امیرالمؤمنین و حضرت زهرا علیهما السلام آورده می شد و امیرالمؤمنین و حضرت زهرا بر آن غیظ شدید عایشه صبر پیشه می کردند.

او در ادامه می گوید:

« ثُمَّ مَاتَتْ فَاطِمَةُ فَجَاءَ نِسَاءَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ كُلُّهُنَّ إِلَى بَنِي هَاشِمٍ فِي الْعَزَاءِ إِلَّا عَائِشَةَ فَاتَّهَا، لَمْ تَأْتْ وَأُظْهِرَتْ مَرَضًا وَنُقِلَ إِلَيَّ عَلَيَّ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنْهَا كَلَامٌ يَدُلُّ عَلَى السُّرُورِ »

حضرت فاطمه علیها السلام از دنیا رفت، پس تمامی همسران رسول خدا صلی الله علیه و آله جز عایشه برای عزاداری به بنی هاشم ملحق شدند، پس او نیامد و بیماری را

بهانه کرد و به امیرالمؤمنین علیه السلام خبری رسید که دلالت بر شادی و سرور او [از شهادت حضرت زهرا علیها السلام] داشت. (2)

ص: 72

1- شرح نهج البلاغه، ابن ابی الحدید، ج 9، ص 198؛ فاطمه زهرا علیها السلام شادمانی دل پیامبر 9، ص 752.

2- شرح نهج البلاغه، ابن ابی الحدید، ج 9، ص 198؛ الخصائص الفاطمية، ج 1، ص 489.

گر چه ممکن است قبول این مسأله برای اهل سنت سخت باشد ، اما شادی عایشه از شهادت امیرالمؤمنین علیه السلام (1) خود شاهد و مؤید دیگری است که احتمال شادی وی از شهادت حضرت زهرا علیها السلام را تقویت می کند . و این ها مَهر تأییدی است بر این که او با خط

امیرالمؤمنین و فاطمه علیهم السلام مخالف بوده به طوری که از مرگشان خوشحال شده است .

ابوالفرج

اصفهانی دانشمند پرآوازه و مقبول نزد اهل تسنن در کتابش با سند صحیح چنین نقل کرده است :

لما ان جاء عائشة قتل علی

علیه السلام سجدت .

هنگامی که خبر شهادت حضرت علی علیه السلام به عایشه رسید ، سجده کرد . (2)

36. گریه و بی تابی حضرت ام کلثوم علیها السلام در عزای مادرشان

روایت شده : چون مادرش حضرت زهرا علیها السلام وفات یافت ام کلثوم رویند به صورت زدند و چادری به سر کشیدند و در حالی که دامن چادر بر روی زمین کشیده می شد راه می رفتند و با ناله های جانسوزی پی در پی می فرمودند :

« یا ابتاه یا رسول الله ! امروز مصیبت پنهان شدن تو در نظر ما آشکار گردید و این فراقی است که هرگز لقای بعد آن نخواهد بود » . (3)

37. یادآوری مصائب حضرت زهرا علیها السلام توسط امیرالمؤمنین علیه السلام نزد اصحاب

با از دست دادن حضرت زهرا علیها السلام ، حزن عظیمی بر امیرالمؤمنین علیه السلام وارد شد . و به تنهایی مشغول عزا شد و مدت زیادی دور از مردم در خانه نشست .

گروهی از شیعیان راستین جمع شدند و گفتند : علی امام و امیر ما است و حال آن که از ما دوری کرده و جز وقت نماز ، آن حضرت را نمی بینیم و از اخبار و احادیث بهره مند نمی شویم . و ما مانند گوسفند بی چوپان شده ایم .

ص: 73

1- . تاریخ الرسل و الملوک، ج 3، ص 15؛ الکامل فی التاریخ، ج 2، ص 743 و 744.

2- . مقاتل الطالبین، ج 1، ص 55.

3- . بحار الانوار، ج 43، ص 192؛ روضة الواعظین، ج 1، ص 152.

به عمار گفتند: نزد امیرالمؤمنین علیه السلام برو و درباره این مطلب با ایشان صحبت کن؛ شاید آن حضرت نزد ما بیاید یا اجازه دهد که ما نزدش برویم.

عمار می گوید: پس برخاستم و بر خانه آقا و مولایم امیرالمؤمنین علیه السلام گذشتم و اجازه ورود بر آن حضرت علیه السلام خواستم. به من اجازه دادند و برا ایشان وارد شدم، و آن حضرت را نشسته چون نشستگان اندوهگین و نالان دریافتم و حسن علیه السلام در سمت راست و حسین علیه السلام در سمت چپ ایشان بودند و علی علیه السلام گاهی به حسین علیه السلام متوجه می شد و گریه می کرد... هنگامی که به حال آن حضرت و حال فرزندانش نظر کردم، نتوانستم خویشتن را کنترل کنم مگر اینکه اشک از چشمانم جاری شد گریه شدیدی کردم و هنگامی که جوشش درونم آرام گرفت، گفتم: ای سرور من! آیا به من اجازه سخن می فرمایید؟ فرمود: ای ابالیقضان! سخن بگو، عرض کردم: ای سرور و آقای من! شما خود امر به صبر بر مصیبت می فرمایید، پس این اندوه طولانی چیست؟ و برای شیعه توفقاری برای دوری و گوشه نشینی نیست و این امر بر آنان سخت می آید. حضرت متوجه من شد و فرمود:

يا عَمَّارُ! إِنَّ الْعَزَاءَ عَنِ مِثْلِ مَنْ فَقَدْتَهُ لَعَزِيزٌ، إِنِّي فَقَدْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ بِفَقْدِ فَاطِمَةَ عَلَيْهَا السَّلَامُ، وَإِذَا مَسَّتْ لَمْ تَحْزُمْ مَشِيئَتَهُ، وَإِنِّي مَا أَحْسَسْتُ تَأَلَّمَ الْفِرَاقُ إِلَّا

بِفِرَاقِهَا، وَإِنَّ أَعْظَمَ مَا لَقِيتُ مِنْ مُصِيبَتِهَا... إِنِّي لَمَّا وَصَدَّعْتُهَا عَلَى الْمُعْتَسِلِ وَجَدْتُ ضِلْعاً مِنْ أَضْلَاعِهَا مَكْسوراً، وَجَنِبُهَا قَدْ إِسْوَدَّ مِنْ صَرْبِ السِّيَاطِ... وَكَأَنَّكَ تَخْفَى ذَلِكَ عَلَى مَخَافَةٍ أَنْ يَشْتَدَّ حُزْنِي، وَ مَا نَظَرْتُ عَيْنَايَ إِلَى الْحَسَنِ وَالْحُسَيْنِ إِلَّا وَخَنَقَتْنِي الْعَبْرَةُ، وَ مَا نَظَرْتُ إِلَى زَيْنَبِ بَاكِيَةً إِلَّا وَأَخَذَتْنِي الرَّقَّةَ عَلَيْهَا؛

ای عمار! عزا برای مثل کسی که من از دست داده ام، سخت و سنگین است. من به فقدان فاطمه علیها السلام، رسول خدا صلی الله علیه و آله را از دست دادم، او برای من عزا و تسلیت است، و آن معصومه هرگاه سخن می گفت، گوشم به صورت رسول خدا صلی الله علیه و آله پُر می شد؛ و

هنگامی که راه می رفت ، از شیوه او عدول نمی کرد و من درد فراق را جز به فراق او احساس نمی کنم و هر چند بزرگتر از مصیبت و آنچه هست که با آن مواجه شده ام ... من وقتی پیکرش را بر روی جایگاه غسل قرار دادم ، دیدم استخوان دنده ای از بدن او شکسته است ، و پهلویش از ضربت تازیانه سیاه شده است و آن را زهرا علیها السلام از من مخفی نگه داشته بود از ترس اینکه حزن و اندوه من شدید شود ، و چشمانم به حسن و حسین نمی افتد مگر اینکه اشک عرصه را بر من تنگ می کند و به زینب گریان نظر نمی کنم مگر اینکه رقت قلب بر او مرا فرا می گیرد .

سپس آن حضرت با عمار خارج شد و شیعه به خاطر آن خوشحال شد .(1)

38 . کتک خوردن مقداد از عمر و ذکر مصائب حضرت زهرا علیها السلام

عمادالدین طبری می نویسد :

از شب پاره ای برفت و مردم به خواب رفتند ، جنازه حضرت فاطمه زهرا علیها السلام را حاضر کردند علی و حسن و حسین علیهم السلام و سلمان و مقداد و عباس و پسران ، عبدالله و فضل ، و عقیل بن ابی طالب و عبدالله جعفر و بریده و

عمار و زبیر و اسامه و دختران علی علیه السلام و زنان قریش از حاضران بر جنازه او نماز کردند و او را پیش رسول خدا صلی الله علیه و آله در جانب منبر دفن کردند ، چون روز شد مردم برای نماز بر جنازه آن حضرت روی به خانه نهادند ، مقداد ابوبکر را بدید گفت : ما دوش او را به خاک سپردیم .

عمر گفت : ای ابوبکر! من به تو نگفتم که ایشان چنین خواهند کرد ، مقداد گفت : حضرت فاطمه علیها السلام چنین وصیت کرد ، تا شما بر جنازه او نماز نکنید(2) ، عمر دست

ص: 75

1- . الانوار العلویه ، ص 214 ؛ امواج البكاء، ص 82 و 83 ؛ کوکب دری ، ج 1، ص 249 ، مجلس 29؛ الموسوعة الكبرى، ج 11، ص 104؛ فاطمة الزهرا علیها السلام از ولادت تا شهادت ، ص 773 - 774 .

2- . از بطائی نقل شده که گفت از امام صادق علیه السلام پرسیدم : برای چه حضرت زهرا علیها السلام شبانه دفن شدند و در روز دفن نشدند ؟ فرمودند : چون آن مخدره وصیت کرده بود که آن دو مرد بادیه نشین (کافر) بر او نماز نخوانند . صدیقه شهیده ، ترجمه کتاب عوالم العلوم ، ص 281.

برآورد و بر سر و روی مقداد زد او را چندان بزد که خسته شد مردم که حاضر بودند او را خلاص کردند .

مقداد برابر ایشان بایستاد و گفت :

دختر رسول خدا! از دنیا رفت و خون از پشت و پهلوئی او می رفت به سبب ضرب شمشیر و تازیانه ای که شما بر او زدید و من پیش شما حقیرتر از علی و فاطمه علیهما السلام می باشم.

در همان کتاب آمده که عقیل به آنها گفت :

به خدا سوگند! شما شدیدترین مردم از لحاظ حسات و دشمنی نسبت به رسول خدا صلی الله علیه و آله و خاندانش می باشید . شما دیروز او را کتک زدید و از دنیا رفت در حالی که پشتش خونی بود .(1)

در این قسمت به وصیت حضرت زهرا علیها السلام که به امیرالمؤمنین علیه السلام فرمودند : آن دو در نماز بر من شرکت ننماید اشاره ای می کنیم :

از امام صادق علیه السلام از پدران بزرگوارش علیهم السلام روایت شده که حضرت زهرا علیها السلام هنگام از دنیا رفتن به گریه آمد . امیرالمؤمنین علیه السلام به او فرمود : ای سرور من! چرا گریه می کنی؟

فرمود : گریه می کنم به خاطر آنچه بعد من خواهی دید .

امیرالمؤمنین علیه السلام فرمودند :

گریه مکن که به خدا سوگند این در راه خدا برایم کوچک است. و حضرت زهرا علیها السلام به امیرالمؤمنین علیه السلام وصیت کرد که به شیخین اعلام نکند که بر جنازه اش حاضر شوند امیرالمؤمنین علیه السلام هم این وصیت را اجرا کرد .(2)

حضرت زهرا علیها السلام فرمودند :

ص: 76

1- . فاطمه زهرا علیها السلام شادمانی دل پیامبر 9، ص 749 ؛ کامل بهائی، ص 313.

2- . صدیقه شهیده ، ترجمه کتاب عوالم العلوم ، ص 254.

به تو وصیت می کنم که هیچ کدام از این هایی که به من ظلم کردند و حقم را گرفتند بر جنازه ام حاضر نشوند ، چون آن ها دشمن من و دشمن رسول خدا صلی الله علیه و آله هستند و نگذار نه احدی از آن ها بر من نماز بخواند و نه از پیروان آنها . مرا شب هنگامی که چشم ها آرام گرفت و دیده ها به خواب رفت دفن کن . بعد آن مخدره از دنیا رفت . (1)

واقعی می گوید :

حضرت زهرا علیها السلام وقت احتضار به امیرالمؤمنین علیه السلام وصیت کرد که ابوبکر و عمر به آن حضرت نماز نگذارند . امیرالمؤمنین علیه السلام هم به وصیت آن مخدره عمل کرد ... (2)

39 . گریه امیرالمؤمنین علیه السلام وقتی از و پرسیدند : چرا عمر از قنفذ مالیات نگرفت ؟

از سلیم بن قیس نقل شده است :

عمر بن خطاب در یک سال نصف حقوق همه کارگزارانش را به عنوان غرامت (و کمبود بودجه و مالیات) برداشت ، ولی حقوق قنفذ را کامل پرداخت .

سلیم می گوید :

روزی وارد مسجد رسول خدا صلی الله علیه و آله شدم . عده ای از بنی هاشم به همراه سلمان و ابوذر و مقداد و محمد بن ابی بکر و عمر بن ابی سلمه و قیس بن ابی عباده نشسته بودند . عباس به حضرت علی علیه السلام گفت : در این کار که عمر ، قنفذ را از پرداخت غرامت معاف کرد و دیگران را معاف نکرد ، نظرت چیست ؟

حضرت به اطرافش نگریست و اشک در چشمانش حلقه زد و سپس فرمود :

شَكَرَ لَهُ ضَرْبَةً ضَرْبَهَا فَاطِمَةُ عَلَيْهَا السَّلَامُ بِالسَّوْطِ فَمَاتَتْ وَ فِي عَضِدِهَا أَثَرُهُ كَأَنَّهُ الدَّمْلُجُ ؛

ص: 77

1- . همان ، ص 254 و ص 265.

2- . همان ، ص 266.

به شکرانه ضرباتی که با تازیانه بر حضرت زهرا علیها السلام زد و بر اثر همان ضربات از دنیا رفت و بازویش همچون بازوبند بالا آمده بود .
(1)

40 . گریه امیرالمؤمنین علیه السلام وقتی شنیدند که قاتل همسرشان به قتل رسیده

بعد از آن که ابولؤلؤ ، به پسر خطاب خنجر زد(2)، به حضرت علی علیه السلام عرض کرد : ای امیرالمؤمنین! من این مرد را زدم و شکمش را دریدم . حضرت با شنیدن این

موضوع اشکش جاری شده و به شدت گریست و آرزو کرد که ای کاش، حضرت فاطمه علیها السلام زنده می بود و این خبر را می شنید
(3).

عبدالجلیل

قزوینی e می نویسد :

ان عمر مرق صحیفه فاطمه علیها السلام حول فدک ، و ضربها علی بطنها ، ثم منعوها من البكاء علی ابیها ؛

به راستی عمر نامه فاطمه علیها السلام را که درباره فدک بود ، پاره کرد ، و به پهلوی او ضربه زد ، در ضمن مانع سوگواری

او برای پدرش هم شد .(4)

41 . ماجرای کوچه

شافعی و ابن ابی الحدید گویند :

ابوبکر بعد از سخنان حضرت فاطمه علیها السلام درباره فدک متأثر شد و گریه کرد، و نوشت : « من فدک را به فاطمه علیها السلام رد نمودم » . اما عمر نامه را گرفت و پاره کرد .(5)

ص: 78

1- . کتاب سلیم بن قیس الکوفی، ص 134؛ بیت الاحزان، ص 251؛ فاطمه زهرا 3 شادمانی دل پیامبر 9، ص 715 .

2- . حضرت زهرا علیها السلام به عمر گفت : یابن خطاب مرق کتابی مرق الله بطنک ... ؛ ای پسر خطاب ! خداوند شکمت را پاره کند همان گونه که نامه ام را پاره کردی . شرح نهج البلاغه، ابن ابی الحدید ، ج 16 ، ص 336 .

3- . فاطمه زهرا علیها السلام شادمانی دل پیامبر 9، ص 752 .

4- . النقص ، ص 302 .

5- . 360 داستان از فضائل ، مصائب و کرامات فاطمه زهرا علیها السلام ، ص 268 ؛ شبهای پیشاور، ص 672 .

شیخ مفید¹ در یک حدیث بلند ، ماجرای کوچه را چنین نقل می کند :

ابوبکر ، کاغذی طلبد و ردّ فدک را در آن نوشت و به حضرت فاطمه علیها السلام داد . حضرت فاطمه علیها السلام با گرفتن سند ، از نزد ابوبکر بیرون آمد ؛ ولی در راه ، عمر با او ملاقات کرد ، و از جریان نامه پرسید .

حضرت فاطمه علیها السلام فرمودند : این نامه ، سند ردّ فدک است که ابوبکر برایم نوشته .

عمر گفت : آن را به من بده .

حضرت فاطمه علیها السلام امتناع ورزید . عمر با لگد به سینه و پهلوئی حضرت فاطمه زهرا علیها السلام زد ! به طوری که فرزندش محسن علیه السلام سقط شد ! و چنان سیلی به صورت آن بانو زد که گوشواره اش شکست ! سپس سند را گرفت و پاره کرد ؛ و همین خشونت باعث شد که حضرت فاطمه علیها السلام بستری گردید و بعد از 75 روز بیماری ، از دنیا رفت .⁽¹⁾

42 . نفرین حضرت زهرا علیها السلام بر عمر

مرحوم حاج شیخ عباس قمی قدس سره می نویسد :

وقتی حضرت فاطمه زهرا علیها السلام قبالة فدک را از ابوبکر گرفت و از خانه او بیرون آمد ، در مسیر راه به عمر بن خطاب برخورد و آن پلید از صدیقه طاهره علیها السلام پرسید : از کجا می آیی و منازعه شما با خلیفه به کجا رسید؟

بانوی بانوان علیها السلام فرمود :

اینک ابوبکر نوشته ای به من داده که فدک حق من است و کسی حق مداخله در آن جا را ندارد .

ص: 79

1- . 360 داستان از فضائل ، مصائب و کرامات فاطمه زهرا علیها السلام ، ص 268 ؛ الاختصاص ، شیخ مفید ، ص 185 .

عمر سخت برآشفت و با زور و تعدی، آن نوشته را از دست حضرت فاطمه زهرا علیها السلام گرفت و پاره کرد. وقتی حضرت زهرا علیها السلام این جسارت و بی شرمی را از عمر دید، محزون و دل شکسته گردید و زبان به نفرین او گشود و فرمود:

« یابن خطاب مزقت کتابی مزق الله بطنک ... ؛ ای پسر خطاب! نامه مرا پاره کردی، خداوند شکم تو را پاره کند. » (1).

43. کلمات امام حسن مجتبی علیه السلام با مغیره

امام حسن علیه السلام در احتجاجاتی که با معاویه و اصحابش داشت وقتی با مغیره بن شعبه (2) ملعون رو برو شد به او فرمود:

تو همان کسی هستی که فاطمه دختر پیغمبر خدا را زدی و بدنش را خون آلود نمودی، او بدین جهت جنین خود را سقط کرد. تو این عمل را به علت اینکه رسول خدا صلی الله علیه و آله را ذلیل شمردی و با امر آن حضرت مخالفت کنی و نسبت به آن بزرگوار هتک حرمت کرده باشی انجام دادی. در صورتی که پیغمبر اسلام صلی الله علیه و آله به حضرت

ص: 80

1- 360 داستان از فضائل، مصائب و کرامات فاطمه زهرا علیها السلام، ص 272 و 273؛ شرح نهج البلاغه، ابن ابی الحدید، ج 16، ص 336.

2- مُغِیرَة بن شُعْبَة از دشمنان امام علی علیه السلام که در ماجرای هجوم به خانه فاطمه علیها السلام نقش داشت. (الجمیل، ص 117؛ الاختصاص، ص 186؛ الاحتجاج، ج 1، ص 83-84) مغیره در زمان حکومت امام علی علیه السلام از بیعت با امام خودداری کرد و پس از ماجرای حکمیت با معاویه بیعت کرد و از طرف او حاکم کوفه شد. او بر منبر مسجد کوفه، امام علی علیه السلام و شیعیانش را لعن می کرد. (الآغانی، ج 17، ص 90؛ البداية و النهایة، ج 8، ص 50) در ماجرای صلح امام حسن مغیره از افرادی بود که معاویه برای صلح نزد امام حسن علیه السلام فرستاد. (تاریخ یعقوبی، ج 2، ص 215) مصادر متفقند که او یکی از زناکارترین مردان قبیله ثقیف بوده است. وی نزد عمر از شان خاصی برخوردار بود و نخستین بار او بود که عمر را امیرالمؤمنین خطاب کرد.

زهراى اطهر عليها السلام مى فرمود : اى فاطمه ! تو

برترين زنان اهل بهشت مى باشى . اى مغيره ! بدان كه خداوند تو را طعمه آتش جهنم خواهد كرد . (1)

44 . بغضى در گلوى امام حسن عليه السلام

حضرت زهرا عليها السلام همره امام حسن عليه السلام در كوچه بنى هاشم روانه شدند ، ابن خطاب سر راه آنها را گرفت و نامه را خواست . حضرت ممانعت نمود ، آن شخص آن چنان سيللى به صورت مبارك حضرت زدند كه بر زمين افتاد و صورت مباركش كبود شد و امام حسن عليه السلام كه در آن زمان كودك بود ، ناظر اين صحنه بود ، ولى حضرت فاطمه عليها السلام از امام حسن عليه السلام قول سكوت گرفت و امام حسن مجتبى عليه السلام تا پايان عمر مبارك مادرشان ، اين بغض را در گلو ننگه داشت و به كسى حرفى از آن ماجرا نزد . حضرت زهرا عليها السلام بسيار غضبناك شده و فرمودند : سوگند به خدا كه ديگر با تو سخن نگويم و شكاييت تو را به خدا خواهم برد . آن گاه كه حضرت فاطمه عليها السلام سرسختى و عناد آنها را در باره خودديد ، بر آنها خشمگين شد و سوگند خورد كه با غاصب اول و غاصب دوم سخن نگويد . (2)

45 . بيان مصائب حضرت زهرا عليها السلام توسط فضة خادمه در مكه به ورقة بن عبدالله

ورقة بن عبدالله ازدي روايت كرده : براى حج با اميد به ثواب الهى به خانه خداوند رفتم ، در بين طواف كنيزى با كمال و جمال ديدم كه با زباني رسا و فصيح خدا را مى خواند و عرضه مى دارد :

ص: 81

1- . احتجاج ، ج 2 ، ص 40؛ بحار الانوار ، ج 31 ، ص 645 ، و ج 43 ، ص 197 و ج 44 ، ص 83؛ مرآة العقول ، ج 5 ، ص 321 ؛ الصحيح من سيرة النبي الاعظم ، ج 9 ، ص 6 ، ص 188؛ الهجوم على بيت فاطمه عليها السلام ، ص 300؛ مأساة الزهرا عليها السلام ، ج 2 ، ص 51 و 141 .

2- . صحيح بخارى ، ج 5 ، ص 9 ؛ صحيح مسلم ، ج 3 ، ص 1380 ؛ سنن بيهقي ، ج 6 ، ص 300 ؛ خون نكاشته هاى فاطمى ، ص 251 .

اللَّهُمَّ رَبَّ الْكَعْبَةِ الْحَرَامِ، وَالْحَفْظَةِ الْكِرَامِ، وَزَمْزَمَ وَالْمَقَامِ، وَالْمَشَاعِرِ الْعِظَامِ، وَرَبَّ مُحَمَّدٍ خَيْرِ الْأَنْبِيَاءِ، صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ الْبَرَّةِ الْكِرَامِ أَسْأَلُكَ أَنْ تَحْشُرَنِي مَعَ سَادَاتِي الطَّاهِرِينَ، وَأَبْنَائِهِمُ الْعُرَّ الْمُحَجَّلِينَ الْمَيَامِينَ.

خدایا! ای پروردگار کعبه بیت الحرام، پروردگار فرشتگان حافظ کرام، پروردگار زمزم و مقام ابراهیم علیه السلام، و پروردگار مشعرهای بزرگ (و بلند مرتبه)، و ای پروردگار محمد بهترین انانم (جن و انس) درود خداوند بر او و خاندان نیکوکار و گرامی او باد، (خدایا) از تو می خواهم مرا با آقایان پاکم و پیروان سفیدرو و با میمنت آنها محشور کنی.

و فرمود: آگاه باشید ای حجاج و عمره گزاران شاهد و گواه باشید که سروران من! بهترین و برگزیده نیکان هستند کسانی که قدر و منزلت آن ها از قدر و منزلت همه برتر است و ذکر آنها در همه جا بلند شده است کسانی که عباى فخر به دوش انداخته اند.

ورقة بن عبدالله می گوید: به او گفتم: ای کنیز! به گمانم از شیعیان اهل بیت علیهم السلام باشی؟

فرمود: بلی.

گفتم: نامت چیست؟

فرمود: من فضه ام، کنیز حضرت فاطمه زهرا علیها السلام، دختر محمد مصطفی صلی الله علیه و آله و شوهر عالی مقدار و فرزندان محترم او.

ضمن خوش آمد به او گفتم: من دوست داشتم سخن شما را بشنوم پس الان می خواهم از یک سؤالی که مطرح می کنم جواب بدهی، پس بعد از طوافت کنار سوق طعام بایست تا من بیایم ان شاء الله ماجور باشی. از هم جدا شدیم و مشغول طواف خود شدیم وقتی طوافم تمام شد، و خواستم به خانه برگردم مسیرم را به آن سمتی که وعده گذاشتم قرار دادم. وقتی رسیدم دیدم جناب فضه در گوشه ای به دور از مردم نشسته است. خدمت او رفتم و تنها من در خدمتش بودم و هدیه ای به او

ص: 82

دادم ، بعد عرض کردم : ای فضه! از سرورت حضرت فاطمه زهرا علیها السلام به من خبر بده و از هنگام شهادتش بعد از پدر بزرگوارش چه دیده ای .

ورقه می گوید : وقتی جناب فضه سخن مرا شنید اشک در چشمانش حلقه زد بعد به شدت گریست و فرمود :

ای ورقه بن عبدالله! ناراحتی و غم را که آرام گرفته بود و غصه های دلم را که پنهان شده بود دوباره زنده کردی ، پس حال آنچه من از آن مخدیره مشاهده کردم را گوش کن .

بدان ، وقتی رسول خدا صلی الله علیه و آله از دنیا رفت بزرگ و کوچک مصیبت زده داغ آن حضرت شدند و گریه بر آن حضرت بسیار شده بود و آرامش کم . مصیبت آن حضرت برای همه بزرگ بود : از خویشان ، اصحاب ، پیروان ، دوستان ، گرفته تا کسانی که نسبت به آن حضرت غریبه محسوب می شدند هر که را می دیدی گریان بود و روضه خوان .

در بین مردم روی زمین ، اصحاب ، خویشاوندان و دوستان کسی محزون تر ، گریان تر و نالان تر ، از سرورم حضرت فاطمه زهرا علیها السلام نبود ، ناراحتی آن مخدیره پیوسته تجدید و بیشتر و گریه اش شدیدتر می شد هفت روز نشست و ناله اش آرام نمی شد ، هر روز گریه اش شدیدتر می شد هفت روز نشست و ناله اش آرام نمی شد هر روز گریه اش از روز اول بیشتر بود ، روز هشتم آن غم و ناراحتی دورنش را

آشکار کرد و دیگر طاقت نیاورد و از منزل یرن آمد و شیون می زد گویا از لبان رسول خدا صلی الله علیه و آله صحبت می کند . زن ها شتافتند ، دختران و پسران از خانه بیرون آمدند ، و مردم شیون می زدند و گریه و ناله سر دادند از هر سمتی مردم آمدند ، چراغ ها را خاموش کردند تا صورت زن ها مشخص نباشد ، اینطور به خیال زن ها آمد رسول خدا صلی الله علیه و آله از قبر برخاسته است ، مردم از این قضیه دچار حیرت و سرگردانی شدند ، حضرت زهرا علیها السلام صدا می زد و برای پدرش ندبه می کرد : وای باباجان! وای ای

برگزیده! وامحمداه! و ابا القاسم! وای ای بهار بیوه زنان و یتیمان! دیگر قبله و محراب چه کسی را دارد و دختر حیران مصیبت زده ات چه کسی را دارد؟

بعد به راه افتاد در حالی که پا به دامن می زد و می لغزید و از بس می گریست و اشک مانند باران از چشمانش سرازیر بود چیزی را نمی دید تا این که نزدیک قبر پدر بزرگوارش پیامبر صلی الله علیه و آله آمد، وقتی حجره را دید نگاهش بر مأذنه افتاد، آن وقت قدم هایش را کوتاه کرد و و پیوسته ناله و گریه می کرد تا اینکه از هوش رفت.

زن ها سمت آن مخدره شتافتند و آب به آن بانو و سینه و پیشانیش پاشیدند تا به هوش آمد. وقتی به هوش آمد برخاست و می فرمود: توانم رفت، شکیبایی ام مرا تنها گذاشت، دشمن شاد شدم و غم و غصه درونم قاتلم شده، بابا جان! بعد تو حیران و سرگردان و تک و تنها مانده ام، صدایم خاموش شده، کمرم از هم گسسته و زندگیم دیگر خوش و گوارا نیست و زندگانیم مکدر شده است. پس بعد از تو بابا جان مونس برای تنهاییم ندارم و کسی را که مرا از گریه منع کند نمی بینم و کسی را نمی یابم که به ضعف من کمک کند بعد از تو قرآن، محل نزول جبرئیل و مکان میکائیل از بین رفت. بعد از تو بابا جان اسباب (خیر و برکت) دگرگون شد، و

درب ها به رویم بسته شد. پس من بعد از تو نسبت به دنیا خشمگینم و تا نفسم می آید گریانم و اشتیاق و اندوه من نسبت به تو از بین نخواهد رفت.

بعد صدا زد: بابا جان! وای قلبم، و همه هستیم! بعد این شعر را خواند:

إِنْ حُرْنِي عَلَيكَ حُزْنٌ جَدِيدٌ *** وَفُؤَادِي وَاللَّهِ صَبٌّ عَنِيْدٌ

كُلَّ يَوْمٍ بَزَيْدٍ فِيهِ شُجُونِي *** وَ اَكْتِيَابِي عَلَيْكَ لَيْسَ بِيْدٌ

جَلَّ حَظِّي فَبَانَ عَنِّي عَزَائِي *** فَبَكَائِي كُلَّ وَفْتٍ جَدِيدٌ

إِنَّ قَلْبًا عَلَيْكَ يَأْلَفُ صَبْرًا *** أَوْ عَزَاءً فَإِنَّهُ لَجَلِيدٌ

« اندوه من برای تو اندوه جدیدی است ، و قلبم به خدا سوگند بسیار دلباخته و مشتاق توست .

هر روز غم و غصه هایم زیاد می شود ، و بد حالی و اندوهم برای تو از بین نخواهد رفت .

مصیبتم بزرگ است ، و آرامشم از من جدا شده و گریه ام دم به دم تجدید می شود .

قلبی که در مصیبت تو بتواند با صبر و دلداری دم خوش باشد حقا که قلب سختی است .»

بعد صدا زد : بابا جان ! دنیا با رفتن تو نورش را از دست داد و روشنایش از دست رفته است در حالی که دنیا با حُسن تو درخشان بود ولی الآن روز دنیا سیاه شده و تاریکی آن تر و خشک را فرا گرفت ! بابا جان ! پیوسته بر تو اسفناکم تا روزی که به ملاقات تو بیایم . بابا جان ! چشمانم برای آرامش بسته نمی شود از وقتی که جدایی محقق شد . بابا جان ! بیوه زنان و فقرا چه کسی را دارند امت تا روز قیامت چه کسی را دارد !؟

بابا جان! ما در شام فراق تو جزء ضعیفان شمرده شدیم .

بابا جان! مردم صبحگاهان از ما روگردان شدند در حالی که ما با تو بین مردم محترم بودیم و کسی ما را ضعیف نمی شمرد . پس چه اشکی برای فراق تو روان

نمی شود و چه اندوهی بعد تو برایت پیوسته نخواهد بود و چه پلکی بعد از تو خواب را سر مه خواهد کرد و تو بهار دین و نور پیامبران بودی . پس چطور کوه ها به موج و اضطراب نمی افتد .

بابا جان! به مشکل بزرگی گرفتار آمده ام ، و مصیبتم اندک و کوچک نیست .

ای پدر جان! مصیبت بزرگ و پیشامد هراسناکی به من روی آورده .

بابای من! فرشتگان برایت گریستند ، گردون و افلاک از حرکت ایستادند . پس منبرت بعد تو احساس تنهایی می کند ، و محرابت از مناجات خالی شده ، و قبرت خوشحال است که تو را در خود پوشانده است ، و بهشت مشتاق تو و دعا و نماز توست .

پدر جانم! چقدر جای نشستنت با نبود تو تاریک شده است . پس آن قدر برای دوریت تأسف می خورم تا به زودی نزد تو بیایم .

ابوالحسن امین به مصیبت دوست گرفتار شد ، پدر دوفرزندت حسن و حسین علیهماالسلام ، برادر و ولی ، و حبیبیت ، کسی که در کوچکی او را تربیت کردی و در بزرگی با او برادری بستی ، کسی که از همه اصحاب و دوستانت برایت شیرین تر بود و کسی که بین آن ها پیش بود و هجرت کرد و یاور بود. مصیبت از دست دادن عزیز ما را فرا گرفته و گریه قاتل مان شده و ناراحتی ملازم ماست .

بعد ناله ای از دل زد و آهی کشید که نزدیک بود روحش از کالبد خارج شود بعد این شعر را خواند :

قَلَّ صَبْرِي وَ بَانَ عَنِّي عَزَائِي *** بَعْدَ فَقْدِي لِخَاتِمِ الْأَنْبِيَاءِ

عَيْنُ يَا عَيْنُ اسْكُبِي الدَّمَعَ سَحًّا *** وَيَكِ لَا تَبْخَلِي بِفَيْضِ الدَّمَاءِ

يَا رَسُولَ الْإِلَهِ يَا خَيْرَةَ اللَّهِ *** وَ كَهْفَ الْإِيْتَامِ وَ الضُّعْفَاءِ

قَدْ بَكَتَكَ الْجِبَالُ وَ الْوَحْشُ جَمْعًا *** وَ الطَّيْرُ وَ الْأَرْضُ بَعْدَ بَكَى السَّمَاءِ

وَ بَكَكَ الْحُجُونُ وَالرُّكْنُ وَ الْمَشْعَرُ *** يَا سَيِّدِي مَعَ الْبُطْحَاءِ

وَ بَكَكَ الْمِحْرَابُ وَ الدَّرْسُ *** لِلْقُرْآنِ فِي الصُّبْحِ مُعَلِّنًا وَ الْمَسَاءِ

وَ بَكَكَ الْإِسْلَامُ إِذْ صَارَ فِي النَّاسِ *** غَرِيبًا مِنْ سَائِرِ الْغُرَبَاءِ

لَوْ تَرَى الْمُنْبَرَ الَّذِي كُنْتَ تَعْلُوهُ *** عَلَاةَ الظَّلَامِ بَعْدَ الضِّيَاءِ

يَا إِلَهِي عَجَلْ وَ فَاتِي سَرِيعًا *** فَلَقَدْ تَنَعَّصَتِ الْحَيَاةُ يَا مَوْلَانِي

« صبرم کم شده و آرامشم از من جدا شده بعد از آن که خاتم انبیا ، را از دست دادم .

ای دیده پیاپی اشک بار، وای نکند بخل کنی و خون نباری .

ای رسول خدا! ای برگزیده خدا! وای پناهگاه یتیمان و ضعیفان!

کوه ها، همه حیوانات وحشی، پرندگان، زمین و آسمان، برایت گریستند .

حجون (کوهی در مکه) ، رکن و مشعر و سرزمین بطحاء ای سرورم برایت گریستند .

محراب و تعلیم و تعلّم قرآن صبح و شب آشکارا برایت گریستند . (که صاحب و معلم و مفسّر خود را از دست دادند).

اسلام برایت گریست ، چون بین مردم مثل غریبان غریب واقع شد .

ای کاش منبری که روی آن بالا می رفتی را می دید که تاریکی بر فراز آن رفته بعد از آن که روشنایی و نور روی آن می رفت .

ای معبود من ! وفاتم را سریع برسان که زندگی برایم مکدّر شده ، ای مولا و ای سرور من .

جناب فضنه ادامه داد :

بعد حضرت فاطمه زهرا علیها السلام به منزلش برگشت و شب و روز به گریه و ناله بلند پرداخت به گونه ای که اشک چشمش قطع ، و آهش آرام نمی گرفت .

بزرگان اهل مدینه جمع شدند و خدمت امیرالمؤمنین علیه السلام آمدند و گفتند : ای ابالحسن ! فاطمه علیها السلام شب و روز گریه می کند ، کسی از ما نه شب روی بستر خواب خوشی دارد و نه روز سر کارها و طلب معاش خود آرامشی داریم ما به تو می گوئیم که از او بخواهی یا شب گریه کند یا روز .

لذا امیرالمؤمنین علیه السلام نزد حضرت فاطمه علیها السلام آمد ، و آن بانو از گریه استراحت نمی کرد و دلداری برایش فایده ای نداشت . وقتی نگاهش به امیرالمؤمنین علیه السلام افتاد کمی آرام گرفت ؛ امیرالمؤمنین علیه السلام به او فرمود : ای دختر رسول خدا ! بزرگان مدینه از من می خواهند که از شما بخواهم برای پدر بزرگوارت یا شب گریه کنی یا روز .

حضرت فاطمه زهرا علیها السلام فرمود :

ای ابالحسن ! چقدر کم بین آنها درنگ خواهم نمود ، و چه زود از میان آنان خواهم رفت . به خدا سوگند ! شب و روز ساکت نخواهم ماند تا اینکه به پدرم رسول خدا صلی الله علیه و آله ملحق شوم .

امیرالمؤمنین علیه السلام فرمود : ای دختر رسول خدا ! هر طور مصلحت می دانی رفتار کن .

بعد امیرالمؤمنین علیه السلام اتاقی در بقیع بیرون مدینه برای آن مخدره ساخت که آن را « بیت الاحزان : خانه غم ها » می نامند . صبح که می شد حضرت فاطمه زهرا علیها السلام ، امام حسن و امام حسین علیهما السلام را جلو می انداخت و گریان به سمت بقیع می رفت ، و پیوسته بین قبور مشغول گریه بود ، وقتی شب می شد امیرالمؤمنین علیه السلام می آمد و او را پیشاپیش خود به منزل می برد .

رفتار حضرت زهرا علیها السلام پیوسته به همین منوال بود تا اینکه هفتاد و پنج روز بعد از شهادت پدر بزرگوارش شد و به بیماری که در همان بیماری از دنیا رفت دچار شد و تا این که چهل روز گذشت . روز چهارم امیرالمؤمنین علیه السلام نماز ظهر را به جا آورد و به سوی منزل می آمد که کنیزان محزون و غم زده به استقبال آن حضرت رفتند . حضرت فرمود : چه خبر شده ؟ چرا رنگ چهره و صورتتان برگشته است ؟

عرض کردند: ای امیرالمؤمنین! دختر عمویت حضرت زهرا علیها السلام را دریاب ، گمان نمی کنیم که او را زنده دریابی .

امیرالمؤمنین علیه السلام سریع نزد آن مخدره آمد دید آن بانو روی بستر خود که پارچه سفید نازک مصری بود آر میده و به طرف راست و چپ پیچ می خورد . امیرالمؤمنین علیه السلام عبا از دوش و عمامه از سر انداخت و کمربندش را باز کرد و آمد و سر آن حضرت را به دامن گرفت و صدا زد : یا زهرا! ولی حضرت جواب نداد . امیرالمؤمنین علیه السلام صدا زد : ای دختر محمد مصطفی! باز حضرت پاسخ نداد . امیرالمؤمنین علیه السلام صدا زد : ای دختر کسی که در آسمان بر فرشتگان نماز گزارد . باز حضرت پاسخ نداد . بار سوم امیرالمؤمنین علیه السلام صدا زد : ای فاطمه ! با من سخن بگو که من پسر عمویت علی بن ابی طالبم .

این بار حضرت زهرا علیها السلام چشمانش را به چهره امیرالمؤمنین علیه السلام گشود و نگاهی به آن حضرت انداخت و شروع کرد به گریه کردن و امیرالمؤمنین علیه السلام هم به گریه آمد و فرمود : چه شده من پسر عمویت علی بن ابی طالبم .

حضرت زهرا علیها السلام فرمود :

ای پسر عمو! من در حال مرگ هستم ، مرگی که گریز و چاره و پناهگاهی از آن نیست ، و من می دانم که بعد از من باید ازدواج کنی ، پس اگر با زنی ازدواج کردی ، یک شبانه روز برای او قرار بده و یک شبانه روز برای فرزندانم .

ای ابالحسن! در صورت دو فرزندم فریاد نزن که بعد از من یتیم ، غریب و دل شکسته خواهند شد که آن ها دیروز جدشان را از دست دادند ، و امروز مادرشان را از دست می دهند . پس وای بر امتی که آن دورا می کشند و کینه و بغض آن ها را در دل می گیرند! بعد این اشعار را سرود :

ابُكِنِّي إِنْ بَكَيْتَ يَا خَيْرَ هَادٍ *** وَ اسْبِلِ الدَّمْعَ فَهُوَ يَوْمُ الْفِرَاقِ

يَا قَرِينِ الْبُتُولِ أَوْصِيكَ بِالنَّسْلِ *** فَقَدْ أَصْبَحَا حَلِيفَ اشْتِيَاقِ

ابُكِنِّي وَ ابْنِكَ لِلْيَتَامَى وَ لَا *** تَنْسَ قَتِيلَ الْعِدَى بِطَفِّ الْعِرَاقِ

فَارْقُوا فَأَصْبَحُوا يَتَامَى حَيَارَى *** يَحْلِفُ اللَّهُ فَهُوَ يَوْمُ الْفِرَاقِ

« برای من گریه کن ، اگر گریه می کنی ای بهترین هدایتگر! و اشک روان ساز که امروز، روز جدایی است .

ای همدم بتول ، به تو سفارش فرزندان را می کنم که آن دو (با از دست دادن مادر) همواره مشتاق و دلتنگ مادر خواهند بود .

برای من گریه کن ، و برای یتیمان من گریه کن ، و کشته دشمنان در زمین طف عراق (کربلا) را فراموش مکن .

اینان با جدایی از مادر حیران و سرگردان شده اند خدانگهدار که امروز، روز فراق و جدایی است .»

جناب فضه ادامه داد :

ص: 89

بعد از این خبر دادن حضرت زهرا علیها السلام از شهادت خود ، امیرالمؤمنین علیه السلام از او سؤال کرد که از کجا این مطلب را می فرماید . حضرت زهرا علیها السلام فرمود :

ای ابالحسن! الآن خوابیدم در خواب حبیبم رسول خدا صلی الله علیه و آله را دیدم که در قصری از درّ سفید حضور دارد وقتی که نگاهش به من افتاد فرمود : بیا نزد من دختر عزیزم که من مشتاق تو هستم .

عرض کردم : به خدا سوگند من بیشتر مشتاقم که شما را ملاقات کنم .

فرمود : تو امشب نزد من خواهی بود. پیامبر صلی الله علیه و آله هم که در وعده خود راستگو است و به عهد خود پایبند است .

پس وقتی شما سوره یس را قرائت نمودی ، بدان که من از دنیا رفتم ، پس مرا غسل بده ، ولی لباسم را کنار مزن که من پاك و پاکیزه هستم ، و همراه تو از خانواده ام - به ترتیب نزدیک تر بودن - و کسی که ثواب حضور در نماز بر من روزیش باشد به من نماز بگذارند و شبانه مرا در قبرم دفن کن . به این مطلب حبیبم رسول خدا صلی الله علیه و آله خبر داده است .

امیرالمؤمنین علیه السلام می فرماید :

به خدا سوگند! شروع به کارهای آن مخدره کردم و او را در پیراهنش غسل دادم و پیراهن را کنار نزدم ، پس به خدا سوگند که آن بانو با میمنت و پاك و پاکیزه شده بود ، بعد او را از باقیمانده حنوط رسول خدا صلی الله علیه و آله حنوط کردم و او را در کفن هایش پیچیدم وقتی خواستم بند کفن را ببندم ، صدا زدم : ای ام کلثوم ! ای زینب ! ای سکینه ! ای فضه ! ای حسن ! ای حسین ! بیاید و از مادرتان توشه بردارید ، که این زمان ، زمان جدایی است و دیگر در بهشت با او ملاقات خواهید نمود .

امام حسن و امام حسین علیهما السلام آمدند ، در حالی که صدا می زدند : وای از حسرتی که هرگز خاموش نخواهد شد به خاطر از دست دادن جدمان حضرت محمد مصطفی صلی الله علیه و آله و مادرمان فاطمه زهرا علیها السلام ، ای مادر حسن ! ای مادر حسین ! وقتی که

جدمان حضرت محمد مصطفی صلی الله علیه و آله ملاقات نمودی، بهاو از طرف ما سلام برسان و بگو: ما بعد از تو در دنیا یتیم شدیم .

امیرالمؤمنین علیه السلام می فرماید :

من خدا را شاهد و گواه می گیرم که آن مخدره آهی از سر دلسوزی و مهربانی کشید و ناله ای زد و دستش را دراز کرد و دو آقا زاده (حسن و حسین علیهما السلام) را مدتی به سینه کشید که ناگاه هاتقی از آسمان ندا کرد :

ای اباالحسن! آن دو را از آن دو بانو بردار که به خدا سوگند ملائکه آسمان ها را به گریه درآورده اند، که حبیب به محبوب خود مشتاق شده است.

امیرالمؤمنین علیه السلام می فرماید :

آن دو را از سینه مادر بلند کردم و شروع کردم به بستن کفن و این ابیات را می خواندم :

فِرَاقُكَ أَعْظَمُ الْأَشْيَاءِ عِنْدِي *** وَفَقْدُكَ فَاطِمَةَ أَذْهَى الثُّكُولِ

سَابِقِي حَسْرَةٌ وَأَنْوَحُ شَجْوًا *** عَلَى خَلِّ مَضَى أَسْنَى سَبِيلِ

أَلَا يَا عَيْنُ جُودِي وَأَسْعِدِي *** فَحُزْنِي دَائِمٌ أَبْكِي خَلِيلِي

« فراق و جدای تو برای من بزرگترین چیزهاست ، و از دست دادن تو ای فاطمه بزرگترین مصیبت عزیز است .

از روی حسرت خواهم گریست و از روی اندوه نوحه خواهم کرد ، برای دوستی که به بالاترین راه رفته است .

هان ای چشم ، جود کن و بیار و کمک کن که حزن و اندوه من همیشگی است و برای فقدان دوستم گریه می کنم .»

بعد امیرالمؤمنین علیه السلام جنازه فاطمه زهرا علیها السلام را روی دست برداشت و سمت قبر پدر بزرگوارش آورد و صدا کرد :

سلام بر تو ای رسول خدا! سلام بر تو ای حبیب خدا! سلام بر تو ای نور خدا! سلام من بر تو ای برگزیده خدا! سلام بر تو، و درود از من و از جانب دخترت که

به ساحت تو وارد شد ، به راستی که امانت (شما) برگردانده ، و گرو (شما) گرفته شد ، پس وای بر اندوه من بر رسول (خدا) ، و بعد از او ، بر بتول (حضرت زهرا علیها السلام) ، به راستی که زمین برای من سیاه ، و آسمان از من دور گردیده است ، پس وای بر اندوه و ناراحتی و تأسف من .

بعد به سمت روضه پیامبر صلی الله علیه و آله (ما بین منبر و قبر آن حضرت) آمد و به همراه خانواده ، اصحاب ، پیروان ، دوستان و عده ای از مهاجرین و انصار بر آن بانو نماز گزارد ، بعد وقتی جنازه حضرت زهرا علیها السلام را در خاک سپرد و لحد را چید ، این ابیات را سرود :

أَرَى عِلَلَ الدُّنْيَا عَلَيَّ كَثِيرَةً *** وَصَاحِبَهَا حَتَّى الْمَمَاتِ عَلِيلٌ

لِكُلِّ اجْتِمَاعٍ مِنْ خَلِيلَيْنِ فُرْقَةٌ *** وَإِنَّ بَقَائِي عِنْدَكُمْ لَقَلِيلٌ

وَإِنَّ افْتِقَادِي فَاطِمًا بَعْدَ أَحْمَدَ *** دَلِيلٌ عَلَيَّ أَنْ لَا يَدُومَ خَلِيلٌ

« می بینم که مصائب و گرفتاری های دنیا بر من بسیار شده ، و صاحب این گرفتاری ها تا وقت مرگ گرفتار خواهد بود .

هر اجتماع دو دوستی ، روزی جدایی و فراق خواهد داشت ، و به راستی بقای من بعد از شما کم خواهد بود .

به راستی از دست دادن من فاطمه علیها السلام را بعد از پیامبر صلی الله علیه و آله دلیل این است که هیچ دوستی همیشه نخواهد ماند
(1).«

46. گریه ابن عباس پس از واقعه عاشورا برای حضرت زهرا علیها السلام

شاذان بن جبرئیل می نویسد :

لَمَّا قُتِلَ الْحُسَيْنُ بْنُ عَلِيٍّ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ بَكَى ابْنُ عَبَّاسٍ بُكَاءً شَدِيداً ...

ص: 92

1- . بحار الانوار، ج 43، ص 174-180؛ فاطمه زهرا علیها السلام شادمانی دل پیامبر 9، ص 699-708.

سلیم بن قیس گفته است: وقتی که حسین بن علی علیهما السلام به شهادت رسید، ابن عباس به شدت گریه کرد و سپس گفت: چه چیزها که این امت بعد از پیامبرش دید! خدایا! من تو را شاهد می گیرم که من دوستدار علی بن ابیطالب و فرزندانش هستم و از دشمنان فرزندانش بیزارم، و در مقابل امر آنان تسلیم هستم.

ابن عباس گفت: روزی در ذی قار خدمت امیرالمؤمنین علیه السلام وارد شدم. حضرت شدم. حضرت کتابی را برایم بیرون آورد و فرمود: ای ابن عباس! این کتابی است که پیامبر صلی الله علیه و آله بر من املاء فرموده و دست خط خودم است.

عرض کردم: یا امیرالمؤمنین! آن را برایم بخوان. حضرت آن را خواند و در آن بود همه آنچه از زمان شهادت پیامبر صلی الله علیه و آله تا زمان شهادت امام حسین علیه السلام اتفاق افتاده و اینکه چگونه کشته می شود و چه کسی او را می کشد و چه کسی او را یاری می کند و چه کسانی همراه او شهید می شوند. آن حضرت به شدت گریه کرد و مرا به گریه در آورد.

از جمله آنچه برایم خواند این بود که با خود آن حضرت چه می کنند:

وَ كَيْفَ تُسْتَشْهُدُ فَاطِمَةَ عَلَيْهَا السَّلَامُ، و چگونه حضرت زهرا علیها السلام شهید می شود، و چگونه پسرش امام حسن علیه السلام به شهادت می رسد و چگونه امت به او نیرنگ و حيله می کنند. وقتی کیفیت قتل امام حسین علیه السلام را خواند بسیار گریست، و سپس آن کتاب را بست، و بقیه آنچه تا روز قیامت واقع می شود باقی ماند.

در آن کتاب - از جمله آنچه برایم خواند - جریان ابوبکر و عمر و عثمان و اینکه هر یک از آنان چقدر حکومت می کنند و اینکه با علی علیه السلام چگونه بیعت می شود... (1)

47. توسل امام باقر علیه السلام به مادرشان حضرت زهرا علیها السلام

در حدیث آمده است که امام باقر هرگاه که گرفتار تب شدید می گردیدند و در بستر بیماری می افتادند، آب خنک طلب می کردند. وقتی آب به دستشان می رسید و جرعه ای

ص: 93

چند از آن میل می کردند ، لحظه ای از نوشیدن باز می ماندند و سپس با صدای بلند ، به

حدّی که در بیرون خانه نیز شنیده شود ، از ته دل مادرشان فاطمه زهرا علیها السلام را صدا می کردند و می فرمودند : « یا فاطمة بنت محمد » ؛ مادرم ، فاطمه علیها السلام ، ای دختر رسول الله ! و بدین گونه در آن لحظات سوز تب ، نوعی تشفی دل و مرهم غم و تسکین خاطر می جستند ، و جان و روح خود را با نام زیبای محبوب و معشوق و مادر عزیز خود ، عطر آگین و سکون آمیز می ساختند . (1)

48 . سخنان حاج شیخ عباس قمی قدس سره

من احتمال قوی می دهم همانگونه که تب در جسم لطیف او اثر داشت ، همچنین پوشاندن اندوهش به خاطر مصائب مادر مظلومش ، در قلب شریفش اثر می کرده است و همانگونه که گرمی تب را به وسیله آب ، از بدنش می زدود با یاد مادرش حضرت زهرا علیها السلام ، از شدت اندوه او می کاست ، چنانچه اندوهگین با آه سوزان و نفس های عمیق ، از اندوه خود می گاهد ؛ زیرا تأثیر مصائب حضرت زهرا علیها السلام در دل های فرزندانسان ، ائمه اطهار علیهم السلام از بریدن شمشیر و کارد دردناک تر و از سوزش آتش سوزاننده تر می باشد ، چرا که در شرایطی بودند که تقیه می کردند و قدرت بر آشکار نمودن مصائب حضرت زهرا علیها السلام را نداشتند از این رو وقتی که نام حضرت فاطمه علیها السلام در حضور آنها برده می شد قلوبشان پر اندوه می شد به طوری که هر آدم هوشیاری آثار اندوه را از چهره آنها مشاهده می کرد . (2)

ص: 94

-
- 1- . کافی ، ج 8 ، ص 109 ، ح 87 ؛ بحار الانوار ، ج 62 ، ص 102 ؛ سفینه البحار ، ج 2 ، ص 374 ؛ بیت الاحزان ، ص 156 .
 - 2- . بیت الاحزان ، ص 156 .

49. بر طرف شدن تب به حق حضرت فاطمه علیها السلام

در کتاب مکارم الاخلاق از امام صادق علیه السلام روایت شده است: همانا خدای تعالی به عوض فدک تب را تحت فرمان فاطمه علیها السلام در آورد، پس کسی که آن حضرت و فرزندانش را دوست دارد، هرگاه به بیماری تب مبتلا شود، اگر هزار مرتبه سوره توحید را بخواند و آن گاه از خدای تعالی در خواست نماید که به حق فاطمه علیها السلام او را شفا دهد، پس به اجازه خدای تعالی بیماری تب از او بر طرف می شود. (1)

50. دعای امام صادق علیه السلام

عالم بزرگوار محمد بن المشهدی¹ در کتابش نقل می کند:

بشار مکاری گفت: در کوفه خدمت حضرت صادق علیه السلام رسیدم. (2) خدمت آن جناب ظرفی از خرماى طبرزد (3) بود که میل می نمود. فرمود: ای بشار! نزدیک شو و از این خرما بخور. عرض کردم: گوارا باد فدایت شوم چیزی در بین راه دیدم که سخت ناراحتم، و دلم را به درد آورده و تأثیر زیادی در من کرده است. فرمود: تو را به حقی که بر گردنت دارم جلو بیا و از این خرما بخور.

پیش رفته شروع به خوردن نمودم.

فرمود: چه دیده بودی؟

گفتم: در بین راه پاسبانی را دیدم که بر سر زنی می زد و او را به سوی زندان می برد او با صدای بلند می گفت: پناه به خدا و پیامبر می برم به فریادم برسید هیچ کس به داد او نرسید.

فرمود: برای چه او را چنین می زدند؟ گفتم:

ص: 95

1- مکارم الاخلاق، ص 200.

2- لازم به ذکر است که امام صادق علیه السلام چندین بار توسط منصور دوانیقی، از مدینه تبعید شدند؛ و این جریان در زمانی اتفاق افتاد که حضرت در کوفه تبعید بوده اند.

3- این خرما را به دلیل شیرینی زیاد به شکر طبرزد تشبیه کرده اند.

از مردم شنیدم که آن زن به زمین خورده در این موقع گفته بود :

« لَعْنُ اللَّهِ ظَالِمِيكَ يَا فَاطِمَةَ ؛ خدا لعنت کند ظالمین تو را ای فاطمه زهرا »

این آزار و شکنجه برای همان حرف بوده : امام دست از خوردن کشید شروع کرد زار زار به گریستن به طوری که دستمال و محاسن و سینه اش از اشک تر شد . فرمود : بشار ! حرکت کن برویم به مسجد سهله دعا کنیم و از خداوند عزیز خلاصی آن زن را بخواهیم ، امام یکی از شیعیان را به دارالاماره فرستاد ، و فرمود : از آن جا تکان نمی خوری تا فرستاده ما بیاید اگر پیش آمدی برای آن زن به وجود آمد می آیی و ما را پیدا می کنی . به مسجد سهله رفتیم و هر کدام دو رکعت نماز خواندیم . آنگاه امام صادق علیه السلام دست به آسمان بلند نموده ، این دعا را خواند : « أَنْتَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ مُبَدِي الْخَلْقِ وَمُعِيدُهُمْ، وَأَنْتَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ خَالِقِ الْخَلْقِ وَرَازِقُهُمْ، وَأَنْتَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ الْقَابِضُ الْبَاسِطُ، وَأَنْتَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ مُدَبِّرُ الْأُمُورِ وَبَاعِثُ مَنْ فِي الْقُبُورِ، أَنْتَ وَارِثُ الْأَرْضِ وَمَنْ عَلَيْهَا، أَسْأَلُكَ بِاسْمِكَ الْمَخْرُوجِ الْمَكْنُونِ الْحَيِّ الْقَيُّومِ . وَأَنْتَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ عَالِمُ السِّرِّ وَأَخْفَى، أَسْأَلُكَ بِاسْمِكَ الَّذِي إِذَا دُعِيَ بِهِ أُجِبْتَ، وَإِذَا سَأِلْتَ بِهِ أُعْطِيتَ، وَ أَسْأَلُكَ بِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَأَهْلِ بَيْتِهِ وَبِحَقِّهِمْ الَّذِي أَوْجَبْتَهُ عَلَيَّ نَفْسِكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تُقْضِيَ لِي حَاجَتِي السَّاعَةَ السَّاعَةَ . يَا سَامِعَ الدُّعَاءِ، يَا سَيِّدَاهُ يَا مَوْلَاهُ يَا غِيَاثَاهُ، أَسْأَلُكَ بِكُلِّ اسْمٍ سَمَّيْتَ بِهِ نَفْسَكَ، أَوْ اسْتَأْثَرْتَ بِهِ فِي عِلْمِ الْغَيْبِ عِنْدَكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تُعَجِّلَ خَلَاصَ هَذِهِ الْمَرْأَةِ، يَا مُقَلِّبَ الْقُلُوبِ وَالْأَبْصَارِ، يَا سَمِيعَ الدُّعَاءِ » بعد از دعا به سجده رفت که من جز صدای نفس آقا چیزی نمی شنیدم .(1) سر بلند نموده فرمود : حرکت کن که زن را آزاد کردند .

از مسجد خارج شدیم در بین راه آن مردی که فرستاده بود به دارالاماره رسید امام علیه السلام پرسید چه خبر شد؟

ص: 96

1- . حضرت در سجده خدا را بر اسم اعظم قسم می دادند .

گفت: آزادش کردند؟

فرمود: چطور شد که آزادش کردند؟

گفت: من نفهمیدم ولی درب دار الاماره ایستاده بودم يك نفر دربان آمد و او را خواست و گفت: چه گفته بودی؟ جواب داد: همین که زمین خوردم گفتم: «خدا لعنت کند ظالمین تو را یا فاطمه» مرا چنین آزردهند، دویست درهم به او داد گفتم: این پول را بگیر و امیر را حلال کن. ولی آن پیره زن نگرفت وقتی دید از گرفتن پول امتناع دارد به امیر خبر داد بعد بیرون آمده گفتم: به منزلت برو و پیره زن به منزلش رفت.

امام علیه السلام فرمود: از گرفتن دویست درهم خود داری کرد؟

گفت: آری، با اینکه به خدا به آن پول احتیاج داشت. امام از جیب خود هفت دینار بیرون آورده فرمود: این پول را به منزلش ببر و سلام مرا به او برسان و به او بده.

با هم در خانه او رفتیم و سلام امام را رساندیم. گفت: به خدا قسم جعفر بن محمد علیهما السلام به من سلام رسانده؟ گفتم: خدا تو را پیامرزد به خدا سوگند! جعفر بن محمد علیهما السلام سلام به تو رساند دست برد گریبان خود را چاک زده بیهوش گردید.

ایستادیم تا به هوش آمد گفتم: سخن امام را برایم دو مرتبه بگویند. تکرار کردیم تا سه مرتبه این کار را کرد بعد گفتم: بگیر این پول را امام علیه السلام برایت فرستاده، مژده باد تو را. پول را گرفت و گفت: به امام علیه السلام بگویند از خدا بخواهد این کنیزش را ببخشد. در نزد خدا کسی محبوب تر از او و آباء گرام و اجداد طاهرینش بیشتر نیست که واسطه توصل شود. خدمت حضرت صادق علیه السلام برگشتیم و

داستان زن را برای آن جناب نقل کردیم امام علیه السلام شروع به گریه کرده برایش دعا کرد. (1)

ص: 97

1- . مزار ابن مهدی، ص 139-136؛ زندگانی حضرت امام جعفر صادق علیه السلام (ترجمه جلد 47 بحار الأنوار)، ص 319 و 318.

51. یادآوری و ذکر مصیبت حضرت زهرا علیها السلام در زمان امام صادق علیه السلام

امام صادق علیه السلام می فرماید :

(ابوبکر نوشته ای برای حضرت فاطمه علیها السلام در رد فدک نوشت پس خارج شد فاطمه علیها السلام در حالی که نوشته با او بود) عمر در راه به او رسید پس گفت : ای دختر محمد ! این نوشته که با خود داری چیست ؟

فرمود : نوشته ای است که ابوبکر در برگرداندن فدک نوشته است ؛ پس عمر گفت : آن را به من بده ! حضرت زهرا علیها السلام از دادن آن امتناع کرد

... ثُمَّ لَطَمَهَا فَكَانَتِي أَنْظُرُ إِلَى قُرْطٍ فِي أُذُنِهَا حِينَ نَفَقَتْ ثُمَّ أَخَذَ الْكِتَابَ فَخَرَقَهُ فَمَضَتْ ... ؛

... سپس لگدی به حضرت زد ... سپس لطمه ای به صورت حضرت زد به طوری که گویا می بینم گوشواره حضرت در گوشش شکست و ... و سپس عمر نوشته را گرفت و پاره کرد ... (1)

52. گریه امام صادق پس از شنیدن نام حضرت زهرا علیها السلام

سکونی (2) (از علمای بزرگ اهل سنت در عصر امام صادق علیه السلام) می گوید : بر امام صادق علیه السلام وارد شدم ، قیافه ام گرفته و محزون بود . حضرت از علت

آن پرسید . جواب دادم : خداوند دختری به من داد . حضرت فرمودند : ای سکونی ! سنگینی آن بر زمین و روزیش با خداست ، او عمر خودش را می کند و از روزی خویش می خورد ، تو چرا ناراحتی ؟ سپس فرمود : اسم او را چه گذاشتی ؟ فاطمه !

امام چون نام فاطمه را شنید سه بار فرمود : آه ، آه ، آه ، گویا با شنیدن این نام تمام مصائب و مظلومیت های مادر را تداعی کرد و لذا دست خویش را بر پیشانیاش گذاشته و

ص: 98

1- . الاختصاص، ص 185.

2- . اسماعیل بن ابی زیاد سکونی ، از اصحاب امام صادق علیه السلام و یکی از راویانی است که بیشترین روایت را از ائمه علیهم السلام نقل کرده است . از ایشان حدود 1122 روایت در کتب های اربعه حدیثی (فقیه ، کافی ، تهذیب و استبصار) موجود است . موسوعة طبقات الفقهاء ، ج 2، ص 70 .

خطاب به من فرمود: چون نام او را «فاطمه» گذاشته ای، مبادا بر وی ناسزا بگویی و یا او را لعن کنی و یا بزنی. (1)

مرحوم علامه مجلسی قدس سره در شرح این حدیث گفته است:

«آه آه گفتن امام صادق علیه السلام پس از شنیدن نام حضرت فاطمه زهرا علیها السلام، به سبب یادآوری مظلومیت جده اش [حضرت صدیقه کبری علیها السلام] بوده است. (2)

53. گریه طولانی امام صادق علیه السلام در عزای مادرش فاطمه زهرا علیها السلام

علامه مجلسی قدس سره می نویسد:

در یک روایت طولانی مفضل بن عمر می گوید از امام صادق علیه السلام سؤال کردم:

... تا جایی که حضرت علیه السلام در مورد ظلم هایی که به اهل بیت علیهم السلام می شود سخن می گویند تا اینجا که: ... آنگاه امام حسین علیه السلام با بدنی آغشته به خون، خود و یارانش که با وی کشته شدند، در جلو پیغمبر صلی الله علیه

و

آله می ایستند. چون پیغمبر صلی الله علیه و آله او را می نگرد زار زار می گیرد. از گریه او اهل آسمان و زمین نیز گریه می کنند. فاطمه زهرا علیها السلام هم ناله جانکاه از دل پر الم بر می آورد. از ناله و شیون و گریه و زاری آن حضرت علیها السلام زمین و اهل زمین متزلزل می گردند. سپس امیرالمؤمنین و امام حسن علیهما السلام در سمت راست پیغمبر و فاطمه زهرا علیها السلام در سمت چپ آن حضرت علیه السلام قرار می گیرند. پیغمبر صلی الله علیه و آله او را در آغوش می گیرد و می فرماید: یا حسین فدایت گردم! دیدگان من هم روشن باشد سپس حمزه سیدالشهدا علیه السلام عموی پیغمبر صلی الله علیه و آله در سمت راست آن حضرت علیه السلام می ایستند و در سمت چپ جعفر بن ابی طالب (طیار) قرار می گیرد. ناگاه خدیجه کبری علیها السلام و فاطمه دختر اسد علیها السلام (مادر امیرالمؤمنین علیه السلام)

ص: 99

1- وسائل الشیعه، ج 21، ص 482، ح 1؛ کافی، ج 6، ص 48؛ تهذیب، ج 8، ص 112؛ روضه المتقین، ج 8، ص 598.

2- مرآة العقول، ج 21، ص 85.

محسن سقط شدة فاطمه زهرا عليها السلام را به دست گرفته ناله کنان به نزد پیغمبر صلی الله علیه و آله می آیند و مادرش فاطمه علیها السلام این آیه قرآن را می خواند : P هذا يَوْمُكُمْ الَّذِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ(1)

الْيَوْمَ تَجِدُ كُلُّ نَفْسٍ مَا عَمِلَتْ مِنْ خَيْرٍ مُّحْضَرًا وَمَا عَمِلَتْ مِنْ سُوءٍ تَوَدُّ لَوْ أَنَّ بَيْنَهَا وَبَيْنَهُ أَمَدًا بَعِيدًا O؛(2) این است آن روزی که به شما وعده شده بود . امروز هر کس کار نیکی کرده یا عمل بدی نموده ، کرده خود را خواهد یافت ، امروز هر کس آرزو می کند که کاش میان او و عمل بدش زمان متمادی فاصله بود .»

مفضل گفت :

فَبَكَى الصَّادِقُ عَلَيْهِ السَّلَامُ حَتَّى اخْضَلَّتْ لِحْيَتُهُ بِالدَّمْعِ ثُمَّ قَالَ لَا قَرَّتْ عَيْنٌ لَا تَبْكِي عِنْدَ هَذَا الذِّكْرِ قَالَ وَبَكَى الْمُفَضَّلُ بَكَاءً طَوِيلًا ثُمَّ قَالَ يَا مَوْلَايَ مَا فِي الدَّمْعِ يَا مَوْلَايَ فَقَالَ مَا لَا يُحْصَى إِذَا كَانَ مِنْ مُحِقِّ .

در این وقت حضرت صادق علیه السلام چنان گریستند که محاسن مبارکش از سیلاب اشک تر شد! سپس فرمودند :

روشن مباد چشمی که با این گفته نگرید ! مفضل هم بسیار گریست و آنگاه عرض کرد : مولای من ! این قدر گریه چقدر ثواب دارد ؟ فرمود : وقتی از روی حقیقت باشد به شماره نمی آید !... (3)

در کتاب « هدایة الكبرى » ، بیان دیگری در باب گریه دارد . علاوه بر اضافه ای که بسیار بسیار مهم است :

يَا مُفَضَّلُ لَوْ قُلْتَ عَيْنًا بَكَتْ مَا فِي الدَّمْعِ مِنْ ثَوَابٍ وَإِنَّمَا تَرْجُو إِنْ بَكَيْنَا الدَّمَاءَ أَنْ تَابَ بِهِ فَبَكَى الْمُفَضَّلُ طَوِيلًا، ثُمَّ قَالَ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ إِنَّ يَوْمَكُمْ فِي الْقِصَاصِ لِأَعْظَمُ مِنْ

ص: 100

1- . انبياء/ 103.

2- . آل عمران/ 30.

3- . بحار الانوار، ج 53، ص 23.

يَوْمَ مَحْتَبِكُمْ فَقَالَ لَهُ الصَّادِقُ عَلَيْهِ السَّلَامُ: وَلَا كَيْفُومَ مَحْتَبَتَا بِكَرْبَلَا وَإِنْ كَانَ كَيْفُومَ السَّقِيْفَةِ وَإِحْرَاقِ الْبَابِ عَلَيَّ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ وَفَاطِمَةَ وَ
الْحَسَنَ وَالْحُسَيْنَ وَزَيْنَبَ وَأُمَّ كَلْثُومَ وَفِضَّةَ وَقَتْلَ مُحَسِّنٍ بِالرَّقْسَةِ لِأَعْظَمَ وَأَمْرٌ لِأَنَّهُ أَصْلُ يَوْمِ الْفِرَاشِ؛

حضرت عليه السلام می فرماید :

ای مفضل! ما امید داریم که اگر در این مصیبت خون گریه کنیم، خدا به ما اجر و پاداش دهد....

آن گاه مفضّل بل گریه ای طولانی کرد، سپس عرض کرد: ای فرزند رسول خدا! آیا روز شما در قصاص [و مجازات ظالمین در زمان رجعت] بزرگ تر است از روز محنت شما [روزی که مصیبت را بر شما وارد کردند]؟

امام صادق علیه السلام فرمودند :

« هیچ روزی مانند روز محنت ما در کربلا نیست هر چند روز سقیفه و سوزاندن درب خانه امیرالمؤمنین، حضرت فاطمه، امام حسن، امام حسین، حضرت زینب، حضرت ام کلثوم علیهم السلام، فضّه و کشته شدن حضرت محسن علیه السلام به ضرب لگد به پهلو؛ سخت تر و دشوارتر و منکرتر و تلخ تر است بود؛ زیرا که ریشه و بنیاد عذاب، از آن روز بوده است. (1)»

54. مادرم فاطمه علیها السلام در اثر ضربه های قنفذ به شهادت رسیدند

ابوبصیر می گوید: روزی صحبت فاطمه علیها السلام در میان بود، امام صادق علیه السلام پس از ذکر تاریخ وفات آن بانو، فرمودند:

وَكَانَ سَبَبٌ وَفَاتِهَا أَنْ قُنْفُذًا مَوْلَى عُمَرَ لَكَرَّهَا بِتَعْلِ السَّيْفِ بِأَمْرِهِ، فَأَسْقَطَتْ مُحَسِّنًا وَمَرِضَتْ مِنْ ذَلِكَ مَرَضًا شَدِيدًا...

ص: 101

1- . هداية الكبرى، ص 417؛ عوالم العلوم، ج 11، ص 442؛ الهجوم على بيت فاطمه عليها السلام، ص 340؛ نوائب الدهور في
علائم الظهور، ج 3، ص 194 .

مادرم فاطمه علیها السلام در اثر ضربت قنفذ (غلام خلیفه دوم) از دنیا رفت ، که به امر اربابش به فاطمه علیها السلام زد و آن حضرت بچه اش را سقط کرده و شدیداً مریض شد و سپس وفات نمود . (1)

55 . گریه امام صادق علیه السلام موقعی که آل ابی طالب را در بند و زنجیر دیدند

ابوبصیر و دیگران از امام صادق علیه السلام روایت کرده اند : زمانی که امام صادق علیه السلام جناب عبدالله بن حسن بن حسن و جماعتی از آل ابیطالب علیهم السلام را در بند و زنجیر دیدند گریستند و بعد از فرمایشاتی فرمودند : به خدا

قسم ! این (ظلم و ستم ها) نتیجه ظلم هایی است که اولی و دومی در مورد حضرت علی بن ابیطالب علیهما السلام مرتکب شدند (راه را برای سایر ظالمین هموار نمودند) آن جایی که آن دو نفر آتش آوردند تا خانه اش را بسوزانند .

سپس حضرت صادق علیه السلام وارد خانه شد و جعبه ای را خارج ساخت و آن را باز کرد که در آن هیزم هایی به اندازه یک استخوان ذراع بود سپس فرمودند : می دانی این هیزم ها چیست ؟ از هیزمی است که به واسطه آن آتش زدند . (2)

56 . تغییر رنگ صورت حضرت صادق علیه السلام و مصائب مادرشان حضرت زهرا علیها السلام

شیخ صدوق روایت کرده که : شخصی نزد امام جعفر صادق علیه السلام آمد و گفت : آیا مشروع است در موقع تشییع جنازه منقل و چراغ و امثال اینها که روشنی داشته باشد ، ببرند ؟

رنگ حضرت صادق علیه السلام از شنیدن این مطلب تغییر کرد ، آنگاه پس از اینکه برخاست و نشست ، سپس ذکر کرده - در حدیث بسیار طولانی - اجازه خواستن شیخین برای عیادت حضرت فاطمه علیها السلام و امتناع آن حضرت علیها السلام از اذن دادن ، اجازه

ص: 102

1- . عوالم العلوم ، ج 11 ، ص 566 ؛ بحار ، ج 43 ، ص 170 ، ح 11 ؛ دلائل الامامه ، ص 134 .

2- . الهجوم علی بیت فاطمه علیها السلام ، ص 289 - 288 ؛ مثالب النواصب ، ص 113 .

دادن امیرالمؤمنین علیه السلام به آن دو، و فرمایش آن حضرت علیها السلام به آن دو که فرمود: **أَتَشُدُّكُمْ بِاللَّهِ هَلْ سَمِعْتُمَا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ يَقُولُ فَاطِمَةُ بَصَدْعَةَ مِنِّي وَ أَنَا مِنْهَا مَنْ آذَاهَا فَقَدْ آذَانِي وَ مَنْ آذَانِي فَقَدْ آذَى اللَّهَ وَ مَنْ آذَاهَا بَعْدَ مَوْتِي فَكَانَ كَمَنْ آذَاهَا فِي حَيَاتِي وَ مَنْ آذَاهَا فِي حَيَاتِي كَانَ كَمَنْ آذَاهَا بَعْدَ مَوْتِي**؛ شما را به خدا سوگند می‌دهم آیا شما از پیامبر شنیدید که گفت: فاطمه پاره تن من است و من از او هستم، هر کس او را اذیت کند مرا اذیت کرده و هر کس مرا اذیت کند خدا را اذیت کرده و هر کس او را پس از مرگ من اذیت کند، مانند آن

است که مرا در حال حیاتم اذیت کرده است و هر کس او را در حال حیات من اذیت کند مانند آن است که مرا پس از مرگم اذیت کرده است؟

گفتند: آری. فاطمه علیها السلام فرمود: سپس خدا را. سپس فرمود: **«اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ فَاشْهُدُوا يَا مَنْ حَضَرَ نِي أَنَّهُمَا قَدْ آذَانِي فِي حَيَاتِي وَ عِنْدَ مَوْتِي وَ اللَّهُ لَا أُكَلِّمُكُمْ مِنْ رَأْسِي كَلِمَةً حَتَّى أَلْقَى رَبِّي فَاشْكُوكُمْ بِمَا صَنَعْتُمَا بِي وَ إِذْ تَكْتَبُمَا مِنِّي ...**؛ خدایا! من تو را گواه می‌گیرم و ای کسانی که در اینجا حضور دارید شما هم گواه باشید که این دو نفر مرا در زندگی و در حال مرگ اذیت کردند.

سپس آن حضرت علیه السلام به وصیت حضرت زهرا علیها السلام به عدم حضور دشمنان بر پیکر ایشان اشاره کرده سپس آن حضرت علیه السلام فرمود: وقتی فاطمه علیها السلام از دنیا رفت و مردم شب را سپری می‌کردند، علی همان گونه که فاطمه علیها السلام وصیت کرده بود، در همان ساعت به تجهیز او پرداخت و چون از تجهیز او فارغ شد جنازه را بر روی تابوت بیرون کرد و در یک شاخه درخت خرما آتش روشن کرد و جنازه را با آن حرکت داد تا اینکه به آن نماز خواند و شبانه دفن کرد. (1)

ص: 103

1- . علل الشرایع، ج 1، ص 189 - 185؛ بحار الانوار، ج 43، ص 206 - 201؛ مرآة العقول، ج 5، ص 323؛ تحقیقی تحلیلی پیرامون هجوم بر خانه حضرت فاطمه علیها السلام، ص 116.

امام موسی بن جعفر علیهما السلام همواره از مادر محبوبش و فداکاری ها، مبارزات، ایثارگری ها و مظلومیتش یاد می کرد و به ویژه مسأله فدک که در مورد آن یکی از سیاه ترین صفحات تاریخ صدر اسلام توسط غاصبین حقوق اهل بیت علیهم السلام به وجود آمد، همیشه مورد نظر و توجه امام بود که با یادآوری و تشریح و

تحلیل ابعاد آن، حقایق مسلمی را درباره حقایق خاندان رسالت فاش و بیان می فرمود. (1)

58. گریه طولانی امام کاظم علیه السلام در هنگام نقل حدیث: أَلَا إِنَّ فَاطِمَةَ بَابُهَا بَابِي

... مَعَاشِرَ الْأَنْصَارِ أَلَا فَاسْمَعُوا وَمَنْ حَضَرَ، أَلَا إِنَّ فَاطِمَةَ بَابُهَا بَابِي، وَبَيْتُهَا بَيْتِي، فَمَنْ هَتَكَ فَقَدْ هَتَكَ حِجَابَ اللَّهِ.

قَالَ عَيْسَى (2) فَبَكَى أَبُو الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ طَوِيلًا، وَقَطَعَ بَقِيَّةَ كَلَامِهِ (3)، وَقَالَ: هَتِكَ وَاللَّهِ حِجَابُ اللَّهِ، هَتِكَ وَاللَّهِ حِجَابُ اللَّهِ، هَتِكَ وَاللَّهِ حِجَابُ اللَّهِ، وَحِجَابُ اللَّهِ، يَا أُمَّةَ (4) صَلَّوْا اللَّهُ عَلَيْهَا. (5)

ای گروه انصار! آگاه باشید پس خوب گوش فرا دهید و کسی که حاضر است. آگاه باشید درب فاطمه علیها السلام درب من است. خانه اش خانه من است. هر کس حرمت آن منزل را حفظ نکند حجاب خدا را دریده است.

عیسی بن مستفاد گفت: حضرت موسی بن جعفر علیهما السلام پس از بیان این حدیث، گریه سختی کرده و از سخن بازماندند. پس از آن فرمودند:

ص: 104

1- . دانستی های فاطمی، ص 221.

2- . عیسی بن المستفاد.

3- . في المصدر: وقطع عنه بقية حديثه وأكثر البكاء.

4- . في المصدر: يا أمة يا أمة.

5- . طرف من الانباء و المناقب، ص 146؛ بحار الانوار، ج 22، ص 477.

به خدا سوگند! حجاب خدا دریده شد. به خدا سوگند! حجاب خدا دریده شد. به خدا سوگند! حجاب خدا دریده شد. ای مادر! درود خدا بر او باد.

59. توسل امام کاظم علیه السلام به مادرشان حضرت زهرا علیها السلام

علی بن ابی حمزه گوید:

حضرت موسی بن جعفر علیهما السلام فرمود: من هفت ماه است که دچار تب شده ام و پسرم دوازده ماه است که تب می کند و این تب همچنان در بدن ما بالا می رود، و احساس می کنم که همه بدن را نمی گیرد، گاهی بالای تن را می گیرد و به پائین بدن کار ندارد و گاهی پائین بدن را می گیرد و بالا را نمی گیرد.

گوید من عرض کردم: قربانت اگر اجازه دهید من حدیثی را که از ابی بصیر از جدّت علیه السلام شنیده ام برای شما بگویم. آن حضرت هر گاه تب می کرد از آب سرد کمک می گرفت، و دو جامه داشت که یکی در آب سرد بود و دیگری را بر تن می کرد و همچنان آن دورا به نوبت می پوشید (و هر گاه جامه که تنش بود خشک می شد آن را بیرون می آورد و جامه ای را که در آب بود به تن می کرد و آن دیگر را در آب می گذارد) سپس فریاد می زد به طوری که صدایش دم در خانه می آمد که می گفت: «ای فاطمه دختر محمد!»

فرمود: راست گفتی. (1)

60. امام رضا علیه السلام و یاد مادر

مردی از برمکی ها به علی بن موسی الرضا علیه السلام عرض کرد: درباره ابوبکر چه می فرمایی؟ حضرت پاسخ داد: سبحان الله و الحمد لله و الاله الا الله و الله اکبر، پافشاری کرد تا امام پاسخ دهد آن حضرت فرمود:

كَانَتْ لَنَا أُمَّ صَالِحَةً مَاتَتْ وَ هِيَ عَلَيْنِهَا سَاخِطَةٌ وَ لَمْ يَأْتِنَا بَعْدَ مَوْتِهَا خَبْرٌ أَنَّهَا رَضِيَتْ عَنْهُمَا؛

ص: 105

1- . الکافی، ج 8، ص 109؛ بحار الانوار، ج 62، ص 102.

ما را مادری شایسته و نیکوکاری بود، فوت نمود در حالی که از آن دو غضبناک بود و بعد از فوتش هم خبری به ما نیامده است که از آن دو راضی شده باشد. (1)

61. ارادت امام رضا علیه السلام به مادرشان حضرت فاطمه علیها السلام

یکی از فضیلت‌های حوزه که مشکل بزرگی برایش پیش آمده بود، برای زیارت و توسل به حضرت امام رضا علیه السلام عازم حرم می‌شود. از قضا به علامه طباطبایی بر می‌خورد که ایشان هم عازم حرم است. به طرفش رفته و با چشمی پر اشک و دلی پرسوز از ایشان می‌خواهد تا دعایی به او بیاموزد که حاجتش روا شود.

علامه نگاهی مهربان به چهره و حالت او می‌کند، آن‌گاه می‌گوید: فرزندم! وقتی وارد حرم مطهر می‌شوی، یکی از مؤثرترین و بهترین دعاها این است که حضرت را به مادرش زهرا علیها السلام قسم بدهی که حاجت تو را از خدا بخواهد. چون حضرت به مادرش زهرا علیها السلام علاقه فراوان و ارادت خاصی دارد و سوگند دادن به مادر محبوبش، سخت مؤثر خواهد افتاد.

می‌گوید: با شنیدن این سخن سخت متأثر شدم، و عرشه و لرزه‌ای تمامی وجودم را در بر گرفت. این توسل و قسم دادن همان و به مقصود رسیدن همان. (2)

62. امام جواد علیه السلام و یاد مادرشان حضرت فاطمه علیها السلام

ابوعبدالله برقی از زکریا بن آدم روایت کرده: من در خدمت حضرت رضا علیه السلام بودم که حضرت ابوجعفر جواد الائمه علیه السلام را که کمتر از چهار سال داشت را به خدمت حضرت آوردند، وی دستش را بر زمین را کوبیده و سرش را به سوی آسمان بلند کرده و به اندیشه فرو رفت.

حضرت رضا علیه السلام فرمود: فدایت شوم چرا به فکر فرو رفته‌ای؟

ص: 106

1- الطرائف، ج 1، ص 252؛ ریاض الابرار، ج 2، ص 259.

2- چشمه در بستر، ص 356 - 355؛ 360 داستان از: فضائل، مصایب و کرامات فاطمه زهرا علیها السلام، ص 350.

فِيمَا صُنِعَ بِأَمِّي فَاطِمَةَ عَلَيْهَا السَّلَامُ أَمَا وَاللَّهِ لَأُخْرِجَنَّهْمَا ثُمَّ لَأُحْرِقَنَّهْمَا ، ثُمَّ لَأَذْرِيَنَّهْمَا ، ثُمَّ لَأَنْسِفَنَّهْمَا فِي الْيَمِّ نَسْفًا ؛

فرمودند : به یاد مادرم فاطمه علیها السلام و ستم هایی که بر او رفت افتادم ، به خدا سوگند ! آن دو را بیرون خواهم آورد و سپس می سوزانمشان و خاکسترشان را به باد خواهم داد و به دریا خواهم افکند ، حضرت او را به نزدیک خود آورده و بین دو دیده اش را بوسید و فرمود ، تو برای آن - منصب - می باشی . (1) (یعنی تو شایسته امامت می باشی).

می گویم هر چند این روایت از تفصیل ماجرا به صراحت سخنمی گوید ، اما بیانگر آن است که حضرت فاطمه علیها السلام مورد ستم آشکار واقع شدند .

63 . امام جواد علیه السلام و گریه بر مادر علیها السلام

عبدالله بن رزین می گوید : من مجاور مدینه بودم و حضرت جواد علیه السلام هر روز ، نزدیک ظهر ، به مسجد نبی اکرم صلی الله علیه و آله در مدینه می آمد و از سنگی که برای نشستن گذاشته بودند پایین می آمد . سپس به طرف قبر پیامبر صلی الله علیه و آله می رفت و سلام می داد . سپس به جانب خانه فاطمه زهرا علیها السلام بر می گشت و کفش از پای بیرون می آورد و به نماز می ایستاد . (2)

با نهایت ادب و خضوع داخل خانه شده و در آن جا نماز و دعا می خواند و دقایقی طولانی به عبادت مشغول می شد . و هرگز دیده نشد به زیارت حضرت رسول صلی الله علیه و آله برود و سراغ مادرش را نگیرد . (3)

64 . ذکر مصائب فاطمی توسط حضرت امام هادی علیه السلام

سید رضی الدین علی بن رضی الدین علی بن طاووس در کتاب « زوائد الفوائد » روایت کرده از امام ابی الحسن علی بن محمد هادی علیهما السلام : از حذیفه - در روایتی

ص : 107

- 1- . طبری ، دلائل الامه ، ص 212؛ اثبات الوصیه ، ص 218 ؛ فاطمه زهرا علیها السلام شادمانی دل پیامبر 9، ص 744؛ نوادر المعجزات ، ص 183 ؛ بیت الاحزان ، ص 156 .
- 2- . بحار الانوار ، ج 50 ، ص 60 .
- 3- . ریاحین الشریعه ، ج 1 ، ص 58 .

طولانی که ذکر می کند در آن خبر دادن پیامبر صلی الله علیه و آله به آنچه که بر عترت طاهره علیهم السلام پیش می آید و گریه ایشان بر این امر - که گفت :

« وَرَجَعْتُ عَنْهُ وَأَنَا غَيْرُ شَاكٍّ فِي أَمْرِ الثَّانِي ، حَتَّى رَأَيْتُ بَعْدَ وَفَاةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَأُتِيحَ الشَّرُّ وَ... وَأَحْرَقَ بَيْتَ الْوَحْيِ ... وَ دَبَّرَ عَلَى قَتْلِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ... وَ لَطَمَ وَجْهَ الزَّكِيَّةِ » ؛

و من برگشتم در حالی که صاحب یقین بودم در کفر ثانی (عمر) ، تا آنکه بعد از شهادت رسول خدا صلی الله علیه و آله دیدم که او چه فتنه ها برانگیخت ، و کفر اصلی خود را اظهار کرد و از دین برگشت ، ... و آتش در خانه وحی و رسالت زد ، و بدعت ها در دین خدا قرار داد ، ... و تدبیر کشتن امیرالمؤمنین علیه السلام را نمود ، و جور و ستم را در میان مردم آشکار کرد ... و سیلی به صورت فاطمه زهرا علیها السلام زد. (1)

65 . حضرت امام حسن عسکری علیه السلام و یاد مادرشان

امام حسن عسکری علیه السلام در مورد مقام و مرتبه حضرت فاطمه زهرا علیها السلام می فرماید :

« نَحْنُ حُجَجُ اللَّهِ عَلَى خَلْقِهِ وَ فَاطِمَةُ حُجَّةٌ عَلَيْنَا ؛ مَا حُجَّتْ هِيَ خِذَا بِرِ مَخْلُوقِينَ هَسْتِيمٍ وَ حَضْرَتِ فَاطِمَةَ عَلَيْهَا السَّلَامُ حُجَّتْ بِرِ مَاسْتِ » . (2)

66 . حضرت ولی عصر عجل الله تعالی فرجه و یاد مظلومیت مادرشان

حضرت ولی عصر عجل الله تعالی فرجه از مظلومیت مادرشان یاد می کند و روزی که ظهور می کند ، به مدینه می آید و ناله ها و استغاثه های فاطمه علیها السلام را متذکر می گردد و می فرماید :

ای مادر! امروز از قاتلانت انتقام می گیرم و آنان را به سزای اعمالشان می رسانم . آنگاه به سراغ قبر قاتلان او می آید و با اذن خدا آن دورا زنده می کند و سؤال می کند : به چه جرمی مادرم را مصدوم و مجروح کردید ؟ بچه اش را کشتید ؟ خانه اش را مورد تهاجم

ص: 108

1- . بحار الانوار ، ج 98 ، ص 353 ، ج 31 ، ص 129-120 ؛ المحتضر ، ص 45-44 .

2- . تفسیر اطیب البیان ، ج 13 ، ص 236 .

قرار دادید؟ سپس با شمشیری که در دست دارد آنان را به قتل می رساند و جسدشان را به آتش می کشد و خاکسترشان را بر باد می دهد (با همان هیزمی که برای سوزاندن علی و فاطمه و حسن و حسین علیهم السلام جمع کرده بودند) ... (1).

67. گریه شدید امام زمان عجل الله تعالی فرجه

از علامه سید باقر پسر آیه الله سید محمد هندی (متوفای 1329) نقل شده که:

حضرت ولی عصر عجل الله تعالی فرجه را در شب عید غدیر در خواب به حالت افسرده و غمگین دید. پرسید:

آقای من! چه شده که شما را امروز غمگین و افسرده می بینم با اینکه مردم از عید غدیر خوشحال و مسرورند؟!

حضرت فرمود: حزن و اندوه مادرم زهرا علیها السلام را به یاد آوردم، سپس فرمود:

لا ترانی اتَّخَذْتُ لا وُعلاها *** بَعْدَ بَيْتِ الْاِحْزَانِ بَيْتِ سُورِ

سوگند به شرف و مقام آن حضرت مرا نخواهی دید که پس از بیت الاحزان خانه خوشی بگیرم.

پس از آنکه سید از خواب بیدار شد قصیده ای در حالت غدیر و ستم هایی که پس از شهادت حضرت رسول اکرم صلی الله علیه و آله بر حضرت فاطمه زهرا علیها السلام وارد شد سرود و بیتی را نیز که حضرت سروده بود، در آن قصیده گنجانید. قصیده او موجود و مشهور است و مطلعش چنین می باشد:

كُلُّ غَدْرِ وَقَوْلِ اِفْكٍ وَ زُورٍ *** هُوَ فَرَعٌ مِنْ جَعْدِ نَصِّ الْغَدِيرِ

هر نیرنگ و تهمت و ناروا فرعی از انکار نص صریح غدیر است. (2).

ص: 109

-
- 1- بحار الانوار، ج 52، ص 386؛ فاطمه زهرا علیها السلام شادمانی دل پیامبر 9، ص 743.
 - 2- عوالم العلوم، ج 11، ص 795؛ فاطمه زهرا علیها السلام شادمانی دل پیامبر 9، ص 826.

عزاداری و گریه برای حضرت زهرا علیها السلام از قبل از شهادت ایشان وجود داشته و هر زمان که اهل بیت علیهم السلام، فراغتی برای اقامه عزا داشتند به این کار اهتمام می ورزیدند .

68 . امام زمان عجل الله تعالی فرجه : گرفتار منازعه با ظالمی درشتخوی و گمراه شده ایم

در توقیع مولانا صاحب الزمان عجل الله تعالی فرجه آمده که فرمود :

وَلَوْلَا مَا عِنْدَنَا مِنْ مَحَبَّةٍ صَدَّاحِكُمْ وَرَحْمَتِكُمْ وَالْإِشْفَاقِ عَلَيْكُمْ لَكُنَّا عَنْ مُحَاظَبَتِكُمْ فِي شِدِّ غُلٍّ فِيمَا قَدِ امْتَحَنَّا بِهِ مِنْ مُنَازَعَةِ الظَّالِمِ الْعُتْلُ الصَّالِّ الْمُتَتَابِعِ فِي غِيَةِ الْمُضَادِّ لِرَبِّهِ الدَّاعِي مَا لَيْسَ لَهُ الْجَاحِدِ حَقٌّ مَنِ افْتَرَضَ اللَّهُ طَاعَتَهُ الظَّالِمِ الْغَاصِبِ وَفِي ابْنَةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ لِي أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ وَسَيْرٌ دِي الْجَاهِلِ رِدَاءَةٌ عَمَلِهِ وَسَيَعْلَمُ الْكَافِرُ لِمَنْ عَقَبَى الدَّارِ ؛

و اگر محبتی شما نداشتم و صلاح شما را نظاره نمی کردم ، و به جهت ترحم دلسوزی بر شما نبود ، گفتگوی با شما را ترک می گفتم ، و فعلاً ما از هم صحبتی با شما سرگرم ماجرابی هستیم که گرفتار منازعه با ظالمی درشتخوی و گمراه شده ایم ، او که پیرو هوی و هوس خود ، مخالف پروردگارش است ، و ادعای چیزی که متعلق به او نیست می کند ، ظالمی است غاصب ؛ منکر حق کسی شده که از طرف خدا اطاعتش واجب است . و در دختر گرامی رسول خدا صلی الله علیه و آله الگوی خوبی برای من است ، و در آینده فرد جاهل دست از عمل بردارد ، و کافر خواهد فهمید که عاقبت نیکوی این منزلگاه از آن کیست . (1)

69 . نخستین حکم در قیامت

« وَ أَوَّلُ مَنْ يُحْكَمُ فِيهِمْ مُحَسَّنٌ بِنُ عَلِيٍّ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ وَ فِي قَاتِلِهِ ثُمَّ فِي قُنْفُذٍ ... »

ص: 110

اولین جنایتی که در دادگاه عدل قیامت بررسی می گردد ، موضوع کشته شدن حضرت محسن علیه السلام فرزند امیرالمؤمنین علیه السلام است ؛ پس از آنکه قاتلش محکوم می گردد ، نوبت به قنفذ فرا می رسد . (1)

70 . عزای فاطمی در قیامت

در روز قیامت حضرت خدیجه علیها السلام و فاطمه بنت اسد علیها السلام ، که جده های حضرت محسن علیه السلام می باشند ، او را در حالی که خون آلود است با خود می آورند به همراه آنان امّ هانی و جمانه ، عمه های او که دختران ابوطالب می باشند ، و اسماء بنت عمیس ، خشمیه فریاد زنان و شیون کنان ، دست هایشان را بر صورت ها کوبیده موهای سر را پریشان می کنند و فرشتگان آنان را با بال هایشان می پوشانند و مادرش حضرت فاطمه زهرا علیها السلام گریه می کند و فریاد می زند و می گوید :

P هذا يَوْمُكُمْ الَّذِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ (2)

(جبرئیل از طرف) محسن علیه السلام فریاد می زند و می گوید :

من ستمدیده ام و یاری می جویم . رسول خدا صلی الله علیه و آله محسن علیه السلام را روی دست گرفته او را بالا به سوی آسمان نگه می دارد و می فرماید :

ای خدای من و ای مولای من ! ما به خاطر تو در دنیا صبر و بردباری کردیم . امروز روزی است که هر کسی هر کار خوبی را که انجام داده ، در مقابل خود می بیند و آرزو می کند که ای کاش بین او و بین کار بدی که انجام داده ، فاصله ای بس دور می بود . (3)

71 . گریه ملائکه و حاملین عرش الهی و اهل دنیا بر فاطمه زهرا علیها السلام

امام صادق علیه السلام به مفضل فرمود :

ص: 111

- 1- . کامل الزیارات ، ص 334 ؛ فاطمه زهرا علیها السلام شادمانی دل پیامبر 9، ص 745 .
- 2- . انبیاء/ 103 . این همان روزی است که به شما وعده داده بودند .
- 3- . نواب الدهور ، ص 192 ؛ فاطمه زهرا علیها السلام شادمانی دل پیامبر 9، ص 699 .

روز قیامت حضرت زهرا علیها السلام بر می خیزد و عرض می کند: خدایا! وعده ات را در مورد کسانی که به من ظلم کرده اند و حق مرا غصب نمودند و مرا زدند و من را با ظلم به تمام فرزندانم به گریه انداختند، عملی ساز و انتقام بگیر! در این وقت فرشتگان هفت آسمان و حاملین عرش الهی و ساکنان هوا و اهل دنیا و آنها که در زیر طبقات زمین هستند، با ناله و فریاد می گریند و به خدا شکایت می کنند. در آن روز تمام قاتلان و ظالمان به ما و آنها که از آنچه بر سر ما آمده، راضی بودند، هزار بار به قتل می رسند نه مثل کشته شدن آنها که در راه خدا شهید می شوند. (1)

72. روز قیامت و دادخواهی فاطمه علیها السلام

پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرمودند:

هنگامی که فاطمه علیها السلام در مقابل عرش پروردگار قرار می گیرد، خود را از مرکب به زیر انداخته، اظهار می دارد: الهی و سیدی! میان من و کسی که مرا آزرده و بر من ستم روا داشته، داوری کن. خدایا! بین من و قاتل فرزندم حکم کن. (2)

ص: 112

1- بحار الانوار، ج 53، ص 23.

2- امالی صدوق، ص 16.

فصل دوم : اسناد مرتبط با غير معصومين عليهم السلام

اشاره

ص: 113

1. توسعهٔ عزاداری از قرن سوم به بعد

در هر دوره ای که شیعیان تحت فشار حکومت ها نبوده اند ، عزاداری برای ائمهٔ اطهار و فاطمه زهرا علیهما السلام بیشتر می شده و شیعیان با خیالی آسوده تر و آشکارا به عزاداری می پرداخته اند . اما در دوره هایی که این فشار و تهدید از ناحیه حکومت و حاکمان وجود داشته، عزاداری کمتر ، و به صورت مخفیانه صورت می گرفته و به واسطه همین امر در دوره های اخیر که شیعه کمتر احساس خطر کرده عزاداری برای حضرت زهرا و سایر معصومین علیهم السلام بیشتر و بهتر شده است .

ابن

اثیر می نویسد : « در قرن سوم و چهارم و پنجم و همزمان با تشکیل دولت های آل بویه در عراق و حمدانیون در سوریه و فاطمیون در مصر ، مذهب شیعه گسترش یافت و مراسم عزاداری توسعه یافت .»⁽¹⁾

ولی قبل از آن عزاداری به صورت پنهانی انجام شده است ، آن چنان که تاریخ نویسان نوشته اند : در دوران حکومت عباسیان، علویان یا از دم تیغ گذشتند و یا در سیاه چال ها پوسیدند و یا از ترس جان ، گمنام در دهکده ها و بیغوله ها به سر می بردند ... نوحه گری در مجلس های سری و سپس بر سر بازارها بر دختر پیغمبر و ستم هایی که بر او و فرزندان او رفته است، آغاز شد .⁽²⁾

2. گفته های قاضی عبدالجبار معتزلی (م 415 قمری ، از متکلمین اهل سنت)

قاضی عبدالجبار⁽³⁾ در کتابش « تثبیت دلائل النبوه » ، ضمن نام بردن تعدادی از علمای شیعه من جمله شیخ مفید قدس سره (م 413 ق) ، تصریح دارد این بزرگان

ضمن

ص: 114

1- . الکامل فی التاریخ ، ج 8 ، ص 549 .

2- . تاریخچه عزای حسینی ، ص 184 .

3- . قاضی عبدالجبار بن احمد (359 - 415ق) ، پیشوای معتزلیان در عصر خود بود و در فقه ، از مذهب امام شافعی پیروی می کرد . کتاب « تثبیت دلائل النبوه » ، مهم ترین اثر اوست . از شاگردان او افراد بزرگی چون سید مرتضی ، شیخ طوسی و ابوالقاسم تنوخی (355-447) می توان نام برد . حتی شیخ مفید در مجلس درس او حاضر می شد و در یکی از این مجالس بود که شیخ مفید به مناسبت نظر قاضی درباره حدیث غدیر و غار پاسخ او را داد به گونه ای که قاضی از جواب دادن به شیخ عاجز شد و در حضور علما شیخ را به جای خود نشانند و او را به مفید ملقب کرد . (سایت دائرة المعارف طهور)

اعتقاد به شهادت حضرت زهرا علیها السلام توسط خلیفه دوم، بر آن حضرت گریه کرده و مراسم نوحه سرایی بر پا می کردند:

« وفي هذا الزمان منهم مثل أبي جبلة إبراهيم بن غسان ، ومثل جابر المتوفى ، وأبي الفوارس الحسن بن محمد الميمدي وأبي الحسين أحمد بن محمد بن الكميت، وأبي محمد الطبري ، وأبي الحسن الحلبي وأبي يتيم الرباي، وأبي القاسم النجاري ، وأبي الوفا الديلمي ، وابن أبي الديس ، وخزيمه، وأبي خزيمه ، وأبي عبد الله محمد بن النعمان ، فهؤلاء بمصر وبالرمله وبصور ، وبعكا وبعسقلان وبدمشق وبغداد وبجبل البسماق . وكل هؤلاء بهذه النواحي يدعون التشيع ومحبه رسول الله صَلَّى الله عليه وسلم وأهل بيته ، فيكون على فاطمه وعلى ابنها المحسن الذي زعموا أن عمر قتله»⁽¹⁾

؛

و در این زمان از جمله آن ها مانند ابی جبلة ابراهيم بن غسان⁽²⁾ و جابر

المتوفى⁽³⁾ و ابو الفوارس حسن بن محمد ميمدي⁽⁴⁾ و ابو الحسين احمد بن محمد بن الكميت و ابو محمد طبري⁽⁵⁾ و ابو الحسن حلبي⁽⁶⁾ و ابو يتيم و ابو القاسم نجاري⁽⁷⁾ و ابو الوفا ديلمي⁽⁸⁾ و

ص: 115

- 1- . تثبيت دلائل النبوه، ج 2، ص 594 و 595 .
- 2- . ابو جبلة (ابواسحاق) إبراهيم بن طلحه بن إبراهيم بن محمد بن غسان البصري: از علما و حفاظ (سمعانی، انساب، ج 10 ص 46) قرن پنجم بود. به ابن مغازلی اجازه روایت داد (ابن مغازلی، مناقب اهل بیت، ص 127) شواهدی پیرامون تشیع او در احادیث وجود دارد. اطلاعاتی پیرامون او را سمعانی در انسابش و ذهبی در تاریخ اسلام ج 29 ص 500 آورده است .
- 3- . جابر المتوفى: احتمالاً به قرینه جای دیگر کتاب، جابر بن حیان منظور او باشد که دانشمند برجسته علوم اسلامی است و نیازی به ذکر زندگینامه اش نیست.
- 4- . حسن بن أحمد بن محمد بن فارس بن سهل ابو الفوارس: خود و برادرش محمد از علمای حدیث بودند. خطیب بغدادی در تاریخ بغداد ج 7 ص 288 و محمود النحال در اتحاف المرتقی ص 137 و غیره درباره او گفته اند.
- 5- . حسن بن حمزه بن علی بن عبد الله بن محمد بن الحسن بن الحسين بن علی بن أبيطالب عليهم السلام ابو محمد الطبري: از بزرگ ترین علما و فقهای شیعه است که علمای امامیه از جمله نجاشی و شیخ طوسی و علامه حلی و جزائری و حائری مازندرانی و مجلسی و بحر العلوم و مامقانی و غیره، او را توثیق و مدح کرده اند . تنقیح المقال ، علامه مامقانی ، چاپ موسسه آل البيت ، ج 19، ص 138 تا 151 مراجعه شود .
- 6- . ثابت بن أسلم بن عبد الوهاب أبو الحسن الحلبي النحوي: از علمای بزرگ شیعه و از شاگردان ابوالصلاح حلبي بود . به جرم اینکه او کتابی علیه اسماعیلیه نوشت ، در سال 460 مستنصر بالله (خلیفه فاطمی مصر) او را به صلیب کشید و کتابخانه اش با 10 هزار جلد کتاب را آتش زدند . برای اطلاع بیشتر درباره ایشان به کتاب تنقیح المقال فی علم الرجال علامه مامقانی چاپ موسسه آل البيت ، ج 13، ص 232 تا 235 مراجعه شود .
- 7- . ابوالقاسم الحسن بن فرح بن حوشب بن زاذان الكوفي النجاري منصور الیمن : او اهل کوفه بوده و در سال 268 به یمن می رود و نخستین داعی اسماعیلی ها در کشور یمن می شود و یمنی ها تابع او می شوند . کتبی به او منسوب است و شرح حال مفصلش در رساله

افتتاح الدعوه قاضی نعمان مغربی آمده است.

8- . ازذویه بن عبدالله الاصفهسالار (سپهسالار) المرشد ابوالوفاء الدیلمی : از حاکمان و فرماندهان شیعه در منطقه دیلم (شمال ایران فعلی) بوده و حتی امارت کوفه را به دست می آورد و در آنجا خطبه می گذارد و در سال 444 فوت می کند . (ابن فوطی ، مجمع الاداب ، ج 5 ، ص 190 و 191) .

ابن ابی الدیس (1) و خزیمه و ابی عبد الله محمد بن النعمان (2) هستند که در مصر (3) و رمله (4) و صور و عکا (5) و عسقلان (6) و دمشق (7) و بغداد و جبل بسماق (8) سکونت دارند و همه این ها در این مناطق ادعای تشیع و محبت رسول الله صلی الله علیه و آله و اهل بیتش علیهم السلام را دارند و بر فاطمه و فرزندش محسن که اعتقاد دارند عمر او را کشته است گریه می کنند.»

و در چند جمله بعد می نویسد: «و یقیمون المنشدین و المناحات فی ذلک...»

«و در این زمینه مجالس مداحی و نوحه برپا می کنند.» (9)

این یعنی عزاداری فاطمیه در آن زمان توسط شیعیان مصر و فلسطین و سوریه و عراق برگزار می شده است .

ابن ابی الدیس (10) و خزیمه و ابی عبد الله محمد بن النعمان (11) هستند که در مصر (12) و رمله (13) و صور و عکا (14) و عسقلان (15) و دمشق (16) و بغداد و جبل بسماق (17) سکونت دارند و همه این ها در این مناطق ادعای تشیع و محبت رسول الله صلی الله علیه و آله و اهل بیتش علیهم السلام را دارند و بر فاطمه و فرزندش محسن که اعتقاد دارند عمر او را کشته است گریه می کنند.»

و در چند جمله بعد می نویسد: «و یقیمون المنشدین و المناحات فی ذلک...»

«و در این زمینه مجالس مداحی و نوحه برپا می کنند.» (18)

این یعنی عزاداری فاطمیه در آن زمان توسط شیعیان مصر و فلسطین و سوریه و عراق برگزار می شده است .

بنابراین اعتقاد به شهادت حضرت فاطمه علیها السلام و مضروب شدن ایشان و شهادت حضرت محسن و برپایی مجالس عزا در این زمینه در بین شیعیان قدمتی طولانی داشته و از امور جدید نیست .

ص: 116

1- . عبدالله بن ابی الدیس ابو محمد : فقط می دانیم که او ، قاضی دمشق بوده و نماز میت عبدالوهاب بن عزون (قاضی منطقه بانیاس سوریه) را در سال 397 خوانده (ابن عساکر ، تاریخ دمشق ، ج 37 ، ص 336) و خودش هم در سال همان زمان ها فوت کرده . (همان ، ص 317) .

2- . محمد بن محمد بن النعمان ابو عبدالله معروف به ابن معلم و شیخ مفید : وی از برجسته ترین علمای شیعه در تمام تاریخ بوده و اساتید و شاگردانش هم همگی از نوادر دوران و برجسته ترین علمای شیعه بودند . برای مطالعه درباره ایشان به تنقیح المقال فی علم الرجال علامه مامقانی ، چاپ سنگی ، ج 3 ، ص 180 و 181 مراجعه شود .

3- . مصر : کشوری در افریقا .

4- . رمله : شهری در فلسطین امروزی .

5- . عکاء : شهری در فلسطین امروزی .

6- . عسقلان : شهری در فلسطین امروزی .

7- . دمشق : پایتخت کشور سوریه .

8- . جبل البسماق : کردستان سوریه امروزی .

- 9- . تثبیت دلائل النبوه، ج 2، ص 594 و 595 .
- 10- . عبدالله بن ابی الدیس ابو محمد : فقط می دانیم که او، قاضی دمشق بوده و نماز میت عبدالوهاب بن عزون (قاضی منطقه بانیاس سوریه) را در سال 397 خوانده (ابن عساکر، تاریخ دمشق، ج 37، ص 336) و خودش هم در سال همان زمان ها فوت کرده . (همان ، ص 317) .
- 11- . محمد بن محمد بن النعمان ابو عبدالله معروف به ابن معلم و شیخ مفید : وی از برجسته ترین علمای شیعه در تمام تاریخ بوده و اساتید و شاگردانش هم همگی از نوادر دوران و برجسته ترین علمای شیعه بودند . برای مطالعه درباره ایشان به تنقیح المقال فی علم الرجال علامه مامقانی، چاپ سنگی، ج 3، ص 180 و 181 مراجعه شود .
- 12- . مصر : کشوری در افریقا .
- 13- . رمله : شهری در فلسطین امروزی .
- 14- . عکاء : شهری در فلسطین امروزی .
- 15- . عسقلان : شهری در فلسطین امروزی .
- 16- . دمشق : پایتخت کشور سوریه .
- 17- . جبل البسماق : کردستان سوریه امروزی .
- 18- . تثبیت دلائل النبوه، ج 2، ص 594 و 595 .

3. تشکیل انجمن ها جهت فضائل اهل البیت علیهم السلام

با گسترش تسلط دیلمیان بر بغداد در این شهر که سال ها پیش مرکز اجتماع شاعران شیعی بود انجمن ها تشکیل گردید که در آن فضیلت های اهل بیت علیهم السلام را نقل نموده و بر مظلومیت آن ها اشک می ریختند . (1)

4. سال 346 قمری (قرن چهارم) در عزاداری فاطمی

از اسناد تاریخی قرن چهارم بر می آید که یادکرد از حضرت زهرا علیها السلام در این دوره ، از تقدس بسیار زیادی برخوردار بود . در این باره ، آمده است شخصی به نام خالع نقل می کرد ، که در بغداد با پدرم ، در سال 346 قمری در مسجد لبودی نشسته بودیم . در این حال مردی که جامه ای وصله دار بر تن و انبان و دلو کوچکی در دست و عصایی در پنجه داشت بیامد . گرد راه بر سر و صورتش نمایان بود . با صدای بلند بر جماعت سلام کرد و گفت : من فرستاده فاطمه زهرا هستم . گفتند : خوش آمدی ، در آی .

گفت : « احمد مزوق » نوحه سرا کدام یک از شماست ، گفتند : همان است که آنجا نشسته . گفت : بانویمان را در خواب دیدم که مرا گفت : به بغداد رو و او را بیاب و بگو شعر « ناشی » را که در مرثیه فرزندانم سروده بخواند . شعری که در مطلع آن می گوید :

بني أحمد قلبي لكم يقطع *** بمثل مصابي فيكم ليس يسمع

عجبت لكم تفنون قتلاً بسيفكم *** ويسطو عليكم من لكم كان يخضع

« ناشی » حاضر بود وقتی این سخن را شنید ، بر سر و صورت زد . مزوق نیز چنان کرد و مردم هم بر سر و صورت زدند و به آن قصیده تمام آن نيمروز ، نوحه و زاری کردند تا هنگام نماز ظهر رسید و مجلس بگسست . (2)

ص: 118

1- زندگانی حضرت زهرا علیها السلام ، شهیدی ، سیدجعفر ، ص 213 .

2- معجم الادباء ، ج 4 ، صص ، 1788-1789 . (برگرفته از مقاله مراسم فاطمیه و شیوه های خنثی سازی فتنه های دشمنان ، حجت الاسلام والمسلمین دکتر احمد فلاح زاده ، 26/9/1401).

5. سخنان قاضی تنوخی (در قرن چهارم) دربارهٔ عزاداری فاطمی

قاضی تنوخی (327-384 ق)، نویسنده «نشوار المحاضرة» که کتابش را طی 20 سال یعنی از 360 تا 380 هجری نوشته است، از زبان مردی به نام «ابن اصدق» به شعری اشاره می‌کند که حضرت زهرا علیها السلام سرودند تا مداحان بدان مرثیه سرایی کنند.

لَمْ أَمْرَضُهُ فِتِيلاً *** لَأَوْ لَأَوْ كَانَ مَرِيضاً

أَيُّهَا الْعَيْنَانِ فَيضاً *** وَاسْتَهْلَا لَا تَغِيضاً(1)

6. سخنان ابن شداد از قرن چهارم در زمینهٔ عزاداری فاطمیه

عزالدين بن شداد حلبی از مورخین اهل سنت (متوفای 684 ق)، داستان «مشهد الدکه» که در حلب به محل سقط محسن بن الحسین معروف است را مطرح می‌کند و می‌نویسد:

یحیی بن ابی طی در کتاب تاریخش می‌گوید:

سال 351، مشهد الدکه آشکار شد. سیف الدوله داشت می‌رفت، دید نیمه شب از آن جا باران های نور بلند می‌شود. رفت و آنجا را کند و دید عبارتی است: «این قبر محسن پسر حسین بن علی است».

سیف الدوله، علوی‌ها را جمع کرد و پرسید: شما شنیدید که حسین فرزندی به نام محسن داشته باشد؟ گفتند: نه. این را

نمی‌دانیم بلکه این را می‌دانیم که فاطمه باردار

بود و پیامبر صلی الله علیه و آله به او فرمود: در شکم تو محسن علیه السلام هست و در روز بیعت بر او در خانه اش هجوم بردند و به این سبب فرزندش سقط شد. (2)

این گزارش نشان می‌دهد که جریان حمله به خانه حضرت زهرا علیها السلام و سقط حضرت محسن علیه السلام در زمان سیف الدوله (قرن 4) نزد علویون امری مسلم قلمداد می‌شده است.

ص: 119

1- . نشوار المحاضرة و أخبار المذاكرة، ج 2، صص 231-230.

2- . الاعلاق الحظییره فی ذکر امراء شام و الجزیره، ص 20.

7. خواندن حدیث فدک، در حرم حضرت موسی بن جعفر علیهما السلام در قرن هفتم

در سال 608 هجری قمری الناصر لدین الله، ابوالعباس احمد بن المستضیء امر کرد تا کتاب مسند امام « احمد بن حنبل » در « حرم موسی بن جعفر علیهما السلام » با اجازه خلیفه در حضور « صفی الدین محمد بن معدّ موسوی » خوانده شود. اولین چیزی که از آن خواند « مسند ابوبکر » و « حدیث فدک » و ماجراهایی بود که در مورد فدک به وقوع پیوست. (1)

8. کلام ابن حجر عسقلانی (متوفای 852 قمری) در مورد عزاداری فاطمی

ابن حجر عسقلانی از علمای بزرگ اهل سنت، ماجرای را در مورد مجلس عزاداری شیعیان برای حضرت فاطمه علیها السلام را در کتاب « لسان المیزان » نقل می کند :

أخبرني علي بن محمود قال كان البلخي الواعظ كثيرا ما يدمن في مجالسه سب الصحابه فحضرت مرة مجلسه فقال: بكت فاطمه يوما من الأيام فقال لها علي: يا فاطمه لم تبكين علي أخذت منك فيئك اغصبتك حقك افعلت افعلت و عَدَّ أشياء مما يزعم الروافض أن الشيخين فعلاها في حق فاطمه قال فضج المجلس بالبكاء من الرافضه الحاضرين؛ (2)

علی بن محمود به من خبر داد که بلخی واعظ، اکثر آنچه در مجالسش می گفت سب صحابه بود. یک بار در مجلسش حاضر شدم. او گفت روزی از روزها حضرت فاطمه علیها السلام گریه کرد. پس حضرت علی علیه السلام به او فرمودند: برای چه چیزی گریه می کنی؟ مگر من بودم که اموال تو را گرفتم حق تو را غصب کردم؟ مگر من بودم که با تو چنین و چنان کردم؟ و در آن مجلس واعظ بلخی مواردی را به جای چنین و چنان شمرد که شیعیان (به دلیل تعصب مذهب ابن حجر به شیعیان، از واژه رافضیان استفاده

ص: 120

1- آیین های دینی - شیعی، ص 244.

2- لسان المیزان، ج 5، ص 218.

کرده است) بر این باورند که ابوبکر و عمر در حق فاطمه علیها السلام روا داشته اند، پس صدای ضجه و گریه شیعیان حاضر در آن مجلس به آه و فغان بلند گردید.

جالب اینجاست که واعظ بلخی (متوفای 596 قمری) بنا به مستندات موجود در کتب مختلف، از بزرگان و شخصیت های برجسته اهل سنت هم به حساب می آمده است. به طوری که او سال های سال از شاگردان ابو شجاع بلخی بسطامی، از علمای بزرگ اهل سنت در بلخ در قرن ششم و ابو سعد سمعانی، مؤلف کتاب مشهور انساب، بوده و علی بن مفضل مقدسی که از فقهای بزرگ مالکی ها بوده، از شاگردان او بود و از بزرگان نظامیه بغداد به حساب می رفت (1) و ابن عنین شاعر، شعری در مدح او گفته (2) و خطیب بغدادی از او اجازه روایت گرفته است. (3)

و این حدیث را «صمدی» (متوفی 764) به صورت مختصر روایت کرده و گفته است: علی علیه السلام روزی به فاطمه علیها السلام که ایشان در حال گریه بودند،

فرمود: چرا گریه می کنی؟ آیا من از توفدک را گرفتم؟ آیا حق تو را غصب کردم؟ آیا این کار و آن کار را من کردم؟ (4)

9. علنی شدن و رونق گرفتن مراسم عزاداری بر فاطمه زهرا علیها السلام

شاید بتوان گفت از دوره صفویه به بعد که عزاداری ها علنی شد و با تثبیت حاکمیت ایل قاجار، و علاقه ای که آنان به ترویج نمادها و آئین های شیعی داشتند گرامی داشت فاطمیه نیز رونق رسمی در این دوره پیدا کرد.

روایتی که می تواند شاهدی بر رواج فاطمیه در دوره قاجار و خصوصاً عهد ناصرالدین شاه باشد، گزارشی است که شیخ ابراهیم زنجانی در خاطراتش از مرسوم

ص: 121

1- تاریخ اسلام، ذهبی، ج 12، ص 1085.

2- دیوان، ابن عنین، ص 391.

3- تاریخ بغداد، ج 15، ص 34.

4- الوافی بالوفیات، ج 3، ص 344.

شدن فاطمیه در این دوره داده است . وی درباره سنت سوگواری ایام فاطمیه چنین می نویسد :

باری ، تازه معمول شده هم درعبتات ، هم در زنجان به جهت فاصله از محرم و رمضان و سایر ایام عزا و اجتماعات دینی ، آن روایت که مطابق است با وفات حضرت فاطمه علیهاالسلام در ماه جمادی الاول احتیاطاً سیزدهم و چهاردهم و پانزدهم سه روز روضه خوانی و جمع کردن مردم و سبب اشتهاست . و روضه خوانی به راه انداختند .(1)

با استفاده از این نقل می توان دریافت که حوزه نجف در عهد ناصرالدین شاه و مظفرالدین شاه به برپایی عزاداری فاطمیه اهتمام داشته است . آخوند خراسانی در این میان نقش برجسته ای داشته و سوگواری فاطمیه دوم در بیت او با استقبال گسترده ای مواجه بوده است . حتی پس از وفات ایشان نیز این سنت از سوی خاندان وی ادامه یافته ، اکنون نیز در خانه نوه وی در قم (میرزا عبدالرضا کفایی) روضه فاطمیه بر پا می شود . در اسناد کنسولی ایران نیز به برپایی روضه فاطمیه در بیت آخوند خراسانی در عهد رضا شاه اشاره شده و آمده که طلاب حاضر در مراسم فاطمیه در تاریخ آبان 1307 شمسی نسبت به دعای سخنران برای سلامتی شاه اعتراض کرده اند .(2)

□

ص: 122

1- . سرگذشت زندگانی من ، (خاطرات شیخ ابراهیم زنجانی) ، ص 107 .

2- . چالش ها و تعاملات ایران در نیمه نخست قرن بیستم ، ص 78 .

وقف فاطمی یکی از انواع وقف رایج در کشور ما است که آثار و خیرات آن به برکت حضرت فاطمه زهرا علیهاالسلام برای عزاداری و در حوزه های مختلف جاری و ساری است. نیک اندیشانی با وقف اموال خود به زنده ماندن فرهنگ فاطمی کمک کرده اند که چنین موقوفاتی هر سال در ایام فاطمیه جای جای کشور را به عطر یاس نبوی معطر می کند.

موارد وقفی که ما در اسناد و مدارک پیدا نموده ایم به قرار زیر است:

1. وقف ملک مزروعی توسط حاجی ملاجانی در سال 1209

وقف ملک مزروعی توسط حاجی ملاجانی در سال 1209 جهت روضه خوانی حضرت فاطمه علیهاالسلام.

2. موقوفه حاج میرزا محمدباقرخان عمادالملک در سال 1261 شمسی

واقف آن را سال 1300 هجری قمری در شهرستان طبس وقف کرد.

متولی این موقوفه با اشاره به وجود 62 نوع نیت در وقف نامه حاج میرزا باقرخان به خبرنگار ایرنا گفت: یکی از این نیت تعزیه برای حضرت فاطمه زهرا علیهاالسلام است که هر سال شب شهادت این بانوی بزرگ اسلام در محل حسینیه واقف در شهر طبس برگزار می شود.

موقوفه حاج میرزا محمدباقرخان عمادالملک شامل زمین، آب و اراضی، واحد تجاری و مسکونی است که به صورت وقف عام به ثبت رسیده و بعد از گذشت سال ها هنوز برکات آن موجود است (1).

3. موقوفه توسط صغری خانم دختر حاج سیدعلی فرش فروش کاشانی

در بین وقف نامه های زنان دوره پهلوی، سندی نیز وجود دارد که به عزاداری برای حضرت فاطمه علیهاالسلام اختصاص داشته است. در این سند، «صغری خانم دختر حاج سید

ص: 124

علی فرش فروش کاشانی»، خانه ای را در خیابان آرامنه برای اطعام و افطاری در سه شب احیای رمضان و برای روضه حضرت فاطمه علیها السلام به مدت ده روز در هر سال وقف کرده است. (1)

4. موقوفه عبدالرزاق از طایفه تفنگچی بلده نور در سال 1282 شمسی

یکصد و اندی سال پیش یکی از مالکین معروف، به نام عبدالرزاق از طایفه تفنگچی بلده نور، طی سفری به شهر قم، در یکی از مراسمات سوگواری حضرت فاطمه علیها السلام شرکت نموده و تحت تاثیر این مراسم و نحوه برگزاری آن قرار می گیرد، تصمیم می گیرد این مراسم را در بلده نور برگزار نماید متأسفانه اجل به وی مهلت نداد که این مراسم را خودش برپا نماید اما وصیت نمود مراسم فاطمیه همه ساله در موطنش برگزار گردد.

عبدالرزاق از مالکین خوش نام و مورد اعتماد شیخ فضل الله نوری بود. از آنجایی که شیخ فضل الله، حاکم شرع زمان خویش، از نحوه نگهداری و تولیت موقوفات میرزا یحیی خان خواجه نوری (2) که در دست نوادگان دختریش بود رضایت نداشت، تولیت و نظارت کلیه موقوفات میرزا یحیی خان را طی نامه ای به عبدالرزاق سپرد که بعدها، به نائب الرزاق مشهور گردید.

بنابر روایتی نائب الرزاق، به دلیل اینکه در نگهداری موقوفات محوله، کارنامه خوبی از خود به جا گذاشته بود، حسادت یکی از اقوام میرزا یحیی خان را بر خود برانگیخته و در یکی از سفرها، نائب الرزاق مسموم و کشته می شود و پیکرش در شهر قم مدفون می گردد.

ص: 125

1- . سند شماره 18، سازمان اسناد اوقاف و امور خیریه: شماره پرونده 2232. مجله پژوهش های تاریخی، دوره 9، شماره 3 - شماره پیاپی 35، مهر 1396. /صفحه 257-271.

2- . میرزا یحیی خان خواجه نوری: از واقفین بزرگ، در سطح کشور، که املاک زیادی در شهرهای نور، چمستان حتی کربلا، برای عزاداری حضرت اباعبدالله الحسین علیه السلام وقف نموده است.

میرزا ابوالقاسم، تنها پسر نائب الرزاق، یک سال بعد از فوت پدر، بنا بر وصیتش از سال 1282 شمسی مراسم عزاداری ایام فاطمیه را در بلده نور بر پا نمود و طی وقفنامه ای از املاک با ارزش خود شامل چند باب مغازه، قهوه خانه، کاروانسرا، واقع در محله کوشک سرا(1) و زمین کشاورزی معروف به معین آباد (منیوا) را وقف این مراسم نموده است. که این مراسم هنوز ادامه دارد. (2)

5. موقوفه خانم رقیه خاتون دختر استاد محمد تقی کلیکی، در سال 1292 شمسی

زمین کشاورزی خود معروف به آسیاب کیله را وقف ایام فاطمیه نموده و اختیار آن را به میرزا ابوالقاسم می دهد. اکنون مراسم مربوط به این موقوفه در حسینیه شیخ الاسلام بلده نور، با نظارت آقای محمود رزاقی و فرزندش در فاطمیه اول، به مدت ده روز بعد از ظهرها برگزار می گردد. (3)

6. وقف توسط سید محمد رئیس التجار در سال 1295 شمسی

وقف تمامی کل یک باب تیمچه واقع در تربت حیدریه توسط سید محمد رئیس التجار در سال 1295 بر تعزیه داری حضرت امام حسین علیه السلام و روضه خوانی

حضرت فاطمه علیها السلام. (4) (در ایام وفات حضرت زهرا علیها السلام سه روز نان و آبگوشت بدهند).

7. وقف نامه غلامحسین خان عامری سردار مجلل (1297 شمسی)

وقف نامه غلامحسین خان عامری سردار مجلل است که در سال 1337 قمری (1297 شمسی) نوشته شده و در آن گفته شده که برخی از اموالش اعم از زمین های

ص: 126

1- کوشک به معنی کاخ . محل زندگی سلاطین و حکام . کوشکسرا: مقرر حکومتی خاندان خواجه نوری .

2- .nimabaladeh.blogfa.com . به نقل از عباس عماد .

3- . همان ، به نقل از عباس عماد .

4- . آستان قدس ، شماره سند : 49245.

وسیعی که داشته را وقف عزاداری حضرت زهرا علیهاالسلام کرده است که این وقف نامه ، الآن در مجموعه شخصی خانم بیتا عامری موجود است. (1)

8. موقوفه امین التجار در کاشمر 1308 شمسی

یکی از مهم ترین مجالس سوگواری در کاشمر ، مراسمی است که بر اساس موقوفه معروف امین التجار از سال های دور برپا می شده است به طوری که روضه خوانی ویژه این موقوفه در ایام دهه فاطمیه - از دهه اول شهادت حضرت فاطمه علیهاالسلام تا ولادت این بانو به مدت 40 شب - در تکایای سطح شهر برگزار می شده و در سال های اخیر با احداث سالن انسیه حورا ، این مراسم در این محل برگزار می شود .

این موقوفه دارای 67 رقبه شامل یک صحرا آب و زمین در روستای جردوی است ، اگر چه قنات آن خشک شده اما عشر زمین دریافت می شود و مطابق نیت واقف صرف اطعام در ایام فاطمیه و کاروانسرای معروف امین التجار شهرمان می شود . این کاروانسرا که هم اکنون در ضلع شمال غربی میدان مرکزی شهر قرار دارد توسط سید مهدی امین التجار در مساحتی بالغ بر 5000 متر مربع با سبک بنای خاصی بر اساس باربندها ، اتاق ویژه مسافران و اصطبل در پشت کاروانسرا

سالیان پیش احداث شده و از گذشته تا کنون فعالیت تجاری در آن صورت گرفته است و هم اکنون به عنوان مرکزی تجاری به حساب می آید .

سید محمد رحیمی ورثه مرحوم حاج سید مهدی امین التجار که هم اکنون مسوولیت اداره این کاروانسرا را نیز برعهده دارد می گوید : « مرحوم امین التجار عازم سفر کربلا می شود و طبق وصیت نامه ای که به پسرش مرحوم آقابزرگ توحیدی می سپارد می نویسد که مایل است همان طور که ملک « جردوی » را جهت اطعام در ایام فاطمیه وقف کرده کاروانسرا را - که هم اکنون در بهترین نقطه شهر است -

ص: 127

نیز وقف نماید، اگر اجل مهلتش دهد خود این مهم را به سامان می رساند وگرنه پسرش این کار را انجام دهد.

امین التجار در دوران سفر بیمار می شود اما با توسل به درگاه ائمه علیهم السلام و حضرت ابوالفضل علیه السلام به « ترشیز » برمی گردد اما چند روز پس از بازگشت از کربلا در سال 1348 قمری فوت می کند و پسرش مطابق وصیت نامه، حتی قبل از دفن وی اقدام به وقف کارونسرا می کند.

بنا به گفته تولیت موقوفه امین التجار، در وصیت نامه مرحوم امین التجار که به دست خط وی به پسرش سپرده شده، عنوان گردیده است: « اول بنای کارونسرا ساخته شود، تعمیرات انجام گیرد، دو نفر که قرآن را صحیح قرائت می کنند بر سر قبر امین التجار قرآن بخوانند با دو فرش دست بافت کاشمیری بر سر قبر. هم چنین در قسمت بعدی وقف نامه امین التجار موضوع برپایی روضه خوانی دهه فاطمیه عنوان شده است.

بر اساس وقف نامه همه ساله از دهه اول شهادت حضرت فاطمه علیها السلام تا ولادت این بانو به مدت 20 شب با سه نوع خورشت با بهترین گوشت بدون استخوان و برنج درجه یک کلات نادر و روغن گوسفندی اعلا از 16 هزار مهمان و کسبه شهر که کسب حلال دارند پذیرایی می شود. این تنها مراسمی بوده که در

دوران خفقان رضاشاهی و ممنوعیت عزاداری ها، بی هیچ وقفه ای در راستای انجام نیت واقف عمل و به برپایی مراسم سوگواری در ایام دهه فاطمیه اقدام می شده است. (1)

9. وقف توسط محمد مهدی دماوندی در سال 1316 شمسی

وقف دو دانگ و سه ربع ملک دشتک توسط مرحوم محمد مهدی دماوندی جهت روضه خوانی حضرت فاطمه زهرا علیها السلام در سال 1316 ش.

ص: 128

10 . وقف توسط آقا حاجی ابوالحسن در سال 1332 شمسی

وقف یک باب دکان و انبار واقع در میانگاهی تجریش توسط آقا حاجی ابوالحسن در سال 1332 .

11 . وقف توسط حاج یوسف رنجانی در سال 1335 شمسی

وقف یک باب کاروانسرا و 16 باب دکاکی متصله به آن توسط حاج یوسف رنجانی جهت روضه حضرت زهرا علیهاالسلام در سال 1335 شمسی .

12 . وقف توسط آقای علی اکبر عبدالوهاب

وقف 5 دانگ و نیم از خانه و همچنین 4 دانگ مشاع یک قطعه باغ توسط آقای علی اکبر عبدالوهاب جهت صرف اقامه مجالس روضه خوانی در ایام فاطمیه (1).

13 . وقف توسط خانم خدیجه هاشمی خراشاد ، سال 1340 شمسی

خانم «خدیجه هاشمی خراشاد» نیز تمام یک سهم و نیم از 960 سهم قنات خراشاد را وقف کرده که در ایام وفات حضرت فاطمه علیهاالسلام در روستای

خراشاد به مصرف هزینه تعزیه داران برسد . این موقوفه در 23 اردیبهشت 1340 به امضاء درآمد (2).

14 . وقف توسط آقای رمضان مبرم

آقای « رمضان مبرم »، واقف نیک اندیش در بخش میشخاص از توابع شهرستان ایلام، 90 هزار متر مربع زمین کشاورزی خود را وقف کرد و برای نخستین بار در استان ایلام موقوفه خود را با نیت تبلیغ و ترویج فرهنگ وقف، روضه خوانی حضرت زهرا علیهاالسلام و کمک به ایتم وقف کرد (3).

ص: 129

1- . تصاویر تمامی این وقف نامه ها نزد حقیق موجود است .

2- . خبرگزاری شبستان ، شناسه خبر: 1221488 تاریخ مخابره : 401/7/17 - زنان واقف، جاودانه های تاریخ خراسان جنوبی.

3- . خبرگزاری تسنیم ، 23 دی ماه 1392.

فصل چهارم : عزای فاطمی در قرن سیزدهم و قبل از آن

اشاره

ص: 131

1. ذکر شهادت حضرت زهرا علیها السلام توسط محمد عبدالحسین هندی کرناٹکی

آقای محمد عبدالحسین هندی کرناٹکی در کتابش که از قدیمی ترین سفرنامه های حج است می نویسد: - بفضله- سیزدهم جمادی الاولی روز سه شنبه مردم می آیند ... امروز به روایت ، شهادت حضرت فاطمه الزهرا صلوات الله علیها است. (1)

2. نقش عزاداری و ذکر مصائب حضرت فاطمه زهرا علیها السلام

در یک تحویل بزرگ و حیاتبخش

در منطقه مزار شریف افغانستان

در سایت خبرگزاری تسنیم چنین آمده است: با استناد به کتاب « نکته های ناب » لازم به توضیح است که کتاب مذکور بخش هایی از فرمایشات آیه الله العظمی بهجت قدس سره است که رضا باقی زاده آن را گردآوری کرده و پس از تأیید دفتر معظم له توسط انتشارات کمال اندیشه چاپ و منتشر کرده است .

مرحوم آیه الله العظمی آقای شیخ محمد تقی بهجت قدس سره می فرمودند :

از عجایبی که در ایران از او مطلع شدیم این است که کتابی در خزینة حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام در نجف اشرف به دست آمده که در آن چنین مطلبی بیان شده است : امیری در بلخ ، یکی از ایالات افغانستان ، به زخم غیرقابل علاج مبتلا شد و شبی در خواب حضرت علی علیه السلام را دیدند که حضرت به او فرمودند : علاج این زخم روغن «لا و لا» است . او بیدار شد و به هر کسی که می گفت روغن « لا و لا » چیست ، اظهار بی اطلاعی می کردند . تا اینکه یکی از شیعیان آن سامان (

که ظاهراً از علمای شیعه افغانستان بود) گفت : من می دانم . او را نزد امیر بردند و گفت : منظور حضرت ، روغن زیتون است . (2)

ص: 132

1- . تذکرة الطریق فی مصائب حجاج بیت الله العتیق ، ص 251 .

2- . اشاره به اینکه این مطلب از آیه 35 سوره مبارکه نور اقتباس شده که می فرماید : « سَجَرَهُ مُبَارَكٍ رَیْتُونَةٍ لَا شَرْقِیَّةٍ وَلَا غَرْبِیَّةٍ » .

امیر زخم خود را با روغن زیتون مداوا کرد و خوب شد و آن شخص در اثر این خدمت از مقربان امیر شد. ولی دیگران، از جمله برخی علمای اهل تسنن از او نزد امیر شکایت کردند که او از روافض است و به صحابه از جمله معاویه دشنام می دهد. از این رو امیر مجلسی با حضور علما تشکیل داد و از آن آقا در محضر علما پرسید که آیا شما به معاویه دشنام می دهید؟ او گفت: بله و دشمنان اهل بیت: را نیز سب کرد.

به هر حال بعد از اعتراف او ارتدادش در نزد علما و قاضیان ثابت شد. ولی پیش از صدور حکم قتل او، امیر از آن ها خواست که بگذارید برای ادعای خود بیّنه و دلیل اقامه کند و اگر نتوانست جواب بدهد، آنگاه حکم قتل او را صادر کنید. اطاعت کردند و به او گفتند: اقامه دلیل کن. به چه دلیل آن ها را سب می کنی؟ پاسخ داد: شما می دانید که حاتم طایی یک دختر داشت که بعد از فوت او خدمت پیغمبر اکرم صلی الله علیه و آله آمد و حضرت به احترام پدر کافر او که به جود و احسان معروف بود، یک گله گاو و یک گله گوسفند و شتر به او هدیه داد. (1) ولی همین پیغمبر اکرم صلی الله علیه و آله بعد از رحلت خود در میان امت یک دختر گرامی به نام فاطمه زهرا علیها السلام را به یادگار گذاشت. آیا جا داشت که حق دختر پیغمبر را غصب کنند و فدک را از دست او بگیرند!؟

اهل مجلس منقلب شدند و از جمله امیر و علما به عزا و گریه پرداختند و تا مدتی که آن شیعی در میان آن ها بود، محترم بود و شاید نوشته باشند که آن ها مستبصر هم شدند.

سه سال بعد از این قضیه آن آقا وفات کرد و با تجلیل مفصل، او را تشییع جنازه کرده و با احترام دفن کردند و بر روی قبر او ضریح و گنبد و بارگاهی ساختند و

هم اکنون هم قبرش مورد احترام و زیارتگاه است. از قضا نام او «علی» و نام پدر

ص: 133

1- درباره اکرام رسول اکرم 9 به دختر حاتم طایی، و بررسی جزئیات ماجرا، ر.ک: تاریخ مدینه دمشق، ج 38، ص 137؛ ج 69، ص 204؛ فتح الباری، ج 8، ص 80؛ الطبقات الکبری، ج 1، ص 322.

او « ابوطالب » بود ؛ لذا روی مرقد او نوشته شده : « هذا قبر علی بن ابی طالب » یعنی اینجا قبر و مزار علی بن ابیطالب است. این مکان همان « مزار شریف » معروف است که الآن در افغانستان مورد علاقه و احترام شیعیان است و چه کرامت ها که از قبر او ظاهر شده است (1).

3. علامه سید محمد مهدی بحرالعلوم قدس سره (متوفی 1176 ش)

مرحوم آیه الله العظمی بهجت قدس سره می فرمودند :

بعضی از بیوت مراجع و علمای نجف ، از جمله بیت علامه سید بحرالعلوم قدس سره در ایام فاطمیه مثل دهه محرم عزاداری و روضه خوانی داشتند . (2)

4. مرحوم آسید علی بلور فروش قمی (آقای بازار قم) در سال 1247 شمسی

هر سال ایام فاطمیه اول در منزل خود - همان خانه که بعدها مدت 16 سال خانه آیه الله بروجردی قدس سره بود - ، روضه بسیار مفصلی می گرفت ، و مقید بود که حاج شیخ عباس قمی قدس سره را دعوت کند ، به طوری که محدث قمی را در هر جا بود به قم می آورد . مجلس او از لحاظ جمعیت ، اول مجلس قم بود . طلاب و فضلاء قم انتظار می کشیدند چه وقت ایام فاطمیه فرا می رسد تا از منبر حاج شیخ عباس قمی استفاده نمایند . (3)

5. مسجد فاطمیه قم (ساخت در سال 1268 شمسی)

در دوره معاصر نیز در برخی شهرها مانند قم مسجدی به نام فاطمیه که زمینش متعلق به پسر ناصرالدین شاه به نام اعتضاد الدوله (1268 ش) ساخته شده بود ، محل برگزاری مراسم فاطمیه بود . (4)

ص : 134

1- . در محضر بهجت ، ج 1 ، ص 180 ؛ مردان علم در میدان عمل ، ج 7 ، ص 342 ؛ منتخب التواریخ ، ص 410 ؛ باشگاه خبرنگاران جوان ، <https://www.yjc.ir> و www.bahjat.ir ؛ خبرگزاری تسنیم .

2- . در محضر بهجت ، ج 2 ، ص 321 .

3- . منازل الاخره ، ص 96 .

4- . تاریخ قم ، ص 416 .

این مسجد همان مکانی است که بعدها به مسجد آیه الله بهجت معروف شد .

6. عزای فاطمی در طهران (1285 - 1275 شمسی)

چون وفات حضرت فاطمه زهرا علیها السلام در روزش تردید است ، در سیزدهم و چهاردهم و پانزدهم ماه جمادی الاولی گفته اند ، يك دو سال است که در طهران این سه روز ، واعظین و ذاکرین روز وفات می گیرند و تعزیه داری می نمایند . خصوصاً امسال علما و اغلبی از تجار و واعظین و ذاکرین ، این سه روز را روضه خوانی نمودند و به فقرا اطعام نمودند و اغلبی از دکاکین را بستند و این خود رسمی شایع شد . (1)

7. روضه خوانی آقا سید عبد الله (1285 شمسی) در طهران

اواخر عشر اول جمادی الاولی، آقا سید عبد الله به جهت وفات حضرت فاطمه زهرا علیها السلام يك عشر روضه خوانی می نمایند . (2)

اقامه تعزیه داری حضرت فاطمه زهرا علیها السلام در سال پنجم سلطنت مظفرالدین شاه برقرار بوده است . (3)

8 . رؤیای عجیبه آیه الله آقای شیخ محمدتقی اصفهانی (آقاجفی قدس سره)

ایشان می گویند : در شب نهم محرم الحرام سنه 1282 در کربلای معلی مشرف بودم . نصف شب بعد از تهجد ، چند دقیقه به خواب رفته ، حضرت فاطمه زهرا علیها السلام را

ص: 135

1- . مرآت الوقایع مظفری ، ج 1، ص 519. کتاب مرآت الوقایع مظفری ، نوشته عبدالحسین خان ملک المورخین، تصحیح عبدالحسین نوایی می باشد . این کتاب ، جنگی فارسی از یادداشت ها در باره رویدادهای ایران و مردمان این سرزمین از ذی القعدة 1314 تا 1324 (1285 ش) ؛ یعنی روزگار فرمان روایی مظفرالدین شاه است . نویسنده که مردی اهل قلم و پژوهش بود، بر پایه دیده ها و شنیده هایش رویدادهای آن روزگار را می نوشت و آن اوضاع را برای آیندگان گزارش می کرد و دردهای دلش را خالی می نمود . سایت ویکی فقه ، برگرفته از : نرم افزار تاریخ اسلامی ایران ، مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی .

2- . مرآت الوقایع مظفری، ج 2، ص 976.

3- . همان ، ج 1 ، ص 293 .

در خواب دیدم که آن حضرت و جمع کثیری از شیعیان ایستاده بودند و آن مظلومه ، مصایبی را که بر حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام از سقیفه وارد شده بود بیان می فرمود و مردم گریه می کردند . چون ذکر مصیبت تمام شد ، مردم متفرق شدند .

پس نظر به این که من به واسطه نسبت و سبب محرمیت داشتم ، تقاب از روی خود برداشته و فرمودند :

« این اول مصیبتی است که بر ما اهل بیت علیهم السلام وارد شده است ، شاد مباد چشمی که این مصیبت را بشنود و قلب او محزون و چشم او گریان نشود و آنچه ظلم بر اهل بیت وارد شد ، نتیجه ظلمی بود که به واسطه سقیفه وارد شد و بعد فرمودند : در شادی ما و در حزن ما اندوهناک باشید .»

عرض کردم : چه ثواب است برای کسی که در مصیبت شما گریه کند؟ فرمودند :

« گناهان او آمرزیده می شود و من در روز قیامت او را شفاعت خواهم نمود . به درستی که هرگاه اهل مشرق و مغرب عالم بر محبت اهل بیت علیهم السلام اتفاق می کردند و در مصیبت ایشان محزون بودند ، هر آینه خداوند جهنم را خلق نمی فرمود . به درستی که آتش جهنم بر دوستان اهل بیت علیهم السلام حرام است .» (1)

9. چادر (خیمه) زدن برای عزای فاطمیه

سید محمد تقی هراتی ، نماینده تهران ، جلسه 100 ، مذاکرات مجلس ملی ، دوره 1 ، مورخ 18/3/1286 شمسی / 27/4/1325 قمری می گوید :

امروز صبح به خانه نقیب السادات رفتم دیدم که چون ایام عزاداری حضرت صدیقه طاهره است قصد عزاداری دارند و چادر (خیمه) برای عزای فاطمیه سر پا نموده اند . (2)

ص: 136

1- . در حریم وصال .

2- . روزنامه رسمی ، ص 194 .

10. عزاداری آیه الله میرزا مصطفی آشتیانی

10. عزاداری آیه الله میرزا مصطفی آشتیانی (1) قدس سره (متوفی 1288 ش)

معظم له حسینیه ای به نام امام حسن مجتبی علیه السلام و یک فاطمیه به نام حضرت فاطمه علیها السلام تأسیس فرموده بودند که در ایام شهادت حضرت زهرا و امام حسن مجتبی علیهما السلام در آنها اقامه مجلس روضه خوانی مفصل می نمودند و دسته جات عزانیز در این حسینیه و فاطمیه شرکت می نمودند و به عزاداری و عرض تسلیت می پرداختند و به رؤسای هر یک از دسته جات عزایک عبا هدیه می دادند، این حسینیه و فاطمیه در موقع خیابان کشی خراب و معدوم گردیده است. (2)

11. عزاداری شیخ فضل الله نوری قدس سره (متوفی 1288 شمسی)

شیخ مطابق معمول هر سال در جمادی الاولی به مناسبت ایام فاطمیه (1286 شمسی) مجلس روضه خوانی برپا می کرد. آن سال نیز طبق معمول در مسجد جامع چادری برپا کرد تا مجلس عزای برقرار کند. دشمنان شیخ موقعیت را مغتنم دانسته و عده ای را تحریک کردند تا بساط شیخ را به هم بریزند. (3)

12. عزاداری ملا محمد کاظم خراسانی (آخوند خراسانی قدس سره) (متوفی 1290 شمسی)

آخوند خراسانی در ایام فاطمیه دوم حوزه را درس تعطیل و در منزل شخصی خود اقامه مجلس عزاداری می کردند و خود ایشان مقید بودند در این مجلس بر

خلاف شیوه معمول که در جای خاصی جلوس می کردند دم درب بنشیند. این توسل تاکنون که بیش از 110 سال از برقراری آن می گذرد در بیت مرحوم آخوند برپاست. (4)

ص: 137

1- . میرزا مصطفی آشتیانی ملقب به افتخار العلماء، فرزند دوم آیه الله حاج میرزا محمد حسن آشتیانی از علما معروف و محترم تهران بودند.

2- . عزاداری سنتی شیعیان، ج 2، ص 256.

3- . <https://irdc.ir/> پایگاه مرکز اسناد انقلاب اسلامی / کد خبر: 8256.

4- . زندگینامه آخوند خراسانی، ص 95.

13. عزاداری فاطمیه در مدارس 113 سال قبل (1)

هیچ می دانید حدود نود سال پیش در مدارس ، چگونه به این ایام احترام می گذاشتند؟ روزنامه شکوفه (2)، شماره دهم ، سال دوم که در بیستم جمادی الاولی سال 1332 ق. در تهران منتشر شده ، خبری درباره چنین مراسمی دارد .

سال 1332 قمری می شود حدود سال 1292 شمسی . یعنی 87 سال قبل . آن سال ها انقلاب مشروطه تازه پیروز شده بود و احمدشاه قاجار آخرین پادشاه سلسله قاجار بر ایران حکومت می کرد . در آن سال ها به مرور مدارس جدید تعدادشان زیاد می شد و جای مکتب خانه ها را می گرفت . همان سال ها اولین مدارس دخترانه هم در شهرها ایجاد می شد .

روزنامه « شکوفه » که از آن صحبت می کنیم ، سال 1330 قمری انتشار خود را در تهران آغاز کرد . این روزنامه هشت صفحه داشت و مطالب آن بیشتر درباره زنان و مدارس دخترانه بود . در صفحه اول این روزنامه نوشته شده بود : « روزنامه ای است اخلاقی ، ادبی ، حفظ الصبحه اطفال [سلامتی کودکان] ، خانه داری ، بچه داری ، مسلک مستقیمش تربیت دوشیزگان و تصفیه اخلاق زنان . راجع به مدارس نسوان [دخترانه] مقالاتی که با مسلک جریده موافقت داشته باشد ، پذیرفته می شود » .

در این روزنامه اخبار جالبی راجع به مدارس آن سال ها نوشته شده . همین طور مطالبی راجع به لزوم سوادآموزی دختران مقام زنان در اسلام ، « دختر خوب کدام است ؟ » ، « مدرسه چه نام است و شرایط او کدام است ؟ » ، « شرایط اعضاء روحانی مدارس » ، « فلسفه حجاب » ، « اطمینان در پیروی مذهب است » ، « واعظه ها و

ص: 138

1- البته با گذشت زمان امسال که سال 1445 قمری است می شود 113 سال .

2- شکوفه یکی از قدیمی ترین روزنامه های زنان در تاریخ ایران است . سر دبیر آن خانم مریم عمید سمنانی ملقب به « مزین السلطنه » بود و نخستین شماره آن در 1913 میلادی چاپ شد . شکوفه دومین نشریه ویژه زنان ایران ، پس از نشریه دانش (1290- 1289) به شمار می رود . (ویکی پدیا)

پرستاران اُنائیه [زنها] در لندن»، «یک دختر، یک ملت»، «دختر، غم خور مادر است» و...

با هم گزارش این روزنامه را راجع به مراسم ایام فاطمیه در یکی از مدارس می خوانیم:

«در این چند روزه ایام وفات صدیقه کبری، شفیعه روز جزا، فاطمه زهرا علیهاالسلام، آنچه لازمه تعزیه داری و عزاداری و اظهار عقیدت و اخلاص و ارادت نسبت به آن خاتون دنیا و آخرت بود. از صدق نیت و پاکی طینت و نمایش اسلامیت، هر کسی به قدر قوه و استعداد مجالس روضه و تعزیه و سوگواری تشکیل داده، به مراسم عزاداری قیام و اقدام نمودند. مخصوصاً مدیران مدارس دوشیزگان در مدارس، مجالس باشکوه ترتیب داده، من جمله مدرسه «تربیت نسوان» سرکار علییه عالییه خانم مدیره مدرسه مبارکه «تربیت نسوان» و مدرسه مبارکه «عصمتیه» نوابه [مدیر یا ناظم] علییه عالییه سرکار خانم ها مدیر مدرسه عصمتیه در مدرسه عزاداری شایانی در کمال نظم و ترتیب برپا نمود که شایسته خیلی تمجید و تحسین بود. (1)

از این گزارش معلوم می شود که عزای فاطمی عموماً جلسه می گرفتند.

14. جلسه ای جهت برگزاری ایام وفات حضرت فاطمه علیهاالسلام

سید محمد کمره ای (متوفی 1321 شمسی) در کتابش در فصل خاطرات ماه ربیع الثانی، 1338 قمری، دی ماه 1298 شمسی می نویسد:

صبح بلند شده برحسب وعده به خانه آقا ضیاء رفته، آقا سید جلیل و آقای فرخی هم رفته بودند، چایی و شیر خورده، صحبت منتهی شد که دستگاه روضه در دو سه جا برای ایام وفات حضرت فاطمه علیهاالسلام تهیه شود، من جمله در مسجد خود آقا ضیا. (2)

ص: 139

1- کتاب شکوفه به انضمام دانش، کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران، 1377؛ مجله موعود جوان مرداد و شهریور 1379، شماره

11، تحفه کهنه، نویسنده: سید علی کاشفی خوانساری.

2- روزنامه خاطرات سید محمد کمره ای، ج 2، ص 1291.

فصل پنجم : تعطیلی ایام فاطمیه در دوره قبل از انقلاب

اشاره

ص: 141

گزارش روزنامه ایران نو

به تاریخ 12 جمادی الاول 1329 قمری (20 اردیبهشت 1290 شمسی) است که آن روزنامه گفته است که روز شنبه به مناسبت یوم وفات و تعزیه داری حضرت صدیقه طاهره علیها التحیه و الثناء روزنامه ما تعطیل خواهد نمود.

گزارش روزنامه رعد

سال هفتم، شماره 136، جمعه 12 جمادی الاولی 1334 قمری، 1294 شمسی، در صفحه اول آن آمده است:

اخطار اداری

نظر به آنکه روز شنبه مصادف با وفات حضرت صدیقه طاهره صلوات الله علیها می باشد و اجزاء مطبوعه تعطیل می نمایند روزنامه ما روز یک شنبه اشاعت نخواهد یافت.

سال دهم، شماره 243، تاریخ 13 جمادی الاول 1338 (13 بهمن 1298 شمسی) است گفته شده «به مناسبت تصادف با رحلت حضرت صدیقه کبری علیها السلام امروز تمام وزارت خانه ها (خانه ها) و دوایر دولتی تعطیل و اغلب از دکاکین و بازارها بسته است».

گزارش روزنامه اقدام

شماره 115، صفحه سوم نوشته است:

به مناسبت ایام فاطمیه و عزاداری وفات حضرت صدیقه طاهره علیها السلام کلیه دوائر دولتی روز شنبه تعطیل خواهد بود.

سال ششم، شماره 390، صفحه اول، 15 آبان 1306 شمسی / 12 جمادی الاولی 1346 قمری و 7 نوامبر 1927 میلادی نوشته است:

تعطیل

به مناسبت وفات حضرت زهرا علیها السلام روزنامه اقدام منتشر نمی شود.

ص: 142

سال چهارم ، شماره 610 ، 4شنبه 12 جمادی 1338 قمری ، 14 بهمن 1298 شمسی ، صفحه اول چنین آمده :

اخطار از طرف اداره

پس از تسلیت و تعزیت به عموم همکیشان ، بقارئین محترم ایران اخطار می شود که به مناسبت وفات حضرت صدیقه کبری علیهاالسلام و تعطیل عمومی امروز روزنامه ما فردا 5 شنبه انتشار نخواهد یافت و خوانندگان منتظر روز جمعه باشند .

سال هشتم ، شماره 1509 ، جمعه 12 جمادی الاولی 1342 قمری ، 29 قوس 1302 شمسی ، صفحه اول روزنامه چنین آمده است :

اخطار از طرف اداره

نظر به آنکه روز شنبه فردا سیزدهم شهر جمادی الاولی است مصادف با یوم وفات حضرت صدیقه کبری ، فاطمه زهرا علیهاالسلام است و به احترام این روز عموم دکاکین و مطابع و ادارات و دوائر ملی و دولتی تعطیل و اهالی مشغول عزاداری هستند روزنامه ایران روز یک شنبه منتشر نخواهد شد . دفتر روزنامه ایران

سال نهم ، شماره 1729 ، سال 1303 شمسی ، صفحه اول نوشته است :

اخطار

نظر به تصادف امروز با وفات حضرت صدیقه طاهره علیهاالسلام و تعطیل ادارات و دوائر دولتی و ملی روزنامه ما فردا منتشر نخواهد شد .

سال دهم ، شماره 2256 ، 13 جمادی الاولی 1345 قمری ، 27 آبانماه 1305 شمسی ، در صفحه اول نوشته است :

روز یک شنبه به مناسبت وفات حضرت صدیقه طاهره علیهاالسلام و تعطیل ادارات دولتی روزنامه ایران منتشر نخواهد گردید . و همچنین در همان صفحه آمده است :

ص: 143

روزنامه قانون به مناسبت مصادف روز شنبه با وفات حضرت صدیقه طاهره علیهاالسلام و تعطیل مطابع یک شنبه منتشر نمی شود .

سال سیزدهم ، شماره 3071 ، 13 جمادی الاولی 1348 قمری ، 25 مهرماه 1308 شمسی ، صفحه اول آمده :

تعطیل فردا

به مناسبت وفات وفات حضرت صدیقه طاهره علیهاالسلام و تعطیل عمومی روزنامه ما فردا منتشر نمی شود .

گزارش روزنامه شفق سرخ

سال چهارم ، شماره 408 ، 12 جمادی الاولی 1344 قمری ، 8 آذر 1304 شمسی در صفحه اول آمده است :

تعطیل

روز دو شنبه به مناسبت تصادف با ایام وفات حضرت صدیقه کبری علیهاالسلام و تعطیلی تمام دوائر و مطابع روزنامه ما هم تعطیل و سه شنبه هم منتشر نخواهد شد .

گزارش روزنامه طوفان

سال ششم ، شماره 1345، 44 قمری ، 1305 شمسی ، در صفحه دوم روزنامه چنین آمده است :

تعطیلی دوائر دولتی

به مناسبت ایام فاطمیه و عزاداری وفات حضرت صدیقه طاهره علیهاالسلام کلیه دوائر ولتی روز شنبه تعطیل خواهد بود .

سال هفتم ، شماره 56 ، سه شنبه 13 جمادی الاول 1346 قمری ، 16 آبان ماه 1306 شمسی ، در صفحه اول روزنامه چنین آمده است :

تعطیلی وزارتخانه ها

به مناسبت رحلت حضرت صدیقه کبری علیهاالسلام امروز تمام وزارتخانه ها تعطیل می باشد .

ص: 144

گزارش روزنامه عدل

سال اول ، شماره 218 ، 13 جمادی الاولی 1348 قمری ، 25 مهرماه 1308 شمسی ، در صفحه اول آمده است :

تعطیل

چون امروز بر طبق تاریخ هجری مطابق است با روز وفات حضرت صدیقه کبری علیهاالسلام مطابق معمول کلیه ادار ه جات دولتی و مؤسسات تعطیل می باشد .

چون اداره ما هم امروز تعطیل است ؛ لذا فردا روزنامه منتشر نخواهد شد .

گزارش روزنامه عصر جدید

سال سوم ، شماره 72 ، سه شنبه 12 جمادی الاولی 1335 قمری ، 15 اسفند 1295 شمسی ، در صفحه اول آمده است :

اطلاع

به مناسبت تصادف روز چهارشنبه با یوم وفات حضرت صدیقه کبری علیهاالسلام و تعطیلی مطبوعه از انتشار نمره پنج شنبه معذوریم .

گزارش روزنامه قانون

سال چهارم ، شماره 12 ، چهارشنبه 13 جمادی الاولی 1343 قمری ، 18 قوس 1303 شمسی ، در صفحه اول آمده است :

اشتغال به سوگواری

عدم انتشار

به مناسبت تصادف با ایام فاطمیه علیهاالسلام و اشتغال به تعزیه داری روزنامه ما روز جمعه منتشر نخواهد شد .

سال چهارم ، شماره 12 ، چهارشنبه 13 جمادی الاولی 1343 قمری ، 18 قوس 1303 شمسی ، در صفحه چهارم آمده است :

ص: 145

امروز به مناسبت تصادف با وفات حضرت صدیقه طاهره علیهاالسلام کلیه وزارتخانه ها و دوایر دولتی تعطیل است .

گزارش روزنامه کوشی

شماره 108 ، چهارشنبه 12 جمادی الاولی 1342 قمری ، 1302 شمسی ، در صفحه دوم آمده است :

ابلاغ تعطیل

به مناسبت تصادف با وفات حضرت صدیقه طاهره علیهاالسلام با صدور ابلاغ از طرف اولیای دولت دربار و وزارتخانه ها و ادارات دولتی برای رعایت احترام عموماً تعطیل خواهد بود .

شماره 213 ، دوشنبه 13 جمادی الاولی 1343 قمری ، 14 مهر ماه 1303 شمسی ، در صفحه اول آمده است :

تعطیل امروز

به مناسبت تصادف با وفات حضرت صدیقه کبری علیهاالسلام امروز کلیه دوایر دولتی و ملی تعطیل و به این مناسبت فردا روزنامه منتشر نمی شود .

سال ششم ، شماره 115 ، 13 جمادی الاولی 1343 قمری ، 6 آبان ماه 1303 شمسی ، در صفحه دوم آمده است :

اخطار

چون چهارشنبه آینده مصادف با روز وفات حضرت صدیقه علیهاالسلام و مطبوعه تعطیل است فکر آزاد روز پنج شنبه منتشر 14 نمی شود .
دفتر فکر آزاد

سال پنجم ، شماره 113 ، 12 جمادی الاولی 1346 قمری ، 15 آبان ماه 1306 شمسی ، در صفحه اول آمده است :

اخطار

ص: 146

نظر به تصادف روز سه شنبه (فردا) با وفات حضرت صدیقه کبری علیهاالسلام و تعطیل عمومی روز چهارشنبه روزنامه ما اشاعه نخواهد شد .

سال ششم ، شماره 213 ، یک شنبه 13 جمادی الاولی 1347 قمری ، 6 آبان ماه 1307 شمسی ، در صفحه اول آمده است :

اطلاع

نظر به تصادف یک شنبه 6 آبان (امروز) با وفات حضرت صدیقه کبری علیهاالسلام و تعطیل رسمی روزنامه ما فردا انتشار نخواهد یافت .

سال هفتم ، شماره 215 ، یک شنبه 13 جمادی الاولی 1348 قمری ، 25 مهرماه 1308 شمسی ، در صفحه اول آمده است :

تعطیل

به مناسبت تصادف امروز با وفات صدیقه طاهره علیهاالسلام و تعطیل عمومی فردا روزنامه منتشر نخواهد شد .

گزارش روزنامه اطلاعات

سال اول ، شماره 81 ، پنج شنبه ، 12 جمادی الاولی 1345 قمری ، 26 آبان ماه 1305 شمسی ، در صفحه اول آمده است :

اطلاع

روز شنبه به مناسبت تصادف با وفات حضرت صدیقه طاهره علیهاالسلام و تعطیلی عمومی روزنامه ما منتشر نخواهد شد .

سال دوم ، شماره 351 ، دوشنبه ، 12 جمادی الاولی 1346 قمری ، 15 آبان ماه 1306 شمسی ، در صفحه اول آمده است :

تعطیل فردا

فردا به مناسبت تصادف با وفات حضرت فاطمه زهرا علیهاالسلام و تعطیل عمومی روزنامه اطلاعات انتشار نخواهد یافت .

ص: 147

سال سوم، شماره 616، شنبه، 12 جمادی الاولی 1347 قمری، 5 آبان ماه 1307 شمسی، در صفحه اول آمده است:

تعطیل

فردا به واسطه تصادف با وفات حضرت فاطمه علیهاالسلام روزنامه ما منتشر نخواهد شد.

سال چهارم، شماره 887، چهارشنبه، 12 جمادی الاولی 1348 قمری، 24 مهر ماه 1308 شمسی، در صفحه اول آمده است:

تعطیل

به مناسبت تصادف فردا با وفات حضرت صدیقۀ کبری علیهاالسلام و تعطیل عمومی روزنامه اطلاعات انتشار نخواهد یافت.

سال چهارم، شماره 1153، 12 جمادی الاولی 1349 قمری، 13 مهر ماه 1309 شمسی، در صفحه اول آمده است:

تعطیل

به مناسبت تصادف فردا با وفات حضرت فاطمه زهرا علیهاالسلام و تعطیل و مطابع روزنامه اطلاعات انتشار نخواهد یافت.

تعطیلی دوایر دولتی در سال 1304 شمسی

امروز به مناسبت ولادت حضرت فاطمه علیهاالسلام مؤسسات و دوایر دولتی تعطیل بود. (1)

تعطیلی شهر قم در سال 1305 شمسی

آقای حسن فراهانی در کتابش می نویسد:

امروز به مناسبت «وفات حضرت فاطمه علیهاالسلام تمام کسبه [قم] تعطیل نموده و بازارها بسته بود.» (2)

ص: 148

1- روز شمار تاریخ معاصر ایران؛ ج 5، ص 521؛ روزنامه ایران، سال دهم، شماره 1998، ص 1.

2- روزشمار تاریخ معاصر ایران، ج 2، ص 630؛ روزنامه ایران، شماره 1305، ص 2.

در این تقویم در سال های 1305 (9 آبان) و 1306 (16 آبان) و 1307 شمسی (6 آبان) روز وفات حضرت زهرا علیهاالسلام را تعطیل رسمی نوشته است .

تعطیلی برنامه های موسیقی و نمایشی به احترام ایام فاطمیه در سال 1385 قمری (1344 شمسی)

دستور رئیس آموزش و پرورش قم مبنی بر احترام به ایام فاطمیه و تعطیلی برنامه های موسیقی و نمایشی در آن زمان به احترام فاطمیه .(1)

گزارش شهربانی اردبیل از تعطیلی بازار در سال 1386 قمری

گزارش شهربانی اردبیل از تعطیلی بازار و برگزاری مراسم سوگواری در مساجد به مناسبت سالروز وفات حضرت فاطمه زهرا علیهاالسلام) در سال 1386 قمری .(2)

تقارن با شهادت حضرت و حذف مراسم جشن و چراغانی در سال 1387 قمری

تقارن 29 مرداد با رحلت حضرت فاطمه علیهاالسلام و حذف مراسم جشن و چراغانی . سال 1387 قمری .(3)

تعطیلی در ایام فاطمیه در سال 1339 شمسی

بخشنامه هایی مبنی بر تعطیلی ها و ساعات کار در مناسبت های ملی و مذهبی (فاطمیه) 1339 شمسی ، (عزاداری در دارالضیافه حضرت در ایام وفات حضرت چندین روز .(4)

لغو چراغانی و آتش بازی در اصطهبانات به احترام ایام فاطمیه

لغو چراغانی و آتش بازی و موزیک سالانه 28 مرداد به خاطر تصادف با ایام فاطمیه در اصطهبانات در سال 1346 شمسی .(5)

ص: 149

-
- 1- . گنجینه اسناد آموزش و پرورش قم ، 30/5/1385 قمری، شماره سند: 14080 .
 - 2- . اسناد ملی ایران ، شماره سند: 5496675 .
 - 3- . اسناد ملی ایران ، شماره سند: 3174954 .
 - 4- . آستان قدس، شماره سند : 27098 .
 - 5- . اسناد ملی ایران ، 9/5/1387 قمری ، شماره سند: 1807977 ..

لغو مراسم آتش بازی و چراغانی در اصفهان به احترام ایام فاطمیه

تقارن شب 28 مرداد 46 با ایام فاطمیه و لغو مراسم آتش بازی و چراغانی در اصفهان. (1)

تعطیلی جلسه رسمی مجلس شورای ملی به مناسبت وفات حضرت زهرا علیهاالسلام

در این قسمت به مواردی از تعطیلی های مجلس در روز شهادت حضرت فاطمه زهرا علیهاالسلام می پردازیم:

الف: حسن پیرنیا رئیس مجلس، جلسه 56، تهران، دوره 4، مورخ 19/10/1300 شمسی، 11/5/1340 قمری می گوید:

جلسه آتیه روز شنبه دو ساعت به غروب دستور بقیه مذاکرات در راپورت کمیسیون بودجه است. (جمعی اظهار نمودند جلسه پنجشنبه خواهد بود یا شنبه)

رئیس: گمان می کردم آقایان می دانستند پس فردا روز وفات حضرت صدیقه طاهره علیهاالسلام است جلسه روز شنبه خواهد بود. (2)

ب: آقای حسین دادگر به عنوان رئیس، شهر بابل، دوره 7، جلسه 71، مورخ 21/7/1308 شمسی، 9/5/1348 قمری می گوید:

رئیس: پنجشنبه مصادف است با وفات حضرت صدیقه طاهره علیهاالسلام اگر موافقت میفرمائید جلسه آتیه یکشنبه 27 مهر ماه دستور انتخاب کمیسیون ها (نمایندگان صحیح است). (3)

ج: آقای حسین دادگر به عنوان رئیس، شهر بابل، دوره 7، جلسه 154 - مورخ 13/7/1309 شمسی / 12/5/1349 قمری می گوید:

قاعدتاً می بایستی ما روز دوشنبه فردا را که چهاردهم مهر است برای تجدید انتخاب هیئت رئیسه جلسه داشته باشیم ولی مصادف است با وفات حضرت فاطمه علیهاالسلام

ص: 150

1- اسناد ملی ایران، 13/5/1387 قمری، شماره سند: 3145492.

2- روزنامه رسمی کشور شاهنشاهی / دوره چهارم / ص 369.

3- مذاکرات مجلس، ص 1080، دوره هفتم تقنینیه.

بنابراین جلسه روز سه شنبه است سه ساعت قبل از ظهر دستور هم انتخاب هیئت رئیسه (1).

د: نایب رئیس مجلس امان الله خان اردلان، سنندج، دوره 19، جلسه 42 - مورخ: 22/9/1335 شمسی - 10/5/1376 قمری می گوید:

جلسه را ختم می کنیم جلسه آینده روز سه شنبه 27 خواهد بود چون روز يك شنبه مصادف با وفات حضرت صدیقه طاهره علیهاالسلام می باشد و تعطیل است. (2)

ه-: نایب رئیس مجلس عماد الدین تربتی از تربت حیدریه، دوره 19، جلسه 138، مورخ: 12/9/1336 شمسی - 10/5/1377 قمری می گوید:

قاعده بایستی پنج شنبه جلسه باشد، ولی چون پنج شنبه مصادف با وفات حضرت صدیقه کبری علیهاالسلام است؛ لذا جلسه آینده روز یکشنبه 17 آذرماه ساعت 9 صبح خواهد بود دستور لایحه استخدام 5 نفر کارشناس برای وزارت راه و سایر لوایح جاری است.

صرفنظر نماینده مجلس از حق قانونی خود، به خاطر حضرت زهرا علیهاالسلام

هنگامی که نایب رئیس مجلس به نماینده مجلس نورالدین امامی خویی، (فرزند حاج یحیی امام جمعه خوی و دارای اجازه اجتهاد از مرحوم عبدالکریم حائری یزدی و نماینده مجلس در دوره 15 و 16 و 18 و 19 و دارای سمت های سیاسی دیگر، نماینده خوی و ماکو و سلماس، دوره 19، جلسه 240 - مورخ: 4/9/1337 شمسی - 13/5/1378 قمری می گوید که نطق قبل از دستورشان را بگویند ایشان می گویند:

چون امروز مصادف بارحلت حضرت زهرا علیهاالسلام است و معمولاً از 50 سال قبل مجلس تعطیل می کند بنده از حق خودم صرف نظر کردم. (3)

ص: 151

- 1- . مذاکرات مجلس، ص 2629، دوره هفتم تقنینیه .
- 2- . مذاکرات مجلس شورای ملی، جلسه 42، ص 9.
- 3- . روزنامه رسمی کشور شاهنشاهی ایران.

خانم دکتر پریوش سرخوش: نماینده مجلس تهران، دوره 23، جلسه 227، مورخ: 4/3/1354 شمسی - 13/5/1395 قمری می گوید:

امروز و به روایتی فردا مصادف با 14 جمادی الاول رحلت حضرت فاطمه زهرا علیهاالسلام دختر گرامی و بزرگوار پیامبر بزرگ اسلام و همسر حضرت علی بن ابیطالب امیرالمؤمنین می باشد (احسنت). حضرت فاطمه زهرا یگانه فرزند حضرت رسول اکرم بودند و برای پیامبر اسلام ارجی بسیار داشتند (صحیح است). این ارج و منزلت تنها از این نظر نبود که بانوی بزرگ اسلام یگانه فرزند رسول اکرم

بودند، بلکه علت بزرگ احترام به این بانوی معتقد قناعت طبع، سادگی، خدمتگذاری و پاکدامنی و عفت ایشان بود. حضرت فاطمه علیهاالسلام برای همسر ارجمندشان بانوئی وفادار و فداکار و برای فرزندانسان مادری شایسته و معتقد و مؤمن بودند و برای زنان جهان اسلام سرمشقی ارزنده و احترام آمیز می باشند (صحیح است).

... بررسی شرح حال و نحوه زندگی و طرز تفکر این بانوی بزرگ اسلام نفوذ معنوی زنان را در روانشناسی خانواده و در نتیجه جامعه آشکار می سازد. این عزای بزرگ جهان اسلام را به عموم مسلمانان تسلیت گفته و در اندوه شیعیان هموطن خود شریک و سهیم می باشم (احسنت احسنت). (1)

اعتراض

اتحادیه جوانان یزد در خصوص هتک حرمت وفات حضرت زهرا علیهاالسلام

بیانیه شماره سه اتحادیه جوانان یزد در خصوص هتک حرمت روز وفات حضرت فاطمه علیهاالسلام توسط گروه های تبلیغات انتخاباتی (2).

ص: 152

1- مذاکرات مجلس شورای ملی، جلسه 227، ص 3.

2- آستان قدس، شماره سند: 147276.

دعوت مجمع اسلامی مسجد امیر چقماق برای مراسم فاطمیه

دعوت مجمع اسلامی متصدی تعمیر مسجد امیر چقماق از اهالی یزد جهت شرکت در مراسم سوگواری حضرت فاطمه علیها السلام. (1)

سندی موجود در کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران به شماره ثبت 8255

در صفحه اول آن سند، نامه ای به امضای ناصرالدین شاه مربوط به سال 1265 قمری (1228 شمسی) وجود دارد که دستور داده است هر سال، یک گوسفند به نصرالله خان زنبورکچی باشی (معروف به نصر الملک . پسر میرزا نبی قزوینی و برادر میرزا حسین سپهسالار) داده شود تا در ایام فاطمیه برای مراسم حضرت زهرا علیها السلام قربانی شود.

جلوگیری از برگزاری جشن های اول ژانویه به دلیل همزمانی با ایام فاطمیه در سال 1301 شمسی

جلوگیری از برگزاری جشن های اول ژانویه (جشن آغاز سال نو میلادی) در بندرعباس به دلیل تصادف با ایام فاطمیه سال 1301 شمسی (12 جمادی الثانی، 1341 قمری). (2)

اعتراض به دایر بودن مراسم ساز و آواز در کافه شهرداری

اعتراض به دایر بودن ساز و آواز در کافه شهرداری در روز وفات حضرت زهرا علیها السلام، 1328 شمسی، 13/5/1369 قمری. (3)

برگزاری عزای حضرت زهرا علیها السلام توسط بنیاد مهاجران خوزستان

برگزاری مراسم شهادت حضرت زهرا علیها السلام در شهر آبادان توسط بنیاد مهاجران خوزستان. (4)

ص: 153

1- . آستان قدس، شماره سند : 147288 .

2- . اسناد ملی ایران، شماره سند : 1387606.

3- . اسناد ملی ایران، شماره سند : 290003775 .

4- . اسناد ملی ایران، 10/5/1410 قمری. (1368 شمسی)، شماره سند : 2072426 .

برگزاری مراسم شهادت حضرت زهرا علیها السلام در شهر ایوانکی

برگزاری مراسم شهادت حضرت زهرا علیها السلام در شهر ایوانکی. (1)

مجلس عزاداری فاطمیه در منزل وثوق الدوله

دعوت به مجلس در منزل وثوق الدوله در ایام فاطمیه به نقل از رسول جعفریان

تصدقت شوم ان شاء الله تعالی حالات مبارکه حضرت علیه عالیه دامت شوکتها در کمال صحت و سلامت است. ضمناً جسارت می شود چون در عوض روضه ماه

محرم از روز یازدهم شهر جمادی الاولی تا ده روز در خانه جناب مستطاب اجل آقای وثوق الدوله ایده الله از چهار ساعت به غروب مانده مجلس روضه حضرت سید الشهداء علیه السلام برپا می شود، و مجلس تعلق به نواب علیه عالیه دارد، استدعا می کند مرحمت فرموده در این مجلس شریف استماع روضه و صرف قهوه فرمایند که کمال افتخار و امتنان به هم رسانند. زیاده عرضی ندارد.

اعتراض

دبیران و فارغ التحصیلان به برگزاری شادی در روز وفات حضرت فاطمه علیها السلام

اعتراض جمعی از دبیران و فارغ التحصیلان نسبت به اقدامات علی شایگان وزیر فرهنگ نسبت به برپایی جشن و شادی در مدارس پایتخت در روز وفات حضرت فاطمه علیها السلام. (2)

دعوت از سخنران به مناسبت شهادت حضرت فاطمه زهرا علیها السلام

نامه سید علی محمد وزیری (3) به آقا میرزا سید حسین فخرالدینی جهت اقامه نماز جماعت و سخنرانی به مناسبت شهادت حضرت فاطمه علیها السلام در روستای بنادک سادات. (4) و (5)

ص: 154

1- اسناد ملی ایران، 3/6/1412 قمری، (1370 شمسی)، شماره سند: 2089301.

2- اسناد ملی ایران، شماره سند: 310/41368.

3- آقای سید علی محمد وزیری از عالمان یزد و بنیان گذار کتابخانه با عظمت و بزرگ وزیری از شخصیت های ممتاز و مشهور تبلیغی و از روحانیون با فضیلت و آگاه دوران معاصر است. سایت بلاغ.

4- روستای بنادک سادات از توابع شهرستان مهریز یزد و مرکز دهستان میانکوه می باشد.

5- آستان قدس، شماره سند: 505761.

دعوت سید عباس علاقه بند از سید علی محمد وزیری جهت شرکت در مجلس عزاداری حضرت زهرا علیها السلام در سال 1385 قمری ،
1344 شمسی .(1)

تعطیلی رسمی

تعطیلی رسمی تا سال 1309 شمسی برقرار بوده ، ولی در این سال توسط رضاخان ، تعطیل رسمی این عزاداری برداشته می شود و تا سال 1378 که این اتفاق تعطیل رسمی می شود ، دیگر این مناسبت تعطیل رسمی ندارد و در سال 78 نیز فاطمیه دوم تعطیل رسمی می شود .
در تابستان 1378 با پیشنهاد هیأت وزیران و تصویب مجلس ، روز سوم جمادی الثانی به عنوان « شهادت حضرت فاطمه علیها السلام » تعطیل رسمی (عمومی) اعلام شد .(2)

محمدعلی ابطحی که در آن زمان، رییس دفتر رییس جمهور وقت بود در سایت خود درباره دلیل طرح و تصویب این لایحه نوشته است :
« وقتی آقای خاتمی به سفر قم رفته بود ، آیه الله العظمی آقای وحید خراسانی که از مراجع بزرگ فعلی است آقای خاتمی را گرفت و به اندرون برد . بعد از مدتی با چشم های پر اشک ، هر دو بیرون آمدند . آیه الله وحید خراسانی از آقای خاتمی خواسته بود که روز شهادت آن حضرت را تعطیل اعلام کنند و این کار از طریق قانونی صورت گرفت ، آیه الله وحید که از بزرگ ترین مراجع فعلی شیعه است ... معتقد است این کار را از ابتدای انقلاب از همه درخواست کرده و تنها آقای خاتمی به این خواسته پاسخ داده است .(3)

ص : 155

-
- 1- . آستان قدس ، شماره سند : 505613 .
 - 2- . سایت مرکز پژوهش های مجلس شورای اسلامی ، قانون اصلاح لایحه قانونی تعیین تعطیلات رسمی کشور ، مصوب 25 مرداد 1378 .
 - 3- . فاطمه زهرا علیها السلام و داستان تعطیلی روز شهادت آن حضرت ، سایت محمدعلی ابطحی ، 17 خرداد 1387 ، کد مطلب : 2146309479 .

اسناد تاریخی مکتوب موجود در مرکز اسناد آستان قدس رضوی چگونگی برگزاری مراسم عزاداری حضرت فاطمه علیهاالسلام در حرم امام رضا علیه السلام را در دوران قاجار روایت می کند .

سنت سوگواری ایام فاطمیه در تاریخ ایران ریشه ای طولانی دارد و تا پیش از دوره قاجار، شیعیان به اقامه عزای فاطمی می پرداختند .

اما آنچه از اقامه عزای بانوی دو عالم در بارگاه منور رضوی به صورت مستند در آرشیو مرکز اسناد سازمان کتابخانه ها ، موزه ها و مرکز اسناد آستان قدس رضوی موجود است ، اهتمام به برگزاری این آیین را در دوره قاجار عنوان می کند .

در حال حاضر نزدیک به 100 سند مکتوب مربوط به عزاداری حضرت زهرا علیهاالسلام از دوره ناصری به بعد در مرکز اسناد آستان قدس رضوی نگهداری می شود . این اسناد با خط سیاق و با دستور متولی باشی وقت آستان مقدس رضوی به صاحب منصبان و دست اندرکاران مختلف مانند تحویلدار کل رئیس کشیک خانه ، کشیک نویس و ... به موضوع پذیرایی از سوگواران حضرت صدیقه طاهره علیهاالسلام در حرم مطهر به بهترین وجه و در نهایت تکریم اشاره دارد.

زهرا فاطمی مقدم ، مسئول امور ارزشیابی اسناد مرکز اسناد سازمان آستان قدس رضوی ، با اشاره به استناد اسناد تاریخی مکتوب به جای مانده از دوره قاجار عنوان کرد : این مراسم با تأمین هزینه آن توسط آستان قدس رضوی ، عمدتاً در ایوان طلای صحن عتیق (صحن انقلاب) ، مقر کشیک خانه خدام و یا در رواق دارالضیافه با حضور زوار و مجاوران برگزار می شده است .

وی قدیمی ترین سند مربوط به عزاداری ایام فاطمیه را متعلق به سال 1309 هجری قمری عنوان کرد و گفت : در این سند به ذکر مراسم روضه خوانی و ذکرگویی مصیبت حضرت صدیقه کبری علیهاالسلام در آن اشاره شده است .

بر اساس گزارش روابط عمومی آستان قدس رضوی، فاطمی مقدم ادامه داد: تعطیلی مکتب خانه حرم و سایر فعالیت های جاری و عادی در روز شهادت، تدارک پذیرایی از سوگواران و پرداخت انعام به روضه خوان ها از دیگر برنامه های آستان قدس رضوی در این مجالس بوده که در اسناد متعدد به آن اشاره شده است. (1)

در این قسمت به تعدادی از این اسناد اشاره می نمایم:

1. هزینه های آستان قدس رضوی برای فاطمیه

هزینه های آستان قدس از بابت: روشنایی حرم مطهر و مزارها، برپایی مراسم روضه خوانی به مناسبت سالگرد شهادت حضرت فاطمه علیها السلام 1317 قمری. (2)

2. مجالس وفات حضرت صدیقه طاهره فاطمه زهرا علیها السلام

مجلس وفات حضرت صدیقه طاهره فاطمه زهرا علیها السلام. (3)

مجلس وفات حضرت فاطمه در زمان قاجاریه. (4)

مجلس فاطمه زهرا علیها السلام و غصب فدک در زمان قاجاریه. (5)

3. تعطیل نمودن روز شهادت حضرت زهرا علیها السلام

مکاتبه ریاست محکمه استیناف با امجدالسلطان معاون وزیر عدلیه در خصوص درخواست اجازه از وزیر جهت تعطیل نمودن روز 13 جمادی الثانی که بنا به قولی وفات حضرت زهرا علیها السلام می باشد. (6)

ص: 157

1- . خبرگزاری دانشجویان ایران « ایسنا»، کد خبر: 1401100402164، مورخ 4/10/1401.

2- . آستان قدس، شماره سند: 5/16899 / 6/16899.

3- . آستان قدس، شماره سند: 124569 .

4- . آستان قدس، شماره سند: 124590 .

5- . آستان قدس، شماره سند: 124615 .

6- . آستان قدس، شماره سند: 59651، مورخ 12 جمادی الاولی 1327 سال قمری .

اسناد مربوط به برگزاری مجالس عزای فاطمی علیها السلام در حرم حضرت معصومه علیها السلام

1: [سند] اسناد هزینه روضه فاطمیه، حضرت صادق علیه السلام در مسجد بالاسر مورخ 6/6/1369. (1)

2: [سند] هزینه روضه حضرت فاطمه علیها السلام در مسجد بالاسر مورخ 15/5/1370 قمری. (2)

اسناد هزینه مجلس روضه حضرت فاطمه زهرا علیها السلام در مسجد بالاسر در اسفند 1329 و صورت حساب هزینه اطعام اعیاد و روضه خوانی در سال 1329.

3: [سند] هزینه روضه خوانی ایام فاطمیه. (3)

هزینه برگزاری مجلس روضه خوانی شهادت حضرت زهرا علیها السلام.

4: هزینه روضه خوانی ایام فاطمیه. (4)

5: دستور پرداخت حق الزحمه و عاظم در ایام سوگواری حضرت فاطمه علیها السلام در سال 1370. (5)

دستور تولیت به اداره حسابداری آستانه مبنی بر پرداخت حق الزحمه و عاظم به مناسبت ایام سوگواری شهادت صدیقه کبری حضرت فاطمه زهرا علیها السلام.

اسامی هیئت در روز شهادت حضرت 1413 قمری (1371 شمسی)

اسامی هیئت های روز شهادت حضرت فاطمه علیها السلام. (6)

ص: 158

1- . حرم حضرت معصومه 3، شماره سند: 11/17907.

2- . حرم حضرت معصومه 3، شماره سند: 11/17864.

3- . حرم حضرت معصومه 3، مورخ 18/5/1337. شماره سند: 11/18763.

4- . حرم حضرت معصومه 3، مورخ 22/5/1385 قمری، شماره سند: 11/21151.

5- . حرم حضرت معصومه 3، مورخ 10/5/1412 قمری، شماره سند: 11/2917.

6- . حرم حضرت معصومه 3، سال 1413 قمری، شماره سند: 11/13094.

فصل ششم : برگزاری عزای فاطمیه در مراکز مهم و بیوت علمای بزرگ

اشاره

ص: 159

1. عزاداری آیه الله العظمی آقای حاج شیخ عبدالکریم حائری قدس سره

مرحوم آیه الله حایری، مؤسس حوزه علمیه قم، هر ساله در ایام فاطمیه دوم، در مدرسه فیضیه مجلس روضه می گرفتند و از محدث قمی که در آن موقع مقیم مشهد مقدس بود، دعوت می کردند و با اینکه اول حاج میرزا علی هسته ای اصفهانی با آن مقام علمی اش منبر می رفت و همگان خیال می کردند پس از او مجلس به هم می خورد؛ ولی پس از آنکه حاج شیخ منبر می رفت نه تنها جمعیت پراکنده نمی شد، بلکه مجلس همچنان گرم می ماند و آیه الله حائری در این مجالس حضور داشت و تا آخر می نشست. همه علما و بزرگان خود را مقید می کردند در مجالس او شرکت کنند. (1)

2. سخنان مرحوم حاج شیخ عباس قمی قدس سره درباره عزای فاطمیه

مرحوم حاج شیخ عباس قمی می نویسد:

« و يستحسن العمل بالطريقين في اقامة مجالس العزاء بهذا المصاب ، كما هو جار فعلاً» (2)

عمل کردن به دو تاریخ، یعنی چه؟ یعنی ما بر مبنای دو تاریخ مجالس عزای اقامه می کنیم. عمل کردن به هر دو خوب هست. یعنی ما در هر دو تاریخ شهادت، مجالس عزای بر پا می کنیم. فاطمیه اول و دوم.

همانطوری که الآن علما و مردم و شیعیان دارند همین کار را انجام می دهند یعنی در زمان مرحوم شیخ عباس قمی، ایشان متوفای 1319 یا 1320 تاریخ شمسی هستند. این یک سیره رایجی بوده است بین شیعیان که برای حضرت صدیقه طاهره علیهاالسلام عزاداری می کردند. در هر دو تاریخ.

ص: 160

1- مجله مبلغان، اردیبهشت 1386، شماره 90.

2- منتهی الآمال، ج 1، ص 195.

3. منبر رفتن مرحوم حاج شیخ عباس قمی قدس

سره در ایام فاطمیه

حاج شیخ عباس قمی در ایام فاطمیه در منزل حاج سید علی بلور فروش منبر می رفت. (1)

حاج سید علی بلور فروش که به او آقای بازار قم می گفتند هر ساله در ایام فاطمیه اول روضه مفصلی برسد، و حاج شیخ عباس از مشهد بیاید و منبر برود. این خانه ای که در آن روضه برقرار می شد را حاج سید علی بلور فروش با نیت پاک ساخته بود و بیرونی آن را فاطمیه کرده بود و بزرگترین مجلس ایام فاطمیه در آن منعقد می شد. (2)

4. کتاب مفاتیح الجنان هدیه به حضرت زهرا علیها السلام

آقای حاج شیخ حسن محدث زاده فرزند محدث بزرگ شیعه مرحوم حاج شیخ عباس قمی درباره کتاب « مفاتیح الجنان » فرمود:

از پدرم پرسیدم: علت اینکه کتاب مفاتیح الجنان تا این حد مورد توجه و استفاده خاص و عام قرار گرفته چیست؟ با آنکه قدما و متأخرین در موضوع دعا و زیارت کتاب های بسیاری تألیف کرده اند، ولی بعد از تألیف مفاتیح همه تحت الشعاع واقع شده اند و این کتاب همه جا و نزد همه کس مورد قبول است. این مطلب تا آنجا پیش رفته که غالباً مفاتیح کنار قرآن است، و معروف شده که در هر خانه ای مفاتیح در جوار قرآن دیده می شود. پدرم فرمود:

وقتی تألیف کتاب مفاتیح الجنان را به پایان رسید، آن را به روح مقدس حضرت زهرا علیها السلام هدیه کردم، و این آثار نتیجه همان وجود مطهر است. (3)

ص: 161

1- . <https://hawzah.net>

2- . <https://library.tebyan.net>

3- . خاطرات زهرایی، ص 14 .

5. مرحوم حاج میرزا جواد ملکی تبریزی قدس سره

در عزای حضرت فاطمه علیها السلام بگذار پاهایم بسوزد

یکی از فرزندان مرحوم حاج میرزا جواد ملکی تبریزی (متوفای 1304 شمسی) صاحب کتاب «المراقبات» نقل می کرد:

ایشان در گرمای تابستان همراه جمعی از طلاب و فضلا و مؤمنین در روز سوم جمادی الثانیه که روز شهادت حضرت زهرا علیها السلام است، در خیابان ها و کوچه ها با پای برهنه حرکت می کردند و عزاداری می نمودند. این عزاداری در گرمای بسیار سوزنده بود؛ تا جایی که یک قدم روی زمین با پای برهنه راه رفتن بسیار مشکل بود، و حتی خود من که جوان بودم طاقت نداشتیم پای برهنه قدمی بردارم.

به مرحوم والد گفتم: گرما شدید است! اگر اذیت می شوید کفش بپوشید. ایشان همان طور که سینه می زد و گریه می کرد فرمودند:

فرزندم! بگذار پاهایم بسوزد. برای مصیبت حضرت فاطمه زهرا علیها السلام هر کاری انجام دهم کم است. مگر دختر پیامبر صلی الله علیه و آله چه گناهی داشت که این همه ظلم در حق او مرتکب شدند؛ پسرم! مگر مصیبت حضرت کم بود؟ ما هر کاری در مصیبت بانوی دو عالم انجام دهیم کم است.

مرحوم میرزا از شدت حرارت پایش سرخ شده بود، و وقتی به خانه برگشتیم کف پای ایشان در اثر شدن گرمای سوزنده آسیب دیده بود. ولی ایشان اشک می ریخت و می فرمود: این برای مصیبت حضرت زهرا علیها السلام کم است. (1)

6. در سوخته در خانه نمادین حضرت زهرا علیها السلام

یکی از شاگردان مرحوم میرزا جواد ملکی تبریزی نقل می کردند:

ص: 162

1- . خاطرات زهرائی، ص 10 و 11.

در ایام شهادت حضرت صدیقه کبری فاطمه زهرا علیها السلام شور و حال خاصی در بیت آن مرحوم برقرار بود . ما بنا داشتیم در گوشه ای از حسینیه ایشان خانه حضرت فاطمه علیها السلام را به صورت نمادین بسازیم . از صبح زود همراه عده ای از دوستان و پسر آن مرحوم مشغول کار شدیم .

مرحوم ملکی بعد از ظهر بدون اطلاع قبلی به حسینیه آمد و در حالی که محاسنش را در دست گرفته بود از آستانه در پرسید : اینجا چه خبر است ؟

همگی نزد ایشان رفتیم و دیدیم به پهنای صورت اشک می ریزد . عرض کردیم: مشغول ساختن خانه حضرت زهرا علیها السلام هستیم .

ایشان آرام آرام به طرف خانه نمادین آمد ، و با همان حال منقلب و اشک ریزان به در سوخته که نیمه باز بود اشاره کرد و فرمود : در این گونه نبود ! وقتی هجوم آوردند در کاملاً باز شد . ظالمین در باز شده را طوری به دیوار فشار دادند که فاطمه علیها السلام بین در و دیوار ماند [\(1\)](#) .

7. عزاداری آیه الله العظمی آقای حاج شیخ محمد حسین نائینی قدس سره

مرحوم آیه الله العظمی بهجت قدس سره در ضمن مراسم ایام فاطمیه فرموده اند :

در زمان تحصیل ما در نجف این گونه نبود که مجلس روضه [برای معصومین] بگیرند ، ولی برای حضرت فاطمه علیها السلام می گرفتند . ایشان دارد که مرحوم نائینی قدس سره فاطمیه دوم را ، سه روز روضه خوانی داشتند و مجلس می گرفتند . [\(2\)](#)

8. عزاداری آیه الله العظمی آقای حاج سید ابوالحسن اصفهانی قدس سره

در ایام وفیات عنایتی هست ، هرچند این طور نبوده که در گذشته علما و مراجع ، در ایام وفیات مجلس عزا و روضه خوانی برپا کنند ، حتی در زمان ما در نجف معمول

ص: 163

1- . خاطرات زهرایی ، ص 91.

2- . در محضر بهجت ، ج 2 ، ص 321 .

نمود و فقط فاطمیه اول را یکی از علما (مرحوم آقا سید ابوالحسن اصفهانی قدس سره) جلسه می گرفتند. (1)

9. عزاداری آیه الله العظمی آقای سید حسین بروجردی قدس سره

سال 1333 شمسی که در منزل حضرت آیه الله العظمی بروجردی در ایام فاطمیه مجلس عزا اقامه می شد . امام را می دیدم که در میان طلاب متوسط کمی دورتر از مرحوم بروجردی بسیار فروتن و مودب جلوس می فرمودند . در این مجلس مرحوم تربتی منبر می رفت . در طول این مدتی که به مجلس می رفتیم می دیدیم از آغاز تا پایان مجلس امام دو زانو و بسیار مودب نشسته بودند و به روضه گوش می دادند . (2)

آیه الله العظمی آقای حاج شیخ محمد علی اراکی قدس سره که از مراجع بزرگوار تقلید شیعیان بودند در روضه فاطمیه منزل آیه الله العظمی آقای بروجردی قدس سره شرکت می نمودند. (3)

10. عزاداری علامه امینی قدس سره برای حضرت زهرا علیها السلام

شیخ آقا بزرگ تهرانی در وصف علامه حاج شیخ عبدالحسین امینی می نویسد :

از خصوصیات علامه ، محبت و ارادت کامل به محمد و آل محمد صلی الله علیه و آله می باشد ، که زبانزد همه است .

می توان گفت : « الغدير » اثری از آثار آن محبت ها می باشد ، به خاطر همین علاقه به اهل بیت علیهم السلام است که ایشان علاقه خاصی به مصائب امام حسین

علیه السلام و اصحابش دارند . بر مصائب امام حسین علیه السلام با صدای بلند گریه می کنند . خطبا و حاضرین مشاهده می کنند که حین ذکر مصیبت حال ایشان متغیر می شود و از گریه ایشان همه متأثر می شوند ، و بر گریه ایشان گریه می کنند . به حقیقت می توان گفت : مجلسی که ایشان در آن مجلس حاضر است و ذکر مصیبت آل محمد صلی الله علیه و آله می شود ،

ص: 164

1- . در محضر بهجت ، ج 2 ، ص 321 .

2- . برداشت هایی از سیره امام خمینی قدس سره ؛ ج 3 ، ص 238 . <http://emam.com>

3- . به نقل از سایت psri.ir ، مؤسسه مطالعات پژوهشهای سیاسی .

گویا یکی از آل محمد علیهم السلام در آن حاضر می باشد. این حالت در ایشان به اوج خود می رسد، زمانی که خطیب، مصیبت حضرت صدیقه کبری، فاطمه زهرا علیها السلام را بیان می کند، در این زمان صورت ایشان سرخ می شود و گریه می کند، همانند کسی که به ناموس او اهانت شده باشد. (1)

فرزند مرحوم علامه، حجة الاسلام حاج شیخ رضا امینی در مورد طریقه و روش زیارت و عزاداری آن محقق فرزانه می نویسد:

کیفیت و حالت زیارت های او را از شخص دیگری سراغ ندارم و مخصوص به خود او است چنانکه حالت علامه در مجالس ائمه معصومین علیهم السلام نیز حالت ویژه ای بود، از بس گریه می کرد و جزع می نمود.

آیه الله معرفت در مصاحبه اعضای دبیرخانه اجلاس حوزه و تبلیغ که تحت عنوان « یاد نامه علامه امینی » تشکیل شده است در مورد علامه امینی می فرماید:

« از نظر روحیات والای ایشان و اینکه در درون او نسبت به اهل بیت علیهم السلام چه می گذشت، تنها می توان گفت که: در این جهت فوق العاده بوده اند، ایشان بکاء بودند و به طور مرتب در حرم حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام بالای سر می نشست و با صدای بلند ساعت ها گریه می کرد.

در ایام و مناسبت ها، ایام محرم، هر شب، ایام وفات، در شب های 19، 20 و 21 ماه مبارک رمضان و ایام فاطمیه هر شب گریه می کرد. خیلی عجیب است که یک عالم، در سن بالا، تا ساعت ها، آن هم با صدای بلند گریه کند. شیخ احمد آخوندی، مرد بسیار خوبی بود و بکاء بود، ایشان هم پائین پای حضرت با صدای بلند گریه می کرد. این دو [علامه امینی و مرحوم شیخ احمد آخوندی]، یکی در این طرف و یکی در آن طرف می نشستند و ساعت ها گریه می کردند و در آن حالت

ص: 165

وضع حرم طور دیگری می شد . همه ضجه می زدند ، چرا که وقتی می دیدند دو نفر مثل علامه امینی و مرحوم آقای آخوندی ، آن گونه زیارت می کنند ، به هر کسی که در آنجا بود ، حال دیگری دست می داد . (1)

11. غش کردن علامه امینی قدس سره در باب جبرئیل علیه السلام

یکی از علما در ضمن صحبت از حالات علامه امینی قدس سره می گفت :

او در مدینه منوره هنگام تشریف به زیارت پیغمبر صلی الله علیه و آله از « باب جبرئیل علیه السلام » وارد مسجد پیغمبر نمی شد و می گفت : چون برای هجوم به خانه حضرت فاطمه زهرا علیها السلام و بردن حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام از این در وارد شده اند من طاقت ندارم که از این در ، که یادآور آن تاریخ غم انگیز است وارد مسجد پیغمبر صلی الله علیه و آله شوم و می گفت :

« علامه امینی در عمرش فقط یک دفعه از این در وارد مسجد شده است و به اندازه ای حالش دگرگون شده بود که غش کرده است . » (2)

12. نیم ساعت روضه فاطمی با کلمه « زهرا »

یکی از تجار بازار تهران خاطره ای از علامه امینی صاحب « الغدير » درباره روضه حضرت زهرا علیها السلام نقل کرد در حالی او را نمی شناخت . او گفت :

من یک منبری دیدم که از نجف آمد و ده روز در مشهد ، و ده روز در تهران منبر رفت . متأسفانه من یک روز بیشتر موفق نشدم در منبر او حاضر شوم ، ولی تا آن روز صدها منبر دیده و شنیده بودم . آن یک منبر و روضه اش در قلبم جا گرفته به گونه ای که هر وقت به یاد می آورم اشکم جاری می شود .

او یک ساعت و نیم در منبر صحبت کرد که هر کلمه اش آموزنده و دستورالعمل عقیدتی و عملی بود . بعد از اتمام سخن ، روضه شروع کرد و نیم ساعت روضه

ص: 166

1- . سیل اشک ، ص 86 و 87 ، به نقل از : یادنامه علامه امینی ، ج 1 ، ص 23 .

2- . سیل اشک ، ص 87 و 88 .

خواند . در تمام مدت روضه مردم گریه کردند و اشک ریختند ، و البته بیشتر از همه خودش با صدای بلند گریه می کرد و اشک می ریخت

ایشان روضه حضرت زهرا علیهاالسلام را شروع کرد . در ابتدای روضه تا گفت : « زهرا ! گریه و ناله به او مهلت نداد بقیه سخنش را بگوید . دوباره گفت : « زهرا » ، باز گریه مهلت نداد ، و مردم همه گریه کردند . بار سوم و چهارم و پنجم گفت : « زهرا » ، و گریه مجالش نداد ! بالاخره تا آخر منبر نیم ساعت روضه اش همین یک کلمه بود . می گفت : « زهرا » و گریه می کرد و همه را به گریه در می آورد .

گفتم : آن روضه خوان علامه بزرگوار امینی صاحب « الغدير » بوده است . کسی که دلسوخته و فداکار امیرالمؤمنین و حضرت زهرا علیهاالسلام بود . کسی که زیارت او در حرم امیرالمؤمنین علیه السلام سه ساعت با گریه و زاری طول می کشید ! (1)

13. تشیع نویسنده مصری ، به دست علامه امینی با آشنایی با مصائب حضرت زهرا علیهاالسلام

در آخرین روزهای عمر با برکت علامه امینی صاحب الغدير که در منزل یکی از خویشانش در تهران بستری بود به ملاقات ایشان رفتم . ایشان فرمودند :

در همین حال مریضی ام یک نفر مصری به ملاقاتم آمد . پرسیدم : چه شد که شما به دیدن من آمدید؟ گفت : من به ایران آمده ام ، و این روزها در تهران بودم . شنیدم شما در تهران و مریض هستید ، گفتم : به دیدار شما بیایم و از حضورتان استفاده کنم . سپس صحبت هایی بین من و آن مصری رد و بدل شد . از جمله از او پرسیدم : در مصر شغل شما چیست ؟ گفت : من نویسنده هستم . گفتم : الآن مشغول تألیف چه کتابی هستید ؟ گفت : کتابی درباره علی بن ابی طالب علیهماالسلام می نویسم .

گفتم : چرا شما درباره علی بن ابی طالب علیهماالسلام کتاب تألیف می کنید ؟ مگر علی بن ابی طالب مسلمان بود؟! آن نویسنده مصری با ناراحتی و تعجب سؤال کرد :

ص: 167

شیخنا چه می گویی؟ از شما بعید است! علی بن ابیطالب علیهما السلام اولین کسی است که اسلام آورد. او امام و خلیفهٔ مسلمین است . گفتم: یعنی به راستی شما علی بن ابیطالب را مسلمان می دانید؟! گفتم: بله . گفتم:

اگر علی بن ابیطالب مسلمان بود، مگر جان و مال و عرض و خانوادهٔ مسلمان در پناه اسلام نیست؟ گفتم: چرا . گفتم: اگر مسلمان بود ، پس چرا پس از پیامبر صلی الله علیه و آله به خانه اش هجوم آوردند؟ اگر مسلمان بود، چرا همیزم آوردند و خانه اش را آتش زدند؟ اگر مسلمان بود، چرا همسرش را ترساندند و پشت در قرار دادند و مجروح ساختند؟ اگر مسلمان بود، چرا در منظر همگان به مال و آبروی او لطمه وارد کردند؟ اگر مسلمان بود چرا ناموس و همسر او را آزدند؟ چرا؟ ...

نویسندهٔ مصری که این سخنان را می شنید، لحظه به لحظه حالش تغییر می کرد، و چون آنچه می گفتم در کتاب های خودشان فراوان آمده هیچ سخنی نمی گفت . ناگهان بدون اینکه با ما حرفی بزند برخاست و به اتاقی که جنب اتاق ما بود رفت و من با رفقا مشغول صحبت شدم .

زمانی طول کشید و از آن مصری خبری نشد . با خود گفتم: شاید در آن اتاق خوابش برده باشد . داخل آن اتاق شدیم دیدیم آن قدر گریه کرده که چشمانش سرخ شده و ورم کرده است؛ به حدی که بالش مقابل او خیس شده بود . وقتی نزد من آمد، گفتم: چه خبر شد؟ گفت:

از آن وقت بر مظلومیت علی و فاطمه علیهما السلام گریه می کردم . تازه فهمیدم اهل سقیفه با علی بن ابی طالب و همسرش فاطمه زهرا علیها السلام چه کردند . تازه فهمیدم مذهب شما صحیح است . من مذهب حق تشیع را قبول کردم و از امروز شیعه

شدم . خداوند به شما خیر دهد که با اشاره به مصائب و ظلم هائی که به فاطمه علیها السلام شده بود مرا منقلب کردید و به صراط مستقیم هدایت شدم. (1)

14 . عزاداری

آیه الله العظمی آقای حاج سید ابوالقاسم خویی

قدس سره

از جمله ویژگی های مرحوم آیه الله خویی ، ارادت و محبت بسیار زیاد ایشان به حضرت زهرا علیها السلام و اهل بیت پیامبر صلی الله علیه و آله بود . ایشان در روضه ها بسیار بکاء بودند .

در منزل آیه الله سید نصرالله مستنبط ، داماد آیه الله خویی مجلس روضه بود آقای خویی هم در مجلس حضور داشتند و بنده هم در کنار ایشان نشسته بودم . روضه خوان مرحوم سید جواد شبّر (از خطبای بزرگ) بود . ایشان در آن جلسه روضه کیفیت تشیع و تدفین حضرت زهرا علیها السلام را که شبانه بود و غریبانه و ... می خواند .

مرحوم آقای آیه الله العظمی خویی بسیار گریه کردند و در همان حال دعا فرمودند :

خدایا ! تشیع جنازه ای مانند تشیع پیکر مطهر مادرم نصیب من بگردان .

در جایی دیگر هم فرمودند :

خدا کند ما هم مثل مادرمان تشیع جنازه ای غریبانه داشته باشیم. (2)

مرحوم آیه الله العظمی خویی نقل می فرمودند :

توسل به حضرت زهرا علیها السلام ، خدمت امیرالمؤمنین علیه السلام و لعن دشمنان اهل بیت علیهم السلام را مکرر در مکرر انجام دادم و هر بار نیز به واسطه این عمل ، حوائج و مشکلاتم به طور معجزه آسا بر طرف گردید. (3)

15 . عزاداری آیه الله العظمی آقای حاج سید احمد خوانساری

قدس سره

مرحوم آیه الله العظمی آقای خوانساری چون مقید بودند که آقایان اهل منبر مردم را بگریانند ؛ لذا کسانی را هم برای منبر رفتن دعوت می کردند که سابقه طولانی در گریانیدن

ص: 169

2- . شمع همیشه فروزان ، ص 151 و 152.

3- . همان، ص 154.

مردم داشتند و مردم را می گریانیدند . ضمناً خودشان نیز بکاء بودند به حدی که از گریه ایشان اهل مجلس نیز به گریه می افتادند . وعاظ و خطبای محترم مجلس ایشان افرادی مانند حاج شیخ مهدی حصّه ای (فرزند خطیب نامدار مرحوم حاج میرزا علی حصّه ای واعظ اصفهانی) ، مرحوم حاج شیخ رضا سراج ، حاج محقق خراسانی ، حاج شیخ محمود عبادی خراسانی ، حاج سید ابوالقاسم شجاعی ، حاج شیخ احمد سیویه کربلایی ، حاج سید احمد جبرئیل کربلایی و حاج شیخ حسن کمیلی خراسانی بودند . (1)

حجة الاسلام و المسلمین آقای محقق کاشانی می گوید :

در عالم رؤیا دیدم که برای منبر به منبر آیه الله العظمی خوانساری می روم . بر اثر ترافیک مجلس نرسیدم و جمعیت من جمله آیه الله العظمی گلپایگانی دارند از منزل

آقای خوانساری خارج می شوند . وقتی به آقای خوانساری رسیدم ، عذرخواهی کردم ولی آقا فرمودند : مانعی ندارد همین جا بخوان ، بدون معطلی شروع کردم مصیبت حضرت زهرا علیها السلام را خواندم . در آن رؤیا دیدم از شدت ناراحتی آیات خوانساری و گلپایگانی شانه هایشان تکان می خورد و شدیداً می گریستند . از خواب بیدار شدم و به ذهنم خطور کرد که نوکریم قبول شده است . (2)

16. مجلس روزه به یادماندنی

شیخ حسین تهرانی نقل می نمایند :

در یکی از مناسبت ها که مصادف با روز شهادت حضرت زهرا علیها السلام بود ، طبق معمول در منزل آن مرجع فقید آیه الله العظمی حاج سید احمد خوانساری ، مجلس روزه برقرار بود و جناب شیخ الخطباء و المحدثین حجة الاسلام و المسلمین مرحوم حاج شیخ رضا سراج قدس سره (متوفی 1363 شمسی) منبر رفتند و پس از ذکر فضائل و مناقب

ص: 170

1- . عزاداری سنتی شیعیان ، ، ج 2 ، ص 277.

2- . مرجع متقین ، ص 494.

حضرت زهرا علیها السلام خواستند وارد مصیبت بشوند و روضه بخوانند . اما روضه ای که بنا بود بخوانند برای اهل مجلس به تصویر در آوردند . چون یکی از خصوصیات آن خطیب ربانی این بود که بیشتر وقت ها روضه را برای مردم به تصویر در می آورد و با اینکه روضه را تکیه به صوت هم نمی خواند ، ولی چند برابر دیگر خطبا و ذاکرین از مردم اشک می گرفت ، از این رو در روز شهادت حضرت زهرا علیها السلام از این ابتکار منحصر به فرد خود استفاده کرد و میخ بزرگی را از جیب خودش در آورد و خطاب به حضرت آیه الله حاج سید احمد خوانساری قدس سره کرد و گفت :

حضرت آقا ! میخ درب خانه فاطمه زهرا علیها السلام تقریباً شبیه همین میخی بوده که الآن در دست من است و وقتی که مهاجمین درب خانه آن حضرت را آتش زدند ، آن

میخ به شدت داغ شده بود و آن درب آتش گرفته همراه با آن میخ با ضرب لگد ، محکم به حضرت زهرا علیها السلام که پشت آن درب بود اصابت کرد ، من نمی دانم آن میخ داغ با سینه مادر شما فاطمه زهرا علیها السلام چه کرد؟

بعد هم مرحوم سراج قدس سره آن میخ را روی دستگیره منبر گذاشت و از منبر پائین آمد و با همین یک جمله چنان شور و انقلابی در مردم ایجاد کرد که صدای ناله مردم به ویژه حضرت آیه الله حاج سید احمد خوانساری قدس سره به شدت بلند شد . در اینجا بود که یک وقت آن مرجع فقید چنان از خود بیخود شد که ایشان عمامه اش را از سر برداشت و بر شدت گریه بیفزود . (1)

در آبان ماه 1341 شمسی ، آیه الله العظمی آقای سیداحمد خوانساری قدس سره مجلسی به مناسبت شهادت حضرت فاطمه زهرا علیها السلام در مسجد حاج عزیزالله گذاشت که سخنران آن آقای فلسفی بود . (2)

ص: 171

1- . مرجع متقین ، ص 296-297 .

2- . جریان ها و سازمان های مذهبی - سیاسی ایران ، ص 284 .

17. توجه آیه الله العظمی آقای حاج شیخ محمدعلی اراکی قدس سره به امر فاطمیه

فرزند معظم له مرحومه مصلحی اراکی می گویند: حضرت آیه الله اراکی قدس سره در عین مشغله هایی که داشتند، با پای پیاده به منزل ما میآمدند و حتی در ایام فاطمیه اول که مجلس روضه برگزار می شد، ایشان هر ساله در آن شرکت می کردند. (1)

و همچنین معظم له در روضه فاطمیه منزل آیه الله العظمی بروجردی شرکت می نمودند. (2)

مرحوم

آیه الله العظمی اراکی قدس سره در یکی از یادداشت هایش می نویسد:

در روز سه شنبه 15 شهر جمادی الاول ایام فاطمیه از سال هزار و سیصد و سی و نه هجری در منزل جناب جلالت مآب قدسی القاب المؤمن الورع الصالح المتقی جناب آقا میرزا مصطفی خان ادام الله عمره و کثر فی المؤمنین امثاله بودم. جناب مستطاب عمدة الواعظین العالم المؤید ذوالانفاس القدسیة بحرالماخر و المعالی جناب الحاج میرزا محمدعلی الخوانساری در بالای منبر اولاً خیلی تاکید و تشدید نمودند در حق شناسی نسبت به هر که ذی حق شود بر انسان، در امر دینی باشد یا دنیوی که عبارت است از خدا و رسول و ائمه و حضرت زهرا علیهم السلام و استادی که به تو علم بیاموزد و پدر و مادر و هر که از سایر طبقات ناس که حقی بر گردن تو پیدا کند و لوبه لقمه نانی و لوبه شربت آبی، الی غیر ذلک من سایر افراد الاحسان الیک.

و دیگر تعریف و توصیف اکید شدید و مدح بسیار بلیغی کرد از جناب فخر اعظام الواعظین و سید افخم المحدثین البحرا المواجه و التحریر الذی لیس له نظیر نقطة دایرة المفاخر الحاج ملا باقر واعظ تهرانی و از علمیت او بسیار ستود و از انتفاع یافتن از مصنفات و مؤلفات او و به این سبب ذی حق عظیم بودن او بر همه اهل منبر و اهل علم بسیار گفت و از آن جمله اسم سه کتاب از کتب او را برد با تعریف: یکی کتاب روح و

ص: 172

1- . مجله افق حوزه، 9 اسفندماه 1391 شماره 359، در آستانه چهلمین روز درگذشت بانویی از بیت مرجعیت.

2- . به نقل از سایت psri.ir، مؤسسه مطالعات پژوهشهای سیاسی.

ریحان، یکی کتاب جنات النعیم فی احوال مولینا عبدالعظیم و یکی کتاب « خصایص فاطمیه » و تحریرش کرد اهل علم را بر رجوع به این کتب؛ زیرا بسیار می توان استفادات نفیسه علمیه از این کتب و کتب دیگرش برد. (1)

18. عزای فاطمیه با حضور آیه الله العظمی آقای حاج سید علی سیستانی دام ظلّه

حضرت آیه الله العظمی سیستانی دام ظلّه در فاطمیه دوم (26 بهمن سال 1362 شمسی برابر با 13 جمادی الاولی 1404 قمری)، در منزل آیت الله آقای حاج شیخ

محمد جعفری اراکی شرکت نمودند که در آن مجلس شهید آیه الله آقای حاج شیخ مرتضی بروجردی و شهید حجة الاسلام و المسلمین سید محمد تقی مرعشی و حجة الاسلام والمسلمین سید رضی مرعشی هم حضور پیدا کردند. (2)

19. عزاداری آیه الله العظمی آقای حاج میر سید علی بهبهانی قدس سره

در ایام فاطمیه اول و دوم در منزلشان اقامه مجلس روضه خوانی می فرمودند و به روضه خوانی می پرداختند. (3)

آقای حاج سید نورالدین مجتهدزاده در سال 1355 شمسی منزل مسکونی آیه الله العظمی بهبهانی واقع در خیابان مجاهدین اهواز را از ورثه خریداری نموده، سپس آن را به نام بیت الحسین علیه السلام، حسینیه آیه الله بهبهانی وقف کرده است. هم اکنون حسینیه یاد شده در دوره سال علاوه بر ایام محرم و صفر و ماه مبارک رمضان، ایام فاطمیه اول و دوم و روزها و شب های جمعه و اعیاد و شهادت ائمه اطهار علیهم السلام مجلس جشن و عزا در آن منعقد می شود. (4)

ص: 173

1- . یادنامه آیه الله العظمی اراکی قدس سره، ص 520، بخش 23، برخی از یادداشت های آیه الله العظمی اراکی قدس سره.

2- . خبرگزاری شفقنا، 27 خرداد 1399، کدخبر: 959048، www.fa.shafaqna.com.

3- . عزاداری سنتی شیعیان، ج 2، ص 509.

4- . ارمغان اصفهان، ص 44 و 45.

20. عزاداری آیه الله شیخ محمد جواد صافی گلپایگانی قدس سره

20. عزاداری آیه الله شیخ محمد جواد صافی گلپایگانی قدس سره (1)

در سال 1327 قمری آن مرد بزرگ به زادگاه خویش بازگشت، و تا پایان زندگی در آنجا ماندگار شد. وی از همه مناصبی که در حوزه های علمیّه در انتظارش بود صرف نظر کرد، اوقاتش را صرف ترویج دین، تدریس، تألیف، دادرسی مظلومان، مبارزه با ستمگران، تهذیب اخلاق و آگاه کردن جامعه کرد. از جمله اقدامات به یاد ماندنی آن عالم بزرگوار، مبارزه بی امان با انحرافات و بدعت های دینی مانند: مبارزه با بهائیت و

تصوف، مخالفت با خانها و فیودال ها، رویارویی با کشف حجاب و مفسد دوران پهلوی و احیای شعایر دینی و بزرگداشت های مذهبی است که با تلاش و کوشش وی جشن های نیمه شعبان، و موالد ائمه اطهار علیهم السلام و عزاداری عاشورا و ایام فاطمیه در گلپایگان رواج و رونق یافت. (2)

21. روزه خوانی ها ترک نشد

128312؛ خاندان مرجع عالیقدر آیه الله العظمی صافی گلپایگانی قدس سره اهتمام زیادی به تعظیم شعائر داشتند. در آن ایام و شرایط سخت و دشوار، هیچگاه روزه خوانی های دهه محرم و فاطمیه و نیز جشن های موالد اهل بیت علیهم السلام آنها ترک نمی شد.

128315؛ مرحوم آقا نقل می فرمودند: والد بزرگوارشان آیه الله آخوند ملامحمد جواد قدس سره مقید بودند نیمه شعبان را چراغانی می کردند و چند روز جشن مفصلی می گرفتند. البته می فرمودند: همان جشنی که می گرفتیم افرادی بودند که از آنها قرض می کردیم، مثلاً دو تومان یا سه تومان مخارج جشن را قرض می کردیم و به تدریج می دادیم. (3)

ص: 174

-
- 1- این بزرگمرد پدر مرجع عالیقدر جهان تشیع، مرحوم آیه الله العظمی حاج شیخ لطف الله صافی گلپایگانی 1 بودند.
 - 2- ستارگان حرم، اختران حریم معصومه علیها السلام، ج 4، ص 214. <https://hawzah.net>.
 - 3- محضر آفتاب، نکوداشت مرجع عالیقدر شیعه حضرت آیه الله العظمی حاج آقا لطف الله صافی گلپایگانی قدس سره.

22. عزاداری علامه سید محمد حسین طباطبایی قدس سره

از سنت های علامه طباطبایی این بود که حتی برای رفع خستگی در محافل به دلیل رفت و آمد زیاد گاهی مداحی را صدا می کرد تا چند جمله ذکر مصیبت بگوید و او با عشق و علاقه خاصی شدیداً گریه می گریست . مقید بود هر ساله ، ایام فاطمیه ده روز در خانه اش برای حضرت زهرا علیها السلام اقامه عزا نماید و همه بستگان و اعضای

خانواده ، حتی دخترانش که در شهرهای دیگر سکونت داشتند مقید بودند در این مدت در مجلس مزبور شرکت نمایند . (1)

23. عزاداری آیه الله آقای سید حسین خادمی قدس سره

مرحوم آیه الله حاج سید حسین موسوی خادمی (رئیس حوزه علمیه اصفهان) هنگامی که در حرم مطهر امام رضا علیه السلام مشرف می شدند ، ضمن خواندن زیارت جامعه کبیره روضه حضرت فاطمه زهرا علیها السلام را می خواندند ... (2)

24. روضه حضرت زهرا علیها السلام در حرم امام رضا علیه السلام

یک نفر از اهل بندر عباس به زیارت امام رضا علیه السلام مشرف شده بود . در اثنای زیارت مشاهده کرد عالمی بزرگ که از سیمای او هیبت و وقار پیدا بود ، نزدیک ضریح برای تعداد اندکی از زنان روضه حضرت زهرا علیها السلام می خواند . تعجب کرد و قدری توقف نمود تا روضه به پایان رسید . آنگاه جلو آمد و از حقیقت امر او از اسم آن عالم و محل سکونت او جو یا شد ، و اینکه چگونه برای چند نفر زن روضه می خواند .

آن عالم جواب داد : من از اهل اصفهان هستم و اسامی خادمی است . برای این روضه خواندم که هر کس در حرم امام رضا علیه السلام روضه مادرش حضرت صدیقه کبری علیها السلام را بخواند مهمان امام رضا علیه السلام می شود .

ص: 175

1- . سیل اشک ، ص 53.

2- . عزاداری سنتی شیعیان ، ج 2 ، ص 356.

از این قضیه چند سالی گذشت و آن مرد بندر عباسی بار دیگر به زیارت امام رضا علیه السلام مشرف شد. وقتی داخل حرم شد مشاهده کرد در گوشه ای از حرم مردم اجتماع کرده اند و ازدحام است.

سؤال کرد: آنجا چه خبر است و چرا مردم آنجا جمع شده اند؟

گفتند: عالم بزرگی از اصفهان به نام آیه الله حاج آقا حسین خادمی رئیس حوزه علمیه اصفهان فوت کرده و جنازه اش را از اصفهان به حرم آورده اند تا در جوار امام رضا علیه السلام دفن کنند. این جمعیت هم برای شرکت در مراسم آن عالم بزرگ جمع شده اند.

آن مرد بندر عباسی نزدیک محل دفن آیه الله خادمی آمد و دید قبر او در همان محلی است که چند سال قبل برای حضرت زهرا علیها السلام روضه می خواند. یادش آمد همان طور که مرحوم خادمی می گفت: امام رضا علیه السلام به خاطر روضه مادرش او را در جوار خود در همان محل به مهمانی دعوت کرده است. (1)

25. حمایت از عزای فاطمیه در کلام آیه الله العظمی شیخ محمدتقی بهجت قدس سره

برای رفع گرفتاری ها به زیارت حضرت زهرا علیها السلام ملتزم شوید!

شخصی می گفت در خواب به من گفتند به مردم بگو: برای رفع گرفتاری ها و نگرانی ها به زیارت حضرت زهرا علیها السلام ملتزم شوند.

بنده تعبیر این خواب را نفهمیدم، مگر اینکه گفته شود: حضرت زهرا علیها السلام برای مردم همین امروز کشته شده است.

بنابراین، از کسی که آن روز، [روزی که بر حضرت زهرا علیها السلام ظلم و ستم روا داشتند.] را نمی خواست و بدان راضی نبود، رفع بلا می شود.

ص: 176

زیرا زیارت آن حضرت کاشف است از تولی و اینکه در آن روز نبوده است تا تولای خودش را اظهار کند ، [لذا] امروز به همان اعتقاد به توسل و دعا و زیارت مشغول است ؛ لذا از مشمولیت بلا خارج خواهد شد (1).

کتاب شریف « اقبال الاعمال » مورد توصیه آیه الله العظمی بهجت قدس سره

روز سیزدهم جمادی الاولی ، بنا بر نقلی روز شهادت حضرت زهرا علیها السلام است ؛ بنابراین به جاست که فرمایش سیدین طاووس به مناسبت روز سوم جمادی الثانی ، در این روز هم مورد توجه قرار گیرد . سید می فرماید :

« شایسته است اهل وفا در این روز بر مظالم باطنی و ظاهری که بر آن حضرت رفت ، به حدی که شبانه دفن شد ، اندوهگین باشند و بر کسانی که به او ستم کردند و آن حضرت و پدر بزرگوارش را آزار و اذیت نمودند خشمگین باشد و با زیارت نامه ای که در « جمال الاسبوع » یادآور شده ایم ، زیارت کنند » (2).

26. چرا روزه نمی خوانی ؟ مگر مجالس عزا را نمی بینی؟!

زمانی آقا شیخ هادی خراسانی قدس سره ایام فاطمیه ، پیغمبر صلی الله علیه و آله را در خواب می بیند ؛ حضرت به ایشان می فرماید :

« چرا روزه نمی خوانی ؟ مگر مجالس عزا را نمی بینی؟! » (3)

یکی از همراهان مرحوم آیه الله بهجت می گفتند :

حضرت آقا بعد از تجدید وضو ، مثل همیشه در بین راه رفتن ، مشغول خواندن نماز نافله شدند . احساس کردم در صدای شان لرزشی هست .

سرم را به سمت شان چرخاندم . همان طور که سرشان پایین بود و نماز می خواندند ، مثل ابر بهار از چشم های شان اشک می بارید . ترسیدم . نمی دانستم چه اتفاقی افتاده

ص: 177

1- . در محضر بهجت ، ج 2 ، ص 229.

2- . اقبال الاعمال ، ج 2 ، ص 706 .

3- . رحمت واسعه ، ویراست سوم ، ص 390 .

است؟ تا نمازشان تمام بشود، دلم هزار راه رفت. بعد از نماز، آقا زیر لب گفتند: این ها چه کردند با دختر بیغمبر؟! (1)

27. گریه های آیه الله بهجت در مظلومیت حضرت زهرا علیها السلام

آقا می فرمودند: «خدا می داند خطبه حضرت زهرا علیها السلام چقدر مطلب دارد!» بعد می فرمودند: «این زن با آن مقامات، با آن کمالات، این همه مظلوم واقع می شود». حاج آقا اینها را نقل می کرد و گاهی اشک در چشمانش جمع می شد. می گفت یکی از معجزات و یکی از کرامات حضرت زهرا علیها السلام، وصیت حضرت زهرا علیها السلام است. آن خطبه اش، مقامات علمی او را نشان می دهد. این خطبه آن قدر عظیم است که طعنه می زند به بهترین خطبه های عرب؛ به خطبه امیرالمؤمنین؛ به خطبه ولایت؛ این قدر قوی است. (2)

28. فعالیت مرحوم آیه الله حاج سید احمد فقیه امامی برای احیاء شعائر فاطمیه

معظم له بخش اصلی زندگی خود را در دفاع از ولایت حقه حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام و مظلومیت و شهادت حضرت صدیقه کبری علیها السلام و احیای شعائر فاطمیه و حمایت از برپایی انواع شعائر حسینی علیه السلام وقف نمودند. (3)

معظم له کتابخانه الزهرا علیها السلام را در زمانی تأسیس کردند و تابلوی مزین به نام مقدس حضرت فاطمه زهرا علیها السلام را در بلندترین نقطه خیابان عبدالرزاق در دوره ای که گروه های منحرف از مکتب اهل البیت علیهم السلام قدرت زیادی در جامعه داشتند، نصب نمودند. و اقدامات آن بزرگوار مخاطراتی را در برداشت و ایشان بدون توجه به آن مخاطرات برنامه های خود را دنبال می کردند. معظم له در سال 1411 هجری قمری (یکهزار و چهارصدمین سال شهادت حضرت زهرا علیها السلام) در به

حرکت درآوردن هیئات مذهبی و

ص: 178

1- در خانه اگر کس است، ص 59؛ www.bahgat.ir.

2- www.bahgat.ir.

3- شب های انتظار، ص 20.

عزاداری و گسترده کردن برنامه های فاطمیه به طور جدی و همه جانبه وارد میدان شدند و اقدامات چشمگیر و فراگیری را انجام دادند .

29. عزاداری و اقدامات مرحوم آیه الله آقای سید حسن فقیه امامی قدس سره

آیه الله آقای حاج سید حسن فقیه امامی قدس سره از جایگاه بلند حوزوی و نفوذ اجتماعی بالایی برخوردار بودند و در ارتباط با هیئات مذهبی و عزاداری و مؤسسه های دینی نقش بسیار فعالی داشتند . سخنرانی های آن بزرگوار جنبه علمی ویژه ای داشت به طوری که بر فرهنگیان جامعه تأثیرگذار بود . دفاعیات و سخنان ایشان در حمایت از فاطمیه و شعائر آن و فعالیت های گوناگون برای عزاداری حضرت صدیقه طاهره ، فاطمه زهرا علیها السلام تأثیر بسزائی داشت . علاوه بر حضور ایشان در قافله های عزاداری فاطمیه ، فعالیت های ویژه و گسترده ای از فعالان در عرصه شعائر فاطمی و عزادارن حضرت فاطمه زهرا علیها السلام داشتند .

30 . اهتمام مرحوم آیه الله شیخ محمد باقر صدیقین قدس سره در مورد عزای فاطمیه

در سن هفتاد سالگی روز شنبه پنجم جمادی الثانی 1414ق در ایام فاطمیه که در راه ترویج و تبلیغ حضرتش بسیار کوشید و عشق بی حد و انتهایی به او داشت به جهان باقی شتافت .

در فرازی از وصیت نامه ایشان آمده است :

ضروریات دین و مذهب و تنها راه نجات ، ولایت معصومین علیهم السلام است و هیچ عمل بدون ولایت مورد قبول نمی باشد و مخصوصاً شفاعت حضرت زهرا علیها السلام و تنها چشم امید من به شفاعت حضرت زهرا علیها السلام می باشد ... (1)

ص: 179

31. تنها راه نجات کشور ایران تجلیل از حضرت زهرا علیها السلام می باشد

یکی از شخصیت‌ها از تهران به من تلفن کردند که یکی از مقامات عالی‌رتبه کشور خواب مهمی دیده اند که مایلند شما تعبیر بنمائید، و من با هواپیما به تهران رفتم و با ایشان ملاقات کردم، و ایشان خواب مفصّلی دیده بودند، و من تعبیر کردم که خطراتی برای کشور و ملت ایران پیش آمده است، که تنها راه برطرف شدن آن تجلیل از حضرت زهرا علیها السلام و آداء حقوق ایشان، و توسّل به ذیل عنایت آن مظلومه (آن هم در حدّ مناسب عظمت کشور) می باشد. (1)

32. عزاداری و سخنرانی آقای شیخ احمد کافی قدس سره برای حضرت زهرا علیها السلام

«مجلس روضه خوانی به مناسبت ایام فاطمیه در مسجد حاج اسماعیل هوری واقع در میدان شاه کوچه شترداران از ساعت 19 روز 27/4/64 با شرکت عده ای در حدود 300 نفر تشکیل گردید. پس از نماز... شیخ احمد کافی واعظ به منبر رفتند.» (2)

دهه فاطمیه سال 52

«به مناسبت فرارسیدن دهه فاطمیه، بر طبق دعوتی که از طرف بمانعلی خوش طبع از شیخ احمد ضیافتی کافی، شغل واعظ، به عمل آمده بود، واعظ نامبرده از تاریخ 52/4/8 الی 52/4/17 مدت ده روز، بعد از ظهرها از ساعت 17 الی 18:30 در مسجد جامع نیشابور در امور مذهبی مبادرت به وعظ و سخنرانی نموده که همه روزه حدود هفت هشت هزار نفر از اهالی جهت استفاده از منبر واعظ مزبور در مسجد اجتماع می نمودند.» (3)

ص: 180

1- نهضت فاطمیه، ج 2، ص 684.

2- حجة الاسلام حاج شیخ احمد کافی به روایت اسناد ساواک، ص 99. <https://irdc.ir> پایگاه مرکز اسناد انقلاب اسلامی / کد خبر: 6480.

3- <https://irdc.ir> پایگاه مرکز اسناد انقلاب اسلامی / کد خبر: 6480.

33. عزاداری آیه الله سید احمد شهرستانی قدس سره

آیه الله سید احمد شهرستانی عشق و علاقه وافری به اهل بیت علیهم السلام ابراز می داشت و علاوه بر محافل و مجالس عمومی در مسجد، سالیان متمادی در منزل خود جلسات روضه هفتگی داشت و در دهه اول محرم، صفر و فاطمیه و عاظم مهم و مداحان محترم تهران را به این جلسات دعوت می کرد. خود ایشان نیز همواره از حریم مقام ولایت دفاع می کرد. (1)

34. عزاداری آیه الله سید عزالدین حسینی زنجانی قدس سره

در سال های قبل از 1342، در ایام فاطمیه اول، در زنجان سه روز بازار تعطیل و مجالس عزا در اغلب مساجد شهر برگزار می شد و اکثر منابر مساجد را علمای مبرز شهر اداره می کردند. و به همین مناسبت در مسجد جامع سید سه روز مجلس عزا و سخنرانی منعقد می شد، و این حقیر سخنرانی می کرد، و اغلب، عنوان بحث، بخش هایی از خطبه حضرت زهرا علیها السلام بود.

در یکی از شب های فاطمیه در عالم رؤیا، نابغه دهر، حضرت آیه الله حاج شیخ محمد حسین غروی اصفهانی قدس سره صاحب حاشیه بی نظیر بر کفایه آخوند خراسانی و مکاسب شیخ اعظم را، که در اوان تکلیف به دستور حضرت والد قدس سره از ایشان تقلید می کردم، دیدم. ایشان به من فرمودند: از صدیقه طاهره علیها السلام برای شما دستوری دارم. ایشان به من فرمودند: به شما بگویم خطبه آن طاهره مرضیه علیها السلام را شرح کنید.

پس از برخاستن در این خواب که حاوی بشارت و دستور بود، از همان ایام یادداشت هایی برداشتم و بعضی از قسمت های خطبه را چندین بار شرح کردم. (2)

ص: 181

1- . ستارگان حرم، محمدتقی ادهم نژاد لنگرودی، جلد 16، صفحه 12-32.

2- . شرح خطبه حضرت زهرا علیها السلام، ص 24-23.

35. عزاداری آیه الله العظمی آقای سید محمد کاظم شریعتمداری قدس سره

روز چهارشنبه 2 جمادی الثانی 2/2/1357 شمسی در منزل بیرونی حضرت آیه الله شریعتمداری به مناسبت ایام فاطمیه مجلس سوگواری برگزار بود. (1)

36. عزاداری امام خمینی قدس سره برای حضرت فاطمه زهرا علیها السلام

... با وجود علاقه و ارادت فوق العاده ای که به حضرت زهرا علیها السلام داشتند و در ذکر مصیبت ایشان حتی یک لحظه نمی توانستند از گریه و ریختن اشک، خودداری کنند. (2)

معظم له در سال 1333 شمسی که در منزل حضرت آیه الله العظمی بروجردی قدس سره در ایام فاطمیه مجلس عزای اقامه می شد شرکت می نمودند. (3)

37. عزاداری آقا میرزا محمد علی شاه آبادی قدس سره

آقای مرآتی می گوید: روضه مرحوم شاه آبادی در مورد حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام و حضرت صدیقه علیها السلام این طور بود که وقتی اسم امیرالمؤمنین علیه السلام می آمد، اشک می ریخت. روضه شان چه می خواهد باشد؟ ... مقام آنها را می گفتند، مقام حضرت زهرا علیها السلام چه مقامی است؟ ایشان چه کسی هستند؟ امیرالمؤمنین علیه السلام که هستند؟ چه هستند؟ شناخت می دادند به مردم نه اینکه همینطور بگویند و بروند. دو ساعت روی این صحبت می کردند تا بفهمانند که امیرالمؤمنین علیه السلام کیست؟ هر کس هم ولایت نداشته باشد باید مرخص بشود. تمام شد رفت! (4)

فرزند آیه الله شاه آبادی می گوید، پدرم می فرمود:

ص: 182

-
- 1- نهضت روحانیون ایران، ج 7، ص 143.
 - 2- حدیث رویش (خاطرات و یادداشت های حجة الاسلام والمسلمین محمد حسن رحیمیان)، انتشارات مرکز اسناد انقلاب اسلامی، سایت <http://www.imam-khomeini.ir>.
 - 3- برداشت هایی از سیره امام خمینی قدس سره؛ ج 3، ص <http://emam.com>.238.
 - 4- سیل اشک، ص 54.

« سالک الی الله در صورتی می تواند به جایی برسد که در ضمن سیر ، اول مرتبه اتکاء به خانم حضرت صدیقه علیها السلام داشته باشد و این محبت خانم حضرت صدیقه علیها السلام است که انسان را به راهی که باید برود هدایت می کند و اگر نباشد ، اصلاً سیری وجود نخواهد داشت . ایشان از ائمه علیهم السلام روایت می کردند که شما هر وقت محتاج می شوید دست به دامان ما می شوید و ما هر وقت گرفتار می شویم دست به دامان مادرمان می شویم . گرفتاری و احتیاج ائمه علیهم السلام همان مقامات قرب الهی است که حد وسط ندارد و لذا ایشان می فرمودند : « محال است سالک ، سیر و سلوک کند و به جایی برسد مگر از طریق خانم حضرت زهرا علیها السلام و البته منظور از این که به جایی برسد ، نه به این اموری که مثلاً افکار را بخواند یا هر چیز می خواهد برای او مهیا باشد ، نه ! آنها اصلاً ارزش ندارد . آن چیزی که ارزش دارد مقام قرب پروردگار است . این مقام قرب محقق نمی شود مگر از طریق خانم فاطمه زهرا علیها السلام » . (1)

38 . اسم حضرت زهرا گُشنده است!

مرحوم آیه الله حاج آقا نصرالله شاه آبادی می فرمودند :

محبتِ مرحوم والد ما ؛ آیه الله العظمی محمد علی شاه آبادی ، به حضرت صدیقه علیها السلام ، به حدی بود که وقتی مصائب ایشان را می شنیدند ، بسیار منقلب می شدند .

به یاد دارم روزی دایی ما آیه الله حاج سید احمد روحانی قمی که از منبری های معروف تهران بود در مسجد مرحوم پدر منبر رفتند و در آخر منبر ، روضه حضرت زهرا علیها السلام را خواندند . پدر ما خیلی منقلب شدند و بعد از منبر به ایشان فرمودند :

این طور روضه خواندن بر شما حرام است . اسم حضرت زهرا علیها السلام گُشنده است ، چرا شما با این همه حاشیه و تفصیل ، مصائب را ذکر می کنید؟ دیگر چنین نکنید! (2)

ص: 183

1- . همان ، ص 55.

2- . حدیث نصر ، ص 208.

39. عزاداری شهید استاد مرتضی مطهری قدس سره

شهید مطهری قدس سره می فرماید: « ایام فاطمیه است چرا ذکر فضائل و زندگی اهل بیت پیغمبر این همه اجر و ثواب دارد آنها انسان های ساخته شده هستند...» (1).

40. عزاداری آیه الله شهید حاج شیخ قاسم اسلامی

چهره خونین مجتهدی والامقام پس از یک ترور ناجوانمردانه

128072؛ آیه الله حاج شیخ قاسم اسلامی قدس سره؛ طلایه دار دفاع از مذهب شیعه و پیشگام در برابر فرق ضاله بود که در غروب نیمه ماه رمضان 1358 با زبان روزه توسط اشرار ناشناس به ضرب گلوله از پای درآمد و در خون خویش درگلتید. 44 سال است که هنوز قاتلین او ناشناخته اند و دستگیر نشده اند اما شکی نیست که وی توسط سردمداران تر اسلام منهای روحانیت به شهادت رسید.

128313؛ روضه تاریخی امشب با نوای جانسوز آن عالم غیور در آخرین فاطمیه عمر ایشان است. (2).

41. مراسم عزای فاطمیه در منزل شهید سید عبدالکریم هاشمی نژاد قدس سره

« مدت پنج روز صبح ها (1/4/1354) در منزل سید عبدالکریم هاشمی نژاد واقع در خیابان شاه به مناسبت وفات حضرت فاطمه زهرا علیهاالسلام مجلس روضه خوانی منعقد بوده که در آن مجلس حدود سیصد نفر از طلاب دینی و ... شرکت داشتند.» (3).

42. عزاداری آقای شیخ علی اصغر مرواید قدس سره

مجلس روضه خوانی در مسجد جامع به مناسبت ایام فاطمیه در تاریخ 12/6/1347 شمسی با شرکت عده ای در حدود 300 نفر در شبستان چهل ستونی مسجد جامع برگزار گردید. در این مجلس شیخ علی اصغر مرواید به منبر رفتند. (4).

ص: 184

1- . مقتل مطهر، ص 79 .

2- . کانال اسرار تاریخ، وابسته به تاریخ پژوه معاصر آقای ابوالحسنی منذر .

3- . <https://irdc.ir>، پایگاه مرکز اسناد انقلاب اسلامی، کد خبر: 5527 .

4- . www.psi.ir . مؤسسه مطالعات پژوهش های سیاسی .

43. عزاداری علامه آقای شیخ یحیی نوری قدس سره

علامه محقق مرحوم آیه الله شیخ یحیی نوری در شهادت حضرت زهرا و امیرالمؤمنین علیهما السلام، اقامه مجلس روضه خوانی و مراسم سوگواری بر پا می نمودند. (1)

مرحوم نوری در زمان حیات خویش از سال 1382 به مدت پنج روز، در منزل خویش واقع در بلده نور، مراسم فاطمیه در دهه دوم برپا نمود که در حال حاضر هنوز ادامه دارد.

44. عزاداری آیه الله آقای حاج سید محمدعلی حائری طبسی قدس سره

آیه الله بهاء الدینی در مورد آیه الله حائری قدس سره فرموده بودند:

آیه الله میرزا احمد سیبویه قدس سره در حالات مرحوم آیه الله حائری طبسی قدس سره فرمودند:

... سید محمد علی (طبسی) جزء بکائون بود، خیلی گریه می کرد، در عزای مادرش (حضرت زهرا علیها السلام خودش را می زد و با گریه های خود دل امام زمان عجل الله تعالی فرجه را تسکین می بخشید. مرحوم سیبویه آهی کشید و فرمودند:

این البکائون، کجا رفتند گریه کنان، رفیق نیمه راه شدی و سپس این فراز از دعای ندبه را خواندند: «هل من معین فاطیل معه العویل و البکاء» سعی کنید مثل آقای طبسی با گریه های خود امام زمانتان را یاری کنید. (2)

45. عزاداری آیه الله سید یحیی مدرسی زاده یزدی

در شب فاطمیه اول و دوم و سوم جمادی الثانی مجلس عمومی عزاداری داشتند. (3)

46. عزاداری آیه الله آقای سید محمد حسن مرتضوی لنگرودی در ایام فاطمیه

آیه الله لنگرودی با آن که از درد شدید پا در رنج بود، هرگاه کسی وارد می شد تمام قد می ایستاد. وی در جلسات روضه که صبح های جمعه و دهه محرم و ایام فاطمیه در

ص: 185

1- عزاداری سنتی شیعیان، ج 2، ص 289.

2- این البکائون، ص 68 و 69.

3- hawzah.net

منزلش منعقد بود، کنار در می نشست و به احترام مردم برمی خاست. مدتی بعد که برخاستن از زمین برایش مقدور نبود و روی صندلی می نشست، وی پس از پایان مجلس روضه، به گفت و گوی علمی با طلاب و فضلا می پرداخت. بسیاری از استادان و فضلاء حوزه در مجلس روضه ایشان شرکت می کردند؛ مانند: آیات عظام: صافی گلپایگانی، علوی گرگانی و... (1)

47. عزاداری میرزا محمد حسن معلم ملقب به معین الاسلام

آن بزرگمرد، هر ساله دو دهه فاطمیه و عاشورا مجلس روضه خوانی در منزل دایر می نمود و هر عصر جمعه نیز مجلس وعظ و روضه در منزل بر پا می داشت که وعاظ با فضیلتی همچون مرحوم شیخ عبدالکریم مصدق خواه، شیخ اسماعیل کلباسی، آیه الله شیخ فضل الله ذوعلم، حاج آقا یحیی فقیه ایمانی (فرزند مرحوم شیخ عبدالحسین فقیه ایمانی) و سید محمد منجمی و حاج سید مرتضی ابطحی سدهی (داماد ایشان) در آن به ایراد سخن و ذکر مصیبت می پرداختند. (2)

48. عزاداری آیه الله حاج سید کرامت الله ملک حسینی شیرازی قدس سره

ایشان همه ساله در ایام شهادت حضرت زهرا علیها السلام و روز شهادت امام صادق علیه السلام مجلس روضه خوانی مفصلی را در مدرسه علمیّه خان شیراز منعقد فرموده و خودشان نیز در خاتمه منبر می روند و ضمن موعظه و ارشاد حاضرین به مصیبت خوانی می پردازند. (3)

49. عزاداری حاج موسی از تجار زنجان

مرحوم آقای انصاری زنجانی در کتابش می نویسد:

در سال 1335 شمسی که در زنجان بودم، مجلس روضه حضرت زهرا 3مانند امروز رواج نداشت. آن زمان یکی از تجار زنجان به نام حاج موسی مجلس روضه فاطمیه را در خانه اش منعقد می کرد، که بعد از 52 سال جزئیات آن مجلس را به یاد دارم. آن

ص: 186

1- . ستارگان حرم: اختران حریم معصومه علیها السلام، ج 29، ص 183 و 182.

2- . شرح مجموعه گل، ص 391.

3- . عزاداری سنتی شیعیان، ج 2، ص 434.

مجلس بعد از نماز صبح شروع می شد و پس از صبحانه مداح مرثیه می خواند و واعظ صحبت می کرد . به یاد دارم مجلس مملو از جمعیت می شد ، و تا آخر روضه همه می نشستند و گریه می کردند . نزدیک طلوع آفتاب مجلس به پایان می رسید . (1)

50 . عزاداری آیه الله انصاری شیرازی قدس سره

معظم له روضه خوانی سوزناکی در عزای مادر سادات حضرت زهرا علیها السلام منزل خویش در سال 1388 شمسی در شهر مقدس قم خوانده اند .

آقای محمد صادق ابوالحسنی فرزند ابوالحسنی (منذر) می گوید :

1 : از جمله نکاتی که توجه انسان را جلب می کرد ، حب شدید استاد انصاری به ائمه اطهار علیهم السلام به ویژه صدیقه طاهره حضرت زهرا علیها السلام بود . تا مصیبت اهل بیت علیهم السلام خوانده می شد ، رنگ رخسارش دگرگون می شد و به شدت می گریست . چه می گویم ؟ شیخ ما از نسل جابر بن عبدالله انصاری بود و سرشک او در غم سیدالشهدا علیه السلام یادآور لحظه ای بود که جدش در روز اربعین ،

صورت به قبر حبیب خویش گذاشت و از پرده دل صدا زد : حَبِيبٌ لَا يُجِيبُ حَبِيبَهُ . آب و گلش با عشق آل الله علیهم السلام سرشته بود .

2: نیک به یاد دارم در یکی از جلسات درس که با فاطمیه قرین شده بود پس از ذکر مصیبت توسط شاگردان ، خود مرثیه خوان مادر سادات شد و در مصائب حضرت صدیقه کبری علیها السلام اشعاری خواند که دل اهل مجلس را مشتعل کرد :

توزهرای بینی و من روی نیلی ***توصورت بینی و من جای سیلی

تو می بینی علی را زار و خسته *** نمی بینی تو پهلوی شکسته

بهار عمرت ای زهرا خزان شد *** علی از رفتنت بی خانمان شد... (2)

51 . عزاداری آیه الله شیخ مهدی معزالدوله تهرانی قدس سره مشهور به « رفیعا »

هر هفته صبح جمعه و نیز ایام محرم و صفر و فاطمیه و نیز روزهای ولادت و وفات امامان علیهم السلام در خانه اش مراسم عزاداری و جشن برگزار می کرد . (3)

ص: 187

1- . خاطرات زهرائی ، ص 77 .

2- . www. Aghigh.ir . کد خبر : 47618

3- . https://hawzah.net ؛ ستارگان حرم، ج 17، ص 152، 167.

52. عزاداری شیخ محمد واعظ تهرانی

در ماه جمادی الاول 1324 قمری شیخ محمد واعظ تهرانی به مناسبت ایام فاطمیه در مجالس سخنرانی می کردند. (1)

53. عزاداری میرزا عبدالحسین قدسی قدس سره

کتاب تحفه الفاطمیه، در مناقب حضرت فاطمه زهرا علیها السلام

این کتاب در سال 1328 ق در اصفهان با چاپ سنگی و در قطع جیبی منتشر شده است. مرحوم قدسی در بیان علت تألیف این کتاب گفته بود:

سالیان دراز بود که به وفای نذری دهه فاطمیه را در محل مدرسه مجلسی تشکیل می دادم و از عده ای خطبا برای وعظ و ذکر مصیبت دعوت می نمودم. ... ناچار در صدد تألیف رساله ای برآمدم که مطالب آن با استناد به مأخذ صحیح از زندگی راستین و

واقعی بانوی ارجمند که در دامان پرورش رسول الله صلی الله علیه و آله تربیت شده و شایستگی همسری علی بن ابیطالب علیهما السلام را یافته بود پرده برگیرد. و «تحفه الفاطمیه» از این رهگذر پدید آمد. (2)

... ولی چون در مصائب حضرت صدیقه طاهره علیها السلام، الی زماننا هذا کتابی که به ترتیب مذکور باشد به نظر نرسیده بود، لهذا این ذره بی مقدار را به نظر رسید که محض سهولت امر بر اهل منبر، رساله ای که مشتمل بر فضایل و مصائب آن معصومه علیها السلام باشد، به ترتیبی که ذکر شد تألیف نموده که ذخیره "یوم لا ینفع مال ولا بنون" بوده باشد.

54. تقریظ آیه الله فشارکی بر کتاب «تحفه الفاطمیه»

علامه فقیه و اصولی بزرگ مرحوم آخوند ملا محمد حسین فشارکی در تقریظی بسیار دقیق و برجسته پس از تجلیل فراوان از مؤلف و کتاب او «تحفه الفاطمیه» نوشته اند:

ص: 188

1- ستارگان حرم: اختران حریم معصومه علیها السلام، ج 29، ص 109.

2- مجله هنر و مردم، ش 157، ص 108.

... لهذا محض توسل خودم به خانواده عصمت و طهارت و به صدیقه طاهره ، صلوات الله عليهم و علیها ، و محض ارائه اخوان ایمانی و اطلاع اهالی منبر و ذاکر فضائل و مصائب ، تصدیع دادم . فی لیله هفتم شهر جمادی الاولی سنه 1328 . (1)

55. عزاداری بیت الاحزان حضرت زهرا علیها السلام در نجف اشرف

گوشه ای از مراسم عزاداری اهالی نجف در شهادت حضرت زهرا علیها السلام

از جمله مواکب عزاداری در نجف اشرف ، موکب « بیت الاحزان حضرت زهرا علیها السلام » است که در سال 1385 قمری به همت جمعی از مؤمنین و محترمین شهر خاصه مرحوم آیه الله سید علی نقی کشمیری نجفی قدس سره تأسیس گردیده .

مرحوم آیه الله سید علی نقی کشمیری که از علما و سادات محترم و معنون در نجف بودند ، مؤسس بیت الاحزان مذکور می باشند .

وی دو ثلث از خانه مسکونی خود واقع در « شارع المدینه » نجف را برای تأسیس بیت الاحزان وقف کرده و به این نام مسمی نموده اند و بر بالای درب آن نوشته اند :

«بیت الاحزان الزهرا علیها السلام یقام فیه ماتم ایها و بعلها و بنیها»

که در مناسبات مذهبی خاصه و فیات اهل بیت معصومین علیهم السلام و علی الاخص شهادت حضرت زهرا علیها السلام در آن اقامه مجلس روضه خوانی نمایند .

از سنه 1385 ق به بعد همه ساله علاوه بر انعقاد مجلس روضه خوانی مفصل در فاطمیة اول ، هیئت نیز برای عزاداری سنتی از بیت الاحزان مذکور شبانه خارج می گردد که از طبقات مختلف خاصه علمای اعلام و حجج اسلام و طلاب محترم حوزه در آن شرکت داشتند و سینه زنان و نوحه کنان در حالی که « جنازه تشبیهی حضرت زهرا علیها السلام » را حمل می نمودند و پرچم های عزا در جلو آنان حرکت می کرد و بر اطراف جنازه وصیت حضرت زهرا علیها السلام که :

ص: 189

نوشته بودند به طرف صحن مطهر امیر مؤمنان علیه السلام حرکت می کردند و چون جنازه را مقابل ایوان حرم مطهر قرار می دادند جناب حجة الاسلام سید محمد حسن کشمیری نجفی فرزند مؤسس روی چهارپایه رفته و سلامی که مولا امیرالمؤمنین علیه السلام هنگام دفن حضرت زهرا علیها السلام به پیغمبر اکرم صلی الله علیه و آله دادند، می خواند و فریاد حزن و اندوه مردم به آسمان بلند می گردید، سپس جنازه را با شور و غوغای هر چه بیشتر وارد حرم مطهر می کردند در آن موقع حزن مردم به هیجان آمده و بی اختیار بر سر و سینه می زدند و فریاد حزنشان بلند می گردید .

هیئت نامبرده همه ساله بهتر از گذشته حرکت می نمود و مجالس آن همه ساله بهتر از گذشته اقامه می گردید و مورد توجه و علاقه مردم نجف و خارج نجف واقع می شد .

ضمناً و عاظاً معروف نجف مانند شیخ احمد وائلی و سید جواد شبر و حاج شیخ عبدالحسین واعظ خراسانی و نظائرهم در آن مجلس منبر می رفتند تا اینکه حکومت حزب بعث به ریاست صدام حسین در عراق روی کار آمد و شعائر مذهبی و مراسم عزاداری مردم را منع نموده و برانداختند و این مجلس و مراسم نیز متروک گردید .

مرحوم سید علی نقی کشمیری مؤسس را که به پاکستان سفر نموده بود اجازه دخول به عراق ندادند و ناچار در شهر قم اقامت نموده و در آنجا از دنیا رفتند . حشره الله مع اجداده الطاهیرین .(1)

56 . عزاداری آقای حاج سید شمس الدین ابهری

حاج سید شمس الدین بن السید الجلیل السید اسدالله موسوی ابهری که از ذراری حضرت موسی بن جعفر علیهما السلام و از علماء میرز معاصرین بوده است .

ص: 190

در ایام فاطمیه که در سال 1392 قمری که در منزلش مجلس سوگواری منعقد بود به سکتة قلبی بدروود حیات گفته اند. (1)

57. ایام فاطمیه در خانه ظهیرالاسلام در طهران در سال 1304 شمسی

روزنامه ایران نوشت که از امروز تا پانزدهم جمادی الاول به واسطه وفات حضرت صدیقه طاهره علیهاالسلام مجلس ذکر مصیبت در خانه ظهیرالاسلام بر پا است. (2)

58. روضه خوانی در منزل ثقة الاسلام آقای حاجی میرزا عبدالوهاب

روزنامه اقدام به تاریخ 7 آذر 1304 شمسی است آمده :

« حسب المعمول سنواتی از چهار به غروب روز چهارشنبه یازدهم شهر جاری الی پانزدهم مجلس سوگواری حضرت زهرا علیهاالسلام در منزل ثقة الاسلام آقای حاجی میرزا عبدالوهاب (رضوی) نماینده سابق همدان... برقرار است » .

59. سخنان سید ناصر حسین هندی فرزند علامه میرحامد حسین درباره فاطمیه

سید ناصر حسین (م 1361 قمری) از علمای هند و فرزند علامه میرحامد حسین در شهادت حضرت زهرا علیهاالسلام که امری متواتر و قطعی است و علمای شیعه نیز در طول تاریخ به همین اعتقاد تأکید و اصرار داشته اند در این زمینه می نویسند :

«ومن الفجائع التي تبكى له عيون الأسلام والدين ، والوقائع التي أحرقت قلوب المؤمنين والمؤمنين ما أرتكبه عمر بن الخطاب من الظلم العظيم الذي أوجب سقوط المحسن من بطن سيدتنا فاطمة الزهراء عليهاالسلام ، و هذه الواقعة الهائلة قد بلغ حد التواتر واليقين عند أهل الحق المبين»

از فجایعی که چشم های اسلام و دین برای آن گریه می کند و از وقایعی که دل های مؤمنان و اهل یقین را می سوزاند ، آن ظلم بزرگی است که عمر بن خطاب مرتکب شد

ص: 191

1- زندگینامه مشاهیر ایران و جهان ، ج 18 ، ص 91.

2- روز شمار تاریخ معاصر ایران ج 5 ، ص 452 ؛ روزنامه ایران ، سال دهم ، شماره 1963 ، ص 2.

که سبب سقط حضرت محسن از شکم حضرت فاطمه علیها السلام شد و این واقعه به حد تواتر و یقین رسیده است در نزد اهل حق مبین (شیعه). (1)

60. بر پائی عزای فاطمی در سال 1341 شمسی با مشورت علمای قم

با مشورت مراجع، مجلس عزایی را در سوم جمادی الثانی (10 آبان)، روز وفات فاطمه زهرا علیها السلام، در مسجد اعظم قم برپا کردند.

در این مجلس آیه الله مکارم شیرازی یکی از مدرسین و حجة الاسلام حاج شیخ مرتضی انصاری خطیب شهیر قم سخنرانی کردند. (2)

61. عزاداری فاطمیه در سال 1348 شمسی در مسجد جامع سبزوار

« نظر به اینکه حضرت مستطاب حجة الاسلام و المسلمین جناب آقای ناصر مکارم شیرازی مدظله که از علماء اعلام و بزرگان و فضلا و مدرسین حوزه علمیه قم و از اجله سخنوران و مشاهیر نویسندگان عصر می باشند، به دعوت جمعیت خیراندیش، در این ایام که مصادف با شهادت حضرت صدیقه طاهره علیها السلام است، به سبزوار تشریف آورده و اهالی را سرافراز فرموده اند؛ لذا از شب پنجشنبه 9/5/48 (تا پنج شب) از ساعت 8 بعد از ظهر در مسجد جامع سخنرانی خواهند فرمود». (3)

62. جلسات عزاداری حضرت زهرا علیها السلام در سال 1357 شمسی

به مناسبت سالروز رحلت حضرت فاطمه علیها السلام که مصادف با روز 1/2/2537 می باشد همه ساله مراسم عزاداری در مساجد و تکایا برگزار می شود و چون احتمال

ص: 192

1- افحام الأعداء والخصوم الموسوی، ج 1، ص 93.

2- هفت هزار روز تاریخ ایران و انقلاب اسلامی، ج 1، ص 107. <https://irdc.ir>، پایگاه مرکز اسناد انقلاب اسلامی، کد خبر: 7424.

3- آیه الله العظمی ناصر مکارم شیرازی به روایت اسناد ساواک، جلد اول، مرکز بررسی اسناد تاریخی، سند بدون شماره - 48/5/8. <https://irdc.ir> پایگاه مرکز اسناد انقلاب اسلامی، کد خبر: 7424.

می رود از طرف عناصر برانداز و متعصبین مذهبی تحریکاتی صورت گیرد با همکاری مأمورین انتظامی منطقه پیش بینی های لازم معمول و هرگونه اتفاقی به موقع اعلام گردد. (1)

علی رغم کنترل شدید ساواک، اردیبهشت سال 1357 در حالی آغاز شد که پرچم هیئت ها در مساجد، حسینیه ها و تکایا به مناسبت ایام فاطمیه در اهتزاز بود.

63. عزاداری در مسجد ارگ تهران

در تاریخ 17 اردیبهشت 1357 به مناسبت ایام فاطمیه مجلسی با حضور قریب 1300 نفر در مسجد ارگ تهران برگزار گردیده است. (2)

64. عزاداری در منزل عبدالحسین براتی

در تاریخ 23 اردیبهشت 1357 جلسه ای به مناسبت ایام فاطمیه در منزل عبدالحسین براتی تشکیل گردید. (3)

65. عزاداری علمای بزرگ و مشهور اردبیل

علمای زیر در ماه محرم برای حضرت سیدالشهدا علیه السلام و در ماه جمادی به مناسبت شهادت حضرت زهرا علیها السلام اقامه مجلس روضه خوانی می فرمودند.

1: علامه محقق حضرت آیه الله العظمی ملا احمد مقدس اردبیلی (معاصر شاه عباس کبیر و شیخ بهایی) (متوفی 993 قمری)

2: مرحوم آیه الله سید مرتضی خلیجی

3: مرحوم آیه الله سید احمد آقا محقق مرتضوی

4: مرحوم آیه الله سید محمد تقی مفتی الشیعه والد آیه الله سید محمد مفتی الشیعه

5: مرحوم آیه الله سید موسی فقیه مرتضوی

ص: 193

1- <https://irdc.ir>، پایگاه مرکز اسناد انقلاب اسلامی، کد خبر: 2266.

2- پایگاه های انقلاب اسلامی، مسجد ارگ تهران به روایت اسناد ساواک، تهران، مرکز بررسی اسناد تاریخی، ص 601.

3- انقلاب اسلامی به روایت اسناد ساواک - کتاب 05، ص 231.

6: مرحوم آية الله سيّد محمد مفتي الشيعه

7: مرحوم آية الله العظمى سيّد يونس مجتهد اردبيلي مقيم و مدفون در مشهد مقدس

8: مرحوم آية الله سيّد صالح مجتهد اردبيلي

9: مرحوم آية الله حاج ميرزا محمد توسلي

10: مرحوم آية الله حاج ميرزا ابوالفضل يونسي اردبيلي مقيم اردبيل

11: مرحوم آية الله سيّد محي الدين يونسي اردبيلي

12: مرحوم آية الله العظمى شيخ محمد حسن نحوي، نماينده مرحوم آية الله العظمى بروجردي قدس سره در گنبد كاووس

13: مرحوم آية الله شيخ غلامحسين اردبيلي. (1)

66. عزاداری های ایام فاطمیه در آغاز قرن چهاردهم شمسی در بیرجند

شیعیان در هر دو روز (سیزدهم جمادی الاولي و روز سوم جمادی الثانيه) عزادار می شوند و مدت ده روز به عزاداری می پردازند . این ده روز را " دهه فاطمیه " یا " ایام فاطمیه " می نامند . در دوره سخن ما در این ایام مجالس روضه خوانی و عزاداری زیادی تشکیل می شد که در آن میان مجالس زنانه بیشتر بود . در مجالس زنانه روضه خوانها معمولاً زن بودند هرچند ندره ممکن بود مردان روضه خوان را هم برای خواندن روضه به این مجالس دعوت کنند. گویندگان در این مجالس ها به ذکر فضایل و مناقب و شخصیت حضرت فاطمه علیها السلام و سرانجام مصائبی که بر آن حضرت وارد آمده ، می پرداختند و طبق معمول در پایان سخن از واقعه جانگداز کربلا یاد می کردند . به جز روضه خواندن ، گاهی يك زن نوحه خوان نوحه ای می خواند و حاضران آن را زیر

ص: 194

1- . عزاداری سنتی شیعیان ، ج 3 ، ص 79 و 80.

لب بازگو می کردند و به آهنگ آن سینه می زدند و گاه ترجیع یا بیت تکراری نوحه را با صدای بلند باهم تکرار می نمودند. (1)

در بیرجند آن زمان این مراسم معمولاً در «حسینیه» ها برگزار می شد و بیش از پنجاه مرکز عزاداری و روضه خوانی وجود داشت که به همه آن ها «حسینیه» گفته می شد و در ایام سوگواری ماه های محرم، صفر، رمضان و دهه فاطمیه و در برخی اوقات دیگر مجالس با شکوه عزاداری و روضه خوانی در آن ها تشکیل می گردید. (2)

عزاداری های بزرگ و مفصل با آیین ها و مراسم ویژه ای در بیرجند- مانند سایر نقاط شیعی نشین- برگزار می شد که هنوز هم بسیاری از آن مراسم برگزار می شود. این مراسم چند یا چندین روز طول می کشید. عزاداری سایر ائمه اطهار علیهم السلام و

بزرگان دیگر دین تنها با خواندن «روضه» و ذکر مصائب آن بزرگواران در خانه ها و تکیه ها و گاه در برخی مساجد اجرا می شد. در این میان عزاداری حضرت فاطمه زهرا علیهاالسلام ده روز طول می کشید که به آن «دهه فاطمیه» می گفتند و می گویند.

در آن زمان مراسم عزاداری های بزرگ بسیار مفصل و متنوع، طولانی و باشکوه بود. (3)

67. عزای فاطمی در طهران قدیم

به روایات مذهبی ماه صدمه دیدن حضرت زهرا صلوات الله علیها بوده که توسط مخالفین میان در و دیوار مانده فرزندش محسن سقط می شود و رنج بیماری بر داغ بی پدریش افزوده بیمار و داغدار می گذرانده است، و در این ماه بوده که دار فانی را وداع فرموده، از روز سیزدهم آن عزای آن بزرگوار شروع می شده، چهل روز یعنی تا

ص: 195

-
- 1- . بیرجندنامه، ص 483. این کتاب در 824 صفحه حاوی گزارشی از شهر بیرجند در آغاز قرن 14 شمسی است که تصویری از موقعیت جغرافیایی و ساختار این شهر فراهم آمده، افزون بر آن، گویش مردم و... در دوره مذکور در این کتاب درج شده است.
 - 2- . بیرجندنامه، ص 121.
 - 3- . همان، ص 465.

آخر ماه جمادی الآخر چهله ایشان در پیش می آمده که بر هر فرد شیعه اینگونه اعمال بدشگون می گشته باید به کار تعزیت داری آن مخدره پردازند .

در این صورت این دو ماه نیز ایام (فاطمیه) محسوب می گردید که در هر خانه و مسجد و هیئت و عزاخانه عزای خاتون دو عالم برگزار می گردید و حسینیه ها سیاه پوش شده و عاظ و منبری ها روضه های اختصاصی آن حضرت را به گوش ها می رساندند و تعزیه های فاطمیه برپا می گشت و شبیه سازی ها فراهم آمده ، عمر را در سوئی ظالم و حضرت زهرا را در سوئی محکوم و مظلوم می ساختند و زن ها سیاه ها در بر کرده مقنعه های سیاه بر سر نموده ، البسه الوان و آرایش ، پیرایش را بر خویش حرام ساخته ، خیر و خیرات هائی که انجام داده ، نمازهای مستحبی ای که به جا آورده ، روزه هایی که نگاه می داشتند .(1)

68. عزاداری مرحوم شیخ قاسم حرمی

مجلس روضه ای با قدمت یک قرن

یکی از مجالس عزاداری با سابقه تهران در ایام شهادت حضرت زهرا علیها السلام در روایت 95 روزه ، روضه خانگی بیت مرحوم حجت الاسلام شیخ قاسم حرمی است . این روضه نزدیک به 100 سال یعنی یک قرن قدمت دارد و هر ساله در این مجلس ،

ص: 196

1- . طهران قدیم ، ج 3 ، ص 185 و 186 . کتاب « طهران قدیم » اثری است از مورخ و پژوهشگر شهیر کشور ، جعفر شهری متوفی آذر ماه 1378 شمسی که در پنج جلد ، با جزییاتی چشم گیر و منحصر به فرد ، به تبیین حال و هوا و فضای تهران از دریچه تاریخ می پردازد . وی در مقدمه کتابش به مخاطب خود اطمینان می دهد که تمام مطالب این اثر ، بر اساس واقعیت به رشته تحریر درآمده است و هیچ خدشه ای به صحت مطالب وارد نیست . او این اثر را گاه بر اساس آنچه مستقیماً با آن سر و کار داشته ، به نگارش در آورده و گاه در نقش نویسندگی ای امین ، مطالبی را که از افراد و منابع مورد اطمینان استخراج کرده ، به مخاطب انتقال داده است . این اثر در کنار به تصویر کشیدن صحنه های دقیق از حالات و افعال مردم « طهران قدیم » ، اخلاقیات و ارتباطات ، گذران زندگی و معاش ، آداب و رسوم ، اعتقادات ، فرهنگ و عرف جامعه را نیز تشریح می کند .

روضه 10 روزه برپا شده است. مرحوم قاسم حرمی سال‌ها پیش‌نماز حرم امام حسین علیه السلام و حرم حضرت عباس علیه السلام بود که در آن زمان روزها از کربلا به نجف می‌رفت تا در بیت مراجع حاضر آن زمان در این شهر همچون امام خمینی قدس سره، مرحوم مرعشی، مرحوم نجفی و... روضه بخواند و بعد به کربلا بازمی‌گشت تا نماز را در حرم اقامه کند.»

مرحوم حرمی حدود سال‌های 1300 یا 1302 راهی تهران می‌شود و در منطقه قنات آباد تهران (حوالی خیابان مولوی) خانه‌ای برای خود تهیه می‌کند و از همان سال هم در ایام فاطمیه و روایت 95 روز، مجلس روضه خانگی برپا می‌کند.

این خانواده هیچ‌سالی اجازه نداده است حتی یک روز تعداد روزهای این روضه کم شود یا تغییر کند.

این روضه 100 ساله به برکت و مدد ذوات مقدسه از جمله حضرت زهرا علیها السلام گره‌گشایی‌های بسیاری هم داشته است. حرمی می‌گوید: «سال‌ها پیش

، خانمی در مجلس ما حضور پیدا می‌کند و به گفته خودشان حاجتی داشته‌اند که از بستر این روضه و توسل به مادر سادات حاجت روا می‌شوند. این خانم که مدتی هم برای زندگی به کانادا رفت، با واسطه‌هایی به خانواده ما مرتبط شد و سال‌هاست یک ماه پیش از شروع این مجلس روضه و بدون اینکه یک مرتبه او را حضوراً دیده باشیم، مبلغی را برای برپایی این روضه کمک می‌کند. پول واریزی این خانم هر سال گویی کلید روشن شدن چراغ این روضه شده است. او می‌گوید دوست دارد نمکی در این آتش هر ساله بریزد.»

متن اعلامیه برپایی مجلس این روضه خانگی درست‌مشابه همان کارت دعوت‌های دهه 30 و 40 نوشته و طراحی می‌شود. (1)

ص: 197

69. عزاداری در حسینیه اربابی (1) برای حضرت فاطمه زهرا علیها السلام

میرزا اسماعیل اربابی (از دکان داران بازار 40 تن حوالی میدان مولوی تهران بود.) منزل شخصی خود را تبدیل به حسینیه کرده بود و سال ها بانی روضه حضرت زهرا علیها السلام و امام حسین علیه السلام بود. معنویت خاصی در روضه های این حسینیه بود. گریه های بی ریا و جان سوز میرزا اسماعیل به حزن مجلس می افزود. از مهم ترین ویژگی روضه حسینیه میرزا اسماعیل؛ حضور بسیاری از چهره های برجسته علمی و دینی در این مجلس بود.

علامه امینی، آیه الله العظمی وحید خراسانی، آیه الله حاج میرزا علی فلسفی، آیه الله مجتهدی، آیه الله حق شناس، حاج آقا مجتبی تهرانی، شیخ محمدعلی فشندی که تشریفات به محضر امام زمان عجل الله تعالی فرجه داشتند، شیخ صدرالدین حائری از علمای بزرگ شیراز و... از جمله چهره های برجسته ای هستند که به مجلس روضه حاج آقا اربابی رفت و آمد داشتند.

حاج علی اربابی فرزند میرزا اسماعیل که اکنون میراث دار این روضه ریشه دار و قدیمی است با اشاره به حضور بزرگانی از جمله «آیه الله وحید خراسانی» از مراجع عظام تقلید نقل می کند «یکی از افراد برجسته ای که به روضه مرحوم پدرم می آمدند، «علامه امینی» صاحب کتاب گران سنگ «الغدیر» است. این عالم برجسته به واسطه ارادت خاصی که به حضرت زهرا علیها السلام داشتند، بارها به پدرم گفته بودند حاضرم ثواب نوشتن این چندین جلد کتاب را بدهم در برابر ثواب حضور در مجلس ذکر حضرت زهرا علیها السلام» (2).

ص: 198

1- این مکان یکی از هشت محل عبادت در محله امامزاده یحیی تهران می باشد.

2- . www.erfan.ir ؛ www.karbobala.com

فصل هفتم : يکھزار و چہار صد مین سال

شہادت حضرت زہرا علیہا السلام

ص: 199

با لطف خداوند متعال و عنایات بزرگ حضرت صدیقه کبری، مراسم بزرگداشت یک هزار و چهار صدمین سال شهادت فاطمه زهرا علیها السلام را در سال 1411 قمری با کمک علما اعلام، شعرا و هیئات عزاداری و عموم دوستداران آن حضرت در سطح شهر اصفهان و حومه برگزار نمودند، که آن حرکت معنوی، همه ساله تاکنون ادامه و گسترش یافته و تاکنون ده ها هزار پوستر بزرگ و متوسط، حدود سیصد نوع پوستر که بسیاری از آن ها بیش از پنج بار به چاپ رسیده و بعضی از آن ها تا بیست نوبت چاپ شده، مزین به احادیث شریفه درباره حضرت زهرا علیها السلام با خط های زیبا و طرح های جالب و متنوع، به صورت طلاکوب، چاپ رنگارنگ و نیز به صورت برجسب های متنوع، در سطح کشور و در سرتاسر جهان (پنج قاره) پخش و منتشر گردیده و همه ساله پرچم های بسیار جالب و متنوع با نوشته های مهیج در تمامی میدان های اصلی و چهارراه ها و نزدیک هتل های محل اقامت مسافرها و مبادی ورودی شهر بزرگ اصفهان، در سطحی بسیار وسیع و تعداد زیاد، نصب گردیده و حرکت دسته جات عزاداری در ایام فاطمیّه اول و دوم به شکلی گسترده انجام می گیرد و شمار مجالس سوگواری و عزاداری بر فاطمه زهرا علیها السلام به شکل بی سابقه ای افزایش یافته و ایام فاطمیّه را به صورت عاشورایی دیگر درآورده است و این موج عظیم، تأثیر بسیار زیادی در زمینه تألیف و تحقیق درباره حضرت زهرا علیها السلام ایجاد نموده و کتاب های جدیدی (1) در این باب تألیف شده و کتاب های قبلی نیز چاپ مجدد شده و این موج عظیم تأثیر به سزایی

در زمینه بزرگداشت

ص: 200

1- . تا آنجا که تألیفات مربوط به حضرت زهرا علیها السلام در این سال ها بسیار فراوان تر از همه تألیفات فاطمی در طول چهارده قرن بوده است و در کتاب بسیار ارزشمند «فاطمه علیها السلام در آئینه کتاب» چاپ ششم، تألیف مرحوم اسماعیل انصاری زنجانی 3611 کتاب مستقل درباره حضرت زهرا علیها السلام به سی زبان معرفی گردیده است.

جشن های میلاد مقدّس آن بانوی بزرگ، داشته است و کمیت و کیفیت آن ها را دگرگون نموده است .

با توفیق الهی در پیگیری و اقدام برای توسعه برنامه های ایام فاطمیه علیها السلام که در همه ابعاد اجتماعی - علمی - تبلیغی می باشد و به تصویب قانونی یک روز تعطیلی رسمی به مناسبت شهادت حضرت زهرا علیها السلام از طرف هیأت دولت و مجلس شورای اسلامی منتهی گردیده است ، و با اقدام و تقاضا از محضر حضرت آیه الله العظمی آقای گلپایگانی و اطلاعیه تاریخی ایشان که در مورد بزرگداشت چهاردهمین قرن شهادت حضرت صدیقه طاهره علیها السلام صادر فرمودند ، قضیه ، ابعاد کشوری و حتی خارج از کشور یافت و با پیام اکیدی که برای مسئولین بالای کشور فرستادند برنامه های وسیعی در رادیو و تلویزیون و مراسم نمازهای جمعه به اجرا درآمد و با یک روز تعطیلی رسمی در ایام فاطمیه دوم مراسم عزاداری جنبه رسمی تری یافت و در نتیجه ، ایام فاطمیه ، همانند ایام عاشورا در سطحی گسترده مورد توجه قرار گرفته و در داخل و خارج کشور ، برنامه های گوناگون منتسب به حضرت زهرا ی مرضیه علیها السلام در حال اجرا و روزافزون می باشد .

در سال 1412 قمری با عنایتی خاص و معنوی از ناحیه فاطمه زهرا علیها السلام ارائه طریق شد که باید مراسم فاطمیه به شکل گسترده اش ادامه یابد و اقدامات سال قبل پیگیری شود و چنین کارهایی انجام گرفت :

1 . تألیف و تحقیق درباره عظمت و شخصیت و مظلومیت حضرت زهرا علیها السلام ابعاد گسترده ای یافت تا جایی که در هیچ دوره ای به اندازه این دوره در این زمینه فعالیت نشده است .

2 . سرودن اشعار در این باره ابعاد وسیعی یافت و به تهیه مجموعه هایی اختصاصی برای حضرت زهرا علیها السلام منتهی گشت .

3 . حرکت هیئات عزاداری همانند عاشورا ادامه و گسترش یافت .

4. خیریه های زیادی در اصفهان و سایر بلاد به نام حضرت زهرا علیها السلام شکل گرفت .

5. مراکز درمانی بسیار جالبی به نام آن حضرت راه اندازی یا گسترش (در حد بیش از ده برابر) یافت که نمونه آن دارالشفاء زهراى مرضیه علیها السلام در نزدیکی فلکه طوقچی اصفهان جنب مرقد صاحب بن عباد می باشد و بیمارستان کم نظیر و عظیم اصفهان به نام « الزهرا » نام گذاری گردید .

6. در سطح مدارس در مقاطع مختلف و دانشگاه ها و مساجد و حسینیه ها و ادارات و مراکز اجتماعی و اقتصادی برنامه های بسیار متنوع فرهنگی و خدماتی در مورد حضرت زهرا علیها السلام به اجرا در آمد .

7. برنامه اعزام مبلغ به شهرها و روستاها ، به نام دهه فاطمیه در سطحی وسیع به اجرا در آمد .

8. در هر سال به مدت یک هفته جمعی از ارادتمندان حضرت زهرا علیها السلام (اعم از روحانی ، دانشگاهی و بازاری) مسافرتی را به ناحیه ای از کشور انجام می دهند و در تبلیغ برنامه های فاطمیه اقدام می نمایند و با بردن پلاکاردها و پوسترها و نشریه ها و سخنرانی های توجیهی در استان های مختلف به انجام وظیفه مشغول می شوند که نمونه آن در استان های سیستان و بلوچستان ، کرمان ، یزد ، فارس ، خراسان ، سمنان ، آذربایجان شرقی و غربی ، اردبیل ، مازندران ، گیلان ، قزوین ، زنجان ، استان مرکزی ، قم و پایتخت می باشد .

و در پایان به یک نکته مهم اشاره می نمایم که در سال 1412 قمری در یک راهنمایی عجیب و فوق العاده ، حضرت زهراى مرضیه علیها السلام پیامی برای حضرت آیه الله ابطحی دام ظلّه عنایت فرمودند که پای پوسترها نام و مشخصات نباشد (یعنی گروه یا محل یا جمعی مطرح نباشد) و لذا تاکنون تمامی پوسترها و پلاکاردها و فعالیت ها بدون عنوان و مشخصات می باشد و آن چنان تاثیر روحی و معنوی و تبلیغی می گذارد که همه را به حیرت وا می دارد و در طول این سی و سه سال

معجزات و کراماتی از ناحیه آن حضرت ظاهر شده که راستی عجیب و حیرت آور است. (1) و (2)

جریان نهضت فاطمیه از زبان آقای دکتر سید عبدالوهاب طالقانی

آقای دکتر سید هدایت الله طالقانی (مؤسس و سرپرست بنیاد فرهنگی امام محمد باقر علیه السلام و سرپرست دارالقرآن آیه الله العظمی گلپایگانی قدس سره) می گوید :

در سال 1369 شمسی که مصادف با سال 1411 قمری بود و من در قم مسئول دارالقرآن الکریم بودم ، حضرت آیه الله سید حجت موحدابطحی دام ظلّه (پسرخاله من و همچنین برادر همسر) که از اساتید و علمای حوزه علمیه اصفهان و از خطبای مشهور هستند در اصفهان حرکت معنوی را پایه گذاری کردند و تصمیم گرفتند در سال 1411 قمری به مناسبت چهاردهمین قرن شهادت حضرت زهرا علیها السلام ، روضه های فاطمیه اول را با شور و حال بیشتر و تجلیل با شکوه تری برگزار کنند ، بدین خاطر جلساتی را با علمای اصفهان ، هیئات مذهبی و مداحان اصفهان در این زمینه برگزار کردند . در راستای این هدف ، ایشان به قم آمدند و در جلسه ای با حضور من و آیه الله سید محمّد باقر ابطحی و اخوان ایشان حاج سید علی و حاج سید محمّد درضا موحد ابطحی و عده ای دیگر از آقایان قم ، ایشان از اصفهان آمدند و درباره حرکت نهضت فاطمیه و چهاردهمین قرن شهادت مطالبی مطرح کردند تا افراد حاضر در جلسه ، مطالب را به علمای قم و هیئت های

مذهبی قم منتقل کنند . من در آن جلسه پیشنهاد دادم موضوع را از افراد چند شهر بالاتر ببرید و آن را در سطح کشوری و حتی بین المللی مطرح کنید و پیشنهاد دادم که از آیه الله العظمی

ص: 203

1- . نمونه هایی از این کرامات ، در کتاب « کرامات و عنایات فاطمه زهرا علیها السلام » و ترجمه عربی و انگلیسی آن آمده است.

2- . فداکار فاطمی ، ص 105 - 102 .

گلپایگانی قدس سره تقاضا کنیم که ایشان به موضوع وارد شوند و پیامی صادر بفرمایند به دنبال تصمیمات اتخاذ شده در آن جلسه، فردای آن روز من به اتفاق آیه الله آقای سید محمدباقر موحد ابطحی قدس سره خدمت آیه الله العظمی گلپایگانی قدس سره رسیدیم و موضوع را با ایشان مطرح کردیم. این مرجع بزرگوار که علاقه شدیدی به ساحت مقدس حضرت فاطمه علیها السلام داشتند با استقبال و علاقه از این موضوع یاد کرده و متعاقب آن تصمیمات بی نظیری صادر نمودند:

1: آقا در تاریخ نهم جمادی الاولی 1411 قمری با صدور پیامی بی نظیر به مناسبت چهاردمین قرن شهادت حضرت فاطمه علیها السلام و به کار بردن لفظ «شهادت» در این پیام، و بیان فضائل مختلف حضرت در آن، جهان اسلام را به تجلیل و بزرگداشت مقام عظیم دختر گرامی پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله دعوت نمودند.

2: آقا برای مسئولین دولت پیام فرستادند و از آنان خواستند که به مناسبت شهادت حضرت فاطمه علیها السلام یک روز را در کشور تعطیل عمومی اعلام کنند که دولت نیز اطاعت کرد و یک روز به مناسبت شهادت حضرت تعطیل شد.

3. از آن پس به برکت و اراده و همت این مرجع عالی مقام، دهه فاطمیه (اول و دوم) در ایران و جهان با سوز و شکوه بیشتری برای یادبود و تجلیل از مقام حضرت فاطمه علیها السلام برگزار شده است. (1)

آثار نهضت عظیم فاطمیه

آثار و برکات این نهضت عظیم به تألیف کتاب هایی متنوع و متعدد نیاز دارد، که گزارش قسمتی از آن در کتاب «نهضت فاطمیه» (2) در دو مجلد و ترجمه آن تحت

ص: 204

1- دیده بان مذهب، ص 437-438.

2- این کتاب یکی از آثار تاریخی و ماندگار حضرت آیه الله آقای حاج میر سید حجت موحد ابطحی دام ظلّه می باشد که این بزرگوار از پیشگامان، بنیان گذاران و مؤسس فاطمیه ابتدا در اصفهان و بعد در کشور و به تبع آن در جهان می باشد. کتاب فوق در دو جلد به زیور طبع آراسته گردید که به موضوع: عوامل مؤثر در گسترش نهضت فاطمیه، نقش مراجع تقلید در حفظ و گسترش نهضت فاطمیه، نقش تحقیق و تألیف در نهضت فاطمیه، آثار بزرگداشت فاطمیه، نهضت فاطمیه از دیدگاه صاحب نظران و شعراء اهل بیت علیهم السلام و گزارشی از سفرهای تبلیغی برای بزرگداشت فاطمیه و به 113 کرامت و عنایت فاطمی پرداخته اند. خداوند طول عمر به حضرت استاد عنایت بفرماید.

عنوان: « کرامات الزهرا علیها السلام » و ترجمه انگلیسی و اردوی آن به چاپ رسیده و سهم به سزایی در جهانی شدن آن داشته است .

پس از آنکه حرکت نورانی و معنوی نهضت فاطمیه در سطحی وسیع و به شکلی قابل توجه در کشور ایران و سایر بلاد مطرح گردید نیروهای شیطانی دست به کار شدند و به اشکال گوناگون برای رشد و گسترش و جهانی شدن این حرکت نورانی مانع تراشی کردند و با طرح سؤالات و شبهه های رنگارنگ در صدد تضعیف و توقف نهضت فاطمیه بر آمدند و سعی نمودند که از یک طرف طرفداران و یاوران این حرکت مقدس را متزلزل نمایند و از طرف دیگر از رشد و گسترش آن جلوگیری نموده و نگذارند جمعیت هایی تازه و علاقه مندانی جدید به این برنامه حیات بخش و انسان ساز بیوندند و در این موقعیت بسیار حساس و خطیر بود که مراجع معظم تقلید دامت برکاتهم و ادام الله ظلهم اقدام نمودند و از یک طرف با اطاعیه های روشنگر و آگاهی بخش و از طرف دیگر با پاسخ به سؤالات و دفع شبهه ها با منطقی قوی و استدلالاتی مستحکم به دفاع از این حرکت مقدس پرداختند و نیروهای

فکری دشمن را به عقب راندند و فضای فکری و عاطفی جامعه را در تمامی بلاد اسلامی و غیر اسلامی برای حفظ و تداوم و گسترش این حرکت الهی و حیات بخش آماده نگه داشتند . این بزرگواران با بهره گیری از جایگاه مقدس و بلند خود در جامعه از یک طرف و با خضوع و تواضع خویش در برابر عظمت حضرت زهرا علیها السلام از طرف دیگر و با اشک و آه جانسوز خویشان در مصائب آن مظلومه شهیده دل و جان مردم و احساسات و عواطف پاک انسان های حق طلب و حقیقت جو را تحت

تأثیر قرار دادند و آنها را هر چه بیشتر در مسیر فعالیت و کوشش در راه مقدسی که در پیش گرفته بودند یاری رسانیدند .

اینک برای نمونه از اقدامات چند تن از مراجع معظم تقلید دامت برکاتهم یاد می کنیم .

اقدامات مرحوم آیه الله العظمی آقای گلپایگانی قدس سره در

مرجع عالیقدر جهان تشیع و زعیم حوزه های علمیّه مرحوم آیه الله العظمی آقای حاج سید محمدرضا موسوی گلپایگانی قدس سره در این بزرگ فقیه و مرجع آگاه از دیر زمان علاقمند به بزرگداشت مقام حضرت زهرا علیها السلام بوده اند و نسبت به مظلومیت و شهادت آن حضرت عنایت خاص داشته اند و در شروع نهضت فاطمیه در سال 1411 قمری که مقارن با چهاردهمین قرن شهادت حضرت زهرا علیها السلام بود نقش اساسی و حیاتی ایفا نمودند و با اطلاعیه تاریخی و راه گشای خود نه تنها در بیداری و توجه جامعه آن روز (در ایران و جهان) نسبت به شخصیت و شهادت فاطمه زهرا علیها السلام تأثیر کم نظیری گذاردند ، بلکه در به ثمر رسیدن برنامه های گسترده ای که در شهر ولایتی اصفهان در آن سال انجام گرفت و به خاطر گستردگی و تنوع آنها و شرایط حساس آن زمان (با توجه به وجود گروه های انحرافی که در اصفهان و توابع آن دارای قدرت و سلطه بودند) نقش بسیار حساسی ایفا نمودند و اطلاعیه ایشان پشتیبانی بی نظیری از آن اقدامات بزرگ و

دست اندرکاران آن به حساب آمد . مرحوم آیه الله العظمی آقای گلپایگانی قدس سره در رهنمودهای تاریخی خود به همه برنامه های گسترده ای که در شهر اصفهان در حال انجام بود عنایت فرمودند و آنها را به عنوان دستورالعملی برای کل ایران و شیعیان جهان مطرح نمودند .

ص: 206

اطلاعیه مهم و تاریخی آیه الله العظمی گلپایگانی در مورد چهاردهمین قرن شهادت

قال الله تعالى: P وَذَكَرَهُمْ بِأَيَّامِ اللَّهِ O وقال عزَّ من قائل: P قُلْ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِلَّا الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبَى O

یکهزار و چهارصدمین سال شهادت ام الائمه النقباء حجة الله الكبرى بقیة النبوة و ثمرة الرسالة سیده نساء العالمین فاطمة الزهراء یگانه دخت پاک نبی گرامی صلی الله علیه و آله را به محضر مقدس حضرت بقیة الله الاعظم حجة بن الحسن العسکری ارواحنا و ارواح العالمین له الفداء و مسلمانان جهان خصوصاً شیعیان و ملت شریف ایران تسلیت عرض می کنم و توجه تمامی مسلمانان را به جلالت و عظمت مقام والای بانوی معطوف می دارم که خداوند متعال در قرآن از او به کثر یاد می کند و بعد از نزول آیه تطهیر در کنار خانه فاطمه علیها السلام می فرماید: السَّلَام

عَلَيْكُمْ اهل البيت و رحمة الله و بركاته إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا و به هنگام مباحثه مصداق P نِسَاءَنَا وَ نِسَاءَكُمْ O قرار می گیرد و آیات P وَ يُطْعِمُونَ الطَّعَامَ عَلَى حُبِّهِ مِسْكِينًا وَ يَتِيمًا وَ أَسِيرًا * إِنَّمَا نُطْعِمُكُمْ لِوَجْهِ اللَّهِ لَا نُرِيدُ مِنْكُمْ جَزَاءً وَ لَا شُكْرًا P ، O وَ يُؤْتِرُونَ عَلَى أَنْفُسِهِمْ وَ لَوْ كَانَ بِهِمْ خَصَاصَةٌ O در شأن او و همسر و فرزندان نازل می گردد .

پیامبر گرامی اسلام دستش را می بوسید و او را به جای خویش می نشانند و با لقب ام اییها خطاب می کرد و کراراً درباره اش می فرمود:

أَنْتِ سَيِّدَةُ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ أَنْتِ سَيِّدَةُ نِسَاءِ أَهْلِ الْجَنَّةِ مِنَ الْأَوَّلِينَ وَ الْآخِرِينَ فَدَاكِ أَبُوكِ يَا فَاطِمَةُ ، إِنَّ اللَّهَ يَرْضَى لِرِضَاكِ وَيَغْضَبُ لِعِضَابِكَ .

و هرگاه پیامبر صلی الله علیه و آله با حضرت علی علیه السلام برای بیان اسرار خلوت می فرمود فاطمه علیها السلام را نیز شرکت می داد . فاطمه علیها السلام ولیة الله ، حجة الله و پاره تن و روح رسول الله صلی الله علیه و آله بود احدی از او به پیغمبر صلی الله علیه و آله شبیه تر و نزدیکتر و محبوب تر نبود . او صدیقه کبری و

ناموس الله عظمی بود و خداوند متعال نسب پیغمبر صلی الله علیه و آله و امامان مکرم را از ذریه او قرار داد . ادب و اطاعت خالص او از پدرش و احترام بی نظیر پدرش از او ، همسررداری ، خانه داری ، تربیت فرزند و همه صفات و اخلاقش آموزنده و مشحون به حقایق عالی عرفانی و عنایات خاصه سبحانی بود . اکنون که این ایام مصادف با یکهزار و چهارصدمین سال شهادت صدیقه طاهره علیهاالسلام است انتظار دارم مسلمانان و شیعیانی که به وسیله مودت و دوستی خاندان رسالت و ولایت اهل بیت عصمت و طهارت علیهم السلام به خداوند متعال تقرب می جویند با اقامه مجالس بیشتر و مراسم سوگواری و ذکر مناقب و فضائل و تعظیم و تجلیل از شخصیت آن بانوی اسلام و فخر عالم نسوان و انسان با پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و اهل بیت علیهم السلام تجدید عهد کنند و برای خودسازی و تکمیل نفس و تهذیب اخلاق از این برنامه ها استفاده های ارزشمند نمایند . و نیز پیرامون ابعاد گسترده حیات و شخصیت والا و خصائص مقدس اخلاقی و علمی و سیره و روش و مجاهدت آگاهانه و احتجاجات و عبادات و زهد و صبر و ایثار و شجاعت و صراحت و فصاحت و بلاغت و علم و عرفان و عبادت و عصمت و طهارت آن بانوی بانوان ، سمینارها تشکیل شود و رسانه های گروهی ، مؤلفان و نویسندگان ، با تالیف کتاب و رساله و خطباء و شعراء با ایراد سخنرانی ها و سرودن اشعار نغز و

شیوا و خلاصه همگان در خور امکانات خود این فرصت را گرامی بدارند و ابعاد عظمت شخصیت آن بانوی بی همتا و همچنین دیدگاه ها و تعالیم قولی و عملی آن حبیبه خدا را در مورد زن و نقش و موضع او در اجتماع تبلیغ نمایند .

شایسته است بانوان برای پیمودن مدارج ترقی و تعالی ، به حضرت زهرا علیهاالسلام این بانوی برگزیده خدا تاسی بجویند و در رعایت حیا و حجاب و عفت و التزام به تکالیف شرعی او را رهبر یگانه خود بدانند ؛ زیرا فاطمه زهرا علیهاالسلام برای جامعه بانوان بهترین الگو می باشند . و نیز شایسته است متمکنین با تأسیس مراکز عام المنفعه در

جهت تأمین نیازهای جامعه اسلامیمان خاطره بزرگداشت مطلع پانزدهمین قرن شهادت دخت گرامی پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله را برای همیشه در دل ها زنده نگهدارند . از خداوند متعال مسئلت می نمائیم که در آخرت ما را از شفاعت آن شفیعه کبری و در دنیا از عنایات و تائیدات فرزند عزیزش فخر آل رسول صلی الله علیه و آله حضرت بقیه الله الاعظم مهدی موعود ارواح العالمین له الفداء محروم نفرماید و به همه مسلمانان توفیق حفظ ارزش های اسلامی و وحدت کلمه و تعظیم شعائر و نیروی کفر ستیزی و روحیه استقلال و استغنا از بیگانگان و جهاد با استعمارگران عطا فرماید و وطن اسلامی ما و همه سرزمین های مسلمان نشین را از شر تجاوز استکبار غرب و شرق محافظت فرماید .

بِحَقِّ سَيِّدَتِنَا فَاطِمَةَ الزَّهْرَاءِ وَبِحَقِّ آبِيهَا وَبِعَلِيهَا وَبِنَيْهَا صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِمْ أَجْمَعِينَ

نهم جمادی الاولی 1411 محمدرضا الموسوی گلپایگانی(1)

پس از انتشار اطلاعیه یاد شده در سطح اصفهان و چاپ بخش هایی از آن در روزنامه های «اطلاعات»، «رسالت»، «جمهوری اسلامی» و «ابرار» در روز پنجشنبه 8 آذرماه 1369 برابر 10 جمادی الاولی 1411 قمری و مشاهده آثار و برکات آن، نامه مفصل و جالبی تهیه شد و با امضای علماء بزرگ و مجتهدین و مدرسین حوزه علمیه اصفهان در ماه جمادی الاولی 1412 قمری به محضر آیه الله العظمی آقای گلپایگانی ارسال گردید و با اظهار تشکر از اطلاعیه مهم و تاریخی ایشان و اشاره به برکات و آثار اقدامات آن بزرگ مرجع عالیقدر تقاضا گردید که

ص: 209

1- . نهضت فاطمیه، ج1، ص 50 - 47؛ یادواره یکهزار و چهارصدمین سال شهادت فاطمه زهرا 3، ص 22-19 .

مجدداً برای تعطیلی رسمی و قانونی سالروز شهادت حضرت زهرا علیها السلام اقدام فرمایند و اینک متن آن نامه :

متن نامه مجتهدین و مدرسین اصفهان

بسم الله الرحمن الرحيم

محضر مبارک مرجع عالیقدر شیعه ، حضرت آية الله العظمى آقای حاج سيّد محمد رضا گلپایگانی متع الله المسلمين بطول بقائه الشريف .

بعد از تقدیم مراتب تجلیل و احترام و دعا برای طول عمر و عزت و عظمت آن پیشوا و مرجع بزرگ دینی معروض می داریم :

نزدیک به یک سال است که از برگزاری مراسم بزرگداشت یکهزار و چهارصدمین سال شهادت صدیقه طاهره ، حضرت فاطمه زهرا علیها السلام می گذرد و اطلاعیه بسیار مهم و تاریخی آن جناب در آن مناسبت و راهنمایی های اساسی که از آن مقام مقدس ابراز گردید و نیز پیام آن مرجع عالیقدر برای مسئولین محترم دولت جمهوری اسلامی ایران برای انجام تعطیلی رسمی به مناسبت سالگرد شهادت حضرت زهرا مرضیه علیها السلام که مقامات رسمی کشور با کمال احترام و ادب پذیرا گردیدند همه و همه آثار بسیار ارزشمند معنوی و تبلیغی به جای گذارده و هر چه بیشتر مکتب مقدس اهل البيت عليهم السلام گردیده و تاکنون چندین موسسه

خیریه به نام حضرت زهرا علیها السلام تأسیس گشته و در دستگیری و کمک به نیازمندان اقدامات سودمندی تحقق یافته است و مجموعاً نه تنها پیام و رهنمودهای آن پیشوای عالیقدر موجب گردید که مراسم سوگواری ایام فاطمیه در سراسر کشور و بالخصوص شهر مذهبی اصفهان به صورت کاملاً بی سابقه ای انجام پذیرد بلکه آثار و برکات معنوی و ارشادی و اجتماعی آن هنوز مستمر می باشد و ادامه یافته است .

ص: 210

فرصت را مغتنم شمرده تقاضا می نمایم که مجدداً در مورد تعطیلی سراسری سالروز شهادت حضرت زهرا علیهاالسلام برای این سال و همه سال ها اقدام فرمائید . سلامت و طول عمر و عظمت آن مرجع عالیقدر را از خداوند بزرگ خواهیم .

و السلام علیکم ورحمة الله وبرکاته .(1)

عزاداری آیه الله العظمی آقای حاج سید محمد رضا گلپایگانی قدس سره

حجة الاسلام آقای سید مرتضی صالحی خوانساری از خطبای قم و تهران گفته اند :

ایام فاطمیه منزل مرحوم آیه الله گلپایگانی منبر بودم . گفتم : روز شهادت مادر می خواهم سرم را برهنه کنم ، هر کس هم در حد من است سرش را برهنه نماید . فوراً آیه الله العظمی گلپایگانی عمامه اشان را برداشتند بقیه هم سرها را برهنه کردند . روضه مفصلی خواندم ، از منبر پایین آمدم رفتم دست ایشان را ببوسم و بروم . گفتند : روضه مادر ما را خواندی خوب هم خواندی و روضه ایشان در بین همه روضه های معصومین علیهم السلام هم تولی است و هم تبری .

چندی بعد ، آیه الله العظمی آقای حاج سید موسی شبیری زنجانی (مرجع عالیقدر) تلفن زدند و گفتند : شما این مطلب را از آقای گلپایگانی نقل کرده اید ؟

گفتم : آری ، گفتند : می دانید چرا روضه بی بی هم تولی است و هم تبری ؟ زیرا علی علیه السلام به مصاف آن ها نرفت ، حضرت زهرا علیهاالسلام رفت .(2)

توجه حضرت زهرا علیهاالسلام به مجلس آیه الله العظمی آقای گلپایگانی قدس سره

مرحوم آیه الله گلپایگانی قدس سره در تمام ایام طول سال پنجشنبه ها ، مجلس روضه خوانی منعقد می فرمودند که هنوز نیز ترک نگردیده ، جز یک هفته که به علتی آن یک روز مجلس ترک می گردد و همان شب خوابی دیده می شود که دلالت بر توجه

ص: 211

1- . نهضت فاطمیه ، ج 1 ، ص 51-50 .

2- . ما سمعت مّمّن رأیت ، ج 2 ، ص 319 و 320 .

حضرت زهرا علیها السلام به این مجلس و مراسم عزاداری را دارد و شرح آن از این قرار است:

یکی از بستگان بیت محترم آیه الله العظمی گلپایگانی که از شخصیت های معروف می باشند فرمودند: همان پنج شنبه ای که روضه هفتگی منزل آقا ترک شده بود، شب در خواب دیدم که از جلو منزل آقای گلپایگانی عبور می کنم، چون مقابل درب منزل رسیدم دیدم درب باز است و پرده ای جلو آن آویزان است از حاج آقا سید محمد بطحایی که از بستگان آقا و مسئول اداره کارهای دفتر ایشان هستند پرسیدم: چرا پرده آویزان کرده اند؟

گفت: دیروز حضرت زهرا علیها السلام با میهمانانشان تشریف آورده بودند اینجا، ولی چون مجلس روضه خوانی نبود با میهمانانشان برگشتند و برای آقا پیغام داده و گله نمودند که ما به علاقه مجلس روضه آمدیم اما چون روضه نبود از میهمانان خجالت کشیدیم. در عالم خواب پیغام به آقای گلپایگانی رسید و دستور دادند که از بی بی تقاضا کنید که به جای امروز که روضه نبوده، فردا برای روضه تشریف بیاورند.

من در عالم خواب آمدم پرده درب خانه را بالا زدم. خواتین محترماتی که از جمله آنها مادر عیالم یعنی متعلقه حضرت آیه الله گلپایگانی می باشند در مجلس نشسته اند، از خواب بیدار شدم و به خدمت آیه الله گلپایگانی رفته و خوابم را نقل نمودم. آقا همان موقع دستور دادند که مواظب باشید بعد از این روضه هفتگی ما ترک نگردد. (1)

روضه خوانی در منزل معظم له در سال 1337 شمسی

روز 1337/2/3 صبح در منزل آیه الله گلپایگانی به مناسبت ایام فاطمیه مجلس روضه بود و سید محمد آل طه به منبر رفتند. (2)

ص: 212

1- . عزاداری سنتی شیعیان، ج 2، ص 142 و 143.

2- . حضرت آیه الله العظمی حاج سید محمد رضا گلپایگانی به روایت اسناد ساواک، ج 3، ص 617.

به مناسبت دهه فاطمیه مجلس روضه خوانی تشکیل داده خواهد شد

آیه الله گلپایگانی روز 13/4/23 در حضور عده ای از وعاظ و طلاب که به ملاقات وی رفته اند اظهار می کند در نظر دارم بین طلاب حوزه علمیه مشهد شهریه تقسیم نمایم نماینده به چند شهرستان استان اعزام و جهت طلاب بعضی از شهرستان ها شهریه مستمر تعیین کرده ضمناً به مناسبت دهه فاطمیه مجلس روضه خوانی تشکیل داده خواهد شد. (1)

عزاداری فاطمیه در مجمع جهانی اسلامی لندن

مجمع جهانی اسلامی لندن از ابتکارات مرحوم آیه الله العظمی گلپایگانی است که حاکی از نگاه عمیق و دقیق این مرجع تقلید به مسایل پیرامون جهان اسلام و نیازهای مسلمانان به ویژه شیعیان خارج از مرزهای ایران بود.

امروز این مرکز با سابقه ای بیش از 40 ساله به فعالیت های خود در عرصه خدمات رسانی فرهنگی به مسلمانان با قوت ادامه می دهد ... همچنین افرادی که تازه مسلمان شده یا می خواهند به مذهب تشیع وارد شوند، از این مجمع راهنمایی

لازم را کسب می کنند ، همه برنامه های مذهبی از قبیل اعیاد ، وفایات ، ایام ماه رمضان ، محرم ، صفر ، فاطمیه و ... در این مرکز برگزار می گردد. (2)

سخنان معظم له درباره عزاداری بر حضرت زهرا علیهاالسلام

مرحوم آیه الله العظمی آقای سید محمد رضا گلپایگانی قدس سره نسبت به حضرت زهرا علیهاالسلام و عزاداری بر آن حضرت توجه و عنایت خاصی داشتند ، در این رابطه چند نکته و گفته مهم از ایشان را نقل می نمایم :

ص: 213

1- . همان ، ج 2، ص 349.

2- . <https://hawzah.net>

1: ایشان می فرمودند: گریه بر ائمه اطهار علیهم السلام تولی (اظهار محبت و پذیرش ولایت و سرپرستی خاندان عصمت علیهم السلام) است ولی گریه بر حضرت زهرا علیها السلام هم تولی است و هم تبری (تبری اظهار بیزاری از دشمنان خاندان عصمت و طهارت علیهم السلام)

2: ایشان پس از رحلت، در عالم رؤیا فرمودند: هر چیزی که مربوط به من بوده را اگر خواستید تعطیل کنید مانعی ندارد، لکن توسل و عرض ادب به مقام والای حضرت زهرا علیها السلام را ترک نکنید.

3: ایشان را پس از ارتحالشان در عالم رویا دیده بودند که مشغول پذیرایی از عزاداران حضرت زهرا علیها السلام هستند و می فرمایند: خودم می خواهم عرض ادب نمایم.

4: در خفقان حکومت ستم شاهی، در ایام فاطمیه عده ای به آقا گفتند آقا روضه نگیریم که عمال حکومت سوء استفاده می کنند و به بهانه آن شما را اذیت می کنند.

معظم له فرمودند: باید روضه مان را همچون سابق داشته باشیم. به علاوه حالا که بیچاره و گرفتار هستیم باید بیشتر و با حال بهتری مجالس اهل بیت را برگزار کنیم که شاید خدا به برکت اهل بیت علیهم السلام ما را از این مشکل نجات دهد!

عرض کردند: آقا حالا که می خواهید روضه بگیرید، پس خودتان به مجلس تشریف نیاورید یا کمتر بیایید. آقا در جواب فرمودند: ما مردم را دعوت کنیم برای مجلس عزا و خودمان نیاییم اگر بلائی قرار است نازل شود ما هم با مردم هستیم؛ لذا مجلس روضه را همچون سابق برگزار کردند، و جمعیت زیادی در جلسه شرکت کرده بودند. بعد از ظهر آن روز ساواک به منزل ایشان وارد شده و افراد دفتر را مورد ضرب و شتم قرار دادند.

بعد آمدند کنار اتاق شخصی معظم له، شیشه اتاق را شکستند و گاز اشک آور به داخل اتاق انداختند. و به خاطر همین، آقا و عیالشان حالشان وخیم شد و آنها را به

بیمارستان منتقل کردند . جالب اینکه با اینحال آقا فردای همان روز روضه را برگزار کردند که البته افراد محدودی شرکت داشتند .

5: در ایام بمباران که اغلب مردم شهر را ترك کرده بودند . معظم له در قم ماندند و در این مدت هیچ وقت به جای دیگری نرفتند . چون خود را در پناه اهل بیت علیهم السلام می دانستند . وقتی ایام فاطمیه فرا رسید ، آقا فرمودند مجلس روضه می گیریم و مجلس را برگزار کردند ، روز سوم طبق سننات قبل ، از منزل همراه هیئت عزاداری برای عرض تسلیت به محضر حضرت معصومه به حرم مطهر مشرف شدند .

6: خود معظم له نقل کرده بودند : در زمان مرحوم آیه الله حاج شیخ عبد الکریم حائری بین علما صحبت بود که چه کنیم ایام عزاداری است ، و مجلس عزا نمی توانیم برگزار کنیم و مأمورین اجازه نمی دهند مجلس بگیریم .

من گفتم خانه ما بین الطلوعین مجلس عزا می گیریم و خودم هم منبر می روم و روضه می خوانم مجلس روضه را برگزار کردیم مرحوم آیه الله حاج شیخ عبد الکریم

و آقا شیخ ابو القاسم کبیر و دیگر بزرگان هم به مجلس مشرف می شدند و بنده خودم منبر می رفتم و روضه می خواندم .(1)

اقدامات آیه الله العظمی تبریزی قدس سره

برای دفاع از مظلومیت حضرت فاطمه زهرا علیها السلام هر کاری که بتوانیم ، باید انجام دهیم

مرحوم میرزا جواد آقا تبریزی قدس سره به همه تکلیف می نمودند که باید از مظلومیت حضرت علیها السلام دفاع کنند ، به مشککین اجازه ندهند که حرف های واهی را به جامعه القاء کنند و عوام از مؤمنین را فریب دهند . معظم له وقتی شنیدند شخصی در خصوص قضیه هجوم به خانه دختر رسول خدا صلی الله علیه و آله و سوزاندن درب خانه تشکیکاتی راه انداخته است ، سر درس خارج فقه در مسجد اعظم ، خطبه آتشینی ایراد نموده و

ص: 215

1- . نوری از ملکوت ، زندگانی آیه الله العظمی گلپایگانی ، ص 181-180.

با صراحت کامل بارِ دگفتار منحرفین، از مظلومیت حضرت فاطمه زهرا علیها السلام دفاع نمودند، و جملات مرحوم میرزا قدس سره آن قدر سوزاننده بود که صدای گریه طلب در مسجد اعظم می پیچید و ایشان با تمام وجود از بی بی علیها السلام دفاع می کردند و بارها می گفتند که: «اگر همه چیز من در راه دفاع از حضرت برود، باکی ندارم»

خطبه مرحوم میرزا قدس سره آنچنان صریح و مؤثر بود که موجب حرکت فضلا و طلب شد. (1)

با قلبی مطمئن به سوی پروردگار سفر می کنم

فقیه مقدس میرزای تبریزی قدس سره در آخرین روزهای عمر پر برکتشان به فرزندشان تأکید کردند، من آنچه که انجام داده ام برای رضای خدا و به محبت و

مودت اهل بیت: بوده و من بر آنچه انجام دادم یقین دارم و تا آخرین نفس از آن موافق دفاع می کنم و با قلبی مطمئن به سوی پروردگار سفر می کنم، هرکس که در قضایای فاطمه زهرا علیها السلام شک و تردید ایجاد نماید، ضال و مضل می باشد و از رحمت خدا به دور است. قضایایی همچون: عصمت، مظلومیت، شهادت و فضایل حضرت فاطمه زهرا علیها السلام از مسلمات نزد شیعه اثنا عشری است و همین طور از ضروریات مذهب می باشد، هرکس به هر نحوی در آن مجامله کند، فردای قیامت مسئول است. (2)

بگذار پاهایم برای مظلومیت حضرت فاطمه زهرا علیها السلام بسوزد

فرزند فقیه مقدس، میرزای تبریزی قدس سره می گوید: حرکت مرحوم میرزا قدس سره با پای برهنه با جمعی از فضلا، طلب و مؤمنین در روز سوم جمادی الثانی؛ یعنی روز شهادت حضرت فاطمه زهرا علیها السلام در فصل گرما واقع می شد، گرما بسیار سوزاننده بود، حتی يك گام برداشتن بر روی زمین با پای برهنه مشکل بود. از این رو به مرحوم

ص: 216

1- . سیره عالمانه و پندهای حکیمانه، ص 84 - 80 .

2- . همان، ص 200 - 199 .

والد قدس سره گفتم: آقا! گرما شدید است اگر شما اذیت می شوید، کفش بپوشید. ایشان همان طور که به سینه می زد و گریه می کرد، فرمودند: فرزندم! بگذار پاهایم بسوزد. برای مصیبت حضرت فاطمه زهرا علیها السلام هر کاری بکنم، کم است؛ مگر این دختر رسول خدا صلی الله علیه و آله چه گناهی داشت که این همه ظلم را در حق او مرتکب شدند، پسر! مگر مصیبت حضرت کم بود؟ ما در مصیبت بی بی دو عالم علیها السلام هر کاری کنیم، کم کرده ایم می خواهیم هر آنچه در توان داریم در راه حضرت فاطمه زهرا علیها السلام تلاش نمایم تا قیامت حسرت آن را نخورم». فرزند مرحوم میرزا قدس سره می گوید: وقتی به خانه برگشتیم، کف پای ایشان بر اثر شدت گرمای سوزان آسیب دیده بود؛ و لکن ایشان اشک می ریخت و می فرمود:

این برای مصیبت حضرت فاطمه زهرا علیها السلام کم است. ما قدر و منزلت سرور زنان عالم را نمی دانیم، او کفو امیرالمؤمنین علیه السلام است و اگر امیرالمؤمنین علیه السلام نبود، برای فاطمه کفوی پیدا نمی شد که امام صادق علیه السلام فرمود: «لَوْ لَأَنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى خَلَقَ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ لِفَاطِمَةَ مَا كَانَ لَهَا كُفُوٌّ عَلَى ظَهْرِ الْأَرْضِ مِنْ آدَمَ وَمَنْ دُونَهُ» (1)

با این حساب مولای متقیان برای استحکام پیوند و حرمت پیامبر عزیز اسلام، وصایت اموال خویش را به عهده فرزندان فاطمه گذاشته و فرمود:

«... وَإِنِّي إِنَّمَا جَعَلْتُ الْقِيَامَ بِذَلِكَ إِلَى ابْنِي فَاطِمَةَ ابْتِغَاءً وَجْهَ اللَّهِ وَقُرْبَةً إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَتَكْرِيماً لِحُرْمَتِهِ وَتَشْرِيفاً لِرِجَالِهِ» (2)

با در نظر گرفتن این دو مطلب آیا باز می توان گفت: ما برای فاطمه زهرا علیها السلام کاری کرده و خدمتی به مذهب بر حق تشییع نموده ایم مذهبی که چون فاطمه علیها السلام و پدر بزرگوارش صلی الله علیه و آله فدایی آن هستند. (3)

ص: 217

1- . الكافي، ج 1، ص 461، ح 10 .

2- . نهج البلاغه، ص 358، نامه 24 .

3- . سیره عالمانه و پنجاهای حکیمانانه، ص 103-104 .

مرحوم آیه الله العظمی میرزا جواد تبریزی قدس سره در ایام سوگواری حضرت زهرا علیها السلام (ایام فاطمیّه سال 1427 هـ. ق) سخت بی تابی کرده و به شدت گریه می کردند. چون ایشان کسالت داشتند، اطرافیان برای حال ایشان بسیار نگران بودند و می گفتند: آقا! کمی تحمّل کنید، برای حالتان خوب نیست، کمتر بی تابی کنید؛ ولی ایشان می فرمودند: نمی توانم! مصائب حضرت فاطمه زهرا علیها السلام به قدری است که انسان نمی تواند خود را کنترل کند. ایشان آن قدر بی تابی می کرد که سرانجام

چشم چپ ایشان از شدت فشار منحرف شد و اطرافیان به خصوص اعضای شورای استفتاء به وضوح مشاهده می کردند که مرحوم میرزا قدس سره اختیار یکی از چشمان خود را از دست داده است.

برای علاج چشم مرحوم میرزا قدس سره به پزشکان مختلف مراجعه شد و بعد از بررسی و معاینه، نظر دکترها این بود که چشم هیچ عیبی ندارد، و لکن به آن فشار آمده و زیاد خسته شده است باید آقا کمی استراحت کنند و از چشم خود کار نکشند. (1)

معظم له در آخرین سال عمر مبارکش که برای معالجه به خارج از کشور رفته بودند خود را به عزای حضرت زهرا علیها السلام در فاطمیّه رساندند و با آن شور و علاقه ای که داشتند با پای برهنه روی آسفالت های داغ شهر قم به عزاداری پرداختند.

مرحوم آیه الله العظمی شیخ جواد تبریزی قدس سره که قطب فقهی دروس حوزه علمیه قم در دهه هشتاد شمرد می شد، به این آیین عنوان «عاشورای فاطمی» داد و نامش با آن پیوند خورد. وی پس از انتشار سخنانی سخیف، طی سخنانی در درس خارج فقه خود در مسجد اعظم قم که پرشمارترین درس فقه قم محسوب می شد، از طرح این سخنان به شدت انتقاد کرده و گفت: «اگر همه چیز من در راه دفاع از حضرت علیها السلام برود، باقی

ص: 218

ندارم» (1) واکنش مرحوم میرزا جواد تبریزی به قدری تأثیرگذار بود که جو سنگینی علیه آن شخص در قم ایجاد شد و وی دیگر نتوانست تا پایان عمرش به قم سفر کند. حتی در وفات او نیز که در تیرماه 1389 رخ داد، بسیاری از علمای قم از صدور پیام تسلیت خودداری کردند.

اقدام آیه الله العظمی وحید خراسانی دام ظلّه برای تعطیلی سالروز شهادت حضرت زهرا علیها السلام

مرجع عالیقدر، حضرت آیه الله العظمی آقای حاج شیخ حسین وحید خراسانی دام ظلّه با توجه به موقعیت برجسته ای که در حوزه علمیه قم دارند و با عنایت به شمار بسیار زیاد شاگردان و تربیت یافتگان مکتب علمی و اجتهادیشان، برای برافراشتن پرچم بزرگداشت شهادت حضرت زهرا علیها السلام از هیچ اقدام و کوششی دریغ نفرمودند.

ایشان با مجاهدتی پیگیرانه، از رئیس محترم جمهور وقت و هیئت دولت و نمایندگان مجلس شورای اسلامی خواستند که، روز شهادت حضرت زهرا علیها السلام را به طور رسمی و قانونی، تعطیل سراسری در کشور اعلام نمایند، و در اثر فعالیت های مخلصانه و صادقانه بسیار، این آرزوی بزرگ برآورده گردید، و در هیئت دولت، و نیز در مجلس شورای اسلامی، با رأی قاطع نمایندگان، روز سوم جمادی الثانیه هر سال، به عنوان سالروز شهادت حضرت فاطمه زهرا علیها السلام تعطیل رسمی اعلام گردید و از سال 1420 قمری (1378 شمسی) این مصوبه بسیار ارزشمند و تاریخی به اجرا در آمد. (2)

دسته عزاداری با پای برهنه

حضرت آیه الله العظمی وحید خراسانی دام ظلّه علاوه بر اقامه مجلس عزا در بیت شریف خود به مناسبت شهادت حضرت زهرا علیها السلام از سال 1420 قمری (1378 شمسی) در روز سوم جمادی الثانیه با پای پیاده و برهنه روی آسفالت های داغ شهر قم به سوی

ص: 219

1- . دفاع از مظلومیت حضرت فاطمه زهرا3، سایت مرحوم آیه الله العظمی شیخ جواد تبریزی، تاریخ مطلب 4 دی 1389.

2- . نهضت فاطیمه، ج 1، ص 69.

حرم مطهر حضرت معصومه علیها السلام حرکت می کنند و جمعیت عزادار (از علما و فضلا و عموم مردم دلسوخته) به دنبال ایشان به راه می افتند و شور عزای حضرت زهرا علیها السلام را همگانی می نمایند .

اطلاعیه ای تاریخی و هدایتگر

آیه الله العظمی وحید خراسانی دام ظلّه در جمادی الثانیه 1422 قمری اطلاعیه ای اصولی و مستدل در پنج صفحه تشریح نمودند که در قسمتی از آن وظیفه ما را معین فرموده اند. ایشان می فرمایند :

وظیفه ما در این مصیبت کبری این است که به پا خیزیم ، و آنچه در توان داریم در تعظیم شعائر روز شهادت انجام دهیم ، چون شهادت آن حضرت ، سند احقاق حق اول المظلومین است ، و لَمْ أَرْ مِثْلَهُ حَقّاً أُضِيعَا .(1)

* حجت تمام است . امسال باید این مملکت غیر از سال های قبل باشد در شهادت صدیقه کبری منتشر شوید ، مردم را وادار کنید ، آنچنان که حق این مصیبت است ، پرچم های عزارا در بیاورند . هم فاطمه را بشناسید و هم به مردم بشناسانید (2).

* وظیفه همه شما در این ایام ، بیان عظمت آن حضرت است . کسی این گوهر را نشناخت . امیدواریم در این فاطمیه - که هفته دیگر شهادت صدیقه کبری است - عموم هیئات برای تسلیت قلب مقدس امیرالمؤمنین همه بیرون بیایند . همه شما موظف اید مردم را بیدار کنید .

* این ایام وظیفه عمده شما این است که همه تان پراکنده بشوید در بلاد . نتیجه فقاقت شناساندن یگانه حبیبه خداست به خلق خدا. نه من، نه تو ، نه شیخ طوسی تا شیخ

ص: 220

1- . نهضت فاطمیه ، ج 1 ، ص 71.

2- . تمامی بیانیه و اطلاعیه ها برگرفته از سایت معظم له می باشد .

انصاری درک کرد که فاطمه زهرا کیست. " لأن الخلق فطموا عن معرفتها ". همه ما مقصر هستیم، نه او را شناختیم کما هی، نه به دیگران شناسانیدیم.

* امروز مقدمه فاطمیه است؛ مهم این است که ما بفهمیم [فاطمه کیست]، نفهمیدیم، این اکسیر اعظم است؛ کمال علم این است. این گوهر چه گوهری است؟ نه کسی شناخته! نه کسی می تواند بشناسد!

بشناسید، به مردم بشناسانید تا بفهمند که این مملکت باید در فاطمیه یکپارچه غوغا بشود. اگر شعوری باشد، اگر درکی باشد، اگر فقهاتی باشد، این احادیث را بفهمد، آن وقت می فهمد [شب دفن او] چه شبی بود و چه بدنی زیر خاک رفت، چه قبری! چه دفنی! - لا اله الا الله غنیمت بشمارید این ایام [فاطمیه] را؛ متفرق بشوید در بلاد؛ به مردم بفهمانید [فاطمه] کی بود؟! چه دید؟! چه جور رفت؟! و چه خواهد کرد! عقل حیران است.

* امّا وظیفه شیعه چیست؟ یک کلمه بس است، آن کلمه این است: باید مملکت، اگر مملکت شیعه است، روز سوم جمادی الثانی یکپارچه شیون بشود، به چه دلیل؟

* اگر یک هیئت بماند [و] روز سوم [جمادی الثانیه] بیرون نیاید، حسرتی که خواهد خورد ابدی است و دیگر علاج ندارد، [و آن حسرت این است] که من می توانستم به این وسیله مرهمی بر زخم دل زینب کبری بگذارم [و] نگذاشتم، می توانستم با آن سینه زدن، یا زهرا گفتن، تسلیت به ولی عصر بگویم و نگفتم. مبدا این فرصت از دست برود. مبدا در [این] مملکت هیئتی بماند که امسال بیرون نیاید، "وانذرهم یوم الحسرة اذ قضی الامر"، ما گفتیم که فردا کسی گله نکند.

کاری کنید که امسال ان شاء الله [در این عزاداری ها] غیر از سالهای گذشته باشد، و امسال در هر شهری همت کنید شام غریبان حتماً باید دسته سادات بالخصوص علاوه بر بقیه هیئات بیرون بیاید، و در آن هیئت سادات، غیر [از] سید نباید وارد بشود. غیر

سادات در هر مقامی پشت سر آنها باشند. آن هیئت سادات -حتماً- در همه بلاد، قصبات، دهات بیرون بیاید. (1431 قمری)

* سادات دیگر بفهمند چه وظیفه دارند؟ اولاً: علویین، علویات، فاطمیین، فاطمیات، در تمام این مملکت، شهادت حضرت زهرا روز سوم جمادی الثانیة باید به وسیله شما برای همیشه تضمین بشود. شام غریبان هیئات سادات مستقلاً بیرون بیایند، غیر سادات پشت سر آنها.

* ما دست و پای آن هایی که برای فاطمیه قدمی بر میدارند را می بوسیم.

128313* مراسمات عزاداری به ویژه عزاداری ایام فاطمیه بیش از گذشته در آستان قدس احیا شود تا زائران هرچه بیشتر از سیره اهل بیت علیهم السلام بهره مند شود.

* برای موفقیت بیشتر در کارهایتان به حضرت زهرا علیها السلام متوسل شوید و عنایات امام رضا علیه السلام را از طریق مادر ایشان به خود جلب کنید. (1) 25/1/1398

* ما باید به نحوی عمل کنیم که دهه فاطمیه تبدیل به عاشورای دوم شده و مردم به صورت خودجوش در مراسم دهه فاطمیه شرکت کنند.

عزاداری و فعالیت های فاطمی آیه الله العظمی آقای حاج سید محمدباقر موحد ابطحی قدس سره

مرحوم علامه همواره در احیای شعائر اهل بیت: و بزرگداشت مقام و جایگاه والای آل الله سر از پانمی شناخت، سالیان سال در ایام فاطمیه با سر و پای برهنه و هیبتی ماتم زده به همراه عزاداران و دلسوختگان فاطمی به عزاداری و سینه زنی می پرداخت و با شور و حال غیر قابل وصفش، تأثیر به سزایی در میان محبان آل الله می گذارد، که امروزه شاهد اثرات آن قدم های مخلصانه در شکوه فاطمیه می باشیم.

ص: 222

مرحوم علامه از ابتدای سنت پیاده روی در عاشورای فاطمی در شهر مقدس قم ، همگام با مرجع فاطمی مرحوم آیه الله العظمی گلپایگانی قدس سره ، و سپس همراه با مرحوم آیه الله العظمی میرزا جواد آقا تبریزی قدس سره و حضرت آیه الله العظمی

صافی گلپایگانی قدس سره و حضرت آیه الله العظمی وحید خراسانی دام ظلّه ، با پای برهنه مسیر منتهی به حرم مطهر حضرت فاطمه معصومه علیها السلام را طی می کرد و برشکوه و اقامه این نوع عزا و ماتم تأکید و اهتمام ویژه داشت .

بارها از حضور امام زمان ارواحنا فدا در دسته پیاده روی عاشورای فاطمی سخن می گفت که این سخن مرحوم علامه ، یادآور سخن و عمل علامه بحرالعلوم قدس سره بوده که وقتی او را در دسته طویرج در کربلا، با سر و پای برهنه در بین عزاداران می بینند، از ایشان سؤال می شود که چگونه است که با چنین حال و هیئتی در دسته پیاده عزاداری می کنید؟! علامه بحرالعلوم فرمودند : چگونه چنین نباشم که مولایم امام زمان را سینه زنان در این دسته عزا می بینم ؛ و مرحوم علامه نیز چنین با سر و پای برهنه بر مادر شهیده اش عزاداری و سوگواری می کردند .(1)

حضور امام زمان ارواحنا فدا در پیاده روی فاطمیه

دانشمند محترم حضرت حجة الاسلام والمسلمین مهدی پور ، از محققین و مؤلفین حوزه علمی قم نقل می کنند : روزی که برای اولین بار قرار بود که آیه الله العظمی وحید خراسانی به عنوان روز فاطمیه از منزل به حرم مطهر مشرف بشوند ، صبح همان روز ما در جلسه روضه منزل مرحوم عسکری قمی در معیت آیه الله حاج آقا سید محمد باقر موحد ابطحی بودیم . ایشان در آن محفل از من سؤال کردند : آیا امروز دسته ای قرار است راه بیفتد؟!

ص: 223

گفتم: بلی! آیه الله العظمی وحید خراسانی اعلام فرمودند که به مناسبت شهادت حضرت زهرا علیها السلام دسته راهپیمایی ای از منزلشان تا حرم مطهر برقرار خواهد شد.

گفتند: عجب! در جریان نبودم! سپس فرمودند: چه ساعتی؟! عرض کردم: ساعت یازده ظهر.

بعد با آقای در شهرستان تماس گرفتند و به آن شخص فرمودند: آن خواب خود را دوباره بگویند!، طبق نقل ایشان آن شخص گفت: من دیشب در عالم رؤیا دیدم که به من گفتند: امروز در قم، آقا بقیه الله با دسته ای که سر ساعت یازده، به طرف حرم پیاده می روند، خواهند بود! آیه الله ابطحی مفصل گریه کردند! که چنین خبری را صبح به ایشان داده بودند. سپس به همه افراد آن جلسه فرمودند: حتماً در مراسم پیاده روی شرکت کنید.

روز شهادت با ایشان به بیت آیه الله العظمی وحید خراسانی آمدم. خطیب محفل دو سه دقیقه به یازده، سخنرانی اش را تمام کرد. سر ساعت یازده آیه الله وحید با پای برهنه راه افتادند، افرادی که بیرون بودند تا ایشان را چنین دیدند، پای خود را برهنه نمودند، آیه الله ابطحی نیز کفش های خود را از پا در آوردند و زیر بغل گرفتند. و شواهد، حضور امام عصر ارواحنا فداه را در آن روز تاریخی تأیید می کرد.

مرجع عالیقدر حضرت آیه الله العظمی وحید خراسانی دام ظلّه در این باره می فرمود: «نسبت به حضرت زهرا علیها السلام، در مراسم آن حضرت، که ما (در روز شهادت) بیرون می آمیم، ایشان (آیه الله ابطحی) نیز بیرون می آمد، اینها مزایایی است که کمتر پیدا می شود».

حجة الاسلام والمسلمین آقای حاج شیخ شرف الدین نظری خادم الشریعه دام عزه نقل می کنند: در آغاز نهضت فاطمیه، شبی در محضر حضرت آیه الله العظمی موحد ابطحی قدس سره بودم که حضرت آیه الله العظمی وحید خراسانی دام ظلّه به آنجا تشریف

آوردند، و در آن محفل در خصوص تعظیم شعائر اهل بیت عصمت و طهارت: و خیزش عمومی در همه نقاط از جمله اصفهان با ایشان مذاکره و مشورت پرداختند.

مرحوم علامه پس از مدتی، جهت رونق بخشیدن به عاشورای فاطمی در شهرستان ها، با حضور در شهرهای اصفهان، ساری و...، با سر و پایی برهنه به همراه یار و انیس دیرینش حضرت آیه الله العظمی آقای حاج شیخ عبدالله نظری خادم الشریعه قدس سره به اقامه عزای پیاده روی در خیابان ها و مراکز اصلی شهرها می پرداخت و بر شور و شکوه فاطمیه در آن مناطق می افزود و به تشکیل کاروان های عزای فاطمیه در شهرها و روستاها تأکید به سزایی داشت. (1)

معظم له، پس از نقش آفرینی در امر فاطمیه علیها السلام (در سال اول حرکت)، در سال های بعد نیز، با تأسیس «بیت الزهرا علیها السلام» در قم و تشکیل مجالس عزاداری بسیار نورانی و تأثیر گذار (که موجب تحولی شگرف در کیفیت برگزاری مجالس عزاداری گردید) و همچنین، با برگزاری جشن میلاد حضرت زهرا علیها السلام به شکلی گسترده و تحول ساز، و تلاش برای فرهنگ سازی حوزوی و اجتماعی، در امر فاطمیه، و نیز حمایت بسیار مخلصانه و مجدانه و همه جانبه، از اقدامات مراجع معظم تقلید و فعالان فاطمی، رسالت ولائی خود را در امر نهضت فاطمیه انجام داد. (2)

دلسوختگی مرحوم علامه در مصائب شهادت جانگداز حضرت زهرا علیها السلام آنچنان بود که در برخی از جلسات عزای فاطمیه علیها السلام سر از پا نشناخته و با بیتابی و حالتی ملتهب بر سر و صورت می زد و برای مادر پهلو شکسته اش عزاداری می کرد.

حجة الاسلام و المسلمین صالحی خوانساری از خطبای مشهور ایران می گوید:

ص: 225

1- . در شعاع جانان، ص 311-310.

2- . همان، ص 308.

در محفلی مشغول سخنرانی بودم که در آن جلسه مرحوم آیه الله العظمی گلپایگانی قدس سره نیز حضور داشتند. بالای منبر بودم و در تبیین عظمت حضرت فاطمه زهرا علیها السلام سخن می گفتم که یک لحظه متوجه شدم آیه الله آقای حاج سید محمد باقر موحد ابطحی وارد آن مجلس شدند. از بالای مجلس فریاد زدم:

ای مردم! این آقای بزرگواری که وارد مجلس شدند در کتاب «عوامل العلوم» روایتی را نقل می کنند، که حضرت زهرا علیها السلام وقتی وارد محشر می شوند، ندایی می رسد: «غضوا أبصارکم حتی تجوز فاطمه بنت محمد؛ چشم هایتان را فرو افکنید تا فاطمه، دختر محمد، عبور نماید» (1).

وقتی این روایت را خواندم، یک لحظه دیدم که آیه الله ابطحی آنقدر با التهاب و شدت با دو دستشان بر سرشان می زدند که آن محفل کاملاً منقلب شد... انقلاب عجیبی در آن جلسه برپا شد. و سید محمد باقر همچنان منقلب و پریشان بود و برای مادرش مویه می کرد (2).

انتشار کتابی برجسته در مورد حضرت زهرا علیها السلام

بخش مربوط به حضرت زهرا علیها السلام از کتاب عظیم «عوامل العلوم و المعارف» (3) که با تحقیق و پاورقی به وسیله مؤسسه الامام المهدي عجل الله تعالی فرجه قم زیر نظر آیه الله العظمی آقای حاج سید محمدباقر ابطحی قدس سره در سال 1363 شمسی و با همت مرحوم آیه الله آقای حاج سید احمد فقیه امامی قدس سره (مؤسس کتابخانه عمومی الزهرا علیها السلام اصفهان) به چاپ رسید و در سال 1411 قمری چاپ دوم آن با استدراکات بیشتر در 672 صفحه

ص: 226

1- . عوامل العلوم، ج 11، ص 1153 .

2- . در شعاع جانان، ص 301 .

3- . این کتاب، مجموعه ای گسترده در یکصد و سی مجلد است. نویسنده این موسوعه حدیثی علامه شیخ عبدالله بحرانی، از شاگردان علامه مجلسی و از همکاران ایشان در نگارش کتاب بحار الانوار است.

با همکاری موسسه الامام المهدي عجل الله تعالى فرجه و کتابخانه الزهرا علیها السلام اصفهان چاپ و منتشر گردید، ولی در اثر موفقیت نهضت فاطمیه انگیزه تحقیق بیشتر در محققین موسسه الامام المهدي عجل الله تعالى فرجه به وجود آمد و با استدراکات و تحقیقاتی بسیار گسترده و کامل مقدمات چاپ سوم کتاب را فراهم نمودند و با همکاری موسسه الامام المهدي عجل الله تعالى فرجه و کتابخانه الزهرا علیها السلام کتاب یاد شده در 1312 صفحه وزیری (در دو جلد) آماده گردید و در اولین سال ارتحال مرحوم آیه الله امامی قدس سره (مؤسس کتابخانه الزهرا علیها السلام) چاپ و منتشر گردید.

در چاپ سوم این کتاب تحقیقات و استدراکات بسیار مفصل و جالبی انجام گرفته و در بسیاری از مباحث کتاب همانند: بحث فدک، مصائب و مظلومیت های حضرت زهرا علیها السلام کلمات و دعاهاى آن حضرت و ... راه گشایی های بسیار ارزشمندی انجام گرفته که در تحوّل علمی و تحقیقی در مباحث مهمه مربوط به حضرت زهرا علیها السلام نقش داشته و در بسیاری از تحقیقات و تألیفات بعد از آن، در ادامه این حرکت علمی بزرگ گام های مؤثری برداشته شده است. (1)

آیه الله العظمی مرحوم حاج شیخ محمد فاضل لنکرانی قدس سره

معظم له از سال 1380 همه ساله به طور متوالی در عرض 5 سال، پیام صادر نموده اند. در وصیت نامه خویش به آن پیام ها افتخار کرده و فرموده اند: «من تلاش علمی زیادی کردم، درس و بحث زیادی داشتم، اما امیدم برای قیامت، همین چند سالی است که برای حضرت فاطمه زهرا علیها السلام فریاد زدم.»

چند سال پیش از رحلت فرمودند: «احساس می کنم يك خطری برای تضعیف مقام ائمه معصومین علیهم السلام و حضرت زهرا علیها السلام در جریان است و باید با آن مقابله کرد. باید فاطمیه را با عظمت برگزار کنیم و عاشورای دومی بسازیم.» (2)

ص: 227

1- نهضت فاطمیه، ج 1، ص 102-101؛ یادواره یکهزار و چهارصدمین سال شهادت فاطمه زهرا 3، ص 30.

2- سینیای فقاقت، ص 106.

پیام به مناسبت ایام فاطمیه

تعظیم شعائر دینی از وظایف مردم و هیأت های مذهبی است و شما نباید خود را از این وظیفه مهم کنار کشیده و آن را فقط از وظایف مسؤولان فرهنگی بدانید .

شکوه و حرارت این مراسم مشت محکمی است بر دهان یاوه سرایان و کسانی که سعی در القاء شبهه بین مردم ما را دارند ؛ و فکر نکنید که این مطالب ضدّ وحدت است .

« وحدتی که مدّ نظر مرحوم حضرت امام است ، کنار گذاشتن عقاید و آرمان های استوار تشیع و دست کشیدن از آنها نیست . حفظ وحدت آن نیست که کیان تشیع به فراموشی سپرده شود . اگر خدای ناکرده مبتلا به انحراف فکری شده و تحت عنوان حفظ وحدت از عقیده و آرمان و ولایت معصومین علیهم السلام و سیره آن بزرگواران دست بکشیم ، تشیع را به مسلخ کشانده و از بین برده ایم » .

سکوت و بی تفاوتی در این مورد و کم توجهی به ایام فاطمیه سبب جدایی از تشیع و آرمان های مقدس آن است .

من خویش را در مقابل خدای سبحان مسؤول می بینم ؛ از این رو ، مطالب فوق را به عنوان اتمام حجّت با شما در میان گذاشتم .(1)

* بر شیعیان و پیروان اهل بیت : است که در روز چهارشنبه سوّم جمادی الثانی ، که بر حسب روایات صحیحه مصادف با شهادت آن حضرت است و بحمد الله در

کشور جمهوری اسلامی تعطیل رسمی است ، هر چه بیشتر در احیای این امر بکوشند و با فریادها و عزاداری ها و دستجات ، ارادت خود را به آن حضرت اظهار و گوشه ای از حقوق آن شهیده را ادا نمایند. انشاء الله .(2)

ص: 228

1- . فاطمه 3 و فاطمیه ، ص 59-58 . در تاریخ 1381/5/18 .

2- . کتاب فاطمه و فاطمیه ، ص 44 . 29 در تاریخ 4/1382 .

بحمدالله بعد از این احیای فاطمیه ای که از زمان مرحوم والد ما رضوان الله تعالی علیه در سال 72 عده ای از ائمه جماعات را جمع کردند فرمودند: باید راجع به فاطمیه کار کنیم، دشمن می خواهد فاطمیه را از ما بگیرد.

یک مجله ای در یکی از نقاط ایران چاپ شده بود، تیتزش این بود «فاطمه زهرا از ولادت تا افسانه شهادت» پدر ما وقتی این مجله دستش بود دیدم بدنش شروع به لرزیدن کرد و اشک ریختن، فرمودند عجب! شد افسانه شهادت؟ فرمودند می خواهند شروع کنند این حقایق را یکی پس از دیگری تردید ایجاد کنند و ما، هر طلبه ای، هر شیعه ای، هر مسلمانی وظیفه داریم، به عنوان یک وظیفه شرعی است نه به عنوان یک تکریم استحبابی! فرمودند: احیای فاطمیه وظیفه است. (1)

توصیه های آیه الله العظمی صافی گلپایگانی در مورد فاطمیه

مرجع عالیقدر حضرت آیه الله العظمی آقای حاج شیخ لطف الله صافی گلپایگانی قدس سره از زمان مرجعیت عامه و جهانی مرحوم آیه الله العظمی آقای حاج سید محمد رضا موسوی گلپایگانی قدس سره در مراسم بزرگداشت یک هزار و چهارصدمین سال شهادت حضرت صدیقه کبری فاطمه زهرا علیها السلام (که آن بزرگوار با پیام مهم و تاریخی و راه گشای خود و نیز با اقدامات جدی و تاثیر گذارشان بر مسئولین رسمی کشور در شروع نهضت فاطمیه گام های بلندی برداشتند) در کنار آن

بزرگ مرجع عظیم الشان و جهانی بودند و پس از عهده داری مقام زعامت و مرجعیت تقلید خود به دفاع از حریم مقدس و مظلومیت حضرت زهرا ای مرضیه علیها السلام پرداختند و در پاسخ به شبهات و سؤالات و نیز راهنمایی قاطبه مردم در احیاء و بزرگداشت فاطمیه قدم های برجسته ای

ص: 229

برداشتند و فقه و اجتهاد و اندیشه و قلم و مرجعیت و زعامت دینی را در خدمت به آستان مقدس حضرت زهرا علیها السلام به کار گرفتند .

در پیام مهمی به سوگواره شعر فدک حضرت زهرا علیها السلام در بیت العباس لامرد فارس در قسمتی از پیامشان چنین فرموده اند :

در این ایام فاطمیه آن خطبه تاریخی حضرت زهرا علیها السلام که متضمن همه گونه پیام لازم و سازنده در تمام نواحی حیات است باید مورد توجه قرار بگیرد . این خطبه تنها یک خطبه نیست یک معجزه بزرگ و بسیار با عظمت است . خواهران و برادران همگان باید به معانی بلند و درس های عالی این خطبه آشنا شوند امروز بانوان مسلمان باید این خطبه را بخوانند و در معانی آن تامل نمایند و همه ما باید زن و مرد به شخصیت اسلامی خود و به اینکه اسلامی قرآنی ، زهرائی ، زینبی ، علوی و حسینی معرفی شویم افتخار نمائیم امید است این برنامه ها و این خدمات که همه در راه آموزش تعهدات دینی و تعظیم شعائر اسلامی است موجب خشنودی و رضایت حضرت ولی امر و صاحب عصر مولانا المهدی بقیه الله ارواح العالمین له الفداء گردد . (1)

و در اطلاعیه مهمی که به زبان عربی منتشر گردیده و در چهار صفحه بزرگ می باشد مطالب مهمی را در مورد مظلومیت حضرت زهرا علیها السلام و تفسیر و تحلیل آنها مطرح نموده اند که بخش هایی از آنها را به زبان فارسی عرضه می نمائیم :

از حقائق تاریخی که برای هر پژوهشگری روشن است حوادثی است که در سال دهم هجرت و بعد از آن کمی قبل از ارتحال رسول خدا صلی الله علیه و آله رخ داد مخصوصاً وقایع دردناکی که پس از رحلت آن حضرت اتفاق افتاد و یک حزب سیاسی مستبدانه وارد میدان شد و هدف او تسلط بر امر قیادت و رهبری امت و دستیابی به حکومت و ریاست بود .

ص: 230

همانا آنچه نسبت داده شده به این گروه سیاسی از ارتکاب جرائم دردناک و ستمگری های زشت که بدترین آنها جلوگیری از حکومت شرعیه منصوصه از طرف حق تعالی ... و غضب حقوق سیده نساء العالمین (حضرت فاطمه زهرا علیها السلام) و کتک زدن و سیلی زدن به آن حضرت و سقط نمودن جنین او (که سبط سوم رسول خدا صلی الله علیه و آله محسوب می گردید) می باشد و آن چنان آن بانوی بزرگوار را آزرده ساختند که آنها را دور کرد و باقیمانده عمر خود را در حال خشم و غضب بر آنها سپری نمود و پس از هر نمازی به آنها نفرین می نمود تا این که مظلومانه و ستم کشیده به پدر خود صلی الله علیه و آله ملحق گردید . همه آنچه به آن گروه سیاسی نسبت داده شده و همه رفتارهای زشتی که در زمینه ظلم به صدیقه طاهره حضرت زهرا علیها السلام و امیرالمؤمنین علیه السلام انجام داده اند اموری است که به حسب عادت در آن فضای قسوت بار از آن دلسنگ ها اتفاق خواهد افتاد و آنچه نقل شده و به دست ما رسیده از اعمال وحشتناک آنها کمترین چیزی است که در چنین مواقع وحشتناک و انقلاب ها و توطئه های سیاسی به وقوع می پیوندد .

آنها کار بسیار بزرگ و وحشتناکی می خواستند انجام دهند می خواستند راهی را که رسول خدا صلی الله علیه و آله برای امت خود تعیین نموده بودند تغییر دهند و می دانستند که به مقاصد خود دست نمی یابند جز با ظلم به بنی هاشم و در هم شکستن آنها مخصوصاً فاطمه زهرا علیها السلام که بانوی بانوان جهان و یادگار باقیمانده از

رسول خدا صلی الله علیه و آله و یکتا فرزند رسول اعظم اسلام صلی الله علیه و آله بودند.

رئیس آن فرقه سیاسی وارد بر خانه فاطمه زهرا علیها السلام شد به همراهی تازیانه به دست های جفاکار و طغیان گر خود و رخ داد آنچه رخ داد از ضرب و سقط جنین و جز اینها از اموری که تاریخ نتوانسته است ضبط و نقل نماید.

خلاصه آنکه هیچ کس از آگاهان و مطلعان از تاریخ شک نمی کند که آنچه نقل شده درباره آن ستمگران از قبیل کتک زدن به فاطمه زهرا علیها السلام و اسقاط جنین آن حضرت و غضب حق آن بزرگوار اموری است که در یک چنین صحنه های وحشتناکی

(که برای رسیدن به آن اهداف پلید و شیطانی به وجود می آید) اتفاق خواهد افتاد زیرا آنها می دانستند که به مقاصد شیطانی خود بدون این کارهای زشت دست نخواهند یافت . و همه آنچه نقل شده فقط بعضی از ستم ها و ظلم هایی است که روا داشته شده و در نزد شیعه و غیر شیعه ثابت و مشهور است . (1)

معظم له در دیدار اعضای شورای عالی حوزه های علمیه مطرح نمودند:

حوزه های علمیه از ابتدا تاکنون ، به این نکته توجه داشتند و اکنون هم باید با جدیت بیشتر، این امر دنبال شود . در همه سال و به خصوص ایام تبلیغی و مثل ایام جانشوز فاطمیه ، وظیفه داریم معارف بسیار غنی و ارزشمندی که در اختیار داریم را به گوش همه جهانیان برسانیم و در این مسیر، از تمام امکانات به خصوص رسانه ها بهره مند شویم . (2)

6/10/1400

اقدامات آية الله العظمی حاج سید محمد حسینی شیرازی قدس سره در مورد حضرت زهرا علیها السلام

مرجع عالیقدر مرحوم آية الله العظمی حاج سید محمد حسینی شیرازی قدس سره که دارای مقام بلند علمی و فقهی و مرجعیت دینی و جامعیتی کم نظیر بودند و تالیفات فراوانی از خود به جای گذاشتند که شمار آنها به یکهزار و پانصد جلد می رسد و تنها دوره الفقه ایشان به یکصد و پنجاه جلد بالغ می گردد . آن بزرگمرد در بسیاری از کشورهای آسیایی ، اروپائی ، آفریقائی ، استرالیا و آمریکا و کانادا به وسیله اعزام نماینده و تأسیس مساجد و حسینیه ها و سایر مراکز دینی و اجتماعی به نشر و ترویج مکتب مقدس اهل البیت علیهم السلام می پرداختند و آثار علمی و اجتماعی آن بزرگمرد جهانگیر بود و با نگرشی وسیع مسائل عموم مسلمان ها و بالاخص شیعیان را مورد توجه قرار می دادند و در مورد جوان ها و نجات آنها از دام شیاطین جن و انس راهنمایی ها و دلسوزی های ویژه داشتند و در تالیفات و سخنرانی هایشان توجه و عنایت خاصی نسبت به اهل البیت علیهم السلام و بالاخص

ص: 232

1- . نهضت فاطمیه ، ج 1 ، ص 67 - 65 .

2- . hawzahnews.com .

حضرت زهرا علیها السلام و سید الشهداء علیه السلام داشتند . آن بزرگوار در مورد حضرت زهرا علیها السلام با عنایت خاصی عرض ادب و اخلاص می نمودند که ذیلا به مواردی اشاره می نمائیم :

1- با تالیف کتاب ارزشمند من فقه الزهراء علیها السلام نگرش جدیدی را نسبت به خطبه ها و دعاها و سایر کلمات نورانی حضرت زهرا علیها السلام مطرح نمودند و آن آثار ارزشمند و الهی را الهام بخش در باب استنباط احکام فقهی و مسائل دینی (در بخش های اصول دین ، فروع دین ، آداب و اخلاق) می دانستند و قول و فعل و تقریر آن حضرت را همانند پیامبر صلی الله علیه و آله و ائمه معصومین علیهم السلام حجت شرعی می شمردند و در فهم و استخراج عموم مطالب دینی به سخنان آن حضرت تمسک می جستند . در کتاب یاد شده که در 12 جلد تالیف گردیده و حدیث شریف

کساء و خطبه ها و دعاها و سایر کلمات حضرت زهرا علیها السلام مورد استفاده و استناد فقهی قرار گرفته است . (1)

« من فقه الزهراء علیها السلام »

حضرت زهرا علیها السلام که از نظر عصمت ، علم و معرفت در رتبه ای بعد از پیامبر و امیر مؤمنان علیهما السلام بوده و بر تمامی فرزندان معصومش علیهم السلام حجت می باشد .

بدون شک ، کلام و رفتارشان از نظر شرعی یکی از ادله و از مصادر مهم فقه اسلامی به شمار می رود .

اما مظلومیت حضرتش حتی در زمینه استفاده فقهی به روشنی عیان است . کتاب گرانقدر فوق شاید تنها کتابی باشد که برای اولین بار پژوهشی عالمانه را در این زمینه آغاز کرد و برای اندیشمندان از یکی از مصادر فقه اسلامی شیعی پرده برداری نمود تا راه را برای دیگر مجتهدان در زمینه استفاده بیشتر از فقه حضرتش باز نماید .

مقدمه کتاب به گوشه ای از جایگاه تکوینی و تشریحی حضرت اشاره دارد .

در جلد اول : صدها مساله فقهی از حدیث شریف کسا استنباط شده است .

ص: 233

1- . نهضت فاطمیه ، ج 1 ، ص 54 و 55 .

در جلد دوم تا پنجم: بیش از یک هزار مسأله فقهی در زمینه های مختلف فردی و اجتماعی از خطبه فدکیه استخراج شده .

در جلد ششم و هفتم: صدها حکم شرعی از خطبه الدار استلها و تحریر گشته .

و در جلد هشتم تا دوازدهم: بیش از هزار فرع فقهی از احادیث مختلفی که از حضرت زهرا علیها السلام روایت شده ، استنباط گردیده است .

جمعاً بیش از سه هزار مسأله فقهی اعم از اقتضائیات و لا اقتضائیات ، احکام تکلیفی و وضعی ، و غیره از مجموع فرمایشات حضرت صدیقه کبری علیها السلام در این اثر به رشته تحریر درآمده است .

2- تالیفات متعدد دیگری در مورد شخصیت حضرت زهرا علیها السلام از ایشان به یادگار مانده است بدین قرار :

الف : فاطمه علیها السلام افضل اسوه للنساء

ب : فاطمه الزهراء علیها السلام امتداد النبوه

ج : لمححه عن عظمه الزهراء علیها السلام

د : المعصومین الاربعه عشر علیهم السلام (بخش فاطمه الزهرا علیها السلام)

ه : المدایح و المراثی للمعصومین الاربعه عشر (بخش فاطمه زهرا علیها السلام) از سرود های آن بزرگمرد .

و- الاستفتائات حول فاطمه الزهرا علیها السلام

ز- هدايات المعصومین (بخش فاطمه زهرا علیها السلام)

3- سؤالاتی از آن بزرگوار درباره حضرت زهرا علیها السلام و سایر معصومین علیهم السلام شده است.

4- معظم له در مسائل فقهی در ابواب مختلف به شخصیت حضرت زهرا علیها السلام توجه خاصی داشتند مثلاً در بحث نجاست کافر دشمن داشتن حضرت زهرا علیها السلام یا دشنام دادن به آن حضرت را موجب نجاست دانسته اند همانند کسی که در مورد پیامبر صلی الله علیه و آله و ائمه معصومین علیهم السلام چنین کند و هم چنین در باب وضوء فرموده اند : کسی که وضوء

ندارد نمی تواند بر اسم مبارک حضرت زهرا علیها السلام دست بگذارد و لمس نماید. و یا در باب مبطلات روزه دروغ بستن به حضرت زهرا علیها السلام را نیز موجب باطل شدن روزه دانسته اند و در احکام تولی و تبری دوست داشتن حضرت زهرا علیها السلام و دشمن داشتن دشمنان حضرت زهرا

علیها السلام را لازم شمرده اند و در مسائل یاد شده حضرت زهرا علیها السلام را در ردیف پیامبر صلی الله علیه و آله و ائمه معصومین علیهم السلام قرار داده اند در حالی که در برخی از رساله های عملیه چنین توجهی نشده است. و

برگزاری عزای فاطمیه در منزل آیه الله العظمی حاج سید محمد حسینی شیرازی 1

این بزرگمرد در تمام وفیات ائمه معصومین علیهم السلام خاصه ایام آخر ماه صفر و فاطمیه اول و دوم نیز اقامه مجلس روضه خوانی نموده و تعدادی از دسته جات عزانیز که از شهرستان ها برای زیارت و عزاداری به قم می آیند در آن شرکت می نمودند. (1)

شفای جوان مسیحی مبتلا به سرطان خون در واشنگتن

در واشنگتن، در ایالات متحده آمریکا، از طرف مرحوم آیه الله العظمی، آقای حاج سید محمد حسینی شیرازی 1 حسینیه ای تأسیس شده، به نام «الرّسول الأعظم صلی الله علیه و آله» که در دهه فاطمیه، مراسم عزاداری برای حضرت زهرا مرضیه علیها السلام برگزار می گردد، و شب های جمعه نیز، مراسم دعا و توسّل، و قرائت حدیث شریف کساء، بر قرار می باشد.

یکی از روحانیون بزرگوار، که از طرف بیت آیه الله العظمی شیرازی، در آن حسینیه و مرکز بزرگ دینی، انجام وظیفه می کند، نقل می نماید:

روزی در یکی از خیابان های واشنگتن، پشت چراغ خطر، منتظر آزاد شدن راه بودم، که دیدم یک خانم بی حجاب، به طرف اتومبیل من آمد، و در حال گریه شدید گفت: حاج آقا شما ایرانی هستید؟ گفتم بله، گفت: التماس دعا دارم، من یک جوان 19

ص: 235

ساله دارم، که سرطان خون دارد، و در بیمارستان بستری است، و حالش بسیار بد است، گفتم: شما شب جمعه بیائید در مجلس حدیث کساء، در حسینیه.

شب جمعه آن زن آمد، و دعا کرد و از قندهایی که برای تبرک در جلسه حدیث کساء به حاضرین داده می شود، به او هم دادیم، و قدری آش نذری (شله زرد) نیز به او

داده شد، و گفتیم قدری به جوان سرطانی بدهید، گفت او نمی تواند چیزی بخورد. گفتم: اگر یک ذره هم هست در دهان او بگذارید. دو روز بعد، دیدیم که آن خانم، گریه کنان به حسینیه آمد، و خیال کردیم جانش فوت شده است، و خواستیم به او تسلیت بگوییم، ولی او گفت: حاج آقا! وقتی مقدار کمی از (شله زرد) را در دهانش گذاشتیم، فوراً چشم باز کرد و حالش خوب شد، و پزشکان، برای بررسی حال او جلسه مشورتی گرفتند، و اظهار داشتند که او شفا یافته حضرت مسیح علیه السلام است، ولی من گفتم: او شفا یافته امام حسین علیه السلام است.

در نوبت های بعد، که آن زن به حسینیه آمد، با حجاب اسلامی بود، و روسری بر سر کرده بود، و شخصاً جریان زندگی و شفای فرزندش را برای حاضرین تعریف کرد. او گفت: مردم! من زنی مسیحی هستم، و بیست سال قبل، در ایران من حامله بودم و شوهرم را از دست دادم، و سپس به آمریکا آمدم، و در ایران فعالیت های تبلیغی یکی از علماء بزرگ نتوانست مرا مسلمان کند، ولی امروز به برکت امام حسین علیه السلام و حسینیه، و به سبب حدیث کساء، مسلمان می شوم، و حدیث کسای حضرت زهرا علیها السلام مرا به سوی اسلام هدایت کرد. (1)

پیام حضرت آیه الله العظمی سید صادق حسینی روحانی قدس سره

شهادت جانسوز بزرگ بانوی تاریخ بشر، صدیقه طاهره، حضرت فاطمه زهرا علیها السلام در آن شرایط دشوار، آن هم با انواع دردها و رنج ها، همچون به آتش کشیدن خانه، شکستن پهلو و دنده، کشتن جنین، زدن و آزردن بازو و پهلو، نواختن سیلی بر چهره و

ص: 236

1- نهضت فاطمیه، ج2، ص 560 - 559؛ حدیث کساء و آثار شگفت، ص 71 - 72.

دیده، فشردن ریحانه ارجمند پیامبر صلی الله علیه و آله میان در و دیوار، مجروح ساختن سینه، و هتک حجاب آن حضرت رخ داد تا به صورت غریبی ماندگار و فریادی جاودانه در کران تا کران تاریخ برای رسوا ساختن غاصبان و ظالمان طنین انداز باشد.

آری! در یک جمله می توانیم بگوییم که شهادت صدیقۀ طاهره، حضرت فاطمۀ زهرا علیها السلام، از سویی مشعل نورافشان دوستی اهل بیت علیهم السلام و از سوی دیگر آتش پرشراره دشمنی با آن خاندان است؛ بر این باور، هر کس راه درست را گم کرده و نمی داند حقیقت و عدالت در خور پیروی و اقتدا کجاست، پیام و رسالت شهادت جانسوز حضرت فاطمۀ زهرا علیها السلام آن است که دست او را بگیرد و وی را به شاهراه امامت آسمانی امیر مؤمنان علیه السلام راه نماید و از بیراهۀ غاصبان و ظالمان دورش سازد.

بر این اساس است که ما همه مسلمانان را در کران تا کران گیتی به مطالعه و پژوهش در رنج ها و مصائب آن بزرگ بانوی ستمدیده، در منابع و مصادر و کتاب های خودشان فرا می خوانیم، تا سنگینی حجم آن رویداد سهمگین و بزرگی آن مصیبت ها را بشناسد، و از انگیزه ها و اسباب آن بجویند تا به آن بخش از حقیقت که بر آنان نهان مانده است، راه یابند؛ همچنان که فرزندان حضرت زهرا علیها السلام و شیعیان او را فرا می خوانیم و بر آنان تأکید و اصرار می ورزیم که تلاش خود را به زنده داشتن این رویداد بزرگ و این مصیبت سهمگین چندین و چند برابر سازند؛ چرا که این رویداد غمبار، جدا سازنده رهرو مذهب اهل بیت علیهم السلام و شیعه آنان از دیگران است؛ بلکه اگر بگوییم این رویداد عظیم، علت ماندگاری و راز جاودانگی امامت آسمانی امیر مؤمنان علیه السلام و عترت پاک و در گذر زمان است، مبالغه ای نکرده ایم. اما همان ای فرزندان حضرت زهرا! و ای شیعیان آن بانوی بزرگ! از تلاش های فریبکارانه ای که در اندیشه ندیده انگاشتن و به حاشیه راندن این روز و رویداد بزرگ و هدف والای آن و افشاندن بذر تردید در آن است، بر حذر باشید؛ چرا که نقشه ندیده انگاشتن و به حاشیه راندن این روز بزرگ و این رویداد عظیم و هدف والای آن، نیرنگ خطیری است که اگر موفق گردد، به زودی اثری بسیار

خطرناک بر اساسی ترین رویدادهای تاریخ اسلام و مسلمانان در ارتباط با مرجعیت دینی و خلافت الهی و امامت آسمانی پس از رحلت سالار پیامبران و آخرین فرستادگان خدا بر جای می نهد. محمد صادق حسینی روحانی(1)

معظم له کتبی درباره حضرت زهرا علیها السلام تألیف نموده اند من جمله: کتاب «السيدة الزهراء بين الفضائل والظلمات» در 120 صفحه به زبان عربی تألیف نموده اند که دو مرتبه به زیور طبع آراسته گردیده است.

آیه الله العظمی آقای حاج سید صادق شیرازی دام ظلّه (2)

از آن جا که در آستانه ایام فاطمیه قرار داریم، یادآوری دو مطلب را ضروری می دانم:

نحست: بزرگداشت شعائر فاطمی علیها السلام

یکایک ما بر اساس توانمندی های جسمی و مادی که خدای عزوجل در اختیارمان گذارده، باید در بزرگداشت آن چه مرتبط به فاطمه زهرا علیها السلام است بکوشیم و از هیچ خدمتی فروگذار نکنیم، چرا که بزرگداشت شعائر ایشان، بزرگداشتن شعائر الهی است.

آن چه بایسته و شایسته مجالس این بانوی بزرگوار است این است که مجالس منتسب به حضرتش همواره گرم و پرشور از وجود شیعیان و محبتان ایشان باشد. مبادا این

مجالس بی رونق شود و باید افزون بر حضور خود در مجالس حضرت فاطمه علیها السلام

ص: 238

1- . فضائل و مصائب حضرت زهرا علیها السلام، ص 104-101. این کتاب در دو بخش تنظیم و تدوین شده است، در بخش اول آن به سؤالاتی درباره تفسیر روایت «لولاک لما خلقت الافلاک»، علت نامیده شده حضرت علیها السلام به ام اییها، علت جواز شفا خواستن از حضرت، نحوه استغاثه به آن حضرت علیها السلام، مقام علمی حضرت، مصحف فاطمه علیها السلام، داستان مباحله، رابطه میان شب قدر و حضرت فاطمه علیها السلام، دعای مخصوص آن حضرت علیها السلام، تسبیح حضرت علیها السلام، حکم منکر عصمت حضرت علیها السلام و... پاسخ داده شده است. همچنین پاسخ پرسش هایی درباره رنج های حضرت علیها السلام، داستان فدک، فدک در دوران خلافت امیرمؤمنان علیه السلام، علت سکوت امیرالمؤمنین علیه السلام، حکم منکران شکستن پهلوی حضرت علیها السلام، اهمیت کتاب سلیم بن قیس، حکم منکر مظلومیت و مصائب حضرت علیها السلام و... در بخش دوم این کتاب می آید.

2- . این سخنان در ایام فاطمیه سال 1425 قمری ایراد گردیده است.

بستگان، دوستان و آشنایانمان که در کشورهای اسلامی و غیر اسلامی هستند را به برگزاری مجالس فاطمی و راه اندازی دسته های عزاداری تشویق کنیم.

اگر بتوانید در این مناسبت اطعام کنید چه خوب و اگر نه در جمع آوری کمک های مالی برای اطعام، برگزاری مجالس و عزاداری برای آن حضرت بکوشید. و بدانیم که فوائد احیاء شعایر فاطمی برای ماست و حضرت فاطمه علیها السلام احتیاجی به این امور ندارند؛ و البته این خدمت ها ارج نهادن به ساحت مقدس ایشان نیز هست.

بنابراین، خدمت به فاطمه زهرا علیها السلام سرآمد خدمت هاست و هیچ کار نیکی سودمندتر از فداکاری و خدمت به آن بانو نیست، و خوشبخت کسی است که توفیق خدمت در این برنامه ها را بیابد. کوتاه سخن آن که هر چه توفیق افزون تر باشد، خدمت و فداکاری در راه حضرت زهرا علیها السلام بیشتر خواهد بود.

دوم: نشر فرهنگ فاطمی علیها السلام

آیا می دانید

چرا حضرت فاطمه علیها السلام به مسجد رفت و آن خطبه غزّاء را بیان کرد؟ چرا آن چنان جانسوز نالید و همه مردم را گریانید؟ چرا مورد ضرب و شتم واقع شد؟ و چرا به شهادت رسید؟ پاسخ این است: تا اسلام زنده بماند و بانک «اشهد ان لا اله الا الله و اشهد ان محمداً رسول الله» جاودانه شود.

این هدف حضرت فاطمه علیها السلام پدرش، همسرش و فرزندانش - که درود خدا بر آنان - بود. امروزه ما وظیفه داریم تا این هدف را مد نظر قرار دهیم و در رسیدن به آن بکوشیم. متأسفانه جهان امروز با فاطمه علیها السلام و اهداف و سیره او بیگانه است. حال سؤال این است که وظیفه روشنگری و شناساندن فاطمه زهرا علیها السلام و اهداف والای آن حضرت به جهانیان بر عهده کیست؟

پرواضح است که این وظیفه بر عهده ما و شما است؛ زیرا به دلیل دوست داشتن اهل البیت علیهم السلام محبوب خدا هستید و هنگامی که جبرئیل این موضوع را از

سوی

ص: 239

خدای متعال، به پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله عرضه داشت، حضرتش به پاس این موهبت الهی بر محبان اهل بیتش علیهم السلام سر به سجده شکر نهاد.

از جمله موارد احیاء نام و یاد فاطمه علیها السلام این است که فرزندانان را به حفظ خطبه گرانمایه حضرت زهرا علیها السلام تشویق کنید؛ چه این که خطبه، چکیده معارف اسلام است.

بسیاری این خطبه را شرح کرده اند، که از آن جمله شرحی است که مرحوم اخوی [مرجع راحل آیه الله العظمی حاج سید محمد شیرازی] بر آن زده است. آن مرحوم کتاب خود را به نام «من فقه الزهرا علیها السلام» با خطبه ارجمند حضرت فاطمه علیها السلام آغاز کرده، و از تک تک کلمات آن حضرت احکام شرعی استنباط کردند. (1)

* اقامه شعائر مقدس فاطمیه، یکی از راه های رساندن این پیام خاندان عصمت و طهارت علیهم السلام است.

* از جمله موارد احیای نام و یاد حضرت فاطمه علیها السلام این است که فرزندان تان را به حفظ خطبه گرانمایه حضرت زهرا علیها السلام تشویق کنید؛ زیرا این خطبه، چکیده معارف اسلام است.

* با توجه به اهمیت خطبه حضرت زهرا علیها السلام خوب است، تحقیقی در مورد آن صورت گیرد که به چه زبان هایی ترجمه شده و در چه تیراژ و در کجای جهان منتشر شده، تا به زبان هایی که ترجمه نشده، ترجمه شود و در دسترس جهانیان قرار گیرد.

* باید فرهنگ حضرت زهرا علیها السلام در تمام جهان گسترش یابد؛ لذا وظیفه ماست که در این زمینه تلاش کنیم تا علاوه بر تمام کشورهای اسلامی در سرزمین های غیراسلامی نیز این فرهنگ پیاده شده، به آن عمل گردد.

از بین رفتن حرمت ها

* حضرت زهرا علیها السلام در خطبه خود اتمام حجت کردند. امروزه ما وظیفه داریم رهنمودهای ایشان را به جهانیان برسانیم و همگان را آگاه کنیم، از جمله، این سخن

ص: 240

1- . بزرگداشت شعائر فاطمی، ص 28-25؛ نسیم هدایت، ج 2، ص 78.

ایشان را که پس از به شهادت رسیدن رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمودند: « ازیلت الحرمة ؛ حرمت [ها] را از میان برداشتند ».

* شعائر مقدس فاطمی نه تنها در کشورهای اسلامی ، بلکه باید در سراسر جهان گسترش یابد . بر کسانی که به توحید و نبوت و امامت معتقد هستند و از جمعیت میلیونی در سراسر دنیا برخوردارند، واجب است این شعائر را به مردم جهان برسانند و همگان را از هدف مقدس ایشان و دقت و نکات ظریف خطبه ایشان آگاه سازند .

* توجه کنیم که شعائر مقدس فاطمی علیهاالسلام در کشورهای اسلامی ، به ویژه در کشورهایی با جمعیت اکثریت شیعی ، مانند ایران و عراق باید گسترده تر شود ؛ زیرا هرکس و در حدّ توان خود در این زمینه وظیفه دارد و هیچ گونه کوتاهی ای در این موضوع پذیرفتنی نیست .

* این شعائر باید هرچه با صلابت تر ، پررنگ تر و با عظمت تر برپا و احیا شود . مسلماً این امر از موارد بسیار مهمی است که نه تنها در شب اول قبر بلکه تا قیام قیامت و خدایی خدا کارساز و گره گشاست .

* شایسته است در ایام فاطمیه و روزهای شهادت حضرت زهرا علیهاالسلام بر آراستگی به اخلاق نیکو تصمیم بگیریم ؛ خصلتی که قرآن کریم بارها به آن فرمان داده است و رسول خدا صلی الله علیه و آله ، حضرت فاطمه علیهاالسلام و دیگر ائمه

اطهار از خاندان رسالت علیهم السلام به این آموزه عمل کرده اند، باشد که از سعادت دنیا و آخرت برخوردار شویم .

* یکایک ما بر اساس توانمندی های جسمی و مادّی ای که خدای عز و جل در اختیارمان گذارده، باید در بزرگداشت آن چه مرتبط به فاطمه زهرا علیهاالسلام است بکوشیم و از هیچ خدمتی فروگذار نکنیم؛ زیرا بزرگداشت شعائر ایشان، بزرگ داشتن شعائر الهی است.

* فراموش نکنیم که هر مقدار در راه برگزاری شعائر فاطمی و نشر فرهنگ فاطمی بکوشیم ، در حقیقت توفیق الهی است .

* باید توجه داشته باشیم بنا به فرمان قرآن کریم که می فرماید: «أَنْ أَقِيمُوا الدِّينَ؛ دین را برپا دارید»، همگان موظفیم در این راه تلاش کنیم و بدانیم دینی که قرآن کریم به برپاداشتن آن فرمان داده و حضرت فاطمه علیها السلام در خطبه گران سنگ خود بدان اشاره فرموده، تاکنون برپا و اجرا نشده است، پس به خود آئیم و وظیفه خود را بشناسیم و بدان عمل کنیم.

* شایسته است که ما همت و اراده مان را صرف امور والایی چون معرفی اهل بیت علیهم السلام از جمله خانم حضرت زهرا علیها السلام به جهانیان نماییم.

* هدف حضرت زهرا علیها السلام بیدار ساختن مردم بود و اکنون وظیفه ماست که این هدف را احیا کنیم؛ زیرا هنوز بسیاری از مردم جهان حضرت زهرا علیها السلام را نمی شناسند و من نیز برای این موضوع بسیار متأسف هستم.

اقدامات گسترده آیه الله شیخ عبدالله نظری قدس سره در امر شعائر و عزای فاطمیه

ایام فاطمیه نیز باید همانند محرم و عاشورا مورد توجه عموم مردم قرار گیرد که خوشبختانه همین گونه است. میزان توجه عموم جامعه به مسأله فاطمیه قابل تحسین است و این نشان دهنده اعتقادات قوی دینی مردم است که باید حفظ شود.

حضرت زهرا علیها السلام شخصیتی بی نظیر در جهان بشریت است که برای شناخت جایگاه این بانوی بزرگ جهان آفرینش باید به سخنان ارزشمند پیامبر گرامی اسلام صلی الله علیه و آله رجوع کنیم. حضرت فاطمه زهرا علیها السلام شیعه خود را از آتش جهنم نجات می دهد و این عظمتی است که خداوند متعال به ایشان مرحمت کردند و شیعه حضرت زهرا علیها السلام از برکت وجود ایشان خیر همه جانبه را خداوند نصیبش می کند.

ذکر مصیبت حضرت زهرا علیها السلام برای انسان جامع خیرات و مبررات است، وجود مبارک حضرت زهرا علیها السلام و توسل به ایشان همه خیرات را برای انسان به ارمغان خواهد آورد. (1)

حضرت زهرا علیها السلام حلقه اتصال نبوت و امامت و منشأ همه خیرات و برکات می باشند. حضرت بقیة الله الاعظم مهدی موعود ارواحنا فداه، حضرت صدیقه شهیده علیها السلام را به

ص: 242

عنوان اسوه و نمونه برای جهانیان معرفی می نمایند و جهان بشریت می بایست آن بانوی بی همتا را الگوی خویش قرار دهد و راه و روش ناموس خدا را در پیش بگیرد. در عزای چنین شخصیت با عظمتی می بایست همه بلاد اسلام حالت عزا و حزن و ماتم به خود بگیرد و سیه پوش شوند. همه اقشار می بایست در دستجات عزاداری فاطمیه شرکت کنند و پابرهنه شوند و بر دختر شهیده پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله گریه کنند.

حضرت زهرا علیها السلام را به شهادت رساندند تا مانع از هدایت تکمیلی شوند هدف ناهلان آن بود که غدیر را محو نمایند. غدیر نتیجه زندگی انسان و میوه شیرین دنیای متکامل است. برای همین جهت ما بر احیا و برگزاری دهه غدیر تأکید داریم که احیای آن، حرکت در امتداد راه و هدف فاطمه زهرا علیها السلام است.

دهه غدیر یک نعمت عامه و جهانی، برهانی، قرآنی، اجتماعی، سیاسی و اخلاقی است و باید دهه غدیر را اخلاقی زنده کنیم و قیام غدیری کنیم تا نام امیرالمؤمنین علیه السلام زنده شود. بیائید فرزندان خود را با غدیر و فاطمه زهرا علیها السلام و ائمه اطهار علیهم السلام و این مجالس (عزای فاطمیه) آشنا کنید و معارف حقه را به آنان برسانید تا تربیتشان تربیت غدیری و فاطمی شود. (1)

پیام ها و دفاعیات آیه الله سید محمدجواد علوی بروجردی در امر فاطمیه

به مناسبت آغاز ایام فاطمیه 26/10/1397

* در آستانه فاطمیه هستیم و آقایان هم در بین مردم به تبلیغ بروند و پیام حضرت صدیقه کبری علیها السلام را برسانند.

مسئله فاطمیه برای ما دارای اهمیت خاصی است حتی اهمیتی بیشتر از عاشورا و کربلا دارد به جهت اینکه نقطه آغازی است برای بقاء تفکر اصیل اسلامی که تفکر شیعی عنوان گرفته است؛ تفکر شیعی همان ادامه رسالت است؛ یعنی آنچه ما به

ص: 243

عنوان تفکر شیعه و طریق شیعه و طائفه امامیه می گوئیم همان ادامه رسالت است و رسالت رسول اکرم صلی الله علیه و آله...

اهمیت تعظیم فاطمیه

* امروز این رایت را ما به دوش می کشیم؛ این رایت را فاطمیه به دوش می کشد و لذا این معنا را فراموش نکنیم؛ فراموش کردن و نادیده گرفتن فاطمیه، فراموش کردن و نادیده گرفتن اصالت ها و ریشه ها است؛ کربلا- یک تجلی از آن مصائبی است که بر فاطمه زهرا علیها السلام وارد شده است...

... این نکته را توجه داشته باشید که فاطمه زهرا هویت ما شیعیان و هویت تفکر شیعی است؛ فاطمیه را قدر بدانید و تجلیل کنید و در هر حدی که می توانید تبلیغ بروید و صحبت کنید و در مجالس شرکت کنید چون تعظیم فاطمیه تعظیم آن چیزی

است که پیامبر اکرم برای آن، این همه زحمت کشید و بیست و سه سال رنج برد و خون دل خورد؛ امیدواریم خداوند ما را در این مسیر یاری بفرماید .

قدردانی کنیم از کسانی که در بزرگداشت فاطمیه تلاش کردند .

* تجلیل از فاطمیه و بزرگداشت فاطمیه هنوز برای ما یک رکن است . فاطمیه باید زنده باشد تا ما بمانیم . اگر فاطمیه نباشد ما نیستیم .

* ما باید اینجا قدردانی کنیم از کسانی که در بزرگداشت فاطمیه تلاش کردند. اقل فایده اش این بود که در این کشور دیگر کسی جرئت نمی کند بگوید « وفاتِ » حضرت زهرا علیها السلام ، بلکه گفته می شود « شهادتِ » حضرت زهرا علیها السلام. یکی از آن کسانی که مجاهده و تلاش بسیار در این مسیر کردند مرحوم آیه الله العظمی آقای فاضل بودند . همچنین حضرت آیه الله العظمی آقای وحید خراسانی روحی فداه که حرکت ایشان انصافاً در جهت بزرگداشت فاطمیه حرکتی سازنده بود و به آن شکل داد . لازم است ما همیشه از مرحوم آیه الله العظمی تبریزی رضوان الله علیه و همه بزرگانی که در این مسیر تلاش کردند تجلیل کنیم .

128313;* اساس تفکر شیعه ، مصائب حضرت زهرا علیها السلام و خود این بانو است ، دلیل آن این است بعد از رحلت پیامبر صلی الله علیه و آله کسانی سالها نقشه کشیدند ، که اثری از اسلام نماند .

128313; در این بین رشادت و هوشیاری حضرت فاطمه علیها السلام باعث شد دشمنان به اهداف خود نرسند . آن بانو برای خنثی کردن اهداف دشمن ، با تبیین درست و به موقع ، طراحی آنها را که همانا به انحراف کشیدن اسلام بود ، خنثی کرد .

128313; اگر رسالت و هوشیاری حضرت زهرا علیها السلام نبود ، امروز اثری از اسلام و شیعه نبود برای همین دشمن حق دارد از مصائب حضرت زهرا علیها السلام تعبیر به افسانه کند .

مخفی بودن قبر آن بانو دلیل بر مظلومیت و رشادت است. اینها در منابع اهل سنت موجود است . امروز هر تلاشی برای یاد و نام حضرت زهرا علیها السلام چه در قالب کتاب و سخنرانی صورت گیرد ، ارزشمند است .

اهل بیت : برای زنده ماندن فاطمیه تاکید داشتند

* بزرگداشت فاطمیه رکن برای شیعه است ، باید فاطمیه زنده باشد تا شیعه بماند . اهل بیت: بر ماندن فاطمیه تأکید فراوان داشتند . به همین دلیل باید از همه کسانی که برای گرامیداشت فاطمیه تلاش می کنند مانند مراجعی چون حضرات آیات صافی گلپایگانی، وحید خراسانی و.. که حرکت این بزرگواران در جهت شکل دادن فاطمیه سازنده بود ، قدردانی و تشکر کرد .(1)

ص: 245

حضرت آیه الله العظمی شبیری زنجانی گفتند: فارغ از مقام عصمت و شفاعت حضرت صدیقه طاهره علیها السلام، که جا دارد به خاطر آن عزای ایشان باشکوه تمام برگزار شود، از آنجا که در این مصیبت امام عصر عجل الله تعالی فرجه عزادارند، در این مصیبت امیرالمؤمنین و فرزندان ایشان علیهم السلام عزادارند، شایسته است ما به عنوان

پیروان این حضرات با شرکت در مجالس عزا که توفیقی الهی است و نصیب هر کسی نمی شود، باشکوه تمام به اقامه عزای آن حضرت پردازیم. (1)

عزاداری فاطمیه اول و دوم از سابق بین مؤمنان مرسوم بوده است و عزاداری در این ایام از مصادیق تعظیم شعائر و از افضل قربات إلی الله است که باید محفوظ بماند و سعی افراد هم باید بر این باشد که حرمت ایام عزا را نگه دارند (2).

فعالیت های آیه الله آقای حاج میر سید محمد یثربی دام ظلّه در ایام فاطمیه

* در ایام فاطمیه طلاب و روحانیون هر مقدار که می توانند برای تبلیغ و اشاعه معارف، بیان فضایل و ظلم هایی که به حضرت زهرا علیها السلام شد، بکوشند. شبهات پیرامون حادثه شهادت حضرت زهرا علیها السلام را دفع کنند تا مخالفان نتوانند هم چون غدیر، آن را انکار کنند.

باید تمام ظلم هایی که در حق حضرت فاطمه زهرا علیها السلام شده، بازگو شود تا با شناسایی معیارهای تشخیص حق از باطل، راه رستگاری نمایان گردد. (3)

ص: 246

1- . شفقنا .

2- . قم نیوز .

3- . بیانات معظم له به مناسبت فرا رسیدن ایام فاطمیه، 17 دی ماه 1398، مصادف با 11 جمادی الاول 1441 ق .

* در طول تاریخ انسان های وارسته ای بوده اند که در راه نشر معارف اهل بیت علیهم السلام جدیت و استقامت به خرج داده اند . هر ارادتمند به ساحت مقدّس حضرت زهرا علیها السلام وظیفه دارد مصیبت حضرت زهرا علیها السلام را منتشر کند، مصیبتی که حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام را به زانو در آورد. (1)

* ایام فاطمیه فرصت مناسبی برای نشر فضایل اهل بیت علیهم السلام به ویژه حضرت زهرا علیها السلام

است تا موجب تعمیق اعتقادات مردم شود . در منابر و رسانه ها و

اجتماعات به تشریح حوادث جانگداز بعد از شهادت رسول الله صلی الله علیه و آله و چگونگی شهادت حضرت زهرا علیها السلام پردازید و در بیان حقانیت مذهب بکوشید. (2)

* همگان برای احیای شعائر فاطمیه بکوشند و شهرها را سیاه پوش کنند و مجالس خود را با ذکر فضایل و مناقب حضرت صدیقه کبری علیها السلام زینت بخشند. (3)

* هرچه توان دارید در نشر فرهنگ فاطمیه بکوشید و دفاع از مظلوم را که از جمله مهم ترین دروس حضرت زهرا علیها السلام است در جامعه نشر دهید. (4)

* فاطمیه اعلان انزجار شیعیان نسبت به دشمنی ها و خصومت های بیمار دلان و اعدای اهل بیت علیهم السلام است .

آن هایی که به حریم حضرت زهرا علیها السلام تعدّی کردند ، چه کسانی بودند؟ آیا از سرزمین های دیگر یا از ادیان و مذاهب دیگر آمده بودند؟! خیر ؛ آن ها همان کسانی

ص: 247

1- . قسمت هایی از بیانات معظم له در جمع مبلغان سطح کشور، 5 جمادی الاول، 11 دی 98 ش .

2- . قسمت هایی از بیانات معظم له در جمع مبلغان استان لرستان ، اول جمادی الاول ، 7 دی 98 ش.

3- . قسمتی از بیانات معظم له در جلسات به سوی معرفت ، 26 دی 1397 ، مطابق با 9 جمادی الثانی 1440ق.

4- . قسمت هایی از توصیه های معظم له در جمع شعرا و ذاکران اهل البیت علیهم السلام ، 20 دی ماه 1398 ، مصادف با 14 جمادی الاول 1441ق.

بودند که رسول الله صلی الله علیه و آله را در بستر بیماری، به هذیان گویی متهم کردند؛ همان هایی بودند که در واقعه تبوک، قصد جان رسول الله صلی الله علیه و آله را داشتند... (1)

* هر ارادتمند به ساحت مقدس حضرت زهرا علیها السلام وظیفه دارد مصیبت حضرت زهرا علیها السلام را منتشر کند، مصیبتی که حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام را به زانو در آورد. (2)

ضرورت احیای فاطمیه

احیای فاطمیه زمزمه و بغض شکسته شیعیان امیرالمؤمنین علیه السلام و روان شدن اشک محبان اهل بیت علیهم السلام است.

احیای فاطمیه احیای همان جمله معروف رسول الله است که فرمودند: «أَنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يَرْضَى لِرِضَاهَا وَيَغْضَبُ لِعَظَمَتِهَا» (3)

خداوند با خشنودی فاطمه علیها السلام خشنود و با خشم ایشان علیها السلام غضبناک می شود!

احیای فاطمیه، فریاد خشمگینانه امیرالمؤمنین علیه السلام است که از حنجره شیعیان به صدا در می آید؛ همان مولائی که اجازه گریه کردن هم به او ندادند و هرگز حاضر نشدند بغض ایشان شکسته شود!

... احیای فاطمیه یعنی اینکه حق و باطل را بشناسم تا بتوانیم طبق آن معیار، حق و باطل را نیز تشخیص دهیم و طبق آن حکم کنیم.

هر کس با احیای فاطمیه مخالف است، نه تنها با حضرت زهرا علیها السلام، بلکه با کیان اسلام و دین مخالف است؛ چون حضرت فاطمه زهرا علیها السلام و امیرالمؤمنین علیه السلام دستوری به غیر از فرامین دین اسلام برای بازگو نکرده اند. (4)

معظم له در جایی دیگر، نقش فاطمیه را چنین بیان نموده اند:

ص: 248

1- . قسمتی از بیانات معظم له در جلسات اعتقادی، در تاریخ 19/12/1396 .

2- . قسمت هایی از بیانات معظم له در جمع مبلغان سطح کشور، 5 جمادی الاول، 11 دی 98 ش.

3- . بحار الانوار، ج 30، ص 353، صحیح بخاری، ج 5، ص 83؛ المعجم الکبیر، ج 22، ص 401.

4- . دردانه خلقت، رفتار امت، ص 57-58.

احیای فاطمیه، شناخته شدن کسانی است که با تجلیل، تکریم و احیای فاطمیه مخالف اند. بدون تردید این افراد دشمن خدا، رسول خدا صلی الله علیه و آله و اهل بیت سول خدا صلی الله علیه و آله هستند. طبق دستور قرآن مجید موظف هستیم تا جایی که ممکن است، از آنان دوری گزینیم و هرگز با آنان دوستی نکنیم.

کسانی که با احیای فاطمیه به مخالفت می پردازند، درک صحیحی از مسئله تعظیم شعائر دینی ندارند و آنان کاملاً از آثار انسان ساز و هویت بخش این گونه مراسم غافل اند.

اگر فاطمیه زنده و احیا شود و به آن معرفت کامل داشته باشیم - نه در حد ادعای زبانی - نبوت و رسالت پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و امامت ائمه علیهم السلام احیا و مستحکم می گردد.

پس هر کس در هر لباسی که بود، اگر با احیای فاطمیه به مخالفت برخاست، او را به شرک و نفاق متهم کنید و بدانید که حق را با ادعای مدعیان نمی توان شناخت، بلکه نخست باید معیارهای حق و باطل را شناخت و سپس طبق آن معیارها، انسان های حقیقت مدار را شناسایی کرد. (1)

متن بیانات حضرت آیه الله سید علی حسینی میلانی دام ظلّه در ایام فاطمیه

ما وظیفه داریم مطالب متعلق به صدیقه طاهره علیها السلام را به مردم برسانیم.

این را من با کمال صراحت عرض می کنم؛ این وظیفه و تکلیف است و هر کسی که قادر و متمکن باشد، قضایای صدیقه طاهره را و صدر اسلام را به آنجوری که به ما رسیده است از روی منابع معتبر، از کتب فریقین، بتواند به مردم برساند و نرساند مؤاخذه می شود.

رساندن هم یک وقت به منبر است، یک وقت به درس است، یک وقت به تألیف کتاب است، به هر نحوی.

ص: 249

... راه صدیقه طاهره علیهاالسلام باید ادامه یابد، ائمه طاهرین ادامه دهنده راه مادرشان بودند، ما هم از شیعیان ایشانیم، شهادت ایشان همچنان باید محفوظ بماند، باید مجالس ایشان محفوظ و پر رونق بماند. (1)

نکته مهم

ناگفته نماند علما و مراجع بزرگوار دیگری در فاطمیه نقش داشته اند خوانندگان عزیز جهت اطلاع بیشتر به کتاب « نهضت فاطمیه » جلد اول مراجعه نمایند .

لازم به ذکر است که کتاب « یادواره یکهزار و چهارصدمین سال شهادت حضرت فاطمه زهرا علیهاالسلام » توسط استاد حوزه علمیه اصفهان، فداکار فاطمی، احیاگر شعائر اسلامی - دینی و بنیان گذار فاطمیه در اصفهان (و به تبع آن در شهرهای دیگر و کشورهای دنیا، حضرت آیه الله آقای حاج سید حجت موحد ابطحی دام ظلّه در سال 1370 شمسی فاطمیه سال 1412 قمری در 314 صفحه به زیور طبع آراسته گردیده که شامل سه بخش می باشد .

بخش اول: گزارش مراسم یکهزار و چهارصدمین سال شهادت حضرت زهرا علیهاالسلام در اصفهان و همچنین نمونه هایی از پوسترهایی که در آن سال چاپ شده است .

بخش دوم: ارزش شعر الهی و شعراء با ایمان از دیدگاه قرآن و اهل البیت علیهم السلام و به 85 نفر از شعرا بزرگ شیعه در طول تاریخ اشاره، و سپس به مفاخر شعر و ادب فارسی و مناقب و مرثی اهل البیت علیهم السلام پرداخته شده و شرح حال یکصد تن از آن شعرا را ذکر نموده اند .

بخش سوم: سروده های شعرای اصفهان به مناسبت یکهزار و چهارصدمین سال شهادت حضرت زهرا علیهاالسلام ذکر گردیده است .

ص: 250

1- . قسمتی از بیانات آیه الله میلانی در آستانه فاطمیه 1435ق.

پس از آنکه بزرگداشت شهادت فاطمه زهرا علیهاالسلام در سال 1411 قمری، در اصفهان به نحو گسترده و همه جانبه، و در برخی از شهرها در محدوده ای معین، انجام گرفت، و برکات و آثار دینی و معنوی آن کاملاً محسوس گردید، حضرت آیه الله سید حجت موحد ابطحی دام ظلّه با جمعی از دوستان تبادل نظر و مشورت نمودند، برای مسافرت به شهرها و استان هایی که در این زمینه فعالیت مناسب نداشته اند، و به همین جهت با چند اتومبیل سواری و با همراهی عده ای از علاقمندان، عازم مسافرت شدند که در ذیل به صورت فهرست وار به آن اشاره می شود. (1)

1. مسافرت به استان های یزد، کرمان و سیستان و بلوچستان، در سال 1415ق/ 1373ش. (2)
2. مسافرت به استان فارس، در سال 1416ق / 1374ش.
3. سفر به کاشان، قم، مشهد مقدّس و ...، در سال 1417 قمری/ 1375ش.
4. سفر به شهرهای کویری و خراسان و تهران و قم در سال 1418 ق/ 1376ش.
5. سفر به استان های قزوین، زنجان، آذربایجان شرقی، اردبیل و گیلان در سال 1419 قمری / 1377ش.
6. سفر به استان های کهگیلویه بویر احمد و چهارمحال و بختیاری و مرکزی، در سال 1420 قمری / 1378ش.
7. سفر به استان های لرستان و کرمانشاه و همدان در سال 1421 قمری / 1379ش.
8. سفر به استان های مازندران، گلستان و خراسان در سال 1422 قمری / 1380ش.
9. سفر به استان های لرستان، کرمانشاه، ایلام و کردستان و همدان، در فاطمیه 1423 قمری / 1381ش.

ص: 251

-
- 1- . نهضت فاطمیه، ج2، ص 353 شرح این مسافرت های تبلیغی از صفحه 353 تا صفحه 434 ذکر شده است.
 - 2- . از برکات این سفر تأسیس بیت الاحزان در «شهرستان بم» بوده است.

از سال 1420 قمری، به دنبال سفارش های مکرر و تأکیدات برخی از مراجع معظم تقلید، تصمیم گرفتند که در ایام فاطمیّه دوّم، به مناسبت شهادت حضرت زهرا علیها السلام کاروان

عزاداری به راه انداخته، و مسیر حرکت کاروان را عمدتاً در شهرهای تهران و قم و مشهد مقدّس قرار دادند، زیرا گسترش و عمیق شدن برنامه های بزرگداشت شهادت فاطمه زهرا در این شهرها، می تواند آثار و نتایج بسیاری را در تمامی شهرهای ایران، و سایر کشورهای جهان داشته باشد (1).

1. سال 1420 قمری / قم، تهران، سوادکوه و ساری.

در روز شهادت حضرت مردم با ولایت و دوستدار اهل البیت علیهم السلام و هیئت های عزاداری شهر ساری به استقبال آمده بودند، و در خیابان های شهر، با پای برهنه و سرهای بدون عمامه و بر سر و سینه زنان، عاشورای فاطمی به راه افتاد، و منطقه به لرزه در آمده بود.

2. سال 1421 قمری / قم - دهق

عزاداری در بیت آیه الله العظمی گلپایگانی بر پا شد و جمعیت عزادار با حضور علماء اعلام، بر سر و سینه زنان، بر روی آسفالت های داغ، برای تسلیت شهادت حضرت زهرا علیها السلام به محضر حضرت معصومه علیهم السلام به سوی حرم مطهر آن حضرت رهسپار شدند.

با ورود در آستانه صحن مقدّس، ناگاه یک انقلاب عجیبی در روح جمعیت عزادار پیدا شد، که دلیل ظاهری خاصی نداشت، گویا هیچکس اختیار خود را ندارد، شدت بر سر و سینه زدن، ضجه و ناله، اشک و سوز، استثنائی بود، بدون اختیار شعار سینه زنی عوض شد، و همه فریاد می کردند: کشتند زهراء را - امّ آبیه را و برخی از اشخاص

ص: 252

مورد وثوق اظهار داشتند که امام زمان عجل الله تعالی فرجه در آن مراسم عظیم در صحن حضرت معصومه علیها السلام دیده شدند .

پس از آن ، با همان پاهای برهنه و با اشک جاری و گریه و ناله به سوی مدرسه و مؤسسه الإمام المهدي عجل الله تعالی فرجه رهسپار شدند ، و به امامت آية الله العظمی آقای حاج سید محمد باقر ابطحي قدس سره، نماز ظهر و عصر را به جماعت خوانده ، و ایشان مقداری درباره بزرگداشت شهادت حضرت زهرا علیها السلام سخنرانی نمودند .

3 . سال 1422 قمری / قم - تهران

در منزل حضرت آية الله العظمی وحید خراسانی عده ای از علماء و فضلاء قم ، همانند : حضرت آية الله العظمی ، آقای حاج سید محمد باقر ابطحي قدس سره آمدند ، و حال و هوای عزاداری به جایی رسید که بعضی از علماء حاضر در مجلس ، عمامه از سر خود انداختند ، و دو شخصیت بزرگوار یادشده نیز ، عمامه های خود را برداشتند ، و گویا منظره تازیانه زدن به حضرت زهرا علیها السلام را می دیدند ، و صدای وا اَبتاه وا اَبتاه ، اَهکذا یفعل بابتک و صفتیک را می شنیدند ، و بی اختیار خود را می زدند ، و چشم ها کاسه خون شد ، و بدن ها سرخ و عرق ریزان گردیده بود .

پس از اتمام عزاداری ، حضرت آية الله العظمی آقای وحید خراسانی با بیاناتی بسیار شیوا ، و با خلوصی عجیب ، همراه با تجلیل از عظمت بی مانند حضرت زهرا علیها السلام برای حاضرین (که آن عزاداری مخلصانه و خاصعانه را انجام دادند) دعا نمودند ، و متواضعانه فرمودند :

امیدوارم به خاطر اینها (اشاره به عزاداران) خداوند به ما هم عنایتی بفرماید که همین تواضع و ادب ، نشان می دهد که چرا حضرت بقیة الله الأعظم عجل الله تعالی فرجه از

دیر زمانی ، به ایشان عنایت داشته اند .

سپس با همان حالت عزاداری و سینه زنی ، به بیت شریف مرجع عالیقدر شیعه مرحوم آية الله العظمی ، آقای حاج سید محمد رضا گلپایگانی قدس سره (که پیشگام در

ص: 253

احیای فاطمیّه و مراسم بزرگداشت شهادت حضرت زهرا علیهاالسلام بودند (مشرف شدند ، حضرت آیه الله العظمی ، آقای حاج شیخ لطف الله صافی گلپایگانی قدس سره و عدّه ای از علما و مدرّسین عظیم الشان حوزه علمیه و سایر طلاب و مردم نیز حضور داشتند ، و عزاداری بسیار تکان دهنده ای انجام شد ، که حضرت آیه الله صافی از شدت گریه ، شانه هایشان می لرزید ، و پس از پایان عزاداری توضیحاتی درباره اقدامات حیاتی مرحوم آیه الله العظمی گلپایگانی در بزرگداشت فاطمیّه دادند که برای همه حاضرین جالب و تکان دهنده بود ، و سپس حضرت آیه الله صافی قدس سره با اشک جاری ، و با علاقه و محبتی زائد الوصف ، نسبت به حضرت زهرا علیهاالسلام از کاروان عزاداری و این همه احساسات پاک قدردانی نمودند ، و این عزاداری های پرشور را سبب استحکام بنیان های اعتقادی و دینداری ، و حفظ ارزش های اسلامی دانستند .(1)

ادامه سفرهای عزاداری فاطمیّه

در این دهه اخیر حرکت قافله عزاداری به شهرهای مختلف کشور و امامزادگان در مسیر ، انجام گرفته و موجب توسعه و گسترش حرکت فاطمی گردیده که در ذیل به صورت فهرست وار تقدیم شما خوانندگان عزیز می گردد :

1 . سفر به کوهپایه ، نائین ، خور و بیابانک ، طبس ، مشهد ، ساری ، تهران و قم در سال 1433 قمری .

2 . سفر به خرم آباد ، شوش ، دزفول ، شوشتر ، اهواز در سال 1434 قمری .

3 . سفر به قم و تهران در سال 1435 قمری .

4 . سفر به قم ، گلپایگان ، خوانسار و چادگان در سال 1436 قمری .

5 . سفر به قم و تهران در سال 1437 قمری .

6 . سفر به قم ، اقلید امام زمان عجل الله تعالی فرجه ، امامزادگان در مسیر ، در سال 1438 قمری .

ص: 254

1- . نهضت فاطمیّه ، ج2 ، ص 450 .

7. سفر به قم و تهران در سال 1439 قمری .

8. سفر به شهرهای قم، ساری، مشهد و... و آستان مقدس امامزادگان در مسیر، در سال 1440 قمری .

9. سفر به قم و تهران در سال 1441 قمری .

10. سفر به نراق، قم، مشهد و امامزادگان در مسیر، در سال 1442 قمری.

11. سفر به قم و امامزادگان در مسیر، در سال 1443 قمری .

12. سفر به شهر مقدس قم، تهران و امامزادگان در مسیر 1444 ق .

□

ص: 255

فصل هشتم : حفظ حرمت فاطمیه

در تقارن با نوروز

ص: 257

همان مشکلی که در سال های تقارن محرم و صفر و عاشورا و اربعین با عید نوروز، به نظر می رسد، در سه سال تقارن ایام فاطمیه با عید نوروز بیشتر احساس می شد و علت آن این بود که عظمت و قداست محرم و عاشورا در نزد عموم مردم ایران، از جایگاه بسیار بالایی برخوردار بوده و می باشد، و لذا حفظ قداست و حرمت فاطمیه در ایام نوروز، نیازمند تدبیرهای ویژه و اقدامات گسترده تر و عمیق تر می بود.

حضرت آیه الله میر سید حجة موحد ابطحی دام ظلّه برای این منظور، با جمع زیادی از فضلا و مردم فعال فاطمی به محضر مرحوم آیه الله العظمی، آقای صافی گلپایگانی قدس سره مشرف شدند، و با توضیح و بیان مشکلی را که پیش بینی می کردند زمینه را برای تشویق های مخلصانه و متواضعانه و دلسوزانه آن بزرگ مرجع ولایی فراهم کردند، و ایشان با بیان نکاتی در لزوم اقدامات مبتکرانه و جدیت در امر شعائر فاطمیه، یازده بار با کلماتی از قبیل:

« من از شما تشکر می کنم، و من اگر قابل باشم به شما دعا می کنم، شما در کار خیر از ما مقدم بودید، من از شما تشکر می کنم به خاطر دهه فاطمیه » و ... حاضرین را به فعالیتی مجدّدانه تشویق و ترغیب نمودند و لزوم تلاش مضاعف را در این موقعیت حساس بیان نمودند.

پس از این دیدار نورانی و تأثیرگذار، در حالی که برف می بارید و ساعت به نیمه شب می رسید، جمعیت حاضر عازم حرم مطهر حضرت معصومه علیها السلام شدند و آیه الله میر سید حجة موحد ابطحی دام ظلّه در مسجد بالا- سر مضجع شریف حضرت معصومه علیها السلام

نزدیک قبر مطهر حضرت آیه الله العظمی آقای گلپایگانی قدس سره با ایراد سخنانی مهیج و پرسوز، زائران حرم مطهر را به دور خود جمع نموده، و آنها را که از شهرهای مختلف و از فرهنگ های گوناگون بودند، به گریه در آوردند و مسئولیت آنها را در ایام نوروز، در حفظ حرمت و

قداست فاطمیه، آن چنان بیان نمودند که

موجی شدید از احساسات فاطمی در جمعیت پیدا شد و تأکیدات حضرت آیه الله موحد ابطحی دام ظلّه بر این معنی، که شما مردمی که در وقت گرفتاری، پناهنده به امام رضا علیه السلام یا حضرت معصومه علیها السلام می شوید، مواظب باشید در ایام فاطمیه، که این بزرگواران داغدارند به بهانه عید، دل آنها را به درد نیاورید، شما که به زیارت حضرت معصومه علیها السلام مشرف شده اید، این پیام را به مردم شهر، یا روستای خودتان ببرید، که پرچم عزای فاطمیه را در این ایام نوروز بر افراشته دارید و دل امام زمان عجل الله تعالی فرجه و اجدادشان را به دست بیاورید و کشور و ملت را در سایه لطف و عنایت فاطمی و رضوی و مهدوی، از مخاطرات گوناگون حفظ نمایید.

این سخنرانی مهیج و بیدارگر، نه تنها زائران را به هیجان آورد و منقلب کرد، بلکه خادمان حرم را که مشغول برنامه های خود بودند، در اطراف جمعیت حاضر، جمع نمود و اشک های آنها را جاری کرد و آمادگی خاصی برای ایام نوروز در آنها ایجاد کرد، که از دعاهای آنها که می گفتند: خدا خیرتان بدهد که مردم را متوجه کردید و ... معلوم گردید.

در آن سال، پانزده نوع پوستر بسیار زیبا و مهیج و ابتکاری، با طرح های متنوع که نشان دهنده حزن و سوگواری طبیعت و بهار، در مصیبت گل این جهان، حضرت زهرا مرضیه علیها السلام بود با مضامینی تکان دهنده و اشعاری بسیار زیبا، چاپ شد و در سطح وسیعی از جامعه منتشر گردید که بسیار تکان دهنده و تأثیر گذار بود، که نمونه ای از مضامین آن اشعار چنین است:

عید است و ابرهای جهان گریه می کنند *** زیرا عزای فاطمه آن یاس پرپر است

نه اشتیاق به گل دارم و نه میل بهار *** مرا به غربت آن هیجده خزان ببرید

در این بهار ، که با فاطمیّه گشته قرین *** نسیم و سبزه و گل ، سوگوار فاطمه اند

فقط نه یاس ، لباس کبود کرده به تن *** که لاله های جهان ، داغدار فاطمه اند

به قطره قطره شبم چو بنگری بینی *** کهشاخه ، شاخه گل ، اشکبار فاطمه اند

دلم گرفته خدایا ، چگونه عید بگیرم *** رسیده ماتم زهرا ، چگونه عید بگیرم

حسن ز غصه پریشان ، حسین غم زده گریان *** به ناله زینب کبری ، چگونه عید بگیرم

چگونه گل به خندد ، وا کند لب *** که ماتم بود امسال نوروز

یا علی فکر تسلای توایم *** سوگمند داغ زهرای توایم

در غم تو عید را بگذاشتیم *** پرچم سرخ و سیاه افراشتیم

و هم چنین عبارت های تکان دهنده ای در مورد عزای فاطمی ، زینت بخش پوسترها و پرچم های فاطمی گردید ، از این نمونه ها :

Ø یا بقیة الله ! در هنگام تقارن ایام فاطمیه و نوروز ، همدردی ما را با سوز دل امیرالمؤمنین علی علیه السلام و فرزندان داغدارشان ، پذیرا باشید .

Ø در ایام نوروز امسال ، به احترام عزای فاطمه زهرا علیهاالسلام به سوگ خواهیم نشست .

Ø امسال ، عید ما در اثر تقارن با ایام فاطمیه ، رنگ عزا و ماتم گرفته است .

و همچنین، در اطراف سینه سبزه عید، نوارهایی بسته می شد، که بر روی آن نوشته بود:

عید است و سبزه ها همه در خون نشسته اند

طرح هایی که در پوسترها به کار گرفته شد، بر روی بنرهای جالب و تأثیر گذار به اجرا در آمد و در جاهای مناسب، نصب گردید.

ائمه جماعات، سخنرانان، شعرا و مداحان، هیئات عزاداری و بر پا کنندگان ایستگاه های صلواتی و برگزار کنندگان مجالس سوگواری و... نقش خود را در حفظ قداست و حرمت فاطمیه به خوبی ایفا کردند و نقش آیه الله میر سید حجة موحّد ابطحی دام ظلّه در این برنامه های فوق العاده، به خاطر اقدامات مقدماتی و جلسه های توجیهی و تشویق های متنوعی که انجام می دادند بسیار برجسته و زبانزد بود.

بیانات حضرت آیه الله الطعمی آقای وحید خراسانی دام ظلّه

* خوشا به حال کسانی که در فاطمیه کمال جد و جهد را به کار بندند برای این که نام او و مصائب او را احیا کنند.

خوشا به حال شما؛ آنهایی که در تهران و اصفهان و بقیه بلاد، این توفیق را پیدا کردند که روز شهادت حضرت زهرا را احیا کنند. اینها اینجا نمی فهمند و به عظمت کارشان نمی رسند. دو وقت می فهمند: یکی دم جان دادن و یکی هم هنگام قیامت کبری. قضیه حضرت زهرا این است.

ان شاء الله همت کنید، امسال غیر از سال های دیگر باید باشد. باید مضاعف باشد. ایام عید مردم را غافل نکند از این مصیبت عظمی.

امام ششم یک دعا کرده است و آن دعا این است که رحم الله من أحيى أمرنا؛ خدا رحمت کند کسی که امر ما را زنده کند. امر آنها ریشه اش در حق مادرشان زهراست. آن رحمت چه رحمتی است؟ وَرَحْمَةُ رَبِّكَ خَيْرٌ مِمَّا يَجْمَعُونَ.

این شعر در آستانه آغاز سال 92 سروده شده که هر دو دهه فاطمیه در فروردین واقع شده بود .

نوروز مانند شب تار است یاران *** چشم بهار از گریه خونبار است یاران

جایی که اشک مصطفی از دیده جاری است *** گل هم به چشم دوستان خار است یاران

تبریک در ماه غم زهرا حرام است *** مهدی از این تبریک بیزار است یاران

بی معرفت باشم اگر تبریک گویم *** وقتی که پیغمبر عزادار است یاران

تبریک چون گویم که دخت مصطفی را *** خون جگر جاری به رخسار است یاران

زهراست بر ما مادر و باید بدانیم *** مادر به ما ، در حشر غمخوار است یاران

بلبل شده در بوستان هم ناله با گل *** گل، زارتر از گل به گلزار است یاران

ما چون خریدار غم زهرا نباشیم *** زهرا غم ما را خریدار است یاران

روزی که از فرزند مادر می گریزد *** زهرا برای شیعیان یار است یاران

دریایی از خون جاری از چشم تر ماست *** نوروز ایام عزای مادر ماست

سال 1442 قمری سال کرونایی بود و ترس و اضطراب و نگرانی بر مردم حاکم بود مردم فهیم و ولایتی، در شهرهای مختلف کشور، بالاخص شهر اصفهان همراهی و همدلی نموده و از جان و مال خویش سرمایه گذاشتند و نگذاشتند که عَلم عزای فاطمی روی زمین بیفتد و مرد و مردانه، فاطمی وار وارد میدان شدند و خالصانه و آنچه که در توان داشتند مجالس فاطمی را پر سوز و پر شور برگزار نمودند و در شهرهایی مانند اصفهان، مشهد، قم، کاشان و... دسته جات و قافله های عظیم عزاداری راه انداختند و آن چنان سوز و شوری در بین مردم دیده می شد که سال های قبل این چنین نبود و به جهان و جهانیان و تاریخ ثابت نمودند که همان طور که پیامبر رحمت صلی الله علیه و آله فرموده اند: دخترم فاطمه پناهگاه مردم است. مردم به سوی این پناهگاه و کهف حصین الهی آمدند و گفتند تا پای جانمان از حضرت زهرا علیهاالسلام دفاع می نمایم. همانطور که حضرت زهرا علیهاالسلام از مظلومیت و ولایت حضرت علی علیه السلام دفاع نموده و در این راه، خود و فرزندشان شهید راه ولایت علوی شدند. ما مردم متدین، ولایتمدار و محبان حضرت از پا نمی نشینیم و تا آخرین لحظه از عمرمان آنچه در توان داریم در طبق اخلاص نهاده و با شور و سوز این مجالس را بر پا خواهیم نمود.

سخنان حضرت آیه الله آقای حاج سید حجت موحد ابطحی دام ظلّه در سال کرونایی

P الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدَانَا لِهَذَا وَمَا كُنَّا لِنَهْتَدِيَ لَوْ لَا أَنْ هَدَانَا اللَّهُ (1) O

ص: 264

1- . اعراف /43. همه ستایش ها ویژه خداست که ما را به این هدایت کرد، و اگر خدا ما را هدایت نمی کرد هدایت نمی یافتیم.

گاهی در مسیر زندگی فردی و اجتماعی انسان ها اتفاقاتی رخ می دهد که نه تنها از اهمیت خاص برخوردار است و آثار و نتایج شگرفی به جای می گذارد، بلکه سرفصل جدیدی برای تحقق یک سلسله از وقایع و حوادث، و ظهور یک سری از آثار و نتایج بزرگ و غیر منتظره، می گردد.

جریان پیدایش ویروس کرونا (کووید 19) و جهانی شدن آن زمینه را برای عده ای که دین و مظاهر آن را بر نمی تافتند و از ظهور و تجلی شعائر دینی و الهی دلخوش نبودند و منتظر فرصتی بودند که به بهانه هایی، از هرگونه حرکت و اقدام و اجتماعی به نام و به نفع دین داری و درخشش مذهب و شعائر ولائی جلوگیری نمایند، فراهم نمود و در ایام و لیالی مبارک رمضان بر علیه روزه داری، و برگزاری جلسات دعا، نیایش، مراسم احیاء و... تبلیغات وسیعی به راه انداختند و بر علیه بزرگداشت سالروز شهادت امام صادق و امام کاظم علیهما السلام و تعظیم شعائر غدیر و... و هم چنین بزرگداشت عاشورا و اربعین و محرم و صفر و ایام فاطمیه و... فروگذار نکردند.

ولی...

از آنجایی که خداوند متعال فرموده: **P نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ (1 O)**

و فرموده است: **P وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا (2 O)** و فرموده است: **P وَإِنْ تَوَلَّوْا اللَّهُ يَبْغِضْكُمْ (3 O)** راهکارهایی به ذهن و دل مردم با ایمان و دلدادگان و دلباختگان اهل البیت علیهم السلام خطور کرد و چراغ هایی روشن و نورافکن هایی بزرگ سر راه مؤمنان حقیقی پیدا شد که نه تنها آنها را برای اصل اقدام برای روشن

نگه داشتن

ص: 265

1- . حجر / 9. همانا ما قرآن را نازل کردیم، و یقیناً ما نگهبان آن هستیم.

2- . عنکبوت / 69. و کسانی که برای ما کوشیدند، بی تردید آنان را به راه های خود راهنمایی می کنیم.

3- . محمد / 7. اگر خدا را یاری کنید، خدا هم شما را یاری می کند.

مشعل دین راهنمایی کرد، بلکه در هر قدمی، راهکارهایی مؤثر، و در هر اقدامی نصرتی بزرگ و موفقیتی عظیم نصیب آنها می‌گردید.

گره‌های سخت باز می‌شد و موانع بزرگ بر طرف می‌گردید و تاریکی‌های طبیعی و یا دست‌ساخت دشمن، به روشنایی مبدل می‌گشت. کسی که قدمی پاک بر می‌داشت و اقدامی خالصانه انجام می‌داد، از الهامی راهگشا و هدایتی الهی و ولایتی و نصرت و یاری‌نشان‌داری، برخوردار می‌گشت.

چه بسیار کسانی که به بهانه‌های کرونائی می‌خواستند ضربه به دین و ایمان مردم بزنند، خود گرفتار بلیه‌ها و مشکلات روحی و جسمی، فردی و اجتماعی گردیدند و چه موفقیت‌ها و خشنودی‌های روحی و روانی و چه آثار و برکات فردی و اجتماعی نصیب فداکاران در راه خدا و اولیاء او (امیرالمؤمنین علی علیه السلام و فاطمه زهرا علیها السلام و امام حسین علیه السلام و سائر امامان و منسوبین به آنها) گردید.

تحول و تکامل در نیت‌ها

از آثار شایسته و نتیجه‌های مثبت‌سختی‌های کرونائی و بحث‌ها و گفتگوهای طرفداران ارزش‌های دینی و ولایتی از یک طرف، و توطئه‌ها و سوءاستفاده‌های بهانه‌جویان و بدخواهان از طرف دیگر تحول و تکاملی بود که برای انسان‌های معتقد و دلدادگان علوی و فاطمی و حسینی حاصل گردید و در اقدامات و انفاق‌ها، عزاداری‌ها و سوگواری‌ها، فداکاری‌ها و دلدادگی‌ها، نیت‌ها خالص‌تر و انگیزه‌ها پاک‌تر، و سوز و شورها تأثیرگذارتر گردید.

هدایتی نورانی و روایتی علوی

در یک برخورد غیر منتظره و تکان‌دهنده، با حدیثی بسیار جالب و راه‌گشا برخورد کردم که از نوع تأثیر و تحول‌آفرینی آن، متوجه شدم که یک عنایت ویژه الهی و ولایتی شده است که در گره‌گشائی از مشکلات جامعه نقش‌آفرینی کند، و

ص: 266

مردمی را که در اثر غفلت ها و اشتباه کاری ها گرفتار شده اند ، به سوی راه سعادت هدایت نماید و آن حدیث این است که :

« عِنْدَ فَسَادِ النَّبِيِّ تُرْفَعُ الْبَرَكَةُ » (1)

این حدیث نورانی که مبین آیه شریفه قرآنی است که می فرماید :

P وَ مَنْ أَعْرَضَ عَنْ ذِكْرِي فَإِنَّ لَهُ مَعِيشَةً ضَنْكاً (O2)

آن چنان تحوّلی در روح و روان من ایجاد کرد که در جلسات متعدد حوزه علمیه و یا در مسجد و محفل های دیگر دینی مطرح نمودم ، و در نحوه عمل خدمتگزاران فاطمه زهرا علیها السلام آن چنان تأثیر گذاشت که همه دست اندرکاران مجالس و محافل فاطمی ، اظهار می کردند که امسال در مجالس و عزاداری های فاطمیه اخلاص و سوز و شور بیشتری احساس می شود . در بسیاری از گفتگوهای دوستانه مطرح می شد که آنچه جامعه ما را دچار مشکلات لاینحل و گرانی ها و پرونده های سردرگم و تلاش های کم فائده کرده است ، سوء نیت ها و اعراض از یاد خدا است که موجب گرفته شدن برکت از اقدامات دولت و ملت و همه تلاشگران جامعه است .

بسیاری از انسان های دقیق و نکته سنج به این نتیجه رسیدند که در مجالس و محافلی که با نیت های خالص و بدون شائبه تشکیل می شود ، مردم به نتیجه های مادی و معنوی بیشتری می رسند و دعا و توسلشان به هدف اجابت می رسد .

و لذا بسیاری از اقدامات عملی و انفاق های مالی و تبلیغات زبانی و قلمی و رسانه ای در فضای حقیقی و مجازی ، آن چنان خالصانه و بدون تظاهر انجام گرفت

که تأثیراتی شگرف و ماندگار بر جای گذاشت و بهره برداری های مادی و معنوی افزایش یافت .

ص: 267

1- . غررالحکم و دررالکلم ، ص 456 .

2- . طه / 124 . و هر کس از هدایت من روی بگرداند ، برای او زندگی تنگ خواهد بود .

از نکات بسیار چشمگیر در برنامه های فاطمیه امسال(1)، رفع اضطراب و احساس آرامشی بود که برای پناهندگان به مجالس عزای فاطمی و همراهی کنندگان با برنامه های بزرگداشت فاطمه زهرا علیها السلام حاصل گردید و در بسیاری از خانواده هایی که در اثر استرس های کرونائی و تلقینات مخرب روح و روان ، دچار دل مردگی و ناامیدی شده بودند ، نور امید تابش کرد و آنها به پیروی از رسول خدا صلی الله علیه و آله که فرموده اند : « دخترم فاطمه پناهگاه مردم است » ، احساس آرامش کرده و خود را در پناه صفوة الله و حبیبة رسول می دیدند و همانند رسول خدا صلی الله علیه و آله که در واقعه ای احساس ضعف کردند و به خانه حضرت فاطمه زهرا علیها السلام آمدند و در زیر کسای فاطمی به آن همه عظمت و آرامش و درخشش چهره(2) نائل گردیدند ، مردم نیز خود را به فضای سراسر فیض و نور و آرامش رساندند و اضطراب و نگرانی را از خود دور ساختند .

فاطمیه و کرامات و عنایات

در فاطمیه امسال کراماتی رخ داد و مکاشفاتی انجام گرفت و رؤیاهای صادقه و بشارت دهنده ای ملاحظه شد که تمام محاسبات توطئه گران را خنثی کرد و عاشورای فاطمی با عظمتی خیره کننده و تاریخی تجلی یافت که تحقق بخش :

P يُرِيدُونَ لِيُطْفِئُوا نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَاهِهِمْ وَاللَّهُ مُتِمُّ نُورِهِ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ (3) O) گردید .

ص: 268

-
- 1- . سال 1442 قمری برابر با 1399 شمسی .
 - 2- . و إذا وجهه يتلألأ كأنه البدر في ليلة تمامه و كماله .
 - 3- . صف / 8 . می خواهند نور خدا را با دهان هایشان خاموش کنند در حالی که خدا کامل کننده نور خود است ، گرچه کافران خوش نداشته باشند .

1. تکیه بر توسلات و بهره گیری از امدادهای غیبی که در بسیاری از فعالان فاطمی احساس می گردید و آثار روشن آن در ابعاد گوناگون دیده می شد .
2. تکیه و تأکید بر مشورت و تبادل اندیشه برای طرح های جدید و عملی ساختن آنها و تشکیل جمع های دوستانه برای دستیابی به روش های مؤثر و تازه و انتقال آن به دیگر علاقه مندان به حضرت زهرا علیها السلام.
3. یارگیری از میان افراد بی ادعا و با اخلاص و کسانی که فقط در صدد خدمت به آستان مقدّس فاطمی بودند .
4. منتظر نیروهای سست اراده و غفلت زده و مغرور و خود بزرگ بین نبودن ، و آنها را دخالت ندادن در امور فاطمیه .
5. بهره برداری از تجربه های موفق عزاداری های ماه محرم و صفر و برنامه های با عظمت عاشورا و اربعین گذشته که می توانست در دستیابی به اهداف مقدّس ، نقش مؤثری ایفا نماید .⁽¹⁾

□

ص: 269

1- . درخشش دلدادگی های فاطمی و موفقیت مخلصان ، ص 17 - 12 ؛ فداکار فاطمی ، ص 169 - 164 .

پیام حضرت آیه الله العظمی آقای حاج شیخ لطف الله صافی گلپایگانی 1

در رابطه با لزوم بزرگداشت و اقامه شعائر فاطمیه

بسم الله الرحمن الرحيم

شخصیت نورانی و آسمانی حضرت صدیقه طاهره علیها السلام را، فقط باید خدای فاطمه و پدر بزرگوار فاطمه و همسر والا مقام فاطمه و فرزندان عزیز آن حضرت، صلوات الله علیهم اجمعین معرفی نمایند. خداوند متعال در قرآن کریم، آیه شریفه مباحله، و یا آیه تطهیر و یا در سوره مبارکه انسان و نیز آیات مبارکه سوره کوثر، آن حضرت را عزیزترین افراد نزد پیامبر و اسوه پاک و عصمت و شخصیت نمونه فضائل انسانی و مکارم اخلاقی معرفی می فرماید.

ماه جمادی، یادآور یکی از غم انگیزترین حوادث تاریخ است که در نوع خود، مانند و نظیر ندارد. اگر بخواهیم حقیقت غم بار این مصیبت بزرگ را بیان کنیم، باید بگوییم که آسمان و زمین و ستارگان و کهکشان ها، تاب و توان دیدن و شنیدن این مصیبت عظمی را ندارند. امیرالمؤمنین علی علیه السلام، آن کوه صبر و استقامت و آن شجاع ترین انسان روی زمین، چنان در این مصیبت عظمی، داغدار شد، که با شنیدن شهادت همسر مهربان خویش، از هوش رفت و بعد فرمود:

نَفْسِي عَلَى زَفْرَاتِهَا

مَحْبُوسَةٌ

لَا خَيْرَ بَعْدَكَ فِي الْحَيَاةِ وَإِنَّمَا

يَا لَيْتَهَا خَرَجَتْ مَعَ

الزَّفْرَاتِ

أَخْشَى مَخَافَةَ أَنْ تَطُولَ حَيَاتِي

اگر

امروز شیعیان و دوستداران اهل بیت علیهم السلام برای آن حضرت اقامه عزا می نمایند و عرض احترام و اخلاص و خاکساری دارند، برای این است که می خواهند تاریخ را برای جهانیان بیان نمایند و گوشه ای از فضائل و مقامات

حضرت صدیقه طاهره فاطمه زهرا علیها السلام را بازگو کنند و معارف بزرگ الهی را که در خطبه فدکیه است به انسان های خداشناس و آزاده نشان دهند .

امروز ، شیعیان و علاقمندان آن حضرت ، با برپایی مراسم عزاداری با رعایت اصول بهداشتی ، عظمت و شکوه مراسم فاطمی را به جهانیان نشان داده و دفاع از مقام شامخ ولایت و امامت و پیروی از آن حضرت را افتخار خود می دانند و با توسل به حضرات معصومین علیهم السلام به ویژه حضرت زهرا مرضیه علیها السلام و قرائت حدیث شریف کساء و دعای توسل ، از خداوند متعال مسئلت نمایند که فرج موفور السرور حضرت ولی عصر روحی و ارواح العالمین له الفداء را نزدیک فرماید و مشکلات و گرفتاری ها و بیماری ها را به واسطه انوار مقدسه آن بزرگواران برطرف نماید .

والسلام علیکم ورحمة الله وبرکاته .(1)

10 جمادی الاولی 1442 ه.ق

لطف الله صافی

فرازهایی از یادداشت و پیام آیه الله العظمی صافی گلپایگانی¹ به مناسبت ایام جانسوز فاطمیه 1442 قمری

در میان اهل بیت:، حضرت زهرا علیها السلام يك محوریت خاصی دارند؛ ملاحظه کنید وقتی اهل بیت: معرفی می شوند ایشان در صدر هستند؛ «هُمُ فَاطِمَةُ وَأَبُوهَا وَبَعْلُهَا وَبَنُوهَا»

آن حضرت در بین اهل بیت:، مقام و عظمت خاصی دارند که همه ائمه: به وجود ایشان افتخار می کنند . در واقع ، آن وجود مقدس برای همه اهل بیت: حجت است ، یعنی برای حقانیت خودشان و برای بطلان غاصبین و ستمگران به وجود آن بزرگوار احتجاج می کنند . همه اهل بیت: حجتند ، ولی حضرت فاطمه زهرا علیها السلام از این جهات ، حجیتش از همه بیشتر است.

ص: 271

گرامی داشت فاطمیه و مواضع فاطمه علیها السلام ، سیره فاطمه علیها السلام ، زهد فاطمه علیها السلام ، عبادت فاطمه علیها السلام ، علم و حکمت فاطمه علیها السلام باید همیشه جزء برنامه ها باشد و در سخنرانی ها ، تألیفات و در هر فرصت مناسب باید آن را بازگو کرد.

باید

مصائبی که بر آن حضرت وارد شده است و آن قدر فاش و آشکار است که حتی در مثل کتاب النهایة ابن اثیر - با این که سنی است و کتابش لغت است - به مناسبت از اشاره به این مصائب پس از رحلت رسول الله صلی الله علیه و آله نتوانسته خودداری کند و آنها را برای همه بازگو می کند .

باید در این فاطمیه ها ، شخصیت ملکوتی آن حضرت تجلیل و تعظیم شود و همه مردم در این ایام ، ارادت و مودت خود را به یگانه بانوی اسلام دخت گرامی پیامبر رحمت حضرت فاطمه زهرا علیها السلام اثبات نمایند . امروز ما به تاسی به آن حضرت احتیاج داریم .

فاطمیه یک تاریخ است ، فاطمیه یعنی فریاد بر سر ظالمان ، فاطمیه یعنی جهاد برای پیروزی حق بر باطل ، و بالاخره فاطمیه یعنی روز حکومت جهانی و الهی حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه .

آری ! فاطمیه عاشورا است ، فاطمیه شب قدر است ، فاطمیه غدیر و نیمه شعبان است و فاطمیه یعنی روز پیروزی نور بر ظلمت .

باید

با بدعت ها ، با بیگانه گرایی ها ، با نابسامانی ها ، با گناه ، با شیوع مناهمی و ملامتی ، با فساد ، با جهل و ضلالت مبارزه نمود .

مکتب اهل بیت:، مکتب معرفت ، مکتب علم و بیداری ، مکتب آگاهی و عدالت و برابری و رشد عقلی و اندیشه های نورانی است که همه باید آن را در این فرصت ها بازگو کنیم و همه باید قدردان مجالس نورانی فاطمی باشیم و از برکات آن کمال استفاده را نموده و مهمترین وظیفه خود را دعا با تضرع و انابه به درگاه خداوند متعال برای تعجیل در فرج موفور السرور فرزند عزیز فاطمه ، حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه

قرار دهیم ؛ اللهم عجل فرجه الشریف و اجعلنا من أعوانه و أنصاره و المستشهدین بین یدیه .»(1)

ص: 272

پیام حضرت آیه الله آقای حاج سید علی میلانی دام ظلّه

در تجلیل از دلدادگان فاطمی که برنامه های این سال را با عظمت برگزار نمودند

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

الحمد لله رب العالمین والصلاة والسلام على محمد وآله خیر الخلق اجمعین و لعنة الله على اعدائهم من الاولین والآخرین

قال الصادق ج: رَحِمَ اللهُ مَنْ أَحْيَا أُمَّرْنَا

امام علیه السلام کسانی را که امر ولایتشان را زنده بدارند دعا کرده و رحمت الهی را که قرآن می فرماید: P وَرَحِمَتْ رَبِّكَ خَيْرٌ مِّمَّا يَجْمَعُونَ (O1) از خدای تعالی خواسته اند. احیاء امر ولایت اهل بیت: به صورت های گوناگون حاصل می شود، به نوشتن کتاب یا به نظم شعر در باب فضائل و مناقب یا جلسات نشر معارفشان، و لیکن مؤثرترین راه در احیاء امرشان که جامع است و در این زمان مهم است برگزاری مجالس سوگواری در ایام عزاست که هم ایمان اهل ولایت و هم برائتشان از دشمنان تقویت می گردد.

به حمد الهی در این شرایط خاص مرضی که همه بلاد و عباد را فرا گرفته، مؤمنین به بهترین وجه مراسم عزاء شهادت حضرت صدیقه طاهره علیها السلام و شعائر را بر پا نمودند، بدین وسیله تشکر خود را از عموم ارادتمندان به ساحت مقدس ولایت در شهرستان های کشور علی الخصوص اصفهان ابراز می نمایم و دعاگو می باشم، و این نکته را به خدمت عموم برادران و خواهران که در این جهت فعالیت داشته اند عرض می کنم که به حکم کلام خدای تعالی: P وَإِنْ تَوَلَّوْا يَسْتَبْدِلْ قَوْمًا غَيْرَكُمْ (O2) اگر کسانی در احیاء امر ولایت کوتاهی کردند شما عزیزان بر

گزیدگان درگاه الهی و مورد دعای حضرت بقیه الله هستید، و این مقامی است بس عظیم.

والسلام

علیکم ورحمة الله وبرکاته

علی الحسینی میلانی

28 جمادی الثانی 1442

ص: 273

1- . زخرف / 32 .

2- . محمد / 38/9 .

پیام حضرت آیه الله آقای حاج سید محمد جواد علوی بروجردی دام ظلّه

در سپاسگزاری از فداکاری های دلباختگان فاطمی که برنامه های فاطمیه را در این سال کرونائی عاشقانه و عاشورائی بر پا کردند

انّ فاطمة صدیقة شهيدة

تجلیل از مقام شامخ حضرت صدیقه کبری علیها السلام و بزرگداشت فاطمیه نشان از رشد فکری و آگاهی بالای کسانی دارد که در طول تاریخ بیش از یکهزار و چهار صد ساله همواره هدف اصلی حملات و هجمات ، محدودیت ها و قتل عام های مکرر از سوی داعیه داران خط انحراف و اسلام جاهلی قرار داشتند . اما به دعوت افشاگر بی باک و شجاع این توطئه پلید بر اصالت ها در تفکر شیعی پای فشردند و هرگز فراموش نکردند که بزرگترین مدافع مقام والای ولایت کلیه الهیه ، زندگی ، جوانی و عمر خویش را در این مسیر گذاشت ، و اگر مجاهدت ها و پایداری های آن بانوی بزرگ نبود ، نشانی از میراث اصیل پیامبر خاتم صلوات الله و سلامه علیه و علی آله به جای نمی ماند ، و همه اسلام در همان خط انحراف خلاصه می شد ، و امروز بقاء تفکر شیعی که همان تکیه بر اصالت ها در مکتب وحی است و امدار مجاهدت های آن بانوی مظلومه شهیده است ، و جامعه شیعه هیچ گاه نمی تواند یاد و نام او را از خاطر بزدايد . این حقیر از همه درد آشنایانی که در تحفظ بر میراث فاطمی در برگزاری فاطمیه خصوصاً در این سال بلا و ابتلاء کرونا سر از پا نشناختند و با برگزاری مجالس و تشکیل هیئات و راهپیمایی خالصانه و عاشقانه تلاش کردند صمیمانه تشکر می کنم و امیدوارم که با عنایات و

برکات آن بانوی بزرگ ، خداوند متّان همه ابتلائات را از جامعه شیعه و این مملکت که همیشه مهد دلباختگان اهل بیت: بوده است بر طرف فرماید .

3 رجب المرجب 1442 ق

محمد جواد علوی بروجردی

ص: 274

ایام فاطمیه میراث گرانسنگ ائمه اهل بیت: است که همواره تلاش داشتند یاد مادر بزرگوار خود و مظلومیتش را در خاطره ها زنده نگه دارند

ارادتمندان صدیقۀ شهیده هر جا که باشند، مراسم ایام فاطمیه را باشکوه و عظمت برگزار می کنند؛ اگر چه به دلیل شیوع بیماری کرونا برگزاری مجالس فاطمیه همانند سال های گذشته ممکن نبوده، اما تجلیل این ایام نباید مورد کمترین غفلت قرار گیرد و لازم است که از همه راه های ممکن برای تعظیم شعائر فاطمی استفاده کرد.

خطبا ابعاد گوناگون سیره پرافتخار بانوی مکرم اسلام، خاصه ایثار و فداکاری آن شخصیت بی بدیل در راه ولایت و اسلام اصیل را به مخاطبان خود گوشزد کنند.

بر کسانی که تمکن مالی دارند، ضروری است که با تاسی به اهل بیت علیهم السلام به فریاد نیازمندان برسند که بی شک مورد توجه عنایات ام الائمه صدیقۀ شهیده فاطمۀ اطهر علیها السلام قرار خواهد گرفت. (1)

معرفی کتاب درخشش دلدادگی های فاطمی و موفقیت مخلصان

کتاب « درخشش دلدادگی های فاطمی و موفقیت مخلصان » در اولین سال کرونایی در 220 صفحه رقعی ، توسط انتشارات « محب العترة الطاهرة:» توسط احیاءگر و بنیان گزار فاطمیه در ایران و جهان ، حضرت آیه الله آقای حاج سید حجت موحد ابطحی دام ظلّه در سال 1399 شمسی برابر با 1442 قمری به زیور طبع آراسته گردید .

کتاب با مقدمه آن بزرگوار شروع شده که آن مقدمه را به صورت کامل (به نقل از کتاب درخشش دلدادگی های فاطمی در صفحه 17 - 12) در بخش « فاطمیه در زمان کرونا » آورده ایم .

سپس پیام هایی از مراجع و علما بزرگوار در سپاسگزاری از فداکاری های دلباختگان فاطمی که برنامه های فاطمیه را در سال کرونایی عاشقانه و عاشورائی بر پا کردند پرداخته شده است .

فصل بعدی کتاب « هشت مقاله » از محققین و پژوهشگران فاطمی با عناوین زیر آمده است :

1 : عزای فاطمی در گذر زمان ؛ 2 : فاطمیه ، عاشورای کبری ؛ 3 : درخشش انوار فاطمیه ؛ 4 : فاطمه ، همیشه مادر است ؛ 5 : به الهام الهی ، شاکر نعمت فاطمیه شدیم ؛ 6 : در پناه فاطمه ؛ 7 : ذکر و تسبیح فاطمی ، اسوه مهدوی ، شفا و پناه مردم ؛ 8 : درخشش نور حضرت فاطمه علیها السلام .

فصل

آخر کتاب اشعار شعرای ولائی که 50 شعر از 40 شاعر ولائی از استان های مشهد مقدّس ، قم ، اصفهان ، تهران ، زنجان ، کاشان و ... در زمان کرونا سرودند آمده است .

این مجموعه نورانی را به عنوان هدیه ای معنوی به محضر مقدّس افرادی که در سطرهای بعدی نوشته شده اهدا شده :

ص: 276

1: پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله که بزرگترین معرف شخصیت و عظمت حضرت زهرا علیها السلام و اشک ریزنده بر مصائب آن حضرت بودند .

2: امیرالمؤمنین علی علیه السلام که پرسوزترین جمله ها و سروده ها را در غم مصیبت و شهادت حضرت فاطمه زهرا علیها السلام به یادگار گذاشتند .

3: فرزندان مظلوم و داغدارشان ، حسنین و زینبین: که صحنه های ضربات سخت و طاقت فرسای دشمنان را به مادر عزیزشان دیدند و لرزیدند .

4

: همه امامان معصوم و مظلوم اهل البیت: که با یاد مصائب مادر مظلومه شان فاطمه زهرا می سوختند و اشک می ریختند .

5: همه علماء ، خطبا ، نویسندگان ، شعراء و مردم با ولایت که در دوره های گوناگون و با اشکال مختلف ، پرچم دفاع از حریم مظلومیت فاطمه زهرا علیها السلام را بر افراشته داشتند و با علم و دانش ، قلم و بیان ، ذوق و ابتکار ، اشک و ناله و سوز و گدازشان ، میدان دار دفاع از حریم قدسی و مکتب فاطمی بوده اند و شعله های عشق و ارادت را در دل مؤمنان برافروخته داشته و دارند اهداء می گردد .

در پایان کتاب تصاویری از قافله های عزاداری اصفهانی ها در عاشورای فاطمی 1442 قمری در مشهد مقدس ، عاشورای فاطمی در شهرستان خیمنی شهر ، قافله عزاداری در شهر مقدس قم ، قافله عزای فاطمی اصفهانی ها در صحن مطهر و مقدس حضرت معصومه علیها السلام ، صحنه ایی از عاشورای فاطمی در شهرهای مقدس قم ، کاشان و ... و همچنین سیل عزاداران در شهرهای مختلف که نگذاشتند علم عزای فاطمی بر روی زمین بیفتد و با جان و دل به عزای دردانه خلقت هستی حضرت فاطمه علیها السلام پرداختند را به تصویر کشیده است .

ص: 277

قریب به یک سال است که کرونا بر جهان سایه افکنده و ذره ای میکروسکوپی، که وزن آن در جهان به بیشتر از چند گرم نمی رسد، بشر مدعی قرن بیست و یکم را به زانو در آورده است. در این مدّت، تبلیغات متداوم کرونا هراسانه، و اعلام ساعت به ساعت آمار مرگ و میرهای کرونایی، اضطراب شدیدی را به ارمغان آورده و با ابهامات فراوانی که راجع به این ویروس و نحوه درمان بیماری حاصل از آن وجود داشت، و ترس مردم از ابتلا به این بیماری و...، مشکلات عدیده ای را دامنگیر جوامع بشری نموده و منجر به بروز و تشدید بیماری های روحی و روانی مثل وسواس، افسردگی و ناامیدی و... شده و مشکلات اقتصادی را دامن زده و طمع سودجویان را برانگیخته، با احتکار اقلام بهداشتی، داروها و تقویت کننده ها و گران شدن دارو و درمان و مایحتاج مردم و... مشکلات را حادثر نموده است.

موج سواری دشمن در شرایط کرونایی

همچنان که فسادگرانی در حوزه های مختلف جامعه، پشت نقاب کرونا، از شرایط موجود به نفع منافعشان بهره بردند، در حوزه دین هم دشمنان شیعه، خاصه یهود و وابستگان پلیدش وهابی ها و بهائیان و... از پاننشستند و از آب گل آلود کرونا در مسیر اهدافشان ماهی گرفتند و همسو با وزش باد کرونا از بیرون و درون جوامع شیعی، به ارزشمندترین ارزش های شیعه شبیخون زدند و مراسم مذهبی و اجتماعات شیعه، که از شریان های حیاتی جامعه شیعی است را هدف قرار دادند و با مکر فراوان، تمام تلاش خود را به کار بستند تا بین مردم و ارزش های دینی فاصله ایجاد کنند و به این بهانه، عوام شیعه را فریب دهند و پیروان مکتب اهل البیت:

ص: 278

1- نویسنده مقاله آقای شیخ محسن جلائی می باشد. این مقاله در کتاب «درخشش دلدادگی های فاطمی و موفقیت مخلصان»، در صفحات 79 تا 88 در زمان کرونا به چاپ رسیده است.

را به انزوا کشیده، از شکوه و عظمت برنامه های شیعی، خاصه غدیر، عاشورا، اربعین و فاطمیه بکاهند و جامعه شیعی را از درون تضعیف و تخریب نمایند.

هوشیاری دلدادگان

با تقصّلات الهی، تحت الطاف و عنایات گسترده حضرات معصومین:، علمای دلسوخته و غیرتمند و دوستداران سینه چاک اهل البیت: با شناخت و درک صحیح شرایط و کشف مکر دشمنان، روشنگری نمودند و هوشیارانه از همان ابتدای شیوع کرونا به دفاع از شعائر دینی و احیا و اقامه آن همت گماردند، و دست دشمن را خواندند و تحت توجهات امام زمان عجل الله تعالی فرجه با بیداری و آگاهی، دشمن را رسوا نمودند، گرچه در این مسیر و در این امتحانی که کرونا پیش روی مردم گذاشت، مدعیانی اسیر مکر دشمنان شدند و قافیه را باختند و میدان را خالی کردند اما از طرفی دیگر، عده ای بی ادعا و خالصانه به میدان آمده و پای کار دین ماندند.

با هدایت گری های علمای دلسوخته و تلاش های بی وقفه خادمین با اخلاص اهل البیت:، با برپایی جلسات متعدد توجیهی، مراسم توسل و دعا و توجه دادن

مردم به مسأله دعا و استغاثه، با نگاشتن کتاب ها و مقالات و ... به تدریج بازوی توکل و توسل مردم قوت گرفت و آرام آرام ترس و اضطراب ها به آرامش، اطمینان و امید مبدل گردید.

موفقیت خادمان و شکست دشمن

ماه مبارک رمضان رسید، و توسلات و فعالیت ها و تلاش ها نتیجه داد و بحمدالله حرمت رمضان المبارک حفظ شد و با تعظیم شکوهمندان شهادت امیر مؤمنان علیه السلام و برگزاری با شکوه مراسم ایام و لیالی قدر در سطح کشور، دشمن به عقب رانده شد، و روحیه های آسیب دیده مردم، قدری ترمیم شد و کمی غبار غفلت از دل ها زدوده شد.

با گذشت زمان و نزدیک شدن به ایام غدیر و ماه محرم الحرام برای کسانی که دغدغه دین داشتند، به وضوح روشن بود که دشمن برای شکستن و تضعیف غدیر، عاشورا و اربعین با تمام قوا به میدان آمده و نقشه هایش را در مسیر اجرا قرار داده است. اما تلاش ها و زحمات ستودنی خدمتگزاران با اخلاص اهل البیت: با

روشنگری ها و توجیحات علمای دلسوخته، برپایی مجالس موج شکن و توجه دادن مردم به شعائر دینی و ... در سایه سار توسلات و استمداد از انوار مقدّس حضرات معصومین: نتیجه بخشید و عیدالله الاکبر (غدیر) به صورت ویژه ای در سطح بسیار گسترده و وسیعی گرامی داشته شد و محییین اهل البیت: سنگ تمام گذاشتند و پر شورتر از هر سال، با تهیه و توزیع و نصب پرچم های عزای حسینی و تأسیس مجالس و ... در سطح گسترده به استقبال محرم رفتند و در ادامه، مراسم محرم و صفر را در غایت اخلاص و شور و ادب، با عظمت برپا داشتند به طوری که شکوه و عظمت مجالس امسال (که عده ای از روی عناد تعطیلی آن را دنبال می کردند)، خاطرات مجالس روضه اهل البیت: در

زمان ممنوعیت رضاخانی را یادآور شد، که پرتوی از آن شور و غوغا و جهاد دوستداران حسینی در کتاب « اهتزاز علم حسینی بر دوش دلدادگان » ثبت گردیده است .

با اجتماع میلیونی عزاداران در روز عاشورا و تحقق بزرگترین تجمع بشری، با بیش از 14 میلیون زائر، از اقصی نقاط عالم به مناسبت اربعین حسینی در کربلای معلی، معجزه قرن رقم خورد و در کمال تعجب رسانه ها که پوشالی ترین خبرها را پررنگ می کنند، از مخابره این اتفاق مهم سرباز زدند، حال آنکه قبل از آن با تبلیغات وسیع، تکرار اجتماعات مذهبی از جمله مراسم اربعین را وقوع فاجعه انسانی تلقی می کردند. تمام نقشه های دشمن، نقش بر آب شد و شکست خورد، ولی از پاننشست و با موج شدیدتری از دشمنی ها برای شکستن عظمت فاطمیه به میدان آمد، که بحمدالله با عنایات اهل البیت: فاطمیه شکوه مندانانه برگزار شد و کرونا در زیر اشعه انوار فاطمی محو شد .

پس از موفقیت جامعه شیعه در امر احیای شعائر حسینی در محرم و صفر و رخداد معجزه قرن، دوستداران و خادمین با اخلاص اهل بیت: محکم و استوارتر از همیشه، برای شکوه افزایی و تعظیم امر فاطمیه در برابر موج دشمنی دشمنان به میدان آمدند و با توجه به اهمیت مسأله، قدم اول را پس از شهادت پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله برداشتند و برنامه ها و اقدامات فاطمیه را از ایام محسنیه (ایام شهادت حضرت محسن علیه السلام) و تعظیم با شکوه سالروز شهادت امام حسن عسکری علیه السلام برداشتند پس از آن، تمام برنامه ها و جلسات دینی با محوریت فاطمیه انجام شد، و از توسعهات به انحاء مختلف آن، در مرحله به مرحله برنامه ها، به عنوان بازویی توانمند برای پیشبرد و موفقیت اهداف، بهره ها برده می شد.

با هر موضوعی (از جمله ختم زیارت عاشورا، حدیث شریف کساء، نمازهای استغاثه به حضرت زهرا علیها السلام و امام زمان عجل الله تعالی فرجه و... به صورت گسترده).

گام دوم اقدامات فاطمیه، با تعظیم امر شهادت حضرت فاطمه معصومه علیها السلام برداشته شد، اگر چه اعمال محدودیت های کرونایی در این ایام در

سطح کشور به صورت فوق العاده اعلام شده بود و تعطیلی دو هفته ای ادارات و شرکت ها و بسیاری از مشاغل و نیز محدودیت های مسافرتی و... را به دنبال داشت، اما به لطف الهی اقدامات بسیار مؤثری برای شکوه بخشی بیشتر به فاطمیه، و غفلت زدایی از جامعه و بیداری مردم انجام شد.

از

جمله برپایی مجالس متعدد با حضور مؤثرین در جریانات دینی که با توجیهاات و تأکیدات اساسی، نقشی مؤثر در به حرکت انداختن و ایجاد دغدغه فاطمیه در دل ها داشت و راه اندازی قافله عزای حضرت معصومه علیها السلام که در شام شهادت آن حضرت، با حضور با شکوه و حداکثری علما و فضلا و روحانیت معزز و حضور پرشور جوانان و خیل کثیر مردمان ولایتی در شهر مقدس قم توأم با عزاداری شکوهمندانه در حرم مطهر با رویکرد فاطمیه انجام شد، که بازتاب فوق العاده ای داشت و نوید بخش

شکوه فاطمیه بود . بعد از آن برنامه های فاطمیه با قوت بیشتری پیگیری شد و دوستداران فاطمی با دلگرمی بیشتری فعالیت های خود را دنبال می کردند .

فاطمیه به روایت 45-40 روز

به

فضل خدا در این ایام ، مجالس ویژه ای در سراسر بلاد اسلامی برگزار گردید ، که خط شکن و تأثیر گذار بود و با حال و هوای پرشور و اشک و جمعیت های قابل توجه برگزار می گردید . این دهه در کشور عراق طبق سنوات قبل بسیار شکوهمندانه برگزار شد و تمام حرم های اهل البیت علیهم السلام در این ایام مزین به پرچم های عزای حضرت زهرا علیها السلام شد و مردم اهتمام ویژه ای برای تعظیم امر شهادت حضرت زهرا علیها السلام به خرج دادند و حرم امامین کاظمین علیهما السلام که چند ماهی بسته شده بود ، به برکت این ایام بازگشایی شد و با برپایی مجالس با شکوه برای فاطمیه ، آمار کرونا به صورت چشمگیری کاهش یافت و آنان که باید بفهمند ، فهمیدند این امر از برکات فاطمیه است و این امر پس از فاطمیه اول و دوم در کشور ایران هم تکرار شد .

دغدغه دلسوختگان

یکی

از دغدغه هایی که دلدادگان اهل البیت داشتند ، جبران کاهش احتمالی مجالس و مناظر فاطمی در شهرها در اثر تبلیغات منفی ، و چاره اندیشی برای بیداری مردم بود که جهاد خدمتگزاران فاطمی در این عرصه تماشایی و تحسین برانگیز بود .

تهیه

صدها هزار پرچم عزای فاطمیه به صورت مردمی و خودجوش ، با تحمل هزینه های سنگین با وجود مشکلات اقتصادی و عرضه آن با نازل ترین قیمت ، به جامعه و تهیه ده ها هزار متر پرچم دست نویس از ماه ها قبل از فاطمیه ، به علاوه تولیدات کارخانجات تولید پرچم و ... که در مجموع با رقمی شگفت انگیز ، حتی رکورد پرچم زنی بی نظیر محرم امسال را هم شکست .

از طرفی تقاضای مردم برای دریافت پرچم و نصب آن به سردرب منازل و هرکوی و برزنی استثنایی و ویژه بود که بر خواسته از ایمان و اعتقاد بود ، به طوری که حتی تولیدکنندگان انبوه پرچم های فاطمی از این قصه غافلگیر شدند و دست اندرکاران

ص: 282

تهیه و توزیع پرچم که به صورت جهادی وارد این کار شده بودند، در طی مراحلی در برابر تقاضای غیر قابل تصور مردم شرمنده می شدند

دهه فاطمیه به روایت 75 روز

گرچه تبلیغات به بهانه کرونا تعطیلی مجالس را دنبال می کرد و عده ای فریب خورده میدان را خالی کردند اما به لطف الهی با برپایی مجالس محوری و خط شکن (1) موج بیداری دینی در مردم شدت گرفت و روز به روز بر پایی مجالس و مواكب و ایستگاه های صلواتی و نصب پرچم ها و بیرق ها و ... مناظر فاطمی در شهرها بیشتر و بیشتر می شد و حضور چشمگیر مردم در مجالس فاطمیه و قافله های عزاداری با جمعیت های گسترده و حال و هوای معنوی و پرشور و همراه با اشک

عزاداران، استثنایی و قابل توجه بود که نویدبخش روزهای درخشان تری از ایام فاطمیه و عرض ادب مردمان به عزای حضرت زهراى مرضیه علیها السلام بود.

روز به روز بر شکوه فاطمیه و جلوه های فاطمی افزوده می شد و توده های فعال فاطمیه در هر کجا، با تلاش های بی وقفه، شکوه مضاعف فاطمیه را در پرتو الطاف الهی و عنایات اهل بیت: دنبال و پرشورتر از همیشه با تیات پاک و خرج دادن اخلاص ها، شور آفرین عرصه عزای حضرت زهرا علیها السلام بودند و مردم با ایمان به پناهگاه امن فاطمیه، پناه آورده بودند و هر روز جلوه های فاطمی در شهرها و روستاها افزونتر می شد.

دهه فاطمیه به روایت 95 روز

از ایام محسنیه این دهه، برنامه های فاطمی و تجلی جلوه های فاطمیه همه مقدمه ای بود برای روز سوم جمادی الثانیه، سالروز شهادت حضرت زهرا علیها السلام که

ص: 283

1- از جمله مجالس محوری و خط شکن، مجلس بیت الزهرا 3، (بیت آیت الله حاج سید حجة موحّد ابطحی حفظه الله) در اصفهان بود.

شکوه و عظمت آن غول کرونا و تمام حواشی آن را محو و ناپیدا کرد، و فاطمیه باشکوهی ویژه و غیر قابل تصور برگزار گردید و در بلاد شیعی، مردم مضطرانه به پناه حضرت فاطمه علیهاالسلام آمدند و با عرض ادب و ارادت و اخلاص، شورآفرین عزای حضرت زهرا علیهاالسلام شدند. انوار فاطمیه همه جا را فرا گرفت و هر کس به نوبه خود تحت عنوانی از خدمت و عرض ادب و ارادت به رشته ای از کساء فاطمی چنگ زد.

همگان در عاشورای فاطمی به پناه «عَلَمِ عزای حضرت زهرا علیهاالسلام» آمده بودند همه جا شور و غوغا برپا شده بود، مشهدالرضا، اصفهان، قم، کاشان و... همه جا خیمه عزای فاطمیه شده بود و انوار فاطمیه همه جا را فرا گرفته بود. (1)

شگفتی های فاطمیه 1442 هـ - ق.

به راستی فاطمیه امسال شگفت آور و ستودنی بود:

1: فعالیت های توده های مردمی با دغدغه فاطمیه برای طراحی، تولید و توزیع پرچم در شهرهای مختلف با تیراژهای گسترده جهادگونه بود و تولید کنندگان پرچم، از کثرت فوق العاده تقاضای مردم غافلگیر شدند.

2: تهیه بیش از 120 هزار کتیبه و بیرق فاطمیه در اصفهان و توزیع سریع آن به سراسر کشور با استقبال غیر قابل تصور مردم، توسط دلدادگانی که با جرأت و ریسک پذیری، خالصانه وارد میدان شدند.

3: تهیه سریع بیش از 400 پرچم بزرگ با هزینه های مردمی و نصب در خیابان های اصفهان با پیگیری های مجدانه دلسوختگان فاطمی در مقدمه فاطمیه.

ص: 284

1- قافله عزاداری اصفهان که به سرپرستی حضرت آیه الله آقای حاج سید حجة موحد ابطحی K انجام می شود و سال هاست به شهرها و مناطق گوناگون رهسپار می شود در این سال به قم و مشهد مقدس مشرف شدند و با همت و اقدام مخلصانه و مجدانه شان موفق شدند که حرکت قافله های عزاداری مشهد مقدس را به سوی حرم مطهر امام رضا 7 سامان دهی کنند و عاشورای فاطمی را در محضر مبارک امام رضا 7 در اوج عظمت و همراه با شور و سوز برگزار نمایند.

4: آذین شدن تمام مساجد و حسینیه ها و حرم های امامزادگان در شهرها به پرچم های فاطمیه و تهیه 14 هزار متر پرچم دست نویس با همکاری جهادی مردم در مساجد مشهد مقدّس .

5: آراسته شدن بی نظیر و شکوهمندانه مشهد مقدّس به پرچم های فراوان فاطمیه به عنوان پایتخت معنوی کشور . (انبوه پرچم های بزرگ ، پرچم هایی که از ارتفاعات ساختمان های بسیار بلند از بالا تا پائین کشیده شده بود ، پرچم هایی که به صورت متوالی و در عرض خیابان ها و در حاشیه خیابان ها نصب شده بود و ... که نشان از تبلور ارادت و موّدت و محبت مردم به اهل البیت: بود و این امر در تمام شهرها امسال پررنگ تر از هر سال نمودار بود) .

6: طبق گزارشات و اخبار شهرهای مختلف ، مشهد ، قم ، اصفهان ، کاشان و خرم آباد و ... کثرت فوق العاده مناظر فاطمی ، پرچم ها و مواكب و مجالس و حضور گسترده مردم در عرصه خدمت و عرض ادب ، امسال بی نظیر و شگفت آور بود .

7

: حضور گسترده جوانان و نوجوانان و نونهالان پرشورتر از همیشه در فعالیت های فاطمیه امیدبخش و دلگرم کننده و دشمن شکن بود .

8: شور و اشک و غوغای گریه ها در مجالس امسال استثنائی بود که نشان دهنده اخلاص و تیات پاک فاطمیون بود .

9: تعداد قافله های عزاداری در ایام فاطمیه امسال به ویژه شب و روز شهادت با جمعیت های گسترده و پرشور و پر اشک اعجاب برانگیز بود ، همچنین کثرت تأسیس مجالس و مواكب در شهرها .

10: اطعام های گسترده و رونق گرفتن بی سابقه آئین سمنوپزی و فراوانی ایستگاه های صلواتی و نیز توزیع بسته های معیشتی فاطمی علی رغم مشکلات اقتصادی قابل توجه بود ، که نشان از پناهندگی و فریادخواهی و حاجت روایی مردم از سفره پرکرامت فاطمیه بو

ص: 285

11 : با گذشت دو هفته از ایام فاطمیه و کاهش چشمگیر کرونا به ویژه در مناطقی که اجتماعات گسترده تری در ایام فاطمیه داشتند (مثل شهر مقدّس قم) و فاطمیه در آن مناطق شکوهمندانه تر بود، معجزهٔ اربعین را تکرار نمود . اما مع الاسف دوباره رسانه ها از پوشش اخبار آن سر باز زدند .

خدای متعال را شاکریم که در پناه کساء فاطمی بهترین رحمت هایش را برایمان نازل کرد و همّ و غمّ را از دل ها زدود و ما را حاجت روای سفرهٔ فاطمیه نمود .

به امید آمدن صاحب عزای فاطمیه و منتقمِ مادر پهلو شکسته ، خدای را قسم می دهیم به خون مظلوم حضرت محسن بن علی 8 که فرج مولایمان را برساند .

الهی انشدک بدم المظلوم عجل لولیک الفرج .

□

حجت الاسلام محمد امیری سوادکوهی

غربت و اسارت، زخم کهنه ای است که پس از پنجشنبه سیاه تاریخ و فاجعه شوم شکسته شدن حرمت رسول اعظم a، بر اهل بیت آن حضرت سایه افکنده و هزار و چهارصد و اندی سال شیعه را در ماتم مظلومیتش داغدار و پریشان خاطر نموده است.

سه روز پس از شهادت خاتم الانبیاء، خانه وحی توسط مدعیان خلافت به آتش کشیده شد تا در عمل، جدایی آشکار بین قرآن و عترت توسط منافقان رقم بخورد و بدعت سخیف حسبنا کتاب الله در میان امت عملی گردد. در طول تاریخ، اسارت اهل بیت عصمت و طهارت: تنها در غل و زنجیر و ریسمان ظاهری نبوده و پس از غصب خلافت، اسارت ولایت در زمینه القاب حضرتش نیز رقم خورد و بوزینه ها بر منبر امامت تکیه زدند و خانه نشینی قرآن ناطق را تحمیل و مادر مظلومه شیعه را پشت درب آن خانه مجروح و شهیده نمودند ... از این رو شیعه می بایست برای زدودن غبار غربت از پیکره موالیانش حرکت کند و راه تعالی را با تدبیر هر چه بیشتر بییماید.

راه نجات امت

تنها راه نجات امت از التهابات و فرار از تازیانه های تلخ فتنه های روزگار، آنست که همگان متمسک به چادر خاکی مادر مظلومه شیعه شوند تا باران رحمت فاطمیه، کویر تفتیده جان ها را سیراب و آرامش را به قلب های ملتهب و پریشان بچشانند.

خیمه های ماتمش قامت های شکسته تاریخ را استوار و بر اذان و اقامه مسلمانان هویتی دوباره می بخشد. شایسته است به مکتب با صلابتش پناهنده شویم که اگر جامعه ای از شعائر فاطمیه فاصله بگیرد فرهنگ شهادت و انسانیت در آن رنگ می بازد و

اگر رسانه ای آن را کمرنگ جلوه دهد اولاً بر عدم بلوغ و کفایت رسانه ای خویش معترف و ثانیاً در برهوت بی هویتی سرگردان خواهد ماند ...، چرا که ماندگاری از آن فاطمیه و رستگاری از برای فاطمیه است .

فاطمیه در اعصار مختلف

در کندکاوهای تاریخی که از شهادت مظلومانه حضرت زهرا علیها السلام تا به امروز داشتیم ، از بزرگداشت و امر به برپایی عزای شهادت حضرت زهرا علیها السلام در لسان مبارک اهل بیت: در می یابیم که همواره از آن به مهمترین حادثه و عمیق ترین زخم تاریخ عترت یاد می شود. آتش زدن خانه وحی و شهادت مظلومانه حضرت زهرا علیها السلام فاجعه ای بود که راه را بر شکستن فرق مبارک علی مرتضی علیه السلام و پاره پاره شدن جگر امام مجتبی علیه السلام و جدا نمودن سر سیدالشهداء علیه السلام و اسارت زینب کبری علیها السلام و غربت ابدی ائمه هدی علیهم السلام تا روز قیامت بر همگان باز کرد.

وقتی یک فاجعه توانست شهادت یکایک اهل بیت علیهم السلام را چنین رقم زند تا آنجا که خدای متعال خود روضه خوان این مصیبت بزرگ در قرآن گشت ، چرا برخی در برابر آن کوتاهی و یا مقاومت می کنند.

خدای متعال اول روضه خوان عزای فاطمیه

خدای متعال در رثای فاطمیه سخن ها دارد و در شب معراج و در نزول وحی ، خود ثناگوی فضائل و روضه خوان مصائب اول شهیده در راه ولایت ، یعنی حضرت فاطمه زهرا علیها السلام است.

در قرآن کریم با کلماتی حزین و جانگداز از او سخن می گوید و واقعه تلخ هجوم به خانه وحی و شهادت حضرت محسن بن علی علیهما السلام را چنین روایت و شکایت می کند : P وَإِذَا الْمَوْؤُدَةُ سُئِلَتْ * بِأَيِّ ذَنْبٍ قُتِلَتْ (O1) مؤوده از ماده

«وَأُد» به

ص: 288

معنی قرابت و خویشاوندی است که از اخبار بسیار از ائمه طاهرين: استفاده می شود که مراد قرابت پیغمبر است که خدای متعال مزد رسالت آن حضرت قرار داده که فرمود: **P قُلْ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِلَّا الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبَى O1**، و می فرماید: **P قُلْ مَا سَأَلْتُكُمْ مِنْ أَجْرٍ فَهُوَ لَكُمْ إِنَّ أَجْرِي إِلَّا عَلَى اللَّهِ O2**، و شرط ایمان و از ضروریات دین اسلام را مودت ذوی القربای حضرت محمد^s می داند. **(3)**

اینکه

خدای متعال می فرماید: **P وَإِذَا الْمَوْؤُدَةُ سُئِلَتْ O** یعنی مسئول عنه است، از افراد سؤال می شود که با ذوی القربای پیغمبر چه کردید؟ به چه گناه و تقصیری آنها را کشتید؟ مگر فاطمه علیها السلام از ذوی القربی نبود؟ به چه جرمی در به پهلوی فشار دادید تا استخوان هایش را شکستید؟ چرا تازیانه به بازویش زدید تا مثل بازو بند ورم کرد؟ به بدنش زدید تا خون جاری شد؟، سیلی زدید تا چشمش قرمز و صورتش نیلی شد؟، مگر محسن علیه السلام از ذوی القربی نبود... که سید قط گردید؟ مگر علی علیه السلام از ذوی القربی نبود که طناب به گردنش انداختید، در خانه او را آتش زدید...؟!.

ماتمی که اهل سقیفه به پا نمودند، پایه گذار غیبت هزار ساله امام زمان ارواحنا فدا شده است که در وادی خود می بایست بر توجه امت اسلام و آزاد اندیشان جهان بر این مصیبت تلخ اهتمام بخشید.

برپایی عزای فاطمیه توسط امیرالمؤمنین علیه السلام

بر اساس منابع تاریخی پس از شهادت حضرت زهرا علیها السلام، اقامه عزای فاطمیه توسط امیرالمؤمنین علیه السلام صورت پذیرفت و مردم فوج فوج در آن شرکت می کردند و

ص: 289

1- . نحل، آیه 24.

2- . سبأ، آیه 48.

3- . اطیب البیان، ج 14، ص 5.

در شهادت و مظلومیت برترین بانوی جهان خلقت می گریستند و به حضرتش تعزیت می دادند. (1)

از تلخ ترین زخم هایی که بر قلب پردرد مولی الموحدین امیرالمؤمنین ارواحنا فداه پس از شهادت حضرت زهرا علیها السلام اتفاق افتاد آن بود که وقتی بی بی دو عالم علیها السلام به شهادت رسیدند، تمام همسران رسول خدا صلی الله علیه و آله در عزای او شرکت کردند، غیر از عایشه که نیامد و خود را به مریضی زد و سخنی از او به امیرالمؤمنین رسید که اظهار شادمانی کرده بود. (2)

هر چند این مطلب نمک بر زخم شیعیه می زند، ولی این رفتار عایشه خود گواه بر امر مهمی است که هر کس قابلیت حضور در محفل عزای مادر گیتی را ندارد P و لایمسه الا المطهرون . O شاخ های شیطان و جریان نفاق در هر عصری به بهانه های واهی در پی کمرنگ جلوه دادن شهادت حضرت زهرا علیها السلام بوده و هستند، غافل از آنکه عزای فاطمیه خود جوششی از چشمه زلال کوثر فاطمی و آیتی از خیر کثیر الهی است که در مسیر تعالی خود در حرکت است.

امیرالمؤمنین علیه السلام و روضه خوانی فاطمیه

سلیم بن قیس می گوید: وقتی که حسین بن علی علیهما السلام شهید شد، ابن عباس به شدت گریه کرد و گفت: در ذی قار به محضر امیرالمؤمنین علیه السلام وارد شدم، حضرت کتابی را برایم بیرون آورد و فرمود: ای ابن عباس! این کتابی است که پیامبر صلی الله علیه و آله بر من املاء فرموده و دست خط خودم است. عرض

کردم

: یا امیرالمؤمنین! آن را برایم بخوانید. حضرت آن را خواند... و اینکه چگونه حضرت فاطمه علیها السلام شهیده می شود. (3)

ص: 290

1- . علل الشرایع ، ج 1، ص 185؛ انوارالشهاده ، ص 332.

2- . شرح نهج البلاغه ، ابن ابی الحدید ، ج 9 ص 198.

3- . اسرار آل محمد 9، ص 624؛ الفضائل ، ص 142.

امام صادق علیه السلام هنگام ذکر واقعه کوچه و هجوم به خانه حضرت زهرا علیها السلام چندان می گریستند که محاسن مبارکش از اشک دیدگانشان تر می گشت و سپس می فرمودند: «لَا قَرَّتْ عَيْنٌ لَا تَبْكِي عِنْدَ هَذَا الذَّكْرِ؛ روشن مباد آن چشم که هنگام ذکر این واقعه نگیرد» (1).

مطلب قابل تأمل در این روایت حاکی از عظمت و اهمیت اقامه عزا و گریه بر صدیقه طاهره علیها السلام است. در روایات متعدد ثواب های عظیمی برای اشک بر امام حسین علیه السلام ذکر شده است، اما در مورد حضرت زهرا علیها السلام نفرین شده است که کوتاهی و بی تفاوت بودن نسبت به عزای آن حضرت مورد غضب خدا و ولی خدا می باشد و این نشان دهنده عمق مصیبت و جانکاه بودن آن است که هر کسی هنگام ذکر واقعه شهادت جانگداز حضرت زهرا علیها السلام می گیرد و تأکید فرمودند:

روشن مباد دیده ای که بر این مصیبت تلخ نگیرد.

سابقه عزای فاطمیه در زمان های مختلف

تاریخ در امتداد اقامه عزای فاطمیه در بیت عترت و اهتمام اهل بیت عصمت و طهارت صلی الله علیه و آله، به برخی نقاط در زمان های مختلف نیز اشاره دارد که مسلمانان، فاطمیه را تکریم نموده و بر عزای مادر مظلومه شیعه نگاه ویژه ای داشتند. قاضی عبدالجبار نویسنده و متکلم معروف اهل تسنن که در سال 415

هجری از دنیا رفته است. (یعنی در عصر نزدیک به حضور ائمه معصومین صلی الله علیه و آله) در کتابش با ذکر یکایک علمای اسلام، تقریباً در تمامی مناطق اسلامی از منطقه شامات، رمله (فلسطین) صور (لبنان) عکا و عسقلان (فلسطین امروزی)، دمشق، بغداد

ص: 291

(عراق) و پایتخت خلافت عباسیان و جبل البسماق می نویسد: آنان در منطفه عکا، عسقلان، دمشق برای حضرت محسن علیه السلام عزاداری می کردند.

در دوره هایی نیز فشارها و تهدیدات از ناحیه حکومت و حاکمان وجود داشته که عزاداری را محدود و به صورت مخفیانه اقامه می کردند و در عصر صفویه با توجه به شرایط مطلوب به صورت منسجم فاطمیه رونق قابل توجهی داشت ... هر چند با توجه به غربت دین در ممالک اسلامی و غیره، گاهی خفاشان عصر از تالّوی خورشید فاطمیه جلوگیری می کردند، ولی بر اساس سنت خدای جل و علی شعائر مقدسه فاطمیه جایگاه خود را در میان مردم پیدا می کرد و مردم در پناه حصن حصین فاطمی قرار می گرفتند.

سرآغاز نهضت عظیم فاطمیه از اصفهان

تقویم شیعه، سال 1411 هجری قمری را سالی پر برکت و کم نظیر در عصر غیبت حضرت بقیه الله الاعظم امام زمان ارواحنا فداه می داند که از جوشش و تبلور کوثر نبوی و در پرتو عنایات آن خورشید عالمتاب و مجاهدت های علما و فقها، توسلات اولیای خدا، عریضه های صاحب مکیال ها و هیئت داری های دلسوختگان مذهب، بارقه ای از امید را در دل های شیعیان امیرالمؤمنین ارواحنا فداه روشن نمود و با کنار زدن ابرهای قیرگون از چهره حقیقت مذهب، جلوه ای نورانی از انقلاب فاطمی را تالّو و بخشید و حرکتی عظیم با نام و یاد حضرت فاطمه زهرا علیها السلام به وجود آمد.

در گوشه صحن حیاط مدرسه علمیه ذوالفقار اصفهان، از حجره ای نورانی که شاگردان مکتب امام صادق علیه السلام در حلقه درسی نشسته بودند، طینی جانفزا به گوش می رسید که دل ها را منقلب می کرد و گویا دعای امام زمان ارواحنا فداه را در زدودن غربت عترت به نور فاطمه اطهر مستجاب، که سید جلیل القدری از تبار فاطمیون که تاریخ او را به آیه الله آقای میر سید حجت موحد ابطحی دام ظلّه روایت می کند، با چشمانی اشکبار و صدایی لرزان و نگاهی ژرف، سخن می گفت و می فرمود:

چهاردهمین قرن از شهادت مادر مظلومه ما در راه است و هنوز گرد غربت بر پیکره مجروحۀ فاطمیه در مملکت شیعه نشسته ... و می بایست به عنایت امام زمان ارواحناده کاری کرد و نهضت عظیم فاطمیه را آغاز نمود و به برکت آن ، حلقه اتصال نبوت و ولایت جلوه گر گردد و فاطمیه ای برپا شود که همانند محرم ، پاسبان شریعت و چراغ هدایت امت گردد . سخنان عمیق آن عالم ربانی و فقیه فاطمی در آن زمان کمی عجیب ، حساس و خاص جلوه می کرد و نفس در سینه های شاگردان حلقه درسی اش حبس شده بود که چگونه ممکن است با وجود ابرهای قیرگون عصر که دین را با افکار پوسیده شان می سنجیدند، بتوان با شجاعتی وصف ناپذیر از نهضتی عظیم سخن گفت که می تواند نقطه عطفی در تاریخ پر فراز و نشیب تشیع شود.

ریشه یابی علل ظهور تفکر فاطمیه

در روزهای تلخی که راهزن های اعتقادات جسورتر و گستاخ تر شده بودند و دیواری کوتاه تر از مکتب اهل بیت دیده نمی شد ، آن استاد کم نظیر حوزه علمیه اصفهان به این حقیقت رسید که می بایست با چراغ فاطمیه در عصر تاریک غیبت امام زمان ارواحناده طی طریق کرد و جامعه را به نور زهرای مرضیه به حقیقت و اساس دین دعوت نمود.

آن فقیه فاطمی بر آن بود که شیعه می بایست فاطمیه را غنیمت بشمارد و از آن در حسینیه ها ، تکایا ، مساجد ، منازل و ... از شناساندن حقیقت دین بهره برداری کند ، چرا که این دهه های بی بدیل ، از اسرار نهان و عظیمی چون لیلۀ القدر قرآن کریم سخن ها دارد که خود آغاز کلاس درس معرفت و بسم الله مصحف قرآن ناطقی است که حقائق و قدر و منزلتش تا روز قیامت بر خلائق مستور و مجهول خواهد بود.

مشورت با علما و مرجعیت شیعه

دغدغه های آن فقیه فاطمی ، او را به مشورت با علمای برجسته اصفهان و همچنین به سمت شهر مقدس قم کشانید و آن را با برخی علمای قم و برادران

ص: 293

بزرگوارش، از جمله علامه جلیل القدر مرحوم آية الله العظمی حاج سید محمد باقر موحد ابطحي¹ مطرح و ایشان را از رسالت مهم خویش در هزار و چهارصدمین سالگرد شهادت حضرت زهرا علیها السلام مطلع نمود.

مرحوم علامه سید محمد باقر موحد ابطحي¹ که با «عوامل العلوم» فاطمی اش سرآمد دانشمندان زمانش در احیای معارف حضرت زهرا علیها السلام به شمار می رفت، این موضوع مهم را با مرجع عالیقدر شیعه، مرحوم آية الله العظمی آقای حاج سید محمد رضا گلپایگانی¹ مطرح نمودند و ایشان نیز ضمن ابراز خرسندی از چنین نگاهی ژرف، موافقت خود را از آغاز نهضت عظیم فاطمیه در ایران و برپایی جلوه ای باشکوه از شهادت مظلومانه حضرت زهرا علیها السلام اعلان نمودند و با بیانیه ای تاریخی و دستورات لازم، فصل جدیدی از احیای شعیره فاطمیه در جهان اسلام را رقم زدند. (1)

در

شرایطی دشوار که برخی به بهانه های واهی، فاطمیه را امری افراطی و خطرناک جلوه می دادند و برخی دیگر آن را سنبلی برای مشکلات سیاسی تلقی می نمودند، نهضت فاطمیه، تلنگر و روزنه امیدی برای استحکام شریعت در میان علما و مراجع عصر به وجود آورد.

برکات نهضت فاطمیه

همزمان

با آغاز نهضت عظیم فاطمیه، آية الله حاج سید حجت موحد ابطحي دام ظلّه با انتشار و احیای کتب فاطمی و تشویق علما، نویسندگان و ارباب قلم برای تحقیق و تألیف، درباره حضرت زهرا علیها السلام و چاپ پوسترهای متعدد و انتشار آن در تمام شهرها و کشورها، نصب پرچم مشکی عزا بر سر در منازل و فرهنگ سازی قرائت

ص: 294

1- . برای آشنایی با جریانات و اطلاعات تاریخی مرحوم آية الله العظمی آقای گلپایگانی به کتاب های « یادواره یک هزار و چهارصدمین سال شهادت فاطمه زهرا(3) » و « نهضت فاطمیه جلد اول و دوم » و « ترجمه های عربی و انگلیسی و اردوی » آن مراجعه فرمایید .

گنج مخفیه ای به نام حدیث شریف کساء که کبریت احمر و حرز اعظمی است و با آن می توان آفات، بلاها و خطرات را از خود و دیار خویشتن دور کرد، به نهضت فاطمیه جلوه ای وزین بخشید و به همگان نشان دادند که هر چه هست در پناهگاهِ عزاخانه فاطمیه و توسلات و تَبَسُّسِ به این درگاه مادرانه است.

ابتکار برپایی کاروان عاشورایی فاطمیه

از

آنجایی که آن فقیه فاطمی ابطحی، در دفاع از حریم ولایت، مادر مظلومه شان، حضرت فاطمه زهرا علیها السلام را الگوی خود قرار داده بودند، به تاسی از آن حضرت، با برپایی کاروان فاطمیه، غربت مادر مظلومه اش را در خانه ها و کوچه پس کوچه های شهرها و روستاهای دور افتاده و حتی برخی کشورها آغاز و مجالس فاطمیه را در خانه خود و سایر مؤمنین و ارادتمندان به خاندان بیت رسالت برگزار می کردند.

در تاریخ آمده است که: حضرت زهرا علیها السلام در دفاع از حریم امامت و ولایت حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام و برای اتمام حجت تصمیم گرفتند به خانه های انصار بروند و برای امام بیعت بگیرند. ابن قتیبه می نویسد: حضرت

امیرالمؤمنین علی علیه السلام شب ها حضرت زهرا علیها السلام را بر چهارپایی سوار می کردند و به خانه های انصار می بردند و از آنان یاری می طلبیدند. آنان در جواب می گفتند: ای دختر رسول خدا! کار از کار گذشته است و ما با این مرد (ابی بکر) بیعت نموده ایم. اگر همسر و پسر عموی تو پیش از این مرد، نزد ما می آمد و از ما بیعت می خواست، ما کسی غیر او را انتخاب نمی کردیم. امام علی علیه السلام در جواب آنان می فرمود: آیا من پیکر رسول خدا صلی الله علیه و آله را در خانه اش روی زمین می گذاشتم و دفن نکرده به دنبال حکومت، به نزاع و دعوا بر می خاستم؟ حضرت صدیقه طاهره علیها السلام، در تأیید امام می فرمود: ابوالحسن کاری غیر از آنچه سزاوار و مناسب او بود، انجام نداد. آنان نیز کاری کردند که حسابشان با خداست و خداوند از آنان بازخواست خواهد نمود. حضرت زهرا علیها السلام با صراحت اعلام داشت که پدرم، در غدیر خم، علی علیه السلام را به عنوان

ص: 295

خلیفه و جانشینش معرفی نمود و امروز که بیعت با ابو بکر را بهانه قرار می دهید، عذر بدتر از گناه می باشد و هرگز از شما پذیرفته نیست. همچنان که وقتی حضرت زهرا علیها السلام در سخنان خویش در مسجد رسول خدا صلی الله علیه و آله حاضران را مورد خطاب قرار داد و شرایط موجود در جامعه را که به نوعی از غضب فدک آغاز شده و با غضب خلافت و ولایت امام علی علیه السلام به انحرافی بزرگ و سنگین در جامعه اسلامی پس از شهادت رسول خدا صلی الله علیه و آله تبدیل شده بود، به زیر سؤال برد ...

آن فقیه فاطمی بر این باور بود که می بایست توجه داشت که چه چیز پس از شهادت رسول خدا صلی الله علیه و آله در جامعه اسلامی به وجود آمد که تنها یادگار رسول خاتم این گونه فریاد برآورد و از انحرافی که در جامعه اسلامی به وجود آمده بود، هشدار داد، آن را مخالف قرآن دانست و مردم را به بازگشت به اسلام اصیل و سنت ناب نبوی فرا خواند. از اینرو با مشقت های فراوان در ایام فاطمیه و دوران

تبلیغ، مبلغانی را به شهرها و روستاهای دورافتاده از شمال تا جنوب، از شرق تا غرب کشور می فرستاد و خود نیز حضور می یافت و در تبلیغی چهره به چهره، مردم و علمای بلاد را به احیای عزای فاطمیه و خدمت در راه فاطمیه دعوت می نمود و کشتی نجات فاطمیه را با سختی ها و ممانعت ها چنین به حرکت در آورد. حال و هوای روضه های کاروان فاطمیه دیدنی و غیر قابل وصف بود ...

روز شهادت مظلومانه حضرت زهرا علیها السلام، روز رسوایی منافقان و سیاه ترین روز تاریخ اسلام بود که در تاریخ ماندگار گردید که اهل سقیفه چگونه آتش کینه و بغض خفته خود را با هجوم به خانه وحی آشکار نمودند.

در اشک و ضجه های عزاداران پیاده فاطمیه با پای برهنه بر همگان مشهود بود که امام زمان ارواحنا فداه دلشکسته تر از هر کس، گریبان از غربت و مظلومیت کوچه های مدینه و پریشان از درب نیم سوخته ای است که هنوز آثار خون مسمار و لگدهای پی در پی اغیار و تیزی شمشیر و غلافش در آن پدیدار است.

چه برکات و چه اعجازی در احیای فاطمیه بر همگان آشکار گشت و چه امنیتی به واسطهٔ تمسک به چادر خاکی مادر مظلومهٔ شیعه، مملکت امام زمان ارواحنفاده را در بر گرفت.

مراجع بیدار و دفاع از فاطمیه

با تضعیف شیاطین و منافقین در برپایی نهضت عظیم فاطمیه مراجع بزرگ تقلید با چاپ و نشر بیانیّه به دفاع از حریم ولایت پرداختند و سرانجام با اعلام تعطیلی روز شهادت آن حضرت، با اهتمام ویژهٔ حضرت آیه الله العظمی آقای وحید خراسانی دام ظلّه در سال 1420 قمری و حرکت مراجع تقلید از بیوت خود با پای برهنه و پیاده به سوی حرم مطهر حضرت فاطمه معصومه علیها السلام و گسترش آن در کشورهای آسیایی، اروپایی، آفریقایی، کانادا، آمریکا، و استرالیا، تا حدّی حق آن حضرت ادا شد و خفاشان عصر را به عقب راند.

سخنرانی های آتشین و غیورانهٔ مرحوم آیه الله العظمی میرزا جواد آقا تبریزی 1، بیانیه های مرحوم آیه الله العظمی فاضل لنکرانی 1 و حمایت های بی دریغ مرحوم آیه الله العظمی آقای صافی گلپایگانی 1 در تاریخ نهضت فاطمیه فراموش ناشدنی است و انسجام علمای شیعه در احیا و برپایی این امر مهم در خاطر تاریخ ثبت و درج شده است. اقدامات تبلیغی موثر مراجع بیدار شیعه و دفاتر و مراکز علمی شان از جمله حضرات آیات عظام: سیستانی، حکیم، فیاض، بشیر نجفی، علوی گرگانی، شبیری زنجانی، شیرازی، روحانی، موحد ابطحی، مکارم شیرازی، سبحانی، مظاهری، سیدان، نظری خادم الشریعه و ... جامعه را به اهداف عالیّه نهضت نزدیک می کرد و هر دم بر شور ماتم عزای مادر مظلومهٔ شیعه می افزود. رهبر انقلاب، رسانه ملی و دولت ها نیز در شکوه فاطمیه همراه، تأثیر گذار و همگام شده و ائمهٔ جمعه و جماعات نیز به صورت منسجم از غربت و مظلومیت فاطمهٔ شهیده سخن ها

گفتند. چاپ و نگارش گسترده کتب فاطمیه (1) از برکات عظیم نهضت بود که در هیچ زمانی از تاریخ، چنین از عظمت و شکوه حضرت زهرا علیها السلام سخن گفته نشده بود و شبهه افکنی معاندان را نقش بر آب می کرد.

پس از هزار و چهارصد و اندی سال که از شکسته شدن پهلوی مبارک حلقه اتصال نبوت و ولایت می گذرد، برخی همچنان شیعیان را به جرم داغی که بر دل دارند تکفیر و تحقیر می کنند و برخی بر احیای فاطمیه خرده گرفته و آنان را به نادیده گرفتن بزرگترین ظلم تاریخ بشریت دعوت می کنند. کاش نمی غیرت در کویر تقییده وجودشان بود که در مقابل اسارت و غربت اهل بیت: در حصار جهل زمان

سکوت

نمی کردند و دهان یاوه گویانی که در پی آنند که شهادت مادر سادات را افسانه جلوه دهند و حادثه تلخ آن را تاریخی که گذشته است معرفی کنند، می بستند.

کشتی نجات ولایت و برائت

تقویم غربت فاطمیه یادآور روزهای تلخ و تاریک افول انسانیت در افق جاهلیت سقیفه است که با کودتای ننگینی، جهان بشریت را در خفقان جهل و نفاق قرار داده و امت اسلام را از محوریت امامت خارج و در غل و زنجیر جبت و طاغوت به اسارت بردند تا مسلمانان را از صراط مستقیم امامت خارج و طعم شیرین هدایت، بندگی و آزادگی را نچشند و در مرداب بدعت های خلفای دروغین گرفتار و از اسلام ناب احمدی و حقایق باب مدینه العلم محمدی محروم بمانند و با شهادت مظلومانه پاره وجود خاتم پیامبران، تنها حامی امیر مؤمنان، بزرگ بت شکن تاریخ، رسوا کننده و شکننده صنم فریش و قافله سالار تولی و تبری، حضرت عصمة الله

ص: 298

1- . در چاپ ششم کتاب نفیس «فاطمه 3 در آینه کتاب» بیش از سه هزار و ششصد کتاب مستقل با سی زبان زنده دنیا، درباره عظمت و مظلومیت و شهادت و آثار فاطمه زهرا 3 و فاطمیه معرفی شده است.

الکبری فاطمه زهرا علیها السلام، آرزوی دیرینه کفار و یهود را محقق و اسلام نوپا را به جاهلیت تزویر بکشانند. زهی خیال باطل...!، فاطمیه کشتی نجات ولایت و برائت است و آزادی خواهان جهان را از تلاطم روزگار به ساحل امن مدینه فاضله مهدوی رهنمون می سازد!

فاطمیه مکتبی عمیق و ریشه دار

مکتب با صلابت فاطمی به ما آموخت اگر توحید و نبوت و ولایت را بپذیریم و از اصل الاصولی به نام برائت رویگردان باشیم به مرگ جاهلی از دنیا خواهیم رفت، چرا که صداقت در ولایت پذیری تنها با ترازوی برائت سنجیده و آشکار می شود. نمی توان دین را به میل خود مز مزه و یا به مصالح پوشالی خویش معامله کرد. بدون شک به وجود آوردن شکاف و فاصله بین تولی و تبری از آفات سطحی نگری خواص و نفوذ اهل نفاق در شریعت است. فریاد [فَیْمَا صَّ نَعِ بِأُمِّی فَاطِمَةَ] نیز طعنه ای است به آنانکه دل به اجماع نور و ظلمت بسته اند. برائت

از مشرکین و منافقین یعنی ابراز

انزجار قلبی، لسانی و عملی نسبت به معاندین و غاصبین حق امیرالمؤمنین ارواحنفاذ که اصل الاصول دین و اساس مذهب به شمار رفته و سیره آشکار و یادگار ماندگار حضرت زهرا علیها السلام شناخته می شود. آن بانوی با عظمت که خدای متعال او را جدا کننده حق از باطل وصف نموده، اولین آموزگار مکتب با صلابتی است که آشکارا از دوت قریش، دو نماد کفر، جبت و طاغوت برائت می جست تا آنجا که تاریخ، طنین حزین فاطمی اش را با اسناد متواتر به خاطر سپرد تا همگان بدانند که آنها بنیانگذاران تفرقه و نفاق در میان امت بوده اند.

پاره وجود رسول خاتم با چنین روش و منشی امت اسلام را از ضلالت و گمراهی دور و به تمسک بر ریسمان محکم الهی یعنی ولایت دعوت نمود تا دین بر محور تولی و تبری استوار و همگان به صراط مستقیم رهنمون گردند... آری ولایت و برائت شاهره عظیم هدایت است. آگاه باشیم هر کس که ولایت امیر المؤمنین

ارواح‌نفاذه را پذیرد و از نعمت برائت از مشرکین و منافقین محروم بماند یقیناً دین را نشناخته و از حقیقت آن دور و از اصالت مذهب مهجور است.

فاطمیه منادی اشهد انّ علیا ولی الله

فاطمیه منادی « اشهد انّ علیا ولی الله » است . شهادت به امامت و وصایت حضرت صدیق اکبر و فاروق اعظم امیر مؤمنین علی علیه السلام در اذان و اقامه ، به منزله اعلان پذیرش حقیقی توحید و نبوت و سرسپردگی در مقابل دستور خدای متعال در تبعیت از ولایت امیرالمؤمنین ارواح‌نفاذه و سرآغاز طی طریق عبودیت و بندگی خدای جل و علی است که پس از آن « قد قامت الصلوة » معنای حقیقی خود را پیدا می کند چرا که صداقت در اقرار به یکتایی خدا و رسالت خاتم الانبیاء، تنها با میزان الاعمال ولایت علی بن ابی طالب c سنجیده می شود . جایگاه « أَشْهَدُ أَنَّ عَلِيًّا وَلِيُّ اللَّهِ » در اذان به منزله دمیدن روح نسبت به جسم است و اگر آن را از اذان برداریم ، چیزی از حقیقت آن باقی نمی ماند و آن نماز با اقامه صلوة

ابوسفیان فرقی نخواهد داشت . همانطور که مبعث در غدیر خم با ولایت امیرالمؤمنین علیه السلام تثبیت شد ، شهادت ثالثه نیز ایمان را تکمیل می کند ؛ زیرا در مبعث هر آنچه از خیر و خوشبختی بیان شد ، مشروط به ولایت شاه مردان امیرمؤمنان و امامان از فرزندان اوست

دشمن هر چه بتازد و هزینه کند ناکام خواهد ماند

وقتی خیمه های عزای مادر مظلومه شیعه برپا می شود ، دریای جوشان کوثر نبوی به تلاطم در می آید و وقتی در مسیر چشمه زلال فطرت بشری قرار بگیرد ، آن زمان است که حق و حقیقت بر همگان عیان و باران رحمت فاطمیه نازل و تمام پلیدی ها و انحرافات پاک و نقشه های کینه توزانه خصم نقش بر آب خواهد شد و همگان تالوئ خورشید عالمتاب ولایت را به وضوح خواهند دید . « يُرِيدُونَ لِيُطْفِئُوا نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَاهِهِمْ وَاللَّهُ مُتِمُّ نُورِهِ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ » .

ص: 300

در روزگاری که محبت قیمتی نداشته و انسانیت را به بهایی اندک عاریه می دهند و وجدان گم‌شده دست نیافتنی بازارهای تاریک دنیا شده و بشر در عطش آرامش، در کویر بی مرّوتیها و مهلکه تنهایی هایش دست و پا می زند، جرعه ای از چشمه زلال کوثر فاطمیه می تواند تشنگان فطرت را نجات و به سعادت رهنمون سازد. ...

و در خاتمه سخن و درد دلی با مولای عالم امیر مؤمنان ارواحنفاذ که نه تنها این روزها همسر باوفا و مظلومه اش دلتنگ امام زمانش هست ... بلکه همه شیعیان و محبان آن امام همام نیز سخت دلتنگش و داغدار غربت و مظلومیش هستند .

دلی نوشته ای در فراق مولای مظلوم روزهای فاطمیه

یا مولی الموالی یا علی! آجرک الله ... گاهی بغض شکسته ام از فراق می شکند

و درد دوریت صبر و قرارم را می برد و تنها نگاه حیدریت هست که آرامم می کند . دلم بهانه ات را می گیرد ... ای جان جانان و ای امیر مؤمنان! می دانم در خانه

غبار آلود از آتش سقیفه هم از هوای غمبار دلم با خبری...! و گاه و بی گاه دستی بر غبار خاک پایت می نهی حضرت ابوتراب! آن زمان که ید بیضای موسوی ات را به قلبم می زنی ، به گوشه چشمت چشمه خشک قلم و چشمانم جوششی به خود می گیرند و اشک های فراق در شوق وصال بی تابی می کنند و بر کویر تفتیده گونه هایم جاری می شوند تا شاید با نم باران اشک، قطره ای را به دریا برسانی. از وقتی شنیدم که فرمودی « فَمَنْ يَمُتْ يَرِنِي! » تنها و تنها به آن ثانیه های شیرین فکر می کنم . غیر از آن زمان تمام دقیقه های زندگی ام تلخ و تاریک است ... تا برسم به وعده دیدارت! در آن لحظه که اندر احتضارم امیدم سر به دامنانت گذارم...!

سال هاست با این شاه بیت که در اول سحر زیارت در حرمت بر زبانم جاری شد زندگی می کنم و شاید کسی نداند حلاوت این زمزمه ، مرهمی است بر تمام زخم های پیکره وجودم از نبود تو! مولای من! نمی دانم چرا...! ولی این روزها بیشتر از هر

زمانی دلتنگت می شوم! تا آنجا که گاه و بی گاه آهی از اعماق دلم می کشم و تمام ذرات وجودم می گویند: صلی الله علیک یا ابالحسن!
یا امیرالمؤمنین! یا علی!

شاید هنوز جای ریسمان حرامیان گردنت را می آزارد و هنوز کسی جواب سلامت را هم نمی دهد که چنین ملتهبم. آری! دنیای بدون ذوالفقارت فاطمه یعنی همین!... و تو مظلوم تر از فاطمه بودی چرا که زهرا تو را داشت و تو پس از او تنها محرمت چاه بی کسی بود. دنیای شیعه هم دنیای بی کسی است! ولی چقدر شیرین است که در بلاد غربتت، تو را در وجود خود دارم که تو نه تنها دنیا، بلکه تمام عقبای منی. اگر تو را نداشتم چه می کردم حضرت دلدار! حضرت مولا گوشه چشمت مرا بس است پدر یتیمان! پدر خاکیان! بعد از شما همه موجودات عالم بی کس، یتیم و آواره شدند! چقدر شیرین است که تو را در دل دارم. تمام لذت عمرم این است که در خلوتم تنها از تو می نویسم و در جلوتم تنها از تو می گویم! خدا مرا به دور از همه خلقتش در خلوتی نهاد تا تنها همدمم لوح و قلمی باشند که به تو بیندیشم، تنها به

تو نگاه کنم و تنها به تو عشق ورزم که تو تنها دوست من، انیس من و مونس من تو باشی! پس مرا برای خادمی همسر پهلو شکسته ات نگهدار که تمام ذرات وجودم وقف تو و زهرای توست! ما را در احیای امر فاطمیه ثابت قدم بدار حضرت پدر... یا اباالایتام یا علی.

گروه فطرس مدیا می گویند: این زمستان (2021 میلادی) دو هزار و بیست و یکمین سال میلاد حضرت عیسی مسیح علیه السلام را در حالی تجربه می کند که اسلام شیعی گرماگرم مراسم بزرگداشت فاطمه دختر پیامبر صلی الله علیه و آله است . همزمان این دو رویداد تلخ و شیرین انگیزه ای برای « فطرس مدیا » شد تا به کشف و معرفی یک سند مشترک فرهنگی بین پاریس و اصفهان به قلم یک پدر روحانی بپردازد .

کتابخانه ملی فرانسه واقع در خیابان ریشیلیو پاریس است که زمانی بزرگترین کتابخانه ملی جهان بود . مرکزی که بسیاری از اسناد مربوط به زبان فارسی و عربی در آن نگهداری می شود . در لابه لای آثار شرقی و غربی موجود این طبقات کتابی شگفت انگیز از تاریخ ایران ، آن هم به روایت کلیسایی یافت شده با عنوان « وضعیت ایران در 1660 » مؤلف این کتاب پنهان که آن را به « لونی چهاردهم ، مقتدرترین پادشاه فرانسه » هدیه داده ، « رافائل دومان » است . پیش از چهار قرن از مرگ او می گذرد یک کشیش فرانسوی کاتولیک از فرقه « کاپوشن » یا « کاپوچن ».

جمعیتی از راهبان که معمولاً به جهت تبلیغ دین در سفر و خدمت به سر می برند . دومان به عنوان پدر روحانی در سال 1647 به ایران آمد و ماندگار شد .

ایران صفوی به پایتختی اصفهان

عهدی که به گفته « رُدف مته » استاد دانشگاه « دلاور » آمریکا آخرین دوره ای بود که مردم ایران مغرور و سربلند به دنیا نگاه می کردند . صفویه توانستند سطح بالایی از همزیستی ادیان را در این منطقه از جهان به ارمغان بیاورند . گواه این مطلب وجود کلیساها و کنیسه های متعدد در اینجاست . در این شرایط کشیش « رافائل دومان » ایران را به عنوان مسکن خود برگزید و با دربار ارتباطی صمیمی برقرار کرد .

کشیش دومان در بخشی از کتاب ، زمانی که از شرایط فرهنگی و باورهای عمومی جامعه ایران آن زمان می گوید به نکته ای جالب می پردازد . « باور به شهادت حضرت فاطمه علیها السلام » و شهرت این موضوع حتی در بین کودکان قرن شانزدهم هم می باشد . و بعد از ارائه گزارش هایی از کشش های اجتماعی مردم در مورد شهادت حضرت زهرا علیها السلام می نویسد :

« او [عمر بن الخطاب] باغ فدک را که پیامبر صلی الله علیه و آله به علی و فاطمه علیها السلام داده بود از آنها گرفت ، و در تاریخ اینجا روایت می کند که برای گرفتن این باغ ، روزی برای بیرون کردن فاطمه علیها السلام به پشت در رفت ، دری که فاطمه علیها السلام برای حرف زدن و پاسخ دادن به او ، پشت آن قرار داشت او ، لگد محکمی بر این در زد ، که باعث شد در به شکم فاطمه علیها السلام اصابت کند ، و فرزندی که در این زمان باردار بود ، بر اثر این ضربه کشته شد ، که این یک جنایت ناخوشودنی است .»

نوشته او گویای این است که شهادت دختر پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله و گرامی داشتن او تأثیر عمیقی بر این پدر روحانی مسیحی گذاشته که این چنین به صورت گسترده به کیفیت و اهمیت آن پرداخته است .(1)

کتاب « ایام فاطمیه در ایران امروز ، شرح یک دوره عزاداری شیعه »

به زبان آلمانی

ایام فاطمیه به روایت یک مستشرق آلمانی

خانم « ربکا شففلر » (Rebekka)

Scheffler) محقق و اسلام پژوه آلمانی است که در سال 2018 میلادی تحصیلات خود را در زمینه مطالعات شرقی در دانشگاه « بامبرگ » آلمان به اتمام رساند و به عنوان مدرس زبان فارسی در دانشگاه « بن » آلمان مشغول به کار شد .

ص: 305

1- . به نقل از فطرس مدیا . مستند فاطمیه در کلیسا .

وی در سال 2017 طی سفری که به ایران داشت ، مطالعات دقیقی پیرامون یک دوره کامل عزاداری ایام فاطمیه در ایران انجام داد . این اسلام پژوه آلمانی پس از بازگشت به کشورش، حاصل تحقیقات خود را به زبان آلمانی در کتابی با عنوان « ایام فاطمیه در ایران امروز؛ شرح یک دوره عزاداری شیعه » در 64 صفحه به چاپ رساند .(1)

ص: 306

1. 360 داستان از: فضایل، مصایب و کرامات فاطمه زهرا علیها السلام، عزیز، عباس، انتشارات صلاة، چاپ هفتم، 1384 ش.
2. اثبات الهداة بالنصوص والمعجزات، شیخ حر عاملی، محمد بن حسن، ناشر: اعلمی، بیروت، چاپ اول، 1425 ق.
3. الاختصاص، مفید، محمد بن محمد، محقق / مصحح: غفاری، علی اکبر و محرمی زرنندی، محمود، ناشر: المؤتمر العالمی لالفیة الشیخ المفید، قم، چاپ اول، 1413 ق.
4. ادب الطف، شبر، جواد، انتشارات دارالمرتضی، بیروت، 1409 ق.
5. ارمغان اصفهان، در شرح حال علامه آیه الله بهبهانی، سید مصلح الدین مهدوی، قم، نشر: ناجی جزایری، 1394.
6. اسرار آل محمدص، ترجمه کتاب سلیم بن قیس، هلالی، سلیم بن قیس، مترجم: انصاری زنجانی خوئینی، اسماعیل، نشر الهادی، قم، چاپ اول، 1416 ق.
7. اطیب البیان فی تفسیر القرآن، طیب، سید عبدالحسین، انتشارات دارالکتب الاسلامیه، چاپ اول، 1369 ش.
8. امالی صدوق، ابن بابویه، محمد بن علی، ناشر: کتابچی، تهران، چاپ ششم، 1376 ش.
9. امالی طوسی، محمد بن الحسن، محقق / مصحح: مؤسسة البعثة، ناشر: دارالثقافة، قم، چاپ اول، 1414 ق.
10. امواج البکاء، بسطامی، ملانوروز علی، تحقیق و اضافات: مجتبی خورشیدی، انتشارات طوبای محبت، چاپ دوم، 1392.
11. انقلاب اسلامی به روایت اسناد ساواک، کتاب 05.
12. انوارالشهاده، یزدی، محمدحسن بن علی، انتشارات حق بین، چاپ اول، زمستان 1374.
13. این البکائون، سیره و آداب علمای ربانی در عزاداری ابی عبدالله الحسین علیه السلام، مجید عیوضی، ناشر: صیام، ناشر همکار: آرام دل، چاپ ششم، 1391.

1. آية الله العظمى ناصر مكارم شیرازی به روایت اسناد ساواک ، مرکز بررسی اسناد تاریخی .
2. آیین های دینی - شیعی ، بین سال های 313 تا 665 قمری ، جعفری ، محمدرضا ، مترجم: محمدی ، حسین ، نشر تک ، تهران ، چاپ اول ، 1397 .
3. بحار الانوار ، مجلسی ، محمد باقر بن محمد تقی ، ناشر: دار إحياء التراث العربی ، بیروت ، چاپ دوم ، 1403 ق .
4. بزرگداشت شعائر فاطمی ، سخنرانی آية الله العظمى سيّدصادق حسینی شیرازی به مناسبت ایام فاطمیه ، به اهتمام مؤسسه فرهنگی رسول اکرم صلی الله علیه و آله ، ناشر : یاس زهرا علیها السلام ، چاپ دوم ، تیر 1384 ش .
5. بزم قدسیان ، مشاهیر مدفون در تکیه تویسرکانی تخت فولاد اصفهان ، رحیم قاسمی ، سازمان فرهنگی تفریحی شهرداری اصفهان ، 1389 .
6. بشارة المصطفى لشيعة المرتضى عليه السلام ، طبری آملی ، عماد الدين أبي جعفر محمد بن أبي القاسم ، ناشر: المكتبة الحيدرية ، نجف ، چاپ دوم ، 1383 ق .
7. بيت الاحزان ، قمی ، شیخ عباس ، مترجم: محمدی اشتهاودی ، محمد ، انتشارات ناصر ، قم ، چاپخانه دفتر تبلیغات اسلامی قم .
8. بیرجندنامه ، بیرجند در آغاز سده چهاردهم خورشیدی ، رضایی ، جمال ، ناشر : هیرمند ، تهران ، چاپ اول ، 1381 ش .
9. پیام امیرالمؤمنین علیه السلام ، شرحی تازه و جامع بر نهج البلاغه ، مکارم شیرازی ، ناصر ، انتشارات مدرسه الامام علی بن ابیطالب ، 1390 ش .
10. تاریخ اسلام ، ذهبی ، محمد بن احمد ، محقق: تدمری ، عمر عبدالسلام ، دار الكتاب العربي - بیروت - لبنان ، 1409 ق .
11. تاریخ بغداد ، الخطیب البغدادی ، ابی بکر أحمد بن علی ، دراسة و تحقیق مصطفی عبد القادر عطا ، دار الکتب العلمیة بیروت - لبنان .
12. تاریخ دمشق ، ابن عساکر ، ابی القاسم علی بن الحسن ابن هبة الله بن عبد الله الشافعی ، تحقیق: علی شیری ، الناشر: دار الفكر للطباعة والنشر والتوزیع .

1. تاریخ قم، ناصر الشریعه، محمدحسین، تهران، انتشارات رهنمون، چاپ اول، 1383 ش.
2. تاریخچه عزای حسینی، شهرستانی، محمد بن عبدالکریم، قم، انتشارات حسینیہ عمادزاده، 1402 ق.
3. تثبیت دلائل النبوه، القاضی عبد الجبار معتزلی بن أحمد بن عبد الجبار الهمذانی الأسد أبادی، أبو الحسین، الناشر: دار المصطفی - شبرا- القاهرة.
4. تذکرة الطریق فی مصائب حجاج بیت الله العتیق، هندی کرناٹکی، محمد عبد الحسین، ناشر: نشر مورخ، قم، چاپ اول، 1386 ش.
5. ترجمه الهجوم، تحقیقی تحلیلی پیرامون هجوم بر خانه حضرت فاطمه علیها السلام، مهدی، عبدالزهرا، مترجم و محقق: صفری محمد، انتشارات طوبای محبت، چاپ اول، 1401.
6. ترجمه امالی صدوق، کمره ای، ابن بابویه، محمد بن علی، مترجم: کمره ای، محمد باقر، ناشر: کتابچی، تهران، چاپ ششم، 1376.
7. تنقیح المقال فی علم الرجال، علامه مامقانی، چاپ سنگی.
8. تنقیح المقال فی علم الرجال، علامه مامقانی، چاپ موسسه آل البيت .:
9. تنها یادگار، فاطمه علیها السلام از تولد تا شهادت، نظری منفرد، علی، انتشارات جلوۀ کمال، چاپ هشتم، 1398 ش.
10. تهذیب الاحکام، طوسی، ابوجعفر، محمد بن حسن، دارالکتب الاسلامیه، تهران چاپ چهارم، 1407 ق.
11. جریان ها و سامان های مذهبی سیاسی ایران، سال های 1320-1357 ش، جعفریان، رسول، انتشارات خانه کتاب، چاپ سوم، دی ماه 1389 ش.
12. جلاء العیون، شبّر، سیّد عبدالله، المطبعة الحیدریه، نجف اشرف، 1373 ق.
13. جنّة العاصمه، میرجهانی طباطبایی، علامه سیّد محمدحسن، تصحیح و تحقیق: فدوی اردستانی، حامد، ناشر: نسیم کوثر، چاپ دوم، 1391.
14. چالش ها و تعاملات ایران در نیمه نخست قرن بیستم، کوهستانی نژاد، مسعود، انتشارات: اداره نشر وزارت امور خارجه، چاپ اول، 1384.
1. چشمه در بستر، پور سیّد آقایی مسعود، انتشارات حضور، چاپ سوم، 1381 ش.

2. حجت الاسلام حاج شیخ احمد کافی به روایت اسناد ساواک، تهران، مرکز بررسی اسناد تاریخی،
3. حدیث رویش (خاطرات و یادداشت های حجة الاسلام والمسلمین محمد حسن رحیمیان)، انتشارات مرکز اسناد انقلاب اسلامی،
4. حدیث کساء و آثار شگفت، مؤحد ابطحی، سیّد علی، انتشارات حبل المتین، چاپ هشتم، فروردین 1396 ش، فاطمیه 1438 قمری.
5. حضرت آیه الله العظمی حاج سید محمد رضا گلپایگانی به روایت اسناد ساواک، مرکز بررسی اسناد تاریخی وزارت اطلاعات - تهران، چاپ: اول، 1385 ش.
6. حماسه کوثریه، زجاجی کاشانی، مجید، انتشارات مرسل، چاپ دوم، 1381 ش.
7. خاطرات زهرایی، 130 ماجرای فاطمی، انصاری زنجانی، اسماعیل، انتشارات طوبای محبت، چاپ اول، تابستان 1393 ش.
8. الخصائص الفاطمیه، الکجوری محمد باقر، مترجم: سیّد علی جمال اشرف، انتشارات الشریف الرضی، قم، چاپ اول، 1380 ش.
9. خون نگاشته های فاطمی، امیری سوادکوهی، محمد، انتشارات سلسله، چاپ اول 1393، جمادی الثانی 14345 قمری.
10. دانستی های فاطمی، غزالی، علی، انتشارات عطر عترت، چاپ اول، 1390 ش.
11. دانشنامه شهادت حضرت زهرا علیها السلام؛ به اهتمام: علی لبّاف، ناشر: مرکز فرهنگی انتشاراتی منیر، چاپ دوم، 1390 ش.
12. درخشش دلدادگی های فاطمی و موفقیت مخلصان، به قلم: جمعی از نویسندگان و محققان، انتشارات محب العترة الطاهره، چاپ اول، جمادی الثانی 1442، زمستان 1399 ش.
13. در حریم وصال، صوفی نیارکی، تقی، ناشر: مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی 1، چاپ سوم، 1382 ش.
1. در شعاع جانان، سیری در زندگی دلباخته امام زمان عجل الله تعالی فرجه، حضرت آیه الله العظمی حاج سید محمدباقر مؤحد ابطحی اصفهانی 1، امیری سوادکوهی، محمد، انتشارات کلام ماندگار، چاپ اول، زمستان 1394 ش.

2. دردانه خلقت، رفتار امت، آية الله ميرسيد محمد يثري، تدوين وويرايش: محمدجواد خليلي، ناشر: علامه بهبهاني، چاپ پنجم، 1393.
3. در محضر بهجت، رخشاد، محمدحسين، ناشر: سما، چاپ اول، 1382 ش.
4. دلائل الإمامة، طبري آملی صغیر، محمدبن جریر بن رستم، محقق / مصحح: قسم الدراسات الإسلامية مؤسسة البعثة، ناشر: بعثت، قم، چاپ اول، 1413 ق.
5. دیده بان مذهب، خاطرات و اسنادی منتشر نشده درباره آية الله العظمی حاج سيد محمد رضا گلپایگانی، به کوشش و نگارش: محمد تقی انصاریان خوانساری، انتشارات انصاریان، چاپ اول، 1399 ش، 1442 ق.
6. دیوان ابن عَنین، شرف الدین أبي المحاسن محمد بن نصر المشهور بابن عُنین الأنصاري الدمشقي، نشر دارصادر، بیروت.
7. رنج های زهرا علیها السلام، مرتضی عاملی، سید جعفر، مترجم: سپهری، محمد، انتشارات تهذیب، چاپ دوم، بهار 1381 ش.
8. روز شمار تاریخ معاصر ایران، فراهانی، حسن، ناشر: مؤسسه مطالعات و پژوهش های سیاسی، تهران، چاپ اول 1385 ش.
9. روزنامه خاطرات سید محمد کمره ای، کمره ای، سید محمد، محقق / مصحح: محمدجواد مرادی نیا، ناشر: اساطیر، تهران، چاپ اول، 1384 ش.
10. روضة الشهداء، واعظ کاشفی، ملاحسین،
11. روضة الواعظین، فتال نیشابوری، محمد بن احمد، ناشر: انتشارات رضی، قم، چاپ اول، 1375 ش.
12. روضة المتقین، مجلسی، محمدتقی بن مقصود علی، محقق / مصحح: موسوی کرمانی، حسین و اشتیاردی علی پناه، ناشر: مؤسسه فرهنگی اسلامی کوشانبور، قم، چاپ دوم، 1406 ق.
1. روضه رضوان، مشاهیر مدفون در تکیه کازرونی، محمدحسین ریاحی، سازمان فرهنگی تفریحی شهرداری اصفهان، کانون پژوهش، چاپ دوم 1386.
2. ریاض القدس، واعظ قزوینی، صدرالدین، انتشارات اسلامیة.

3. ریاحین الشریعه، در ترجمه دانشمندان بانوان شیعه، محلاتی، ذبیح الله، انتشارات دارالکتب اسلامیة، تهران، چاپ اول، 1382.
4. زندگانی حضرت فاطمه زهرا علیها السلام، موسوی مقرر، سید عبدالرزاق، مترجم: پرویز لولاور، ناشر: رام دل، چاپ اول، 1398 ش.
5. زندگانی فاطمه زهرا علیها السلام، شهیدی، سیدجعفر، قم، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، چاپ نوزدهم، 1373.
6. زندگانی حضرت امام جعفر صادق علیه السلام (ترجمه جلد 47 بحار الأنوار)، مجلسی، محمد باقر بن محمد تقی، مترجم: خسروی، موسی، ناشر: اسلامیة، تهران، چاپ دوم، 1398 ق.
7. زندگانی حضرت زهرا علیها السلام (ترجمه جلد 43 بحار الأنوار) / ترجمه نجفی، مجلسی، محمد باقر بن محمد تقی، مترجم: روحانی علی آبادی، محمد، انتشارات مهام، تهران، چاپ اول، 1379 ش.
8. زندگینامه آخوند خراسانی، دبیرخانه علمی کنگره، کنگره آخوند خراسانی - قم، چاپ اول، 1390.
9. ستارگان حرم، ج 16، ادهم نژاد لنگرودی، محمد تقی،
10. ستارگان حرم، ج 17، سجادی نژاد دامغانی، سید محمد،
11. ستارگان حرم، ج 29، قم، نشر آستانه مقدسه، انتشارات زائر، 1377.
12. سرگذشت زندگانی من، (خاطرات شیخ ابراهیم زنجانی)، میرزا صالح، غلامحسین، انتشارات کویر، چاپ سوم، 1393.
13. سفینه البحار، قمی، عباس، ناشر: اسوه، قم، چاپ اول، 1414 ق.
1. سیره عالمانه و پندهای حکیمانه، تبریزی، جعفر، نشر دارالصدیقه الشهیده علیها السلام، قم، 1390.
2. سیل اشک، سیری در سیره عزاداری عالمان ربانی، نعمت الله فروغی، ناشر: آفتاب خوبان، چاپ اول، بهار 1384.

3. سینای فقاهت ، حیات طیبہ مرجع عظیم الشان جهان تشیع حضرت آیة الله العظمی محمد فاضل لنکرانی، فاطمی موحد، حسن، انتشارات مرکز فقهی ائمه اطهار:، چاپ اول، 1387.
4. شب های انتظار، سلسله گفتارهایی از مدافع حریم امامت و ولایت، احمد فقیه امامی؛ تحقیق حامد حسن نواب اصفهانی ، نشر روضه العباس علیه السلام ، قم ، چاپ اول ، 1388 ش .
5. شب های پیشاور ، شیرازی ، سلطان الواعظین ، انتشارات ، چاپ ، سال .
6. شرح خطبه حضرت زهرا علیها السلام ، حسینی زنجانی ، عزّ الدین ، مؤسسه بوستان کتاب - قم ، چاپ سیزدهم ، 1391 ش .
7. شرح مجموعه گل ، مشاهیر مدفون در تکیه سیدالعراقین تخت فولاد اصفهان ، رحیم قاسمی . نشر : سازمان فرهنگی تفریحی شهرداری اصفهان، 1389.
8. شرح نهج البلاغه، ابن ابی الحدید، عبد الحمید بن هبة الله، محقق / مصحح: ابراهیم، محمد ابوالفضل، ناشر: مکتبه آیة الله المرعشی النجفی، قم، چاپ اول، 1404 ق.
9. شمع همیشه فرزوان، آیة الله العظمی سید ابوالقاسم خویی ، تهیه و تنظیم: محمد تقی انصاریان خوانساری، انتشارات انصاریان، چاپ اول، 1396 ش / 1438 ق.
10. صدیقہ شہیدہ علیہا السلام ، گزیده و ترجمه کتاب ترجمه عوالم العلوم ، بحرانی ، عبد الله ، مترجم : خورشیدی ، مجتبی ، انتشارات طوبای محبت ، چاپ اول ، 1397 ش .
11. طرف من الانباء والمناقب، ابن طاووس، علی بن موسی، محقق / مصحح: عطار، قیس، ناشر: تاسوعا، مشهد، چاپ اول، 1420 ق.
12. طهران قدیم ، شهری باف ، جعفر ، ناشر : معین ، تهران ، چاپ چهارم ، 1383 ش .
1. عزاداری سنتی شیعیان جلد دوم ، سید حسین معتمدی کاشانی، در 8 جلد، ناشر: مؤلف، چاپ اول، تابستان 1379.
2. عزاداری سنتی شیعیان جلد سوم ، سید حسین معتمدی کاشانی، در 8 جلد، ناشر: مؤلف، چاپ اول، 1383.
3. علل الشرایع ، ابن بابویه، محمد بن علی، ناشر: کتاب فروشی داوری، قم، چاپ اول، 1385 ش / 1966 م.

4. عنوان الکلام ، فشارکی ، محمدباقر ، بن محمدجعفر ، انتشارات کتابفروشی اسلامیه ، تهران ، 1377.
5. عوالم العلوم ، بحرانی اصفهانی ، عبد الله بن نور الله ، با استدراکات گسترده موحد ابطحی اصفهانی ، محمد باقر ، ناشر : مؤسسه الإمام المهدي عجل الله تعالی فرجه ، قم ، چاپ دوم ، 1382 ش.
6. عوالمی اللثالی ، احسائی ، محمد بن علی ، دارسیدالشهدا علیه السلام للنشر ، قم ، چاپ اول ، 1404ق.
7. فاطمة الزهرا علیها السلام من المهد الى اللحد ، قزوینی ، سید محمد کاظم ، نشر مرتضی ، قم ، چاپ پنجم ، 1384.
8. فاطمه زهرا علیها السلام از ولادت تا شهادت ، قزوینی ، سید محمد کاظم ، مترجم : کریمی علی ، نشر مرتضی ، چاپ چهارم ، 1382 ش .
9. فاطمه زهرا علیها السلام شادمانی دل پیامبر صلی الله علیه وآله ، رحمانی همدانی ، احمد ، مترجم : افتخارزاده سبزواری ، سیدحسن ، انتشارات بدر ، چاپ چهارم ، بهار 1381.
10. فاطمه علیها السلام و فاطمیه ، (پیام ها و سخنان مرجع عالیقدر آیه الله العظمی محمد فاضل لنکرانی) ، مرکز فقهی ائمه اطهار ، چاپ چهارم ، 1392.
11. فداکار فاطمی ، شمه ای از زندگی و فعالیت های ولایی حضرت آیه الله حاج سید حجة موحد ابطحی ، آقابابایی ، مهدی ، ناشر : محب العترة الطاهرة ، چاپ اول ، اسفندماه 1400.
1. الفصول المهمة ، شیخ حر عاملی ، محمد بن حسن ، محقق / مصحح : القائینی ، محمد بن محمد الحسین ، ناشر : مؤسسه معارف اسلامی امام رضا علیه السلام ، قم ، چاپ اول ، 1418 ق / 1376 ش .
2. الفضائل ، ابن شاذان قمی ، أبو الفضل شاذان بن جبرئیل ، ناشر : رضی ، قم ، چاپ دوم ، 1363 ش.
3. فضائل و مصائب حضرت زهرا علیها السلام ، حضرت آیه الله العظمی سید محمد صادق روحانی ، ناشر : مهر امیرالمؤمنین علیه السلام ، چاپ اول ، تابستان 1388.
4. فضائل و مناقب حضرت زهرا علیها السلام ، از مجموعه استفتائات حضرت آیه الله العظمی سید محمد صادق روحانی ، ناشر : مهر امیرالمؤمنین ، قم ، چاپ اول ، تابستان 1388 ش.

5. قدح نوش غدیر، شرح حال جرعه نوش ولایت، حضرت آیه الله علامه امینی 1، محمد لک علی آبادی، انتشارات یاس بهشت، چاپ اول، 1398.
6. الکافی، کلینی، محمد بن یعقوب، محقق / مصحح: غفاری علی اکبر و آخوندی، محمد، ناشر: دار الکتب الإسلامية، تهران، چاپ چهارم، 1407 ق.
7. کامل الزیارات، ابن قولویه، ابن قولویه، جعفر بن محمد، مترجم: ذهنی تهرانی، سید محمدجواد، انتشارات پیام حق، چاپ دوم، پائیز 1377 ش.
8. کامل الزیارات، ابن قولویه، جعفر بن محمد، محقق / مصحح: امینی، عبدالحسین، ناشر: دار المرتضویة، نجف اشرف، چاپ اول، 1356 ش.
9. الکامل فی التاریخ، ابن اثیر، ابوالحسن علی بن محمد بن محمد بن عبدالکریم شیبانی جزری، معروف به ابن اثیر، ترجمه: عباس خلیلی، ناشر: دار صادر، بیروت، چاپ اول، 1385 ق.
10. کتاب سلیم بن قیس الهلالی، هلالی، سلیم بن قیس، ناشر: الهادی، قم، چاپ اول، 1405 ق.
11. کشف الغمة، اربلی، علی بن عیسی، محقق / مصحح: رسولی محلاتی، سید هاشم، ناشر: بنی هاشمی، تبریز، چاپ اول، 1381 ق.
1. کفایة الاثر، خزاز رازی، علی بن محمد، محقق / مصحح: حسینی کوه کمری، عبد اللطیف، ناشر: بیدار، قم، 1401 ق.
2. کوکب دری،
3. کامل بهائی، طبرسی، حسن بن علی، انتشارات مرتضوی، تهران، چاپ اول، 1383.
4. لسان المیزان، ابن حجر العسقلانی المحقق: عبد الفتاح أبو غدة، الناشر: دارالبشائر الإسلامية، الطبعة الأولى، 2002 م.
5. ما سمعت ممن رأیت، آنچه شنیده ام از آنان که دیده ام، سید مجتبی بحرینی، دو جلد، انتشارات ژیکان، چاپ اول، 1399.
6. مجمع الاداب، ابن فوطی، عبدالرزاق، بن احمد، انتشارات وزارت فرهنگ ارشاد اسلامی.

7. محضر آفتاب، نکوداشت مرجع عالیقدر شیعه حضرت آیه الله العظمی حاج آقا لطف الله صافی گلپایگانی قدس سره ، اکبری شاهرودی ، محسن .
8. مرآة العقول في شرح أخبار آل الرسول ، مجلسی ، محمد باقر بن محمد تقی ، محقق / مصحح: رسولی محلاتی، سید هاشم ، ناشر: دار الکتب الإسلامية ، تهران، چاپ دوم ، 1404 ق .
9. مرآت الوقایع مظفری ، عبد الحسین خان سپهر ، محقق / مصحح : عبدالحسین نوایی ، ناشر: میراث مکتوب ، تهران ، چاپ اول ، 1386 ش .
10. مرجع متقین ، خاطرات و اسنادی منتشر نشده در باره آیه الله العظمی حاج سید احمد خوانساری قدس سره ، به کوشش و نگارش : محمد تقی انصاریان ، انتشارات : انصاریان ، چاپ اول ، 1394 ش.
11. مردان علم در میدان عمل ، حسینی ، نعمت الله ، دفتر انتشارات اسلامی وابسته به جامعه مدرسین حوزه علمیه قم ، چاپ اول ، 1387 ش .
12. المزار الكبير، ابن مشهدی، محمد بن جعفر، محقق / مصحح: قیومی اصفهانی، جواد، ناشر: دفتر انتشارات اسلامی وابسته به جامعه مدرسین حوزه علمیه قم، قم، چاپ اول، 1419 ق .
1. معجم الادباء ، حموی یاقوت بن عبدالله ، بیروت : دارالغرب الاسلامی ، 1414 ق .
2. المعجم الكبير ، ابی القاسم سلیمان بن احمد الطبرانی ، ناشر : دار احیاء التراث العربی .
3. مقتل مطهر ، مطهری ، مرتضی ، تهران ، انتشارات زمان ، چاپ چهارم ، 1382 ش .
4. مکارم الاخلاق ، طبرسی ، حسن بن فضل ، ناشر: الشریف الرضی ، قم ، چاپ چهارم ، 1412 ق / 1370 ش .
5. منازل الآخرة ، قمی ، شیخ عباس ،
6. منتخب التواریخ ، خراسانی ، محمد هاشم ، تهران ، انتشارات علمیه اسلامیة .
7. منتهی الآمال ، قمی ، شیخ عباس ، نشر المرتضی ، چاپ دوم ، 1432 ق .
8. الموسوعة الكبرى عن فاطمة الزهراء علیها السلام ، انصاری زنجانی خوئینی ، اسماعیل ، ناشر : دلیل ما ، قم ، چاپ اول ، 1428 ق .

9. موسوعة طبقات الفقهاء ، سبحانی ، جعفر ، موسسه امام صادق علیه السلام ، قم ، 1418 ق .
10. نکته های ناب ، باقی زاده ، رضا ، انتشارات کمال اندیشه ، چاپ بیست و نهم ، سال 1389 ش .
11. نواب الدهور فی علائم الظهور ، میرجهانی طباطبایی ، سیدمحمد حسن ، انتشارات کتابخانه صدر ، چاپ دوم ، 1369 .
12. نوری از ملکوت ، زندگانی آیه الله العظمی گلپایگانی ، لطفی ، مهدی ، انتشارات دفتر نشر برگزیده ، چاپ اول ، 1381 .
13. نسیم هدایت ، حسینی شیرازی ، سیدصادق ، انتشارات یاس زهرا علیها السلام ، چاپ سوم ، بهار 1386 ش .
14. نشوار المحاضرة و أخبار المذاكرة ، التتوخی أبوعلی ، بیروت: بی نا ، 1391 ق .
15. نهضت فاطمیه ، موحد ابطحی ، آیه الله سیّدحجت ، انتشارات حبل المتین ، قم ، چاپ اول ، تابستان 1382 ش ، فاطمیه 1424 ق .
16. وسائل الشیعه ، شیخ حرعاملی ، محمدبن حسن ، محقق/مصحح: مؤسسه آل البيت: ، ناشر: مؤسسه آل البيت: قم ، چاپ اول ، 1409 ق .
1. وفاة الصدیقه الزهرا علیها السلام ، مقرر ، سیدعبدالرزاق ، طبع حیدریه نجف .
2. الهجوم علی بیت فاطمه علیها السلام ، عبدالزهرا ، مهدی .
3. الهدایة الکبری ، خصیبی ، حسین بن همدان ، ناشر: البلاغ ، بیروت ، 1419 ق .
4. هفت هزار روز تاریخ ایران و انقلاب اسلامی ، غلامرضا کرباسچی ، بنیاد تاریخ انقلاب اسلامی ، 1371 ش .
5. یادواره یکهزار و چهارصدمین سال شهادت حضرت فاطمه زهرا علیها السلام ، موحد ابطحی ، آیه الله سیّدحجت ، ناشر : تبلیغات المهدی ، اصفهان ، چاپ اول ، 1370 ش ، ایام فاطمیه 1412 ق .

مجلات و روزنامه ها

اطلاعات

افق حوزه

ص: 317

اقدام

ایران

ایران نو

رعد

شفق سرخ

شکوفه

عدل

عصر جدید

کوشش

روزنامه رسمی کشور شاهنشاهی ایران

مجله مبلغان مجله هنر و مردم تقویم معارف

سایت ها

www.Aghigh.ir

www.iqna.ir

www.bahgat.ir

www.bahjat.ir

www.hawzah.net

www.ijtihadnet.ir

www.imam-khomeini.ir

www.irdc.ir

www.library.tebyan.net

www.mehrnews.com

www.saafi.ir

www.shafaqna.com

www.tahoor.com

www.tasnimnews.com

[www: al-bayan.ir](http://www.al-bayan.ir)

باشگاه خبرنگاران جوان، www.yjc.ir

www.rc.majlis.ir سایت مرکز پژوهش های مجلس شورای اسلامی

مذاکرات مجلس شورای ملی گنجینه اسناد آموزش و پرورش قم

ص: 318

پایان بخش کتاب « عزای فاطمی در گذر زمان » تصویرهایی است از :

1 : نمونه هائی از پوسترهایی که در دوران نهضت فاطمیه طراحی شده و با محتوایی متنوع و با استفاده از آیات قرآنی و احادیث شریفه و اشعار دلسوختگان اهل البیت علیهم السلام در مورد فضائل و مصائب فاطمه زهرا علیها السلام آماده و چاپ شده ، و در مدت 35 سالی که از شروع نهضت فاطمیه می گذرد ، بیش از پانصد نوع پوستر تهیه شده و به همه شهرها و روستاهای کشور و نیز به سایر کشورها در پنج قاره جهان (آسیا ، اروپا ، افریقا ، امریکا و استرالیا) ارسال شده و تعدادی از آن پوسترها ، ده الی پانزده بار در سال های مختلف به چاپ رسیده است .

2 . نمونه هائی از عکس هائی که از عزاداری های فاطمی در شهرهای مختلف گرفته شده و نشانه ای از سوز و شور عمومی و اجتماعات بسیار عظیم در عاشورای فاطمی است ، که در همه سال ها بالاخص در دوره تقارن ایام فاطمیه با عید نوروز و نیز ایام فراگیری بیماری کرونا ، به شکل عجیبی جلوه گری کرد ، و از دلدادگی و عمق اعتقاد قلب و روحی مردم پرده برداشت .

3 . نمونه هائی از عکس هائی که از پیشگامی مراجع بزرگ تقلید و علماء بزرگوار و خضوع و خشوع آنها در برابر عظمت فاطمه زهرا علیها السلام و دلسوختگی آنها در مصیبت جانسوز شهادت آن حضرت ، حکایت می کند و نشانه جایگاه عظیم عزای فاطمی در میان شعائر دینی و ولائی به شمار می رود .

و اینک شما و این صفحات ماندگار در تاریخ مکتب اهل البیت علیهم السلام.

تصاویر

عکس

□

ص: 321

عكس

□

ص: 327

عكس

□

ص: 329

عكس

□

ص: 337

بسمه تعالی

جَاهِدُوا بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ

با اموال و جان های خود، در راه خدا جهاد نمایید، این برای شما بهتر است اگر بدانید.

(توبه : 41)

چند سالی است که مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه موفق به تولید نرم افزارهای تلفن همراه، کتابخانه های دیجیتالی و عرضه آن به صورت رایگان شده است. این مرکز کاملاً مردمی بوده و با هدایا و نذورات و موقوفات و تخصیص سهم مبارك امام علیه السلام پشتیبانی می شود. برای خدمت رسانی بیشتر شما هم می توانید در هر کجا که هستید به جمع افراد خیراندیش مرکز بپیوندید.

آیا می دانید هر پولی لایق خرج شدن در راه اهلبیت علیهم السلام نیست؟

و هر شخصی این توفیق را نخواهد داشت؟

به شما تبریک میگوئیم.

شماره کارت :

6104-3388-0008-7732

شماره حساب بانک ملت :

9586839652

شماره حساب شبا :

IR390120020000009586839652

به نام : (موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه)

مبالغ هدیه خود را واریز نمایید.

آدرس دفتر مرکزی:

اصفهان - خیابان عبدالرزاق - بازارچه حاج محمد جعفر آبا ده ای - کوچه شهید محمد حسن توکلی - پلاک 129/34 - طبقه اول

وب سایت: www.ghbook.ir

ایمیل: Info@ghbook.ir

تلفن دفتر مرکزی: 03134490125

دفتر تهران: 021 - 88318722

بازرگانی و فروش: 09132000109

امور کاربران: 09132000109

مرکز تحقیقات رایانگی

اصفهان

گامی

WWW

برای داشتن کتابخانه های تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشانی

www.Ghaemiyeh.com

www.Ghaemiyeh.net

www.Ghaemiyeh.org

www.Ghaemiyeh.ir

مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.

۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹

